

Szentendre Városi Óvodák

Nyolcforrás helyi óvodai pedagógiai program

2025

Tartalomjegyzék

I.	Bevezető.....	6
II.	Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése.....	11
	Az egyéni fejlesztési terv illeszkedése a pedagógiai folyamatba	23
	Az egyéni fejlesztés folyamata:.....	25
	A fejlesztő munka tartalmi területei:	26
	7. Keretek és időkeret.....	26
	8. Differenciálás az óvodai csoportban.....	27
III.	Gyermekkép, óvodakép,.....	30
	Gyermekkép	30
	Óvodakép	31
	III.1 Multikulturális nevelés.....	32
IV.	Az óvodai nevelés feladatai.....	35
	Az óvodai nevelés általános feladatai	35
	A fejlesztés iránya a kompetencia alapú fejlesztésben.....	43
V.	Az óvodai élet megszervezésének elvei	46
	Személyi feltételek	46
	Tárgyi feltételek	49
	Az óvodai élet megszervezése.....	50
	Napirend-hetirend.....	50
	A csoportszervezés elvei	51
	Az óvoda kapcsolatai	51
	Óvoda – család kapcsolata	52
	Óvoda-bölcsőde kapcsolata.....	55
VI.	Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	61
VII.	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	77
VIII.	Gyermekvédelem.....	82
IX.	Sajátos tevékenységek, egyéni arculatok	87
	Hold utcai Tagóvoda	89
	Szivárvány Tagóvoda.....	98
	IX.3 Püspökmajor Lakótelepi Tagóvoda	130
	IX.4 Vasvári Pál Úti Tagóvoda.....	137
	IX.5 Bimbó Utcai Tagóvoda.....	153
	IX.6 Szentendre Városi Óvodák.....	169
	IX.7 Izbégi Tagóvoda.....	198
	IX.8 Egres úti Tagóvoda	218
X.	Szakmai munkaközösségeink.....	226
XI.	EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM.....	233
XII.	A PEDAGÓGUS – életpálya szakaszai, a MINŐSÍTÉSI rendszer fokozatai	241
XIII.	Tanfelügyeleti ellenőrzés.....	244
XIV.	Az óvoda eszköznormája.....	250
XV.	Mellékletek.....	292
	Egyéni fejlesztési terv	292
	Hátrányos helyzetű gyerekek integrált nevelése	295
	Terv hátrányos helyzetű gyermekekre	297
XVI.	Érvényességi nyilatkozat	301
XVII.	Legitimációs záradék.....	302

Az intézmény adatai

Szentendre Városi Óvodák

Az óvoda fenntartója:

Szentendrei Közös Önkormányzati Hivatal

Cím: 2000 Szentendre, Városház tér 3.

Tagintézmények neve, címe:

Hold utcai Tagóvoda	2000 Szentendre, Hold u. 10. Tel: 06/26-785-145 e-mail: holdovoda@gmail.com
Szivárvány Tagóvoda	2000 Szentendre, Kálvária út 22. Tel: 06/26-785-148 e-mail: szivarvanyovi.szt@gmail.com
Püspökmajor ltp.-i Tagóvoda	2000 Szentendre, Hamvas Béla u. 1. Tel: 06/26-785-147 e-mail: puspokovi@gmail.com
Vasvári úti Tagóvoda	2000 Szentendre, Vasvári Pál út 39. Tel: 06/26-785-152 e-mail: vasvariovi.szentendre@gmail.com
Bimbó utcai Tagóvoda	2000 Szentendre, Bimbó utca 2 - 4. Tel: 06/26-785-835 e-mail: szentendreibimbo@gmail.com
Óvoda Központ	2000 Szentendre, Pannónia u.5. Tel: 06/26-816-637 e-mail: ovodakozpont.szentendre@gmail.com kozmerneovikozpont@gmail.com
Izbégi Tagóvoda	2000 Szentendre, Szentlászlói út 92. Tel: 06/26-785-146 e-mail: izbegi.tagovoda@gmail.com
Egres úti Tagóvoda	2000. Szentendre, Egres út 66. Tel: 06/26-785-151 e-mail: egresiovi@gmail.com

Alapító okirat száma: 03/3-2/2024

Az óvoda alaptevékenysége: tankötelezettség kezdetéig óvodai nevelés, -fejlesztő nevelés a többi gyermekkel, gyermekvel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése: a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő integráltan nevelhető, enyhe fokban értelmi fogyatékos, autista specifikus fejlesztés, nagyothalló, mozgássérült, beszéd fogyatékos sajátos nevelési igényű a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű és tanulási, beilleszkedési zavarral küzdő gyermekek különleges óvodai ellátása. Logopédiai ellátás, fejlesztőpedagógiai feladatok. Halmozottan hátrányos helyzetű, valamint hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése.

A PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK TÖRVÉNYI HÁTTERE

- **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről**
- A 2011. évi CXC. törvény végrehajtási rendeletei:
  - **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról**
  - **229/2012. VIII.28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról**
- A Kormány 77/2025./IV.15/ Korm.rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- **32/2012 (X.8) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai oktatásának irányelve kiadásáról**
- **419/2024.(XII.23.) Korm. rendelet a pedagógus továbbképzés rendszeréről**
- **1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról**
- **328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról**

- **15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről**
- **48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről**
- **28/2015. (V. 28.) EMMI rendelet a 2015/2016. tanév rendjéről**
- **2023. évi LII. Törvény a pedagógusok új életpályájáról**
- **401/2023. (VIII. 30.) Kormányrendelet és 402/2023. (VIII. 30.) Kormányrendelet a 2023. évi LII. a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény alapján**
- **Oktatási Hivatal:**
  - **Önértékelési kézikönyv óvodák számára:**
  - **Országos tanfelügyelet. Kézikönyv óvodák számára:**
Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez
- **AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 RENDELETE** (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) /a továbbiakban: GDPR/
- **Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény** /a továbbiakban: Infotv./;

I. Bevezető

1.) Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve-meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

a) a gyermeket-mint fejlődő személyiséget-szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;

b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátrányt csökkentő szerepet töltenek be;

c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Szentendre Város Képviselőtestülete 2000. június 21-én új intézményt hozott létre, amely hét tagóvodából állt, (2015. november) helyi pedagógiai programjának a „Hétforrás”nevet adta, mely a tagóvodák egyéni arculatát jelképezte.

Az intézmény elnevezést 2013. március 14-én megváltoztatta, Szentendre Városi Óvodák lett. 2016 januárjában átadták az új óvodát, ezért módosítani kellett minden dokumentumot. Pedagógiai Programunk neve is változott, mely Nyolcforrás helyi óvodai pedagógiai program lett. A Hétszínvirág tagóvoda név alapján megszűnt és az Óvoda Központ nevet kapta.

Városunk az ország egyik legszebb részén a Dunakanyarban, a Pilis és a Visegrádi hegység csodálatos, természeti kincsekben gazdag, védett területén húzódik. Jelentős a város történelmi, műemlékekben gazdag múltja és kulturális értéke. Miután ilyen természeti és környezeti adottságok között élünk, kötelességünknek érezzük, hogy a környezeti nevelés meghatározója legyen a helyi programunknak.

Mi óvodapedagógusok igen kedvező helyzetben vagyunk. Az óvodai nevelésben alapvető szerepet játszik a megfelelő környezetkultúra. Hirdetjük a gyermekközpontú, szeretetteljes, csa-

ládias óvodai légkört, amelyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük. Hangsúlyozzuk a gyermekek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását a családi neveléssel együtt.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti pedagógiai programját: vagy átvész és adaptál egy kész pedagógiai programot, vagy saját pedagógiai programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

Programunk olyan életfeladat teljesítésére orientál, amelyben a gyermekek megtanulnak eligazodni a környezetükben, megtanulnak beszélni, tevékenykedni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani. Mindezt jól szervezett tevékenységgel, nevelői segítséggel, a mindennapi élet feltételeivel és eszközeivel biztosítjuk.

Programunk a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra, mozgásra, a környezet tevékeny megismerésére, a kommunikációra, a mesére, a népi kultúra átadására, ápolására épül.

Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, de szolgáltatásainkat a szakmaiság, és a gyermekek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Tagóvodáinkban - az elnyert TÁMOP 3.1.4. -08/1-2009-0018 pályázat alapján - 2010. szeptemberétől, pedagógiai innovációként a kompetencia alapú nevelési programcsomag bevezetésre került.

Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni a *Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét* is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.

Intézményünk alaptevékenysége:

- tankötelezettség kezdetéig óvodai nevelés - fejlesztő nevelés a többi gyermekkel, gyermekvel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése: a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő integráltan nevelhető, enyhe fokban értelmi fogyatékos, autista specifikus fejlesztés, nagyothalló, mozgássérült, beszéd fogyatékos sajátos nevelési igényű a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű és tanulási, beilleszkedési zavarral küzdő gyermekek különleges óvodai ellátása.

- logopédiai ellátás, fejlesztőpedagógiai feladatok. Halmozottan hátrányos helyzetű, valamint hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése.

Ennek sikeres megvalósítása érdekében bevezetésre került a TÁMOP 3.4.2.A-11/1-2012-0009 számú "Sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja Szentendrén" című konzorciumi pályázat./mellékelve/

Küldetésnyilatkozat

A Kompetencia Alapú Program alkalmazásával a képességfejlesztést helyezzük a nevelés középpontjába: alkalmazni képes tudás, képességek, készségek megszerzését, mely megalapozza az egész életen át tartó tanulást. Ezzel kívánjuk segíteni az önállóság, belső kontroll, nyitottság, rugalmasság, kreativitás, tolerancia, együttműködés készség, kritikus gondolkodás, probléma megoldás személyiségjegyek kialakulását.

Az érzelmi és erkölcsi nevelésnek komoly hangsúlyt kap a nevelési gyakorlatunkban, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját.

A megalapozott szokásrend kialakításával – amely értékrendhez vezet – olyan biztonságot kívánunk nyújtani a gyerekeknek, amely támpontot ad a mindennapokban, s amely értelmes célokkal tölti meg azokat.

Valljuk, hogy a játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Nevelési célunk

Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. Nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

Célunk: óvodáinkba járó gyermekeink életkori és egyéni sajátosságai, eltérő fejlődési ütemük, érési folyamatuk figyelembe vételével, annak tiszteletben tartásával, egyenlő eséllyel részesüljenek színvonalas nevelésben. A személyiségre irányuló fejlődés megteremtésével, az egyéni hátrányai folyamatos megsegítésével, jogai tiszteletben tartása mellett, az együttműködő képesség alakításával, az önkifejezés és alkalmazkodó képesség egyensúlyának megteremtésével, a gyermeki kíváncsiságra építve, nyugodt érzelem és élménygazdag légkör megteremtésével szeressenek óvodába járni a gyerekek.

Az óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segítse hozzá a gyermekeket.

Teremtse meg annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

A program csomag alkalmazása során adjon lehetőséget az óvoda–óvoda átmenet, az inkluzív pedagógia, a játék, az érzelem és az erkölcs új tartalmú megközelítésére.

A programcsomag használatával az iskolára való felkészítés, az óvodaérettség újraértelmezését valósítsa meg. Az óvodapedagógus törekedjen az óvoda óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciójának új tartalommal való megtöltésére.

A pedagógustól olyan beállítódás várható el, amely a prevenció hatékonyságát hirdeti a korrekcióval szemben;

Saját kompetenciáit fejlessze úgy, hogy képes legyen a gyerekek differenciálisi szintek, képességfajták (értelmi, szociális, testi, kommunikációs: verbális, nonverbális) szerinti fejlesztésére.

A kimelt figyelmet igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktorral, vagy a nevelést-oktatást segítő más szakemberrel.

Segítse elő a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkoztatását, kövesse figyelemmel a tehetséges gyermekek fejlődését.

Fejlesztő pedagógiai biztosítása.

Tegyen meg mindent az egyes típusú diabéteszes és fokozott allergiás betegséggel élő gyermekekért.

Tanulás

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.

Az óvodai tanulás célja nem csak, és nem elsősorban az információk bővítése, hanem a képességek fejlesztése. Ez viszont egyénre szabottan, differenciáltan, az egyes gyerekekhez igazított módszerekkel, eszközökkel, az egyes gyerekekhez mért tempóban lesz csak hatékony (és nem mellékesen örömteli). Ehhez kapcsolódik az azonnali és egyénhez mért visszacsatolás szükségessége (annak változatos módjai), ami nem egyenlő a minősítő értékeléssel.

A tanulási folyamatnak szociális, mozgáson alapuló és értelmi képességeket mozgató összetevői vannak.

Az óvodai tanulás „módszertana” tehát nem akkor korszerű, ha a jelenlegi óvodai modellhez kötődik, hanem, ha eléri célját: tanulásban (is) kompetens gyereket nevel, amely képessé teszi őt az élethosszig tartó tanulásra.

- épít a gyermeki kíváncsiságra,
- „felhasználja” az aktivitását,
- értékeli, előtérbe helyezi a kreatív megoldásokat,
- a játékba integrált, cselekvéses gondolkodási formák lehetőségeit teremti meg,
- egyénhez mértén értékeli,
- örömteliséget biztosít,
- felhasználja a meglévő ismereteket,
- egyformán tartja jelentősnek a különböző képességeket, készségeket és a meglévő tudást,
- folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást.

Erkölcsei nevelés

Ebben az életkorban elegendő, ha az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, segítségadásban nyilvánul meg, illetve még néhány együttélési szabály betartásában.

Pl. köszönés, játékeszközök helyrerakása stb. A normák kialakulása és alkalmazása nem korlátozódik csak a játékre vagy csak a tanulásra, vagy csak a munka jellegű tevékenységre, hanem a mindennapok része, áthatja magát a gyermeki életet

Az óvodai nevelés óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő hatása

Támogatjuk az önállóságra való törekvéseket. Ez a tevékenységformák bármelyikére igaz. Elengedhetetlen a segítő, támogató jelenlétünk. Az óvó-védő funkcióban szem előtt tartjuk, hogy a játékra szánjuk a legtöbb időt.

Mi egészséges, kiegyensúlyozott, boldog gyerekkort kívánunk biztosítani a ránk bízottaknak. Védjük gyermekeink testét, lelkét, értelmét a felesleges megterhelésektől.

A szociális funkció gyakorlása közben abból indulunk ki, hogy a kialakított képességek, készségek is csak akkor tudnak felszínre kerülni, ha gyerekeink társas kapcsolatainkban is fejlettek, és különböző szerepeikben is megtalálják a helyüket. Véleményüket, érdeküket megpróbálják képviselni. A konfliktusaikat segítséggel, vagy anélkül próbálják megoldani. E funkció gyakorlása közben egészséges, érett, kifinomult felnőtt óvodai példákat kell nyújtanunk!

A nevelő és személyiségfejlesztő funkció érvényesítése során fel kívánjuk oldani a nevelés tartalmát és a gyerekek tapasztalatai között meghúzódó ellentmondásokat. Tiszteletben tartjuk, hogy az adottságok minősége határt szab a fejlesztésnek. Ahhoz, hogy az adottságok képességekké alakuljanak, meghatározott feltételekre van szükség. A szülői környezetet megpróbáljuk megnyerni a közös nevelésnek, fejlesztésnek.

Részletes kidolgozását óvodánként az SZMSZ tartalmazza.

Elvárt eredmény

A kompetencia alapú programcsomag alkalmazásával reményeink szerint a gyerekek számára önfeledt, boldog gyermekkort biztosítunk, amelyben kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak, kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben, zenében és festésben, átélhetik a mesék, versek szárnyaló világát, átérezhetik a hagyományok üzenetét, bábozhatnak, dramatizálhatnak. Nap, mint nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről, az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról, játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől.

A kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják, a megoldandó helyzeteknek számos megoldása lehetséges, és ezt tudva döntenek.

II. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése

Különleges bánásmódot igényel tőlünk minden olyan gyermek, aki nehezen tudja megtalálni a helyét, szerepét egy óvodai csoportban, akinek gondot jelent a beilleszkedés, a másokhoz való alkalmazkodás. Ha elfogad bennünket, egy ölbé vevés, a testi közelség biztonságérzetet

kínál. A nyugalom, a szeretet kellemes érzéseket sugároz a gyermek felé. Kinek, kinek eltérő időre van ehhez szüksége. A személyes bánásmód lényege, hogy a gyermekhez való közeledés megfeleljen a gyermek egyéni igényeinek.

A megoldásokhoz elengedhetetlen a gyermek megérintése szerető megértésünkkel, teljes odafordulásunkkal. Szükséges, hogy minden gyermekhez megtaláljuk az ő személyiségéhez, lelkivilágához alkalmazkodó legjobb módszert.

A probléma megoldásához mindig szükséges, hogy olyannak fogadjuk el a gyermeket amilyen, és ne olyannak, amilyenek esetleg lennie kell mutassunk bizalmat, melyben önbizalmát erősítjük figyeljük érzelmi megnyilvánulásait, miközben védelmet, nyugalmat biztosítunk számára ismerjük meg személyisége sajátosságait, fejlődési, fejlesztési lehetőségeit, miközben bízunk képességeiben erősítsük meg helyes viselkedésében, sikeres tevékenységeiben elismerő bátorítással, miközben teret adunk önérvényesítési vágyának segítsük társas kapcsolatait, vele együtt a szociális folyamatok erősödését.

Ez a szociális tanulás kölcsönösségen alapszik. Mi alkalmazkodunk hozzá, hogy kellő biztonságot érezve próbáljon meg ő is elfogadni, s ennek segítségével tudjon alkalmazkodni környezetéhez.

„Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különbözőnek egymástól. (Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés 1.5.bek.)

Különleges gondozást igénylő gyermekek óvodáinkban

- Sajátos nevelési igényű gyermekek
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek
- Beilleszkedési Tanulási Magatartási Nehézséggel küzdő gyermekek
- Tehetséges gyermekek
- Migráns gyermekek

II.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók, vagy viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

A megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Az integrált nevelés:

Óvodánkban, nyugodt, derűs légkörben megteremtjük, türelemmel, figyelmességgel a másság elfogadást, az egymás iránti toleranciát, melyben a gyermekek számára természetessé válik a különbözőség elfogadása.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A feltételek megteremtésére irányuló kérdések

- A csoport létszáma és az új gyerek befogadásának aránya megfelelő-e?
- Megvannak-e a gyermek befogadásának személyi feltételei?
- Megvannak-e a gyermek befogadásának tárgyi feltételei?

Felkészülés, megvalósítás

Felkészülés a gyermek sajátos nevelési igényéből:

- a szakirodalomból
- a szülővel beszélgetés
- orvossal, gyógypedagógussal beszélgetés

Felkészülés a környezet tárgyi feltételeinek megteremtésével:

- akadálymentesítés
- speciális szerek, eszközök beszerzése
- speciális játékszerek beszerzése

Felkészítés:

- az óvodapedagógus felkészítése
- pedagógiai asszisztens felkészítése
- a szülők felkészítése
- a gyerekcsoport felkészítése
- a dajka felkészítése

Programok, tervek kidolgozása:

- a szakember fejlesztő terveinek kidolgozása
- a pedagógus terveinek kidolgozása

Folyamatos nyomon követés:

- kognitív képességek, tanulás
- szocializáció, játék
- kommunikáció (verbális, nonverbális)
- motoros képességek (nagy- és finommozgás)
- önkiszolgálás

Folyamatos együttműködés:

- szülőkkel
- szakemberekkel

Célunk:

A másságot elfogadó környezet megteremtése

Olyan szakvélemények beszerzése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, és ezek alapján tervezhetjük a specifikus fejlesztéseket.

Az akadályozott fejlődésű, illetve fogyatékos gyermek alkalmazkodóképességének, önállóságának, együttműködésének fejlesztése.

A sérült funkciók működésének differenciált fejlesztése, a kompenzációs lehetőségek bővítése
A szükséges szakemberek, módszerek, eszközök, terápiás eljárások meglétének biztosítása, alkalmazása.

A szakemberek a testi, érzékszervi, értelmi, beszédsérült és más fogyatékos kisgyermek folyamatos fejlesztését végzik integráltan, egyéni és csoportos keretek között. Az általános fejlesztést az óvodapedagógusok, a sérülés-specifikus fejlesztést a megfelelő gyógypedagógiai szakemberek végzik, valamint az intézmény logopédusa, fejlesztő pedagógusa.

Célunk, hogy a még kialakulatlan, sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb felismerésével, majd fejlesztésével a gyermekek életminőségét javítsuk, segítsük minél teljesebb beilleszkedésüket a társadalomba.

Fontos az együttnevelést megvalósító óvodás pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és **szülői közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermek fogadására.**

Az óvodapedagógusok feladata

Óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- habilitációs, rehabilitációs szemlélet
- magas szintű pedagógiai és pszichológiai képességek, tolerancia
- eltérő képességekhez, viselkedéshez való alkalmazkodás
- Alternatívák keresése a pszichikus funkciók fejlesztésében
- együttműködés a szakemberekkel
- reális célok kitűzése

Az Alapító Okirat értelmében: tankötelezettség kezdetéig óvodai nevelés - fejlesztő nevelés a többi gyermekkel, gyermekvel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése: a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő integráltan nevelhető, enyhe fokban értelmi fogyatékos, autista specifikus fejlesztés, nagyothalló, mozgássérült, beszéd fogyatékos sajátos nevelési igényű a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő sajátos nevelési igényű és tanulási, beilleszkedési zavarral küzdő gyermekek különleges óvodai ellátása.

Ezért ellátjuk a Szentendrén élő, különböző problémákkal küzdő gyermekek speciális fejlesztését, akiknek erre a szakemberek véleménye szerint szükségük van. A fejlesztések egyénre szabottak – fejlesztési terv alapján történnek, ugyanakkor minden egyéb tevékenység továbbra is az óvodai tevékenységek keretén belül biztosítottak.

Fontos a szakmai kapcsolat a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Pedagógiai Szakszolgálattal.

Fontos a gyermek számára olyan tagóvoda választása, ahol a gyermek számára az ellátáshoz szükséges feltételek a leginkább biztosítottak.

Többségi óvodákban megvalósuló - integrált - nevelés, oktatás:

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint:

Kudarcoktól mentes óvodai élet.

A gyermekek érdekében a családdal való jó együttműködés.

A lehető legeredményesebb javulás.

Az alapprogramban megfogalmazott fejlettségi szint „a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében, folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el” (Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja)

II.2. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

A hátrányos helyzetű gyerekek óvodai nevelésének célja a gyermekek esélyegyenlőségének növelése, társadalmi beilleszkedésük segítése.

Az óvoda legfőbb feladatai ennek érdekében:

- szociális hátrány csökkentése, szociális támogatás
- a gyerekek ismereteinek bővítése
- készségeik, képességeik fejlődésének segítése
- szociális sémák átadása
- kommunikációs kultúrájuk megalapozása
- nyelvi hátrányaik csökkentése
- tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése
- a velük szembeni előítéletek csökkentése
- fejlesztő, stimuláló, elfogadó óvodai környezet kialakítása

Ezeket a feladatokat integrált nevelés keretében kívánjuk megvalósítani.

Az óvodapedagógusok feladatai a hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése során:

- Megismerni a differenciálást segítő módszereket, eszközöket, eljárásokat és ezeket alkalmazni a nevelő munkája során.
- Az egyes gyerekre koncentrálni, egyéni bánásmódot, személyes odafigyelést alkalmazni.
- A gyermek ismeretében választja meg módszereit.
- A gyermek érdeklődésére épít, motivál.
- Segíti a gyermek önállóságának fejlődését.
- A gyerekek személyiségfejlődését elsősorban játékkal, mozgással, sokféle tevékenységgel,
- tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával segíti.
- Az együttnevelés szervezeti kereteinek kialakításával segíti a gyermeket /játékba épített egyéni fejlesztés/.

- Szoros kapcsolatot tart a hátrányos helyzetű gyerekek szüleivel és igyekszik őket minél jobban bevonni az óvoda életébe.

A hátrányos helyzetű gyerekek számára szükség szerint biztosítjuk a csoporton kívüli fejlesztő, felzárkóztató foglalkozásokat, amelyet az óvoda szakemberei végeznek /logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus gyógypedagógus/

Az óvodában team segíti az óvodapedagógusok munkáját a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésében.

Hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek: kiemelt odafigyelés, segítség, a családdal való jó kapcsolattartás, szükség esetén a Népjóléti Irodával és a Gyermejjóléti Szolgálattal való együttműködés.

II.3. Beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése az óvodában

1. A fejlesztés alapja

Az óvodában ellátott gyermekek között előfordulhatnak olyanok, akik beilleszkedési, tanulási és/vagy magatartási nehézségekkel küzdenek. Az ő fejlesztésük a **szakértői bizottság** (pl. pedagógiai szakszolgálat) által kiállított **szakértői vélemény** alapján történik. A dokumentumban meghatározott ajánlásokat az óvodapedagógusok a nevelési folyamat során beépítik a mindennapi pedagógiai munkába.

Fejlesztésük szakértői vélemény alapján történik.

Beilleszkedési zavaros gyermekek

Ide tartoznak a szocializációs folyamatukban megakard, kapcsolódási nehézséggel küzdő gyermekek, akik a csoportba nehezen illeszkednek be, feladathelyzetekben nem szívesen vesznek részt. A csoport részeként nem tudják magukat megélni, leginkább 2 személyes helyzetekben, főleg az óvodapedagógus mellett érzik biztonságba magukat. Szoronganak, félnek valamitől. Van, hogy az óvodai évek sem hozzák meg a változás. Gyakran az ismerős, feszültségmentes óvodai környezetben sem képesek feloldódni a három év alatt sem.

- Folyamatos aggodalmaskodás jellemzi, állandó kételyei vannak.
- Nem bízik önmagában.
- Retteg az új helyzetektől, bármiféle változástól.
- Gyakran fordulnak elő náluk fizikai panaszok: hasfájás, fejfájás, körömrágás / a lelki fájdalom jelenik meg testi fájdalomként. /

- Közösségbe nehezen illeszkedik be / esetleg egy hasonló tulajdonságú gyerekekkel érzi jól magát. / Állandóan készenlétben van, fél a változástól.
- Bátortalan, erőtlen minden olyan helyzetben, ahol önmagára hagyatkozva kell döntenie.

A „**magatartás zavaros**” fogalommal azokat a gyerekeket jelöljük, akik viselkedésükben annyira eltérnek a társadalom által előírt normáktól, hogy az óvodán kívül és belül is egyaránt feltűnnek, nehezítik az együttélést a csoporton belül. Agresszió, impulzivitás, szabályok megszegése, ellenállás, destruktív viselkedés.

2. Az óvodapedagógus általános feladatai

- A gyermek megismerése, megfigyelése a csoportban és egyéni helyzetekben
- Egyéni fejlesztési terv készítése a szakértői vélemény alapján
- Rendszeres együttműködés a fejlesztő szakemberekkel (pl. gyógypedagógus, pszichológus, logopédus)
- Szoros kapcsolat fenntartása a szülőkkel, a gyermek fejlődésének nyomon követése
- Befogadó, támogató csoportléggör kialakítása
- Differenciált fejlesztés biztosítása a mindennapi tevékenységek során
- Pozitív megerősítés, motiváció, sikerélmény biztosítása
- Szeretetteljes, odafigyelő, segítő, felkaroló magatartás.
- Játéktevékenységbe való bekapcsolódás segítése.
- Baráti kapcsolatok kialakításának segítése.
- A jelzések időben való észrevétele.
- A problémák preventív, megelőző megközelítése.

3. A segítő munka főbb területei

- A gyermek személyiségére irányuló fejlesztés
- A családon belüli konfliktusok megoldására irányuló segítség
- A gyermek intézményen belüli helyzetének javítását célzó segítség

- **Szociális beilleszkedés támogatása**
  - közösségi szabályok fokozatos bevezetése
  - barátkozás segítése, társas kapcsolatok alakítása
  - érzelmi biztonság megteremtése
- **Érzelmi stabilitás fejlesztése**
  - szorongásoldó tevékenységek
  - érzelmek felismerésének és kifejezésének támogatása
  - dühkezelési és frusztrációtűrési stratégiák tanítása
- **Kommunikációs és kognitív készségek fejlesztése**
  - szókincsfejlesztés, beszédértés segítése
  - figyelem, emlékezet, gondolkodás fejlesztése játékoskeretek között
- **Magatartási problémák kezelése**
  - viselkedéskövetés, visszajelzés adása
  - következetes szabályrendszer kialakítása
  - pozitív viselkedés megerősítése, elismerés

Fontosak az átlátható, egyértelmű szabályok. A gyermeket úgy neveljük, hogy érezze biztonságba magát, legyen önbecsülése. A gyakran agresszív gyermekek döntő többsége a magabiztosnak, öntörvényűnek látszó viselkedés ellenére önbizalomhiánnyal küzd, alacsony az önértékelése. A halmozódó lemaradás, az alacsony önértékelés vezet el a magatartás és kapcsolat-zavar kialakulásához.

Az a pedagógus eredményesebb, akihez a gyermeket személyes kapcsolatok is fűzik. / kedves, gondoskodó, odafigyelő, meghallgató magatartás / Elsősorban azt kell hangsúlyozni, hogy mit tegyen a gyermek, nem pedig azt, hogy mit ne tegyen.

Az intézményekben többet kell foglalkozni a magatartási problémával, amikor még nincs is jelen. Amikor már megjelent, a lehetőségeink szűkülnek.

4. Az óvodapedagógus konkrét feladatai:

- Meleg, szeretetteljes, elfogadó légkör teremtése. Biztonságérzet kialakítása.
- A gyereket képessé kell tenni, hogy felelősséget érezzen a magatartásáért. Szabadon hozhasson olyan döntéseket, amelyekért már képes felelősséget vállalni.
- Szabályok felállítása. Büntetés előtérbe helyezése. / következmények tudatosítása /
- Meg kell jutalmazni a jó magatartást- azonnali pozitív megerősítés / „szerető figyelem”, őszinte dicséret, nem tárgyi jutalom /
- Gyermektársak felkészítése. Segítő türelem. A csoporton belül a másság elfogadtatása.
- A probléma azonnali megbeszélése.
- Speciális módon kell büntetni, ha a gyermek rosszul viselkedik / nem a gyermeket bíráljuk, hanem a kifogásolható magatartást. Legyünk következetesek! Ugyanazt a vétséget mindig ugyanúgy ítéljük meg.
- Feltételhez kötött szerződés. A gyermek és a felnőtt megbeszéli, mi az, amit egyértelműen elvárnak egymástól. / állandóság, szokásrendszer szoros betartatása /
- Az érzelmek, a gondolat és a tettek megkülönböztetése, az érzelmek átélése, megélése, megértése. / leolvassuk mások testi jelzéseit, gesztusait belső állapotukról, érzéseikről. Fontos érzelmeink önszabályozása, hogy meg tudjuk nyugtatni magunkat, dühünket, indulatainkat csillapítani tudjuk.
- Élvezetes, a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása. Bevonása a munkába és a játéktevékenységekbe. / az unalom, az unatkozás feszültségforrás /
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása. / tanulási képességek fejlesztése, figyelem, koncentrációfejlesztés, egyéni kiscsoportos fejlesztés, mozgásterápia, sport.
- Gyermek viselkedésének megismerése – ennek alapján a csoportba való beilleszkedésének segítése. / a pozitív tulajdonságok kiemelése /
- Mozgásterápia, sport, stresszt oldó technikák alkalmazása jótékony lehet.
- Családterápia vagy a gyermek egyéni pszichoterápiája.

- Megtanítjuk a gyerekeket, hogyan kezeljék konfliktusaikat, fejlesztjük empátiás készségüket.
- Viselkedést módosító technikák alkalmazása. / figyelemelterelés, tudatos jutalmazás, konfliktuskezelési módszerek /
- Együttműködés a családdal, más szakemberekkel. A szülői és pedagógusi attitűdök egységesítése.
- Pozitívumok kiemelésére törekvés a gyermekek önbecsülésének javítása érdekében

A. Beilleszkedési zavar esetén

Jellemző tünetek: zárkózottság, kapcsolódási nehézségek, visszahúzó vagy túlzottan nyüzsgő viselkedés, szabályok elutasítása.

Óvodapedagógus feladatai:

- Biztonságos, kiszámítható napi rend kialakítása
- Egyéni figyelem biztosítása, fokozatos bevonás a közösségi tevékenységekbe
- Érzelmi támogatás, elfogadó légkör megteremtése
- Segítő társak kijelölése, csoportkohézió erősítése
- Szociális kompetenciák célzott fejlesztése (szerepjáték, dramatikus játék, társas helyzetek gyakorlása)
- Szoros együttműködés a családdal – az otthoni háttér és nevelési szokások megismerése

B. Magatartási probléma esetén

Jellemző tünetek:

Olyan viselkedésbeli eltérés, amely a társadalom által előírt normáktól, hogy az óvodán kívül és belül is egyaránt feltűnnek, nehezítik az együttélést a csoporton belül. Agresszió, impulzivitás, szabályok megszegése, ellenállás, destruktív viselkedés.

Óvodapedagógus feladatai:

- Egyértelmű, következetes szabályok alkalmazása
- Pozitív viselkedés megerősítése (jutalmazás, dicséret)
- A negatív viselkedés okainak feltérképezése (pl. fáradtság, figyelemhiány, frusztráció)

- Strukturált tevékenységek, amelyekben a gyermek sikert élhet meg
- Feszültségcsökkentő technikák alkalmazása (pl. légzőgyakorlatok, nyugisarok)
- Az agresszió alternatíváinak megtanítása: érzelemkifejezés, kérések megfogalmazása, segítségkérés
- Együttműködés a pszichológussal, szülőkkel, fejlesztő szakemberrel

C. Tanulási zavar (részképeség-gyengesség) esetén

Jellemző tünetek:

Az intelligenciaszint alapján az elvárhatónál lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítmény, gyakran neurológiai deficit, vagy funkciózavar talaján jön létre, sajátos kognitív tünetegyüttessel. Ezek a részképeség zavarok nehezítik az óvodai tanulás során az olvasás, írás, matematika elsajátítását. Figyelemzavar, emlékezeti problémák, gondolkodási lassúság, mozgáskoordinációs vagy beszédproblémák.

Korai jelek:

- a percepció / érzékelés, észlelés / zavarában
- a beszédszerveződés és nyelvi készség zavarában
- az emlékezet zavarában
- a lateralitás, valamint a saját testen és a térben való tájékozódás akadályozottságában
- a mozgáskoordináció a finommozgás zavarában
- a magatartási rendellenességekben: figyelemzavarban, hiperaktivitásban

Óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek egyéni tanulási tempójához igazított, differenciált feladatok biztosítása
- Részképeségek játékos fejlesztése: vizuális, auditív, téri-tájékozódás, finommotorika, beszédképesség
- Vizualitás fokozott használata (képes instrukciók, napirend)
- Türelem, bátorítás, pozitív visszacsatolás
- Fejlesztő szakemberrel egyeztetett célok követése
- Fejlődés dokumentálása, visszajelzés a szülők felé

5. Együttműködés más szakemberekkel

- **Gyógypedagógus:** egyéni fejlesztési terv készítése, célzott fejlesztőfoglalkozások
- **Logopédus:** beszédhibák, nyelvi elmaradások kezelése
- **Óvodapszichológus:** viselkedésproblémák feltérképezése, konzultáció
- **Szülők:** rendszeres tájékoztatás, nevelési tanácsadás, közös célkitűzések

6. Dokumentáció és értékelés

- Fejlesztési napló vezetése (megfigyelések, célok, eredmények)
- Éves, féléves értékelés a gyermek fejlődéséről
- Szülői megbeszélések dokumentálása
- A szakértői vélemények időszakos felülvizsgálatának támogatása

Az egyéni fejlesztési terv illeszkedése a pedagógiai folyamatba

Az egyéni fejlesztési terv nem különálló elem, hanem **szerves része** az óvoda pedagógiai gyakorlatának. A nevelési program, a csoportnapló, a fejlődési napló és a gyermek egyéni haladásának dokumentációja összhangban áll az egyéni fejlesztési terv tartalmával. Az óvoda nevelési-oktatási tevékenység alappillére a gondos pedagógiai tervezőmunka, amely kiterjed az óvodai pedagógiai folyamat minden elemére és szintjére.

A pedagógiai tervezés óvodai szintű dokumentumai:

- (1) A pedagógiai program, benne a nevelési program, helyi tanterv
- (2) Tematikus tervek
- (3) Egyéni fejlesztési tervek

A sorrend egyben a tervezési dokumentumok egymásra épülését is jelzi.

Mitől „egyéni” a fejlesztési terv?

Kizárólag egy adott gyermek/gyermekek fejlesztéséhez készül, annak egyéni sajátosságaihoz igazított, más gyermekekre nem alkalmazható.

Az egyéni sajátosság a gyermek/gyermekek:

- sajátos nevelési igényének típusa,
- súlyossági foka,
- a kialakulás ideje,

- életkora,
- egyéni aktuális állapota,
- egyéni fejlődési sajátosságai, képességei, kialakult készségei

Meghatározás:

Az egyéni fejlesztés az a tevékenység, amelynek során úgy „avatkozunk be” a gyermek fejlődési menetébe, hogy megfelelő eljárások, módszerek, technikák alkalmazásával segítjük, lehetővé tesszük, hogy az érési folyamat egyes szakaszaiban a szükséges környezeti feltételek adottak legyenek.

Célja:

- akadályozott fejlődésből eredő hátrány csökkentése
- a gyermek képessé váljék a tanulási - ismeretszerzési folyamatban való aktív és eredményes részvételre
- az ismeretszerzési folyamat minél kevesebb nehézséget jelentsen számára

Funkciója:

- korrigálás, kompenzálás
- a hiányzó pszichikus funkciók, képességek kialakítása
- a sérült pszichikus funkciók fejlesztése
- a pszichikus struktúrák megváltoztatása
- a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása
- egyéni tanulási technikák kialakítása
- a fejlődésben jelentősen elmaradt területek feltárása és megsegítése
- egyéni haladási ütem és tempó biztosítása
- az elért részeredmények által a gyermek motiváltságának elősegítése, fokozása
- a gyermek fejlődésének megállapítására leginkább alkalmas értékelés alkalmazása

- a tananyag, valamint a fejlesztési követelmények gyermekekhez igazodó differenciálása

Az egyéni fejlesztés folyamata:

1. Megfigyelés, diagnosztika

- o óvodapedagógusi és szakértői megfigyelések
- o az egyéni fejlesztésben résztvevők számbavétele
- o helyzetfeltáró beszélgetés
- o diagnosztikai vizsgálatok eredményei

2. Fejlesztési célok kitűzése

- o reális, mérhető, elérhető célok egyéni fejlődési szintek alapján
- o Egyéni fejlesztési terv összeállítása

3. Fejlesztési terv elkészítése

- o időkeret, módszerek, tevékenységek, felelősök

4. Megvalósítás

- o napi/heti rendszerességű, játékos, tevékenységbe ágyazott fejlesztés

5. Folyamatos értékelés, visszacsatolás

- o gyermek fejlődésének nyomon követése, szükség esetén tervmódosítás

Az egyéni fejlesztési tervben résztvevők számbavétele:

1. Gyermekek

2. Szakemberek

- az általános óvodai pedagógus, óvónő
- gyógypedagógus
- szükség esetén:
- logopédus
- gyógytestnevelő szülő

Az egyéni fejlesztési terv összeállítása – felépítése

- Komplex pszichológiai-pedagógiai diagnózis

- A fő fejlesztési irányok meghatározása
- A fejlesztés kiemelt területei
- A területek fejlesztésének feladatokra bontása
- Ütemezés, prioritások megjelenítése
- Eszközök, módszerek tervezése
- Munkamegosztás tervezése (személyek bevonása, együttműködés)
- A megvalósítás színterének a tervezése
- A dokumentum elkészítése, elhelyezése

A fejlesztő munka tartalmi területei:

- sérült funkciók korrekciója
- a hiányzó funkciók pótlása
- alapkultúrtechnikák szükséges pszichikus funkciók fejlesztése

A fejlesztési terv tartalmi elemei:

Tervrész	Tartalom
Gyermek adatai	Név, születési idő, csoport, fejlesztési szükséglet megjelölése
Fejlesztési háttér	Szakértői vélemény rövid összefoglalása, diagnózis típusa
Erősségek, nehézségek	Kiemelt képességterületek, fejlesztendő területek
Fejlesztési célok	3–5 konkrét, mérhető cél meghatározása
Fejlesztési területek	Pl. finommotorika, beszédkésztség, viselkedésszabályozás, figyelem stb.
Módszerek, eszközök	Játékos gyakorlatok, vizuális támogatás, egyéni feladatlapok
Felelősök	Pedagógus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus
Időkeret	Éves vagy féléves bontás, heti óraszám
Értékelés, visszacsatolás	Elért eredmények, megfigyelési szempontok

7. Keretek és időkeret

- **Időtartam:** általában 6 hónapos vagy 1 nevelési évre készül
- **Felülvizsgálat:** félévente kötelező, szükség esetén gyakrabban

- **Fejlesztés időkerete:** heti 1–3 alkalom, 20–30 perces időtartam, a gyermek terhelhetőségének figyelembevételével
- **Fejlesztési formák:** egyéni vagy kiscsoportos (2–3 fős) foglalkozások, csoporton belüli
- **Körülmények:** megfelelő helyiség, eszközök

8. Differenciálás az óvodai csoportban

Az egyéni fejlesztési terv nem csak az egyéni foglalkozásokon valósul meg, hanem **az óvodai mindennapokba ágyazott differenciált nevelés**en keresztül is. Ez magában foglalja:

- a feladatok nehézségi szintjének igazítását a gyermek képességeihez
- különböző tanulási csatornák aktiválását (vizuális, auditív, mozgásos)
- több idő biztosítását bizonyos feladatokra
- párhuzamos célok megvalósítását játékos tevékenységek során

II.4. Tehetséggondozás az óvodában

A tehetséggondozás újszerű innovatív próbálkozás óvodáink életében. Feladatunk, a kiemelkedő képességű gyerekek korai felismerése, fejlesztése és támogatása. A különleges tehetség megnyilvánulhat mozgásban, szociális képességekben, művészeti adottságokban vagy átlagon felüli intellektusban. Gyakori, hogy ezek a tehetségformák együttesen lépnek fel. Vannak rendkívüli tehetségek, akik csak egy adott területen tűnnek ki. Az óvodában még csak tehetségígéretről beszélünk. A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását. Minden esetben szükség van támogatásra, ösztönzésre, mely a további fejlődést elősegíti. Ha a gyermek potenciális adottságai nem realizálódnak, ha a környezet nem veszi észre a rejtett tehetséget 6 éves korra a gyermekben rejlő tehetség többnyire elvész. A meg nem valósult képességek negatív énkép kialakulásához vezetnek. Az elfojtott belső motiváció frusztrálja a gyermekeket, amely a mentális egészségét veszélyezteti.

A tehetségígéret jelei:

- A tehetséges gyermek intelligenciája átlagon felüli.
- Rendelkezik a szükséges akaraterővel, hogy valamely feladatot elkezdjen
- és azt be is fejezze. Képesnek érzi magát a feladat megvalósítására és
- abban örömet lel.

- Célokat tud kitűzni, terveket tud készíteni, számításba veszi a kockázatot.
- Problémamegoldó gondolkodása egyedi, önálló és produktív.
- Komolyan érdeklődik az olvasás, írás iránt.
- Szokatlan gondolatok foglalkoztatják (halál, földön kívüli élet).
- Az összefüggéseket már nagyon hamar felismeri.
- Humorérzéke különlegesen fejlett.
- Széles az érdeklődési köre, jó az emlékezet.
- Nehezen fárad el, kevesebb az alvásigénye.
- A tökéletességre törekszik.
- Nagyon kíváncsi, tanulékony.

Feladataink a tehetség gondozásban:

- A tehetségígéretes gyermekek feltérképezése.
- A kiemelkedő képességek felismerése.
- A szülők tájékoztatása gyermekük tehetségéről.
- A speciális adottságok differenciált fejlesztése.
- A kíváncsiság, cselekvési vágy kielégítése.
- Az önmegvalósítási törekvések támogatása.
- A tehetségnek megfelelő óvodán kívüli szabadidős lehetőségek keresése.

Óvodáinkban a kiválóan kreatív tehetség ígéretes gyerekek a saját csoportjukban élik óvodás életüket, elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, szeretnek. A gyermekek fejlesztése két szinten történik: az óvodai csoportokban a napi tevékenységbe ágyazva, ill. pillanatnyilag óvodán kívül a gyermekek érdeklődésének, kiemelkedő képességeinek, megfelelő tevékenységeket biztosító foglalkozásokon a szülővel egyeztetve. Programunk egyik leendő feladata és célkitűzése: a kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése. Feladatunk, felismerni a kreatív gyermekeket, ösztönözni, motiválni kreativitásukat, kielégíteni szükségleteiket: megismerési, elfogadási, alkotási vágyukat, biztonsági, önmagára taláztatás, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével, elkallódás elhárítása, harmonikus fejlesztés, segíteni őket a különböző helyzetekben, az általános kreatív nevelés eszközeivel fejlődésüket. A gyermekek csoportosítása, a tehetségüket feltételező területek szerint:

- Kiváló rajz készség,
- Kiváló zenei készség (zenei hallás, ritmusérzék, hangterjedelem)

- Természetismereti témakör,
- Matematikai képességek,
- Anyanyelvi kommunikációs képesség,
- Testi ügyesség, tánc-harmonikus mozgás, versenysportra való alkalmasság,
- Kiemelkedő szociális képesség, vezetői képesség

II.5. Migráns gyermekek integrált nevelése

„A hazájukat elhagyó készülő családok (továbbiakban: migráns) gyermekei óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integritását.”

(Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, Óvodakép II.7.)

Az óvoda feladata: a migráns gyerekek fogadása, interkulturális és multikulturális szemléletű nevelése.

- A külföldi állampolgár, nem magyar ajkú gyermekek egyéni fejlesztési terv alapján folyó nevelése, a magyar állampolgárságú és anyanyelvű gyerekekkel közös csoportban.
- A szociális, nyelvi és kommunikációs kompetenciák fejlesztése, az életkori sajátosságok figyelembevételével, az óvodai nevelési tervvel szemben támasztott követelményeknek megfelelően, játékos módszerekkel, tevékenységekkel és munkaformákkal történik.
- A migráns gyerekek számára egyéni, magyar célnyelvi fejlesztő foglalkozások biztosítása.

A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozók feladatai:

- A gyermek megismerése, elfogadása, tudásának feltárása, hasznosítása.
- Beilleszkedését segítő pedagógiai módszerek alkalmazása, családgondozás, családterápia.
- A különleges bánásmód felismerése. A gyermek képességeire épülő fejlesztés, kompenzáció, felzárkóztatás. Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.
- Együttműködés – partneri kapcsolat. Az óvodai csoportban zajló nevelés kiterjesztése. (szülők, helyi közösség, aktív segítők, Családsegítő, szakmai szervezetek, helyi lakosság, civil szervezet stb.)
- A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerjék egymás kultúráját, anyanyelvét. (irodalmi alkotások, mesterségek, szokások, ételek, történelmük, nyelvük, szellemi, tárgyi kultúrájuk, hagyományaik, táncaik, népviseletük, eszközeik stb.)

Elvárható eredmények

- minőségi nevelés és fejlődés lehetősége mindenki számára az óvodában
- a migráns gyerekek befogadása elfogadása, megfelelő fejlődésük
- szülőkkel családdal, segítőkkel való aktív kapcsolat
- a multikulturális tartalmak megfelelő reprezentációja a pedagógiai környezetben
- új típusú pedagógiai szerep (facilitátor)

III. Gyermekkép, óvodakép,

Gyermekkép

1. Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

2. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Szeretnénk, hogy gyermekeink minden nap szívesen jöjjenek óvodába. Legyenek boldogok, tudjanak egyedül és a társakkal játszani. Személyiségük legyen kiegyensúlyozott, érzelmileg gazdag, nyitott, érdeklődő, egészséges önbizalommal, pozitív énképpel, önkontrollal rendelkező, a szabálykövető társas magatartást megértő, betartó, és kreatív. Kötődjenek városunkhoz, testileg, szellemileg önmagukhoz képest fejlődjenek.

Szakmailag önálló, a partnerek igényét és elégedettségét figyelembe vevő nevelési intézmény, amely jól felkészült óvodapedagógusokkal és a pedagógiai munkát segítőkkel biztonságos, örömteli, sokszínű óvodai életet nyújt.

A családias, szeretetteljes légkörben óvó-védő és szociális feladatokat lát el.

A különböző szociális háttérrel rendelkező 3-8 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiségük fejlesztését elősegítsük, kiegészítve, esetenként hátrányt csökkentve, a családi nevelést.

Óvodakép

- 1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.*
- 2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.*
- 3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).*

Célunk, hogy elérhető közelségbe vigyük a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetbe. Alkotó, családi légkörben segítjük önkibontakozásukat úgy, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön, testi, lelki, szociális, értelmi érettség terén. Az életre neveljük őket. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, a Szentendrén élő különleges bánásmódot és kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált nevelése (Esélyegyenlőségi Program alapján).

- 4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy*
  - a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,*
  - b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,*
  - c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.*
- 5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorszpecifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és*

fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

6. *A felekezeti, illetve egyházi óvodai nevelésben szükséges, hogy az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban.*
7. *A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.*
8. *A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.*

Szentendrén is jelen vannak a különböző nemzetiségek, kisebbségek, és a migráns gyermekek is. Igyekszünk őket a közösségbe bevonni, – a más kultúra és nyelvi nehézségek ellenére is. Általában a többi gyermek szeretettel és érdeklődéssel fordul ezek felé, az óvodások felé. Elfogadjuk szokásaikat és a családdal is igyekszünk jó kapcsolatot kialakítani, segítséget nyújtani a beilleszkedéshez. A pedagógus és más dolgozók befogadó attitűdje meghatározó.

III.1 Multikulturális nevelés

Alapelvek

Humanizmus

A méltóság, a tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag alkalmazása lehetőséget ad a roma és migráns gyerekek szükségleteinek kielégítésére.

A közvetlen pedagógiai környezet, az óvodapedagógusok és az óvoda alkalmazotti köre érzékenyen, nyitottan közeledik a roma és migráns családok gondjai, problémái felé.

Veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete

Egyenlő emberi méltóság kifejezésére törekszünk.

- A gyerekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.
- Az egyéni bánásmód elvének érvényesítése velük kapcsolatban is kötelező.
- Az emberi értékességüket elismerjük és fejlesztjük

A kirekesztés, az előítéletes kizorítottság megszüntetése

A roma kultúra nem romákkal történő megismertetésével csökkenteni kívánjuk a roma gyerekek testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség-érzését

Esélyegyenlőség

Nem gondoljuk, hogy ugyanolyan tudástartalmat ugyanolyan módon kellene közvetítenünk minden gyerekeknek. A programcsomag ajánlásai lehetőséget teremtenek ahhoz, hogy egyénre szabottan történjen a nevelési területek tartalmi feldolgozása és a tapasztalati úton történő élményszerzés lehetőségeinek megszervezése.

Azt viszont gondoljuk, hogy a tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét, minden kisgyerek számára, biztosítanunk kell.

- A gyerek személyiségét is tisztelet, szeretet, megbecsülés és elfogadás övezi.
- Az óvodai élet során számukra is biztosítjuk az óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciók érvényesülését.
- A megfogalmazott alapelveink érvényesítése minden óvodás gyermekre nézve kötelességünk.
- Az esélyek javítása érdekében nem élünk a pozitív diszkrimináció lehetőségével, helyette a sajátos szükségleteik kielégítését érezzük magunkra nézve kötelezőnek.
- Pedagógiai munkánk hatékony végzése során az egyenlőtlenségek felszámolására törekszünk.

Multikulturális szemlélet

Az alapelv érvényesítése során értékékként kezeljük a gyerekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket. A kultúra őrzését, átörökítését egyetemes emberi jogként kezeljük.

A multikulturális nevelés megvalósítása

A multikulturális nevelés figyelembe veszi a sokszínű, sokféle kulturális háttérrel rendelkező társadalomban megfogalmazódó eltérő igényeket, szükségleteket, értékeket jelent, amely magával hozza a különböző gondolkodásmódok értékékként való elfogadását, s egyszerűen természetesnek veszi a másságot. A helyi nevelési programba a migráns gyerekekre vonatkozó nevelési koncepció beépítése elengedhetetlen. A multikulturális nevelés alapját, az innováció, a szakértelem és a továbbképzés, továbblépés iránti nyitottság adja.

A bevándorló gyerekek integrálása nem járhat a saját nyelvük és kultúrájuk sérelmével. Az integrációt úgy kívánjuk megvalósítani, hogy a bevándorló gyerekek saját csoportjukhoz való csoportidentitását meghagyjuk, és tiszteletben tartjuk. Az integráció lehetőséget nyújt számunkra, hogy megakadályozzuk a bevándorló gyerekek nyelvi és kulturális beolvadását a

többségi társadalomba. A játékba integráltan látjuk a legnagyobb valószínűségét annak, hogy a külföldi, nem magyar ajkú gyerekek a magyar nyelvet elsajátítsák. A tevékenységformák gyakorlásának közege, a játszó, munkálkodó, gyermek gyerekek köre az a környezet, ahol a gyerekek egymásra gyakorolt hatása felerősödhet. Az ajánlott, felkínált tevékenységek mindegyikére jellemző, hogy a felnőtt beszédpéldáját kiemelten kezeli, és ezzel mintegy utánzási példát is nyújt a gyerekek számára. Az ajánlott tevékenységek szervezési keretei minden esetben a differenciálásra, az integrálásra helyezik a hangsúlyt.

A gyerekek érdeklődése, nyitottsága az új dolgok, a másság iránt is követhető. Az intézmény minden dolgozója természetes módon kezelje a más ajkú gyerekek nevelését, és fogadja nyitott szívvel a megszokott kultúrától eltérő kultúra megjelenését.

IV. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése.

Ezen belül:

- a) az egészséges életmód alakítása,*
- b) az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,*
- c) az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.*

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a) a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;*
- b) a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;*
- c) a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;*
- d) az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;*
- e) életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;*
- f) a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;*
- g) a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;*

h) megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó-, prevenció és korrekció testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása

Célunk:

Testi-lelki szükségletek kielégítése

Egészség megtartása, prevenció

Egészségügyi szokások, életvezetési készségek kialakítása és belső igényé válása

Mozgásfejlesztés prevencióval és korrekcióval

Környezettudatos magatartás megalapozása

Óvodapedagógus feladata:

Egészséges, biztonságos környezet kialakítása, családi légkör megteremtése

Egészséges környezet biztosítása a betegségek utáni orvosi igazolásokat követő bekérésével. A szülők tájékoztatása (szülői értekezlet, faliújság, az óvoda újságja) a megelőzés lehetőségeiről, fontosságáról, a társadalmi felelősségvállalás kihangsúlyozása az óvodai közösség egészségi állapotának megőrzéséről

Rugalmas napirend, és hetirend, mely elegendő helyet, időt biztosít

A gyerekek szükségleteihez igazodó szokásrendszer kialakítása (bármikor mehet a mosdóba, a nap folyamán bármikor ihat)

Az egészségi állapot megőrzése és a betegségmegelőzés érdekében folyamatos kapcsolattartás az óvoda orvosával, a védőnői hálózattal, a gyermekfogászat munkatársaival

Levegőzés:

Naponta, -10 C fokig. (Áthatolhatatlan köd, eső és viharos szél kivételével (figyelembe véve a légszennyezettség adatokat és a napsugárzás erősségét).

Szellőztetés:

Amennyiben lehetséges folyamatosan, lefekvés és mozgás előtt alapos, nagy szellőztetés.

Táplálkozás:

Az egészséges táplálkozás szokásának megalapozása- zöldség, gyümölcs, olajos magvak, aszalt gyümölcs, csírák rágcsálásának szokásrendbe való beépítése. Az élettani folyamatok optimális feltételének biztosítása érdekében fokozottan támogatjuk a megfelelő mennyiségű folyadék- leginkább víz- bevitelét. A kulturált étkezés szokásainak, szabályainak megismerte-

tése, kialakítása. Evőeszköz és szalvéta használata (középsőben villa, nagycsoportban kés). Az allergiás és az egyéni érzékenységgű gyermekek táplálkozásának figyelemmel kísérése.

Testápolás:

WC használat: nyugodt, intim, tiszta hely, WC papír biztosítása, felnőtt segítségnyújtása. WC lehúzására megtanítani a gyerekeket. Nemeknek megfelelő WC használatára való megtanítás.

Kézmosás: WC használat után, étkezések előtt és után, szennyező tevékenységek után. Kézmosás előtt ruha ujjának felhúszása, ellenőrzése. Kéztörlés segítséggel, vagy önállóan. Körömkefe és szappan használatának megismertetése.

Fogmosás: Technikájának megismertetése, gyakoroltatása, ebéd utáni fogmosás

Orrtörlés: Zsebkeendő biztosítása, orrtörlés technikájának megtanítása, segítség, ellenőrzés. A szülők tájékoztatása a helyes orrfúvás technikájáról, annak fontosságáról, segítségnyújtás.

Fésülködés: Minden gyermek a saját fésűjével, keféjével fésülködjön. A gyermekek hajának rendbetétele, segítséggel, önállóan, ellenőrzéssel. Rendszeres fertőtlenítéssel, információ nyújtásával a fejtetvesség elterjedésének megakadályozása.

Pihenés, altatás:

Nyugodt légkör megteremtése, pizsamában aludjanak a gyerekek. Elalvás előtt az óvodapedagógus éneke, meséje altassa el a gyermekeket. A nyugtalanabbul pihenők mellé ülve, simogatással és a számukra biztonságot nyújtó alvó játékok ágyba vitelének biztosításával teremtsen a pihenéshez kellő nyugalmat az óvodapedagógus. Egyéni alvásszükséglet miatt, legalább 1 óra pihenő után a gyermekeknek csendes tevékenység lehetőségének felajánlása.

Öltözködés:

Réteges öltözködés biztosítása a családdal együttműködve- különös tekintettel a szabadban szervezett óvodai tevékenységek, kirándulások esetében az időjárásnak megfelelő ruhanemű biztosítása éppúgy, mint a mozgásos tevékenységekhez a megfelelő lábbeli és ruházat biztosítása. Az időjárás figyelembe vétele. Váltóruha, váltócipő bekérése- papucs, mamusz nem lehet.

Mozgás, edzés:

A mozgásanyag összeállításánál az óvodapedagógus vegyen be tartásjavító gyakorlatokat)tervszerűség(Kiszűrni a segítségre szoruló gyermekeket, korrekcióra javaslatot adni az óvodavezető és az óvoda orvosa felé, szülői egyeztetést követően.

Mindennapos egészségfejlesztő testmozgás reggel és délután.

Környezettudatos fejlődés:

A környezeti elvárásokhoz való alkalmazkodás, a viselkedési normák elsajátításának lehetővé tétele. A környezettudatos gondolkodás, magatartás kialakítása gyakorlati tapasztalatokon keresztül. A szülők közvetett úton való ráhatása a nevelési munka által a fenntarthatóság szemléletében (kupakgyűjtés, papírgyűjtés)

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint:

Szívesen jár óvodába, nyugodt, kiegyensúlyozott.

Korának megfelelően fejlett testileg, ritkán beteg, csökken a hiányzások száma.

Öltözködés: önállóan öltözködik, vetkőzik, tud masnit kötni.

Testápolás: önállóan végzi az egészségügyi szokásokat: önállóan WC-zik, használja a WC papírt, szappant, körömkefét, mosakodás előtt felhúzza a ruhája ujját, szárazra törli a kezét. Önállóan fésülködik, önállóan fogat mos. Tud orrot fújni.

Levegőzés: szívesen tartózkodik friss levegőn.

Mozgás, edzés: örömmel vesz részt a mozgástevékenységeken és a prevenció foglalkozásokon.

Táplálkozás: helyesen használja az evőeszközöket, (kanál, villa, kés). Kulturáltan étkezik, a szalvétát használja. Helyes testtartással ül az asztalnál. El tudja dönteni, miből, mennyit kér, a nagyobbak önállóan szedik az ételt és öntik a folyadékot.

Pihenés, altatás: képes nyugodtan, másokat nem zavarva pihenni.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

a) a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;

- b) a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- c) az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- d) az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kultúrán alapuló értékrend, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Célunk:

A gyermek szocializációs képességeinek kibontakoztatása a közösség által, a közösség normáinak érvényesítésével.

A gyermek biztonságérzetének megalapozásával önbizalmának, pozitív énképének erősítése, a természeti és társadalmi környezet hatásaira való érzékenység kialakítása.

Óvodapedagógus feladata:

Szeretetteljes légkör kialakítása.

Az óvodapedagógus érje el, hogy a gyermekek érzelmi biztonságban érezzék magukat.

Közös élményeken alapuló tevékenységek szervezése, biztosítása.

Sok dicsérettel, biztatással, szeretetteljes odafigyeléssel, a közös játékok és egyéb tevékenységek során alapozza meg a gyermekek kulturált, empatikus viselkedését.

Nevelje a gyermekeket arra, hogy a különleges bánásmódot, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel toleránsak, elfogadóak, segítők legyenek.

Óvodapedagógusi modell

Egész személyiségével adjon követendő mintát a gyermekeknek.

Óvodai életbe való befogadás

Anyás-beszoktatás, melyet gyermek igényeinek megfelelően az óvodapedagógus irányít.

Interperszonális kapcsolatok

Gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek és felnőtt-felnőtt példamutató kapcsolata. Beteg gyermekek meglátogatása, születésnapok megünneplése, ünnepek-ünnepélyek megszervezése, kirándulások és a mindennapi tevékenységek.

Egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés

A gyermek szükségleteinek megfelelő, a nevelés minden területén történő foglalkozás, bánásmód. Egyéni fejlesztés szakember bevonásával.

A tárgyi feltételekkel a gyermek-közelség biztosítása

Meghitt sarkok kialakítása, gyermekmunkákkal való díszítés, mozgástér biztosítása. Nyugalmat és derűt árasztó színek alkalmazása.

Helyes napirend, heti-rend kialakítása

A napirend elkészítése a gyermek igényeihez mérten rugalmasság alkalmazásával.

A heti-rend a csoportnaplóban szerepel, mely tervszerű, de rugalmas.

Szokások, erkölcsi normák

Ismerje meg és fogadja el a csoportban kialakult normákat, szokásokat, sajátítsa el a szocializáció szempontjából meghatározó erkölcsi tulajdonságokat, viselkedési normákat.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint:

Szeretetteljes légkör kialakítása: A gyermek felszabadultan érzi magát.

Óvodapedagógusi modell adása: A gyermek szívesen utánozza az óvodapedagógust, eljátszsa a szerepét.

Óvodai életbe való befogadás: A gyermek biztonságban érzi magát az óvodában.

Interperszonális kapcsolatok: Jó kapcsolat alakul ki az óvodapedagógus és a gyermek között, a gyermekek között barátságok alakulnak, a közös tevékenységeken, ünnepségeken szívesen vesznek részt.

Egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés: A közösséghez való beilleszkedés megkönnyítése, érzelmileg nyitottabbá váljanak a beilleszkedés nehézségével küzdő gyermekek.

A tárgyi feltételekkel a gyermek-közelség biztosítása: Otthonosan mozognak a csoportszobában, az óvodában és az óvoda udvarán. Ismerik a játszóhelyeket és játékeszközöket.

Helyes napirend, heti-rend kialakítása: A napirend megfelelő időt biztosít a gyermekek életkorának, egyéni igényének kielégítésére a játékokban, a tisztálkodásban, étkezésben, pihenésben, és a különböző tevékenységi formákban. A visszatérő ugyanabban az időben végzett tevékenységi formák érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekek számára.

A heti-rend az óvodapedagógus által szervezett tevékenységeken a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt.

Szokások, erkölcsi normák: A gyermekek tudják használni a helyes viselkedés, cselekvés és szokás szabályait. Köszönnek egymásnak és az ismerős felnőtteknek. Meghallgatják egymást, mások beszélgetését nem zavarják meg. Tudnak kérni, és megköszönni, ha kapnak valamit. Vigyáznak környezetük rendjére. Tiszteletben tartják egymás tevékenységét. Segítenek egymásnak. Óvodán kívül a helynek és helyzetnek megfelelően viselkednek.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelés egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Anyanyelvi nevelés: (Mindennapi feladatunk)

Feladatunk mindenek előtt saját és környezetünk beszédkultúrájának csiszolása, hiszen beszédpéldánk minta a gyermekek, a szülők és munkatársaink számára. Gondot fordítunk beszédünk hangszínére, erősségére, tempójára. A gyermekek beszédmegértését rövid, pontos, lényegre törő megfogalmazással segítjük. Törekszünk arra, hogy személyes segítségnyújtás közben is beszéljünk a gyermekekkel, így tapasztalásos érzékszervi élményeken át fejleszthetjük őket. A beszéd nem csak az érintkezés, a viselkedésszabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is. A beszéd és a gondolkodás fejlődése szorosan összefügg. Miután a gyermeki gondolkodás szemléletes, cselekvő tevékenység, ezért a szókincsgyarapításnak feltétele az állandó cselekvés fenntartása. A szerep-, vagy mintajátékok párbeszédei a mozgásos játékok szabály megfogalmazásai gazdagítják a gyermekek szókincsét. A mondókák versek segítségével javítható a magán és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja. Az óvodás korú gyermekek között egyre több a beszédhibás, az olyan beszédfejlődésben akadályozott, aki logopédiai segítségre szorul. Egyre nő a társadalmi igény az ellátásukat illetően, valamint, hogy a beszéd-rendellenességek különböző tüneteit mutatók minél korábban, ne csak közvetlenül a beiskolázás előtt részesüljenek megfelelő kezelésben. Ugyanakkor a logopédiai hálózat felvevőképessége korlátozott. Ezért választottuk a nevelőtestülettel, logopédussal, fejlesztő pedagógusokkal közösen a Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézet **„Hídépítő” programját**, melyet az óvodapedagógusok minden nap gyakorolnak a gyerekekkel. Így lelkiismeretesen hozzájárulunk a gyermekek fejlesztéséhez.

A fejlesztés iránya a kompetencia alapú fejlesztésben

A képességfajták szerinti fejlesztés képezheti az óvoda–óvoda átmenet alapját.

Értelmi képességek

- Pontos, differenciált vizuális észlelés
- Hallott-auditív információk pontos észlelése, megkülönböztetése
- A látott-hallott információk összekapcsolásának képessége
- Rövid idejű vizuális-verbális memória
- Szándékos figyelem
- Környezettudatos magatartás kialakítása
- Az alkotótevékenységek által növelni a gyermekek önállóságát, önbizalmát
- A kreativitás fejlesztése (rugalmasság, nyitottság és eredetiség)
- Az emberek közötti együttműködéssel kapcsolatos ismeretek, képességek, attitűdök fejlesztése
- Problémakezelés

Verbális képességek

- Szóbeli kommunikáció,
- Beszédbátorság (beszélgető kör)
- Belső képkészítés (mesehallgatás)
- Helyes beszédtechnika
- beszédlégzés
- artikuláció
- beszédtempó
- hangsúly
- hanglejtés
- Beszédpercepciós képesség
- Gondolkodás
- Magabiztos, tudatos, kreatív önkifejezés
- A kommunikációs igény motiválása, a kommunikáció segítése
- A beszédfejlődés hátrányainak, valamint a kognitív funkciók sérülésének kompenzálása
- A szókincsbővítés, a kifejezőképesség komplex fejlesztése (a verbális és nonverbális)

Testi képességek

- Összerendezett, koordinált mozgás
- Nagymozgás
- Mozgáskoordináció (ritmikus tevékenységek) fejlesztése
- Finom-motorika fejlesztése

Szociális képességek

- Kritikai gondolkodás
- Tervszerű, motivált munkavégzés, akaraterő, kitartás
- Kreativitás, problémamegoldó gondolkodás
- Konfliktuskezelés, szabálytartás
- Empátia, tolerancia, nyitottság
- Együttműködő-készség, szervezőkészség
- Önállóság, önismeret, önbizalom
- Metakommunikáció, az egyes társas helyzetekben való megfelelő viselkedés, kommunikáció.

Célunk:

A gyermekek kíváncsiságára építve, változatos tevékenységekkel, játékosan tapasztalni, megismerni olyan módon, hogy a gyermekek kognitív képességei, beszéd- és kommunikációs képességei ezáltal fejlődjenek.

Hídépítő program

2009-ben bevezetésre került a Nevelési Tanácsadó által kidolgozott, és egy előadáson bemutatott **Hídépítő program**, amely a gyermekek beszédértését, beszédészlelését segíti. Fontos, hogy mindennap 10 percet erre a fejlesztésre, tevékenységre fordítsunk.

Óvodapedagógus feladata:

Verbális fejlesztés

Mely által a gyerekek biztonságérzetét, tájékozottságát, ismeretei gazdagítását erősítjük. Olyan légkör biztosítására törekszünk, ahol meg mer, és meg akar nyilatkozni a gyermek, meg is hallgatjuk, és érdeklődést mutatunk mondanivalójuk iránt. Ezen a területen figyelmet fordítunk a felnőttek modell értékű beszédére is. Minden nap lehetőséget biztosítunk közös beszélgetésre, amikor a beszédfigyelem az önfegyelem és az információszerzés gazdagodik, Tudatosan szervezünk nyelvi és értelemfejlesztő játékokat, amikor célunk a beszédtechnika fejlesztése, a nyelv és gondolkodás egységének megteremtése. A biztonságérzet növelése ér-

dekében arra kell törekednünk, hogy a verbális kifejezéseink és a testbeszédünk mindig összhangban legyen.

Speciális fejlesztést igénylő gyermekeket szakemberhez irányítjuk. Áthatja az egész óvodai életet, az összes tevékenységformát, kihasználva a gyermek által teremtett szituációkat. Az óvodapedagógus általi tudatos anyanyelvi fejlesztés folyik.

Értelmi fejlesztésünk területe

Észlelés fejlesztése

Minden alkalmat kihasználunk, és lehetőséget biztosítunk a vizuális, tapintásos, mozgásos, tér és időbeli viszonyok hallás észlelés fejlesztésére.

Motoros képességek fejlesztése

Kihangsúlyozott szerepet szánunk a nagy, és finommozgások, testséma fejlesztésének, továbbá fizikai állóképesség, erőnlét, egyensúlyfejlesztés, kezesség, ritmusérzék, látás, hallás észleléshez kapcsolódó mozgások, problémamegoldások erősítése mozgásos tevékenységgel, mozgáshoz kapcsolódó szókészlet fejlesztésére is gondot fordítunk.. A nagy mozgásokat járás, futás, ugrás, csúszás, mászás, kúszás célzott gyakorlataival alakítjuk. A finom-motorika fejlesztésében nagy szerepet szánunk az ábrázoló tevékenységeknek és a speciális játék eszközöknek. A testkép testséma alakulását játékos gyakorlatokkal segítjük, mely során a gyermekek fokozatosan megismerik önmagukat, saját testüket, ezáltal is alakul én-tudatuk.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint:/ ONOAP VI.pontját figyelembe véve/

Észlelés fejlesztése: A felkínált lehetőségeket a gyermek kíváncsian és érdeklődéssel fogadja. Az érzékszervei használatával az észlelése pontosabbá válik, térben és időben tud tájékozódni.

Motoros képességek fejlesztése: A különböző tevékenységeken keresztül a gyermekek megismerik önmagukat, saját testüket. Tudja a jobb és bal fogalmát, térben tájékozott, a nagy mozgásokat önállóan és örömmel végzi. Az eszközöket könnyedén kezeli (evő-, játék- és ábrázolási eszközök) (Kialakul a szem-, kéz-, láb-koordináció).

Verbális fejlesztés: akar és mer beszélni, gondolatait mondatokban fejezi ki. Szókincse választékos kifejezéseket is tartalmaz.

A szakemberek bevonásával a problémák megoldódnak, illetve észrevehetően csökkennek.

V. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

- 1. Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.*
- 2. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.*
- 3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.*
- 4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.*
- 5. A felekezeti, illetve egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségtartalom biztosítása.*
- 6. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.*
- 7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.*

Óvodánkban az **óvodavezető** mellett 34 csoportban 69 szakképzett **óvodapedagógus** dolgozik. Közülük 7 óvodapedagógus **tagintézmény igazgatói** feladatot is ellát. Az óvónők folyamatosan továbbképzésekre, tanfolyamokra járnak, s igyekeznek, hogy másoddiplomát is szerezzenek. Intézményünkben munkaközösségek működnek, ahol az óvodapedagógusok aktívan vesznek részt.

A **TÁMOP 3.1.4 „Pedagógiai innováció a kompetencia fejlesztéséért Szentendre intézményeiben”** címmel, 16 fő, a témához kapcsolódó továbbképzéseken vett részt.

A **TÁMOP-3.4.2.A/11-1-2012-0009** kódszámú **„Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése Szentendrén”** c. pályázatot 2012-ben megnyertük, így pedagógusaink folyamatos továbbképzésekre járnak. A problémás gyermekeket 2 fejlesztőpedagógus és 1 logopédus látja el. Szükség esetén, - ha olyan sajátos nevelési igényű gyermek jár az óvodánkba, akinek az ellátására nincs szakember külsős szakember segítségét vonjuk be, megbízási szerződéssel. Együttműködési megállapodás alapján, 6 tagóvodánkban a Pest Megyei Pedagógiai

Szakszolgálat Szentendrei Tagintézménye logopédusai látják el a fejlesztést a problémás gyermekeknél.

A pedagógiai munkát dajkák segítik. A dajkák többsége már középfokú végzettséggel rendelkezik, de sok a dajkaképzőt és a pedagógiai asszisztens végzett is. A dajkák rendelkeznek HACCP-s továbbképzési tanúsítvánnyal.

Az óvodatitkár, a személyügyi előadó és a gazdasági felelős segíti a vezető adminisztrációs munkáját. Az óvodapedagógusi párokat a nevelőtestületi megbeszélések során közösen választjuk. A párok kialakításánál figyelembe vesszük az egyéni szimpátiát, rátermettséget, temperamentumot, az érdeklődési területeket és természetesen a lehetőségeket is. A már kialakult párok több éve együtt dolgoznak, jól összeszoktak.

DAJKA - ÓVODAPEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Az óvodai nevelés során a dajka munkája az óvodapedagógussal összehangolttá válik, mert a dajka a pedagógiai munka közvetlen segítője. Az óvodapedagógusok mellett a dajka egyike a gyermekeket nevelő felnőtteknek, aki, ahogy az óvodapedagógus; magatartásával, teljes lényével, személyiségével, beszéd stílusával, megjelenésével hatást gyakorol a kisgyermekre. A dajkának az óvodapedagógusok irányítása mellett és irányításával, tisztában kell lennie azzal, hogy milyen célok érdekében, milyen módszerek alkalmazásával kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani.

A sikeres, a gyermekek érdekét szolgáló nevelés érdekében az óvodapedagógus és dajka együttműködésében fontos szempontok:

- a munkahelyi hierarchia tiszteletben tartása
- nyitottság, érdeklődés a csoport életére
- gyermekszeretet
- partneri együttműködés, csapatmunka, konstruktivitás
- egymás iránti tisztelet, egymás munkájának tisztelete, elismerése
- alázat, figyelem, alkalmazkodás, elfogadás, türelem, felelősségérzés, előítéletmentesség
- a csoport értékrendjének, nevelési céljainak, elvárásoknak ismerete, és tiszteletben tartása
- Pedagógiai program és az időszakos nevelési tervek, heti ütemtervek, projektek ismerete
- életkori sajátosságok ismerete

- helyzetfelismerés
- megfigyelések, észrevételek megbeszélése
- feladatmegosztás
- segítőkészség

Dajka-szülő együttműködésében fontos szempontok:

- kedvesség, figyelmesség, segítőkészség
- titoktartási kötelezettség
- információ átadási határ tiszteletben tartása

ÓVODAPEDAGÓGUS-FEJLESZTŐPEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSE

- probléma felmerülés esetén konzultáció
- a szakértői vélemények átbeszélése
- a csoporton belüli fejlesztésekhez ötletadás, tanácsadás
- az egyéni, csoportos fejlesztések megfigyeléseinek és egyéb tapasztalatoknak megbeszélése
- információcsere
- családdal való kapcsolattartás

ÓVODAPEDAGÓGUS – PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS EGYÜTTMŰKÖDÉSE

- az óvodapedagógus által meghatározott és általa irányított feladatok /egyéni fejlesztés, játékirányítás, gondozás, BTM és SNI gyermekek körüli feladat ellátás, nevelés, szokás alakítás stb./önálló elvégzése
- a munkahelyi hierarchia tiszteletben tartása
- nyitottság, érdeklődés a csoport életére
- gyermekszertet
- partneri együttműködés, csapatmunka, konstruktivitás
- egymás iránti tisztelet, egymás munkájának tisztelete, elismerése
- alázat, figyelem, alkalmazkodás, elfogadás, türelem, felelősségérzés, előítéletmentesség
- a csoport értékrendjének, nevelési céljainak, elvárásoknak ismerete és tiszteletben tartása
- Pedagógiai program és az időszakos nevelési tervek, heti ütemtervek, projektek ismerete
- életkori sajátosságok ismerete
- helyzetfelismerés

- megfigyelések, észrevételek megbeszélése
- feladatmegosztás
- segítőkészség

Tárgyi feltételek

Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészsége megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

Az épületek és az udvar nagysága minden tagintézményben adott. Törekedtünk arra, hogy többfunkciós helyiségeket alakítsunk ki. Tagóvodáink esztétikusak, biztonságosak, és családi hangulatúak. 5 tagóvodánk óvodának épült, 3 pedig régi, átalakított épület. Minden régi épület felújításra szorul, s állandó karbantartásra. A berendezések többnyire természetes anyagokból készültek, állandó pótlásuk, cseréjük különböző bevételekből történik.) Alapítványok, adományok, vásárok rendezése stb... (A különböző játékok, textíliák, ábrázolási tevékenységhez szükséges eszközök, az eszköznormában előírtak beszerezése, pótlása folyamatosan történik.

Négy tagóvoda rendelkezik tornateremmel.

A tagóvodák udvarai állandóan fejlődnek, babaházak, homokozók, kerti bútorok, mászóakák rendelkezésre állnak. A játszóudvarokon sok a fa, a virág és minden egyéb növényzet. Az óvodai udvarok EU-s szabványnak való megfelelését, és a gyermekek biztonságos játszótéri- nek kialakítását folyamatos beszerzéssel és karbantartással oldjuk meg. Szükséges az eszközök feltöltése, bővítése, pótlása, cseréje.

A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására biztosítjuk a szükséges tárgyi feltételeket. (Pl.: Ayres terápiás eszközök)

Az óvodai élet megszervezése

Napirend-hetirend

- 1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.*
- 2. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motíváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.*
- 3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.*
- 4. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élősavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.*
- 5. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.*
- 6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.*
- 7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.*
- 8. A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzí-*

tésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A csoportszervezés elvei

A tagóvodák nevelőtestületei önállóan döntenek el az egyéni, sajátos arculatuknak megfelelően, az óvónők belső igénye, elképzelése alapján, hogy osztott, vagy osztatlan csoportokat szerveznek. Az osztatlan csoportok adminisztrációs feladatai is attól függenek/ tervezések, éves anyaggyűjtés/, hogy hány korosztályt érint a csoport összetétele.

Fő szempontok a folyamatosság, rugalmasság, gondozás, személyes interakciók, élősavas mese és közösségi játékélmény biztosítása.

Az óvoda kapcsolatai

- 1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesíti a családközpontú intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.*
- 2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.*
- 3. A felekezeti, illetve egyházi óvodák kapcsolatot tartanak az adott egyházi intézményekkel.*
- 4. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzeti és önkormányzatokkal, szervezetekkel.*

5. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külföldi magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Óvoda – család kapcsolata

A kompetencia alapú programcsomag használata során a szülők biztosítékot kapnak arra vonatkozóan, hogy a program középpontjában a gyerekek áll; a boldog gyermekkort kívánjuk biztosítani a gyereke számára. A program alkalmazása eredményeként gyermekük az óvodai életre alkalmas lesz. A gyermekük komplex képességei fejlődnek. A pedagógus figyelembe veszi a gyermeke egyéni és életkori sajátosságait. Értékelik gyermeke azon tulajdonságait, amelyek csak rá jellemzőek. Az óvodapedagógus a gyermekeknek megtanítja értékelni a másik gyerek másságát is. A szülő megtapasztalja, hogy gyermeke számára olyan tudást tartalmakat kap az óvodánkban, amelyek megalapozzák az óvodai tanuláshoz szükséges technikákat; gyermekének, olyan értékeket (hagyományörzés, hagyományápolás, a magyar anyanyelv, népdal, mese- és mondavilág, tisztelet, szeretet, megbecsülés, elfogadás, a közösségben való együttélés) közvetít, amelyek örök érvényűek. A szülő érezheti, hogy a hangsúly a különböző módszerekkel történő egyéni fejlesztésen van. Biztosítva érezheti a szülő, hogy gyermeke nevelő, fejlesztő intézménybe jár, ahol a szabad játék a nevelés fő eszköze.

A család-óvoda kapcsolata, együttműködésük szorosabbá válhat, fejlődhet, ahol a szülők észrevételeit figyelembe veszi az óvoda.

Az óvodapedagógus feladata a gyermek óvodába fogadása esetén:

- A kisgyereket óvodába érkezése előtt látogassák meg a saját otthonában, a saját szobájában.
- A családlátogatásra alaposan készüljenek fel! Benyomásaikat ne ott, illetve ne akkor rögzítsék.
- Kellő empátiával kezeljék az óvodába fogadást.
- Az óvodapedagógusi páros és a dajka egyeztessék módszereiket, legyenek közösen a kisgyermeknek segítők.
- Érvényesítsék az egyéni bánásmód elvét.
- Éljenek a folyamatos befogadás lehetőségével.
- Tervezzék meg a folyamatos befogadás ütemezését úgy, hogy sem az óvodai csoport, sem saját maguk számára ne okozzon megterhelést.
- Adjanak elegendő időt, élményt a gyerek számára.

- Kiemelten érvényesítsék az egyéni sajátosságok figyelembevételének elvét.
- Életkortól függetlenül tegyék lehetővé a gyerekek befogadását.
- A bölcsődéből, bölcsődékből érkezett gyerekeknek is jár az átmenet megkönnyítése.
- Legyenek a szülő segítségére, amennyiben úgy tapasztalják, hogy számára ez a feladat nehézséget okoz.
- Ne töltsenek ki a szülőkkel anamnézis lapot, helyette a családlátogatás tapasztalatait rögzítsék a kialakított dokumentációs rendszerük alapján.
- Kérjék, hogy a szülei mutassák be gyermeküket írásos formában, akár gyermekük kedvenc fényképével is illusztrált füzet formájában! A füzet tartalma lehet a gyerek rajzainak összessége.

Az óvodapedagógus feladata a gyerek iskolára való alkalmassá tétele esetén

- A gyermekek számára a tanköteles korukat megelőző nevelési évben képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermekek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben -iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek szervezése
- Tanköteles kort megelőző nevelési évtől a iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése
  - Munkájuk során tudatosodjék bennük, hogy ez a feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
  - A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezzék meg a gyerekek fejlesztési programját.
  - Vegyék figyelembe a gyerekek érési folyamatait.
  - Az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyerekeket megismerve oldják meg a 3–7 éves életszakasz feladatait úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt.
  - Ne feledkezzenek meg a fejlesztés során a gyerek elemi pszichikus szükségletének kielégítéséről, a játékról! A játékba integrálják be a nevelés többi eszközét is!
  - Mielőtt az óvodai látogatásra sor kerülne, az óvónők látogassanak el az iskolába, és hospitáljanak több órán, hogy az óvodai tevékenységi formákhoz leginkább hasonlót tudják bemutatni óvodásaik számára.

- Készítsék elő a gyerekeket az iskolai látogatásra.
- Látogassanak el közösen egy iskolába, egy órára.
- Felelősségteljesen, szakmailag kompetens módon döntsenek az egyes gyerek iskolára való alkalmassága felől.
- Adjanak meg minden információs segítséget a szülők számára, amennyiben úgy érzik, hogy bizonytalanok gyermekük iskolára való alkalmassága felől
- Látogassák meg a gyerekeket az iskolában
- Tapasztalataik alapján értékeljék ki saját elvárásait az iskolával szemben
- Kezdeményezzenek kölcsönös hospitálási lehetőséget
- A kölcsönösség formai elemei váljanak tartalmivá

Szülők

Az együttneveléshez szükséges, hogy eredményes legyen a kapcsolattartásunk, meghatározó az óvodapedagógusok magatartása, melyek a következők lehetnek:

A szülőknek érezniük kell, hogy a gyermeket minden körülmények között szeretjük, elfogadjuk, jó és rossz tulajdonságaival együtt. Nevelői és emberi magatartásunk elismerést, tiszteletet, bátor közeledést váltson ki a szülőben. Biznia kell titoktartásunkban, segítőkészségünkben, tanácsainkban, s tételezze fel a kölcsönös bizalmat. A gyerekekről alkotott véleményünk mindig tartalmazzon pozitív megítélést, a javítanivalóra konkrét segítséget adjunk. Tájékozódó közeledésünkben ne a család titkainak kifürkészését érezze, hanem a gyermek nem megfelelő fejlődésére utaló lehetőségek feltárását.

Kapcsolattartás formái:

Szóbeli: családlátogatás, fogadóóra, nyílt hét, szülői értekezlet, rendezvény, munkadélután.

Írásbeli: honlap, internetes felületek, faliújság, gyermekmunkák kiállítása. A szülők értesítése – elsősorban – tanulmányi rendszeren keresztül. Az ovikréta erre alkalmas lehet.

- Családlátogatás:

Célja: a gyermeket otthonában megismerni, szociális helyzetét felmérni, betekinteni az otthoni családi kapcsolatokba és a családi nevelésbe.

Eljárás rendje: a szülővel előre egyeztetett időpontban, a látogatás előtt legalább egy héttel.

Rögzített dokumentumok: A csoportnaplóban jelöljük a látogatás idejét.

- Fogadóóra:

Célja: Az egyéni problémák megbeszélése.

Eljárás rendje: Kezdeményezheti a szülő, vagy az óvodapedagógus, a megbeszélés előtt egy héttel.

Rögzített dokumentumok: a gyermek fejlődési naplójába, csoportnaplóban.

- **Nyílt napok:**

Célja: A szülők ismerjék meg az óvoda belső életét a gyermekek közösségi magatartását, tevékenységét.

Eljárás rendje: Minden évben, február hónapban, szentendrei újságban, rádióban, plakátokon, honlapon megjelentetjük a nyílt napok időpontját.

- **Szülői értekezletek:**

Célja: Az óvodára, a csoportra vonatkozó közérdekű információk átadása.

Eljárás rendje: A szülőket egy héttel az értekezlet előtt írásban értesítjük.

Rögzített dokumentumok: jelenléti ív, jegyzőkönyv.

- **Rendezvény:**

Célja: A szülők közötti jó kapcsolat és a szülő és óvoda közötti jó kapcsolat ápolása. Lehetőséget biztosítani az óvodai életbe való betekintésre.

Eljárás rendje: Egy héttel a rendezvény előtt meghívók átadása személyesen.

Rögzített dokumentumok: A csoportnaplóban a szervezési feladatoknál jelenik meg.

- **Munkadélután:**

Célja: Szülők, óvodapedagógusok, óvoda dolgozói közötti jó kapcsolat ápolása, a tárgyi eszközök javítása, udvar szépítése.

Eljárás rendje: A munkadélután előtt az óvodapedagógusok személyesen kéri fel a szülőket, a szervezett idő előtt legalább egy héttel. Rögzített dokumentumok: A csoportnaplóban a szervezési feladatoknál.

- **Faliújság, internet:**

Célja: Aktuális információk az óvoda és a csoportok életéről.

Az óvodai alapidokumentumok hozzáférhetővé tétele és az étlap.

Eljárás rendje: Folyamatában biztosítani az aktualitást.

- **Gyermekmunkák kiállítása:**

Célja: A szülők ismerjék meg és gyönyörködjenek a gyermekeik alkotásaiban. Ízlésformálás, esztétikus dekorálás, a gyermek-közeli környezet kialakításával.

Eljárás rendje: Folyamatos, állandó, tükrözi az óvodai tevékenységeket.

Óvoda-bölcsőde kapcsolata

Céljaink

Biztosítani a gyerekek számára: a biztonságot, a nyugalmat, a folyamatosságot, a fejlődést, a fejlesztést.

Feladataink

Meglátogatni őket a családjukban, a bölcsődei csoportjukban.

Részt venni a bölcsődei szülői értekezleteken.

Kezdeményezni a két intézmény egymással szembeni elvárásainak megismerését, közelítését.

Bölcsőde

Mivel több kisgyermek érkezik a bölcsődéből, személyes kapcsolatot tartunk a bölcsőde vezetőjével és gondozónőivel. Figyelembe vesszük az ott kialakult szokásrendszert. Az óvodai beiratkozás előtt a bölcsőde vezetője tájékoztatást ad az intézményükből várható gyermekek létszámáról.

Kapcsolattartás formái: A kapcsolatot az igazgató tartja

Személyes beszélgetés

Kölcsönös látogatás

Közös programok

Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Intézet és Tanulási Képességet Vizsgáló

Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

Az intézmény vezetőjével az igazgató, tagintézmény-igazgatók a fejlesztő pedagógus, valamint a logopédus tartja a kapcsolatot. Az óvónők a Nevelési Tanácsadó logopédusaival és fejlesztő pedagógusaival tudják megbeszélni az esetleges problémákat.

Kapcsolattartás formái:

Kerek-asztal beszélgetés

Személyes beszélgetés a problémás esetről, gyermekről

Vizsgálatok kérése írásban, indoklással

Visszajelzés a vizsgálatról, írásban

Együttműködési megállapodás a logopédiai fejlesztések ellátására

A különleges bánásmódot igénylő gyerekek fejlesztésére, fejlesztési tervek elkészítése, megbeszélése.

Népjóléti Iroda

A szociálisan hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, illetve szüleit az irodához irányítjuk. A gyermekvédelmi felelősön keresztül támogatásokat javasolunk.

Kapcsolattartás formái: A kapcsolatot a Gyermekvédelmi felelős látja el.

Adatlapok kitöltésével

Telefonon

Személyes megbeszélésen

Egészségügyi kapcsolataink

Óvodáinkat gyermekorvosok látják el, akiknek védőnők segítik munkájukat.

A Szentendre Város Polgármesteri Hivatala kötött szerződést velük.

Az Óvodában különböző szűrővizsgálatokat tartanak, és beutalják a gyermekeket a szükséges szakorvosi ellátásra is.

A gyermekorvos rendelési ideje és telefonszáma jól látható helyen legyen kifüggesztve a falújságon.

Gyermekjóléti teendők, Gyámügy, Családsegítő Szolgálat

Minden óvónőnek kötelessége a gyermekvédelmi munka. Abban az esetben, ha problémát éreznek a gyermek körül, ezt a gyermekvédelmi felelősnek jelezni kell, és ő felveszi a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Gyámüggyel, Családsegítő Szolgálattal.

Feladat:

- Nevelési év elején a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése
- Szociális étkezési segély kérelmének összegyűjtése
- Gyermekvédelmi munkaterv készítése

Kapcsolattartás formái: A kapcsolatot a Gyermekvédelmi felelős, vagy a problémát észlelő óvónő.

Probléma esetén azonnali intézkedés, segítségkérés telefonon, személyesen. Fokozottan figyelemmel kísérjük a családok életét, a gyermekkel való bánásmódot.

Óvoda – iskola kapcsolata

Mit tehet az óvoda az átmenet megkönnyítése érdekében?

- Az óvoda feladata elősegíteni a gyermekek iskolára alkalmassá tételét, amennyire csak lehetséges.
- Ez nem jelenti azt, hogy már az óvodában kisiskolásként kezeljük őket!
- Tartalmilag, szemléletében át kell dolgoznunk az óvodaérettségi követelményrendszer kritériumait!
- Az óvoda vállalása, hogy az óvodás gyereket az iskolára alkalmassá teszi.
- A család kötelessége, hogy gyermekét az iskolára készre tegye.

Mit tehet az óvoda az átmenet megkönnyítése érdekében?

- Az óvoda a korai szakaszban a játékoságból minél többet mentsen át!

- Nem kell teljes mértékben számúzni, de a minimálisra kell csökkenteni a kezdeti kudarcok számát. A sikerélmény hiánya negatív hozzáállást alakíthat ki a tanulás-sal, a tanító néniel szemben.
- – Tekintetbe kell venni az óvodás- és az iskoláskor határán álló gyermek testi és szellemi fejlődésének szerves összefüggését, azt, hogy a gyermeket elsősorban pszichésen kell előkészíteni az óvodai életre.
- Nem szabad elfelejteni, hogy az új életforma, az új kihívások nagy feladatot jelentenek a gyerekeknek!
- Az óvodai oktatásnak jobban kell számolnia a 6-7 éves gyermek életkori fejlettségével és igényeivel.
- Az oktatás során jobban figyelembe kell venni a gyerekek előzetes felkészültségéből adódó eltéréseket!
- A tanítás/tanulás kezdetén a manipulatív cselekvéses indítást és az alkotó tevékenységet állítsák előtérbe!
- Az óvodai tanulás, mint tevékenységi forma kétségtelenül minőségileg más, mint az óvodáskor domináns tevékenysége, a játék. Ugyanakkor azonban a határ nem éles, és a játéktevékenységben is jelen vannak és formálódnak az óvodai tanulás-hoz szükséges alapkészségek és tulajdonságok (a tartós figyelem, a beszéd és a gondolkodás, az önálló és társas cselekvés, a szabályok megtartása stb.). A játék az iskoláskorban is be tudja tölteni funkcióját, csak élni kell vele!
- Az óvoda csak akkor beszélhet a gyermek személyiség fejlődésében folyamatos-ságról, ha egyrészt biztosítani tudja a tanulásra a fokozatos áttérést. Tehát az óvo-dai tanítás/tanulás megszervezése során érvényesíti a fokozatosság elvét! Másrészt az óvodában jól működő differenciált nevelést, fejlesztést folytatja!
- Az első időkben az iskolának kell alkalmazkodnia a gyerekekhez, hiszen a gyere-kek még nem „igazi” elsősök, az óvodai oktató-, nevelőmunka által válnak azzá.
- Nem közömbös az első osztályos pedagógus személyisége, lelki egészsége sem. Az első osztályos gyermek, csak akkor tudja a tanulás örömét előbb-utóbb meg-ízlelni – ami motivációként hat – ha a tanító is örömét leli pedagógiai munkájá-ban.
- A gyerek megismerési vágyára építsenek, ne a tananyagra!
- Érdekesen tanítsanak, teremtsenek kedvet a tanuláshoz!

- Motiválják a gyerekeket, ébresszék fel a tanulási vágyukat és a tanulás iránti érdeklődésüket!
- Tartsák szem előtt, hogy az élethosszig tartó tanulást készítik elő, és a most még gyereket felnőttkorára képessé kell tenniük új készségek elsajátítására!
- A beilleszkedésében gátolt gyermekre is figyeljenek!
- A mozgékonyabb gyerekekre is figyeljenek! Nála nem alakult még ki a serkentés és gátlás egyensúlya.
- Tegyenek a tanítónők látogatást a gyerekek óvodáiban, családjaiban is.

Mit tehet az óvoda és az iskola az átmenet megkönnyítése érdekében?

- Mivel mindkét intézmény nevelési folyamatának részét képezi az átmenet kérdésköre, ezért nem külön-külön kell kezelni, orvosolni ezt a feladatot.
- Egymásra épülő, egységes szakmai programot kell kialakítani a gyerekek
- egészséges, harmonikus, folyamatos személyiségfejlődése, fejlesztése érdekében.

Óvoda

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően, úgy neveljük és fejlesszük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek és legyenek képesek az iskolai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő-mentesebbé tegyük. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő és megtartó kapcsolatra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Kapcsolattartás formái: A kapcsolatot az igazgatók, a tagintézmény-igazgatók és az óvodapedagógusok tartják.

Az óvodai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt.

Kölcsönös látogatások.

Szakmai tanácskozások, megbeszélések.

Szülői értekezleten való részvétel.

A gyermekek ellátogatása az iskolába.

Közös rendezvények, játékok, ünnepek.

Fenntartó

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés kell, hogy jellemezze.

Kapcsolattartás formái: A kapcsolatot az igazgató tartja. Részt vesz értekezleteken, megbeszéléseken, előadásokon, képviselőtestületi üléseken, amennyiben azon az óvodát érintő kérdések szerepelnek. Írásos beszámolók, tervek, munkarendek.

VI. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

- 1. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység-szervezésben is meg kell mutatkoznia.*
- 2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt: a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.*
- 3. A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.*
- 4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, élményült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.*

A 3–6–7 éves gyerek létformája a játék. Ezen keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, jut örömeihez, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. Ezért óvodánkban a gyermek (7–9

óra) napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját.

Jó napirend kialakításával biztosíthatjuk a hosszantartó, zavartalan játékidőt.

A gyermek játékának mindenféle külső kényszertől mentesnek kell lennie.

Célunk

- Játékon keresztül képességfejlesztés, tapasztalatszerzés, élményhez juttatás, s ezáltal a személyiség sokoldalú fejlesztése.

- A gyermek örömteli tevékenységként élje meg a játékot.

- Társas kapcsolatok kialakítása, fejlesztése.

Óvodapedagógus feladata

Tudatos jelenlét

A játékhoz szükséges hely, folyamatos játékidő és eszköz, játékelmény biztosítása.

Játékszerek megismertetése, játékok használatának bemutatása, óvodapedagógusi modell kiemelkedő szerepe. Szabályok betartása.

A közvetett játékirányítás. Az óvodapedagógus a játékban elsősorban partner szerepet tölt be, együttműködik és segít, utánozható mintát ad, de csak olyan szinten és mértékben, amennyiben az adott gyermeknek, adott szituációban szüksége van. A segítség módját mindig a konkrét játékhelyzet a gyermekek igénye és fejlettsége határozza meg. Közvetlen beavatkozásra csak a társait rendszeresen zavaró gyermek esetében van szükség. Alkalom nyílik a játék alatt, - ami egyben az óvodapedagógus feladata is – egy-egy gyermek, egy-egy csoport megfigyelésére. Erre alapozhatja a továbbiakban az óvodapedagógus a tervszerű kezdeményezéseit.

Egyéni képességeknek megfelelő játékjavaslat.

Egyéni bánásmód, differenciált nevelés.

Játéktevékenységek továbbfejlesztése.

Megtanítani a gyermekeket arra, hogy a gyermekek a játékokat óvják, rakják el kezdetben segítséggel, majd önállóan, segítsenek a játék elrendezésében.

Szimbolikus

Élmény biztosítása, a játék intimitását ne sértsük meg, fontos az óvodapedagógus empátiás készsége. Nemiség erősítése. Az óvodapedagógus tanítsa meg a gyerekeket arra, hogy a szerepeket tudják elosztani saját maguk, s olyan szerepeket is tudjanak felvállalni, ami nem igazán nekik tetsző. Magatartási, viselkedési kultúra kialakítása.

Építő-konstruáló játék

Rész-egész megláttatása, finom-motorika, kreativitás, fantázia fejlesztése.

Szabály-játék

A szabályok megértetése, egymáshoz való alkalmazkodás, kudarcűrés, egészséges versenyszellem kialakítása. Társasjáték.

Dramatikus játék, bábozás

Örömök, bánatok kiélésére, kijátszására ad lehetőséget az óvónő.

Pozitív, negatív szerepkör megismertetése és felvállaltatása. Erkölcsi ítéletek alkotására késztesse a gyerekeket.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

A gyermek örömmel játszik.

Tud és képes kitartóan játszani.

Nincsen magányosan tevékenykedő gyermek.

Játékszabályokat betartja, vigyáz társai és saját testi épségére.

A játékeszközöket rendeltetésszerűen használja és óvja, a helyére teszi és elrendezi.

Önállóan kezdeményez játékot, szerepet vállal. (Pozitív, negatív szerepeket is./

A konfliktusokat próbálja önmaga lerendezni, sikertelenség esetén segítséget kér az óvodapedagógustól.

Egyszerűbb játék-kiegészítőket önállóan elkészít.

Problémahelyzeteket képes megoldani. Másokhoz alkalmazkodva tud játszani, a többiek játékát tiszteletben tartja.

Udvariassági formák betartása. (Elkérlik a játékot egymástól és megköszönik azt./

Ítéleteiben megjelenik a pozitív és a negatív értékrend.

Megpróbál örülni más sikerének, győzelmének.

Verselés, mesélés

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékeztük, képzeletük, szókincsük.

1. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel is – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges

és megfelelő viselkedésformákat. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

2. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, áttelestítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
3. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás során eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.
4. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
5. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
6. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

Célunk

A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek magalapozása a meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímei csengésével. Nyelvünk szépségének és kifejezőerejének megéreztetése a mesélés és verselés élményével.

Óvodapedagógus feladata

Minden nap lehetőséget biztosítson a csoport és az egyéni fejlettségi szint figyelembe vételével megfelelő igényesen összeállított népi, irodalmi alkotásokkal való találkozásokra. Mesélésre, könyvnezegetésre és bábozásra, dramatizálásra, alkalmas nyugalmas hely, eszköz és hangulat biztosítása. A meséket nyelvileg tisztán ejtve, könyv nélkül, megfelelő gesztusokkal tegye képszerűvé. Késztesse a gyermekeket az önálló szöveg-, és mesemondásra. Egy mesét, verset többször, többféle módon adjon elő a gyerekeknek.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

A gyermek szívesen vesz részt a népi és irodalmi alkotásokkal való találkozások alkalmával.

A könyveket néz, és vigyáz azokra.

Önállóan mesél, s az elkezdett történetet folytatja.

Meg tudja jegyezni a tanult verseket.

Szókészlete gyarapszik.

Ének, zene, népi játék, tánc

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
2. A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
3. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.
4. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
5. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.
6. Az éneklés, zenélés, népi játékok, néptánc a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Célunk

A zene, az ének, az énekes játékok, népi játékok és a tánc legyen a gyermek mindennapi tevékenységének elengedhetetlen része. Tapasztalják meg, hogy kifejezhetik vele érzéseiket, örömeiket, bánatukat. Az igényesen válogatott művészeti alkotások fejlesszék zenei képességei-

ket, ízlésvilágukat. Sajátítsák él a néptánc alapvető lépéseit, ízelítőt kapva a „táncház” kultúra hangulatából.

Óvodapedagógus feladata

Az óvodapedagógusok sokat és tisztán énekeljenek, előadásuk örömteli zenei élményt nyújtson.

Ismertesse meg a gyerekeket a zene sokszínűségével, elsősorban az érzelmileg hozzájuk közel álló népzenevel.

Játszon hangszereken, és tegye ezt lehetővé a gyermekek számára is.

Váljon a mindennapjaik részévé a zenehallgatás.

Az egyén és a csoport fejlettségének megfelelő zenei anyag és zenei feladat kiválasztása.

A dalok, mondókák kiválasztásánál törekedjen az igényességre. Az évszakokhoz, népszokásokhoz, emberi élet fordulópontjaihoz, ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó alkotásokra támaszkodjon.

A tánc legyen a mindennapi életük része.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

A gyerekek örömmel énekeljenek, mondókázzanak, körjátékozzanak egyénileg és közösen is.

Törekedjenek a tiszta, megfelelő tempójú éneklésre.

Tudjon dallam és ritmusmotívumokat visszaénekelni.

Ismerje fel a környezet hangjait

Érzékelje a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú közötti különbséget.

Érzékelje és érzékeltesse az egyenletes lüktetést és a ritmust.

Bátran használja a hangszereket.

Tanuljon meg néhány egyszerűbb tánclépést.

A zenehallgatás legyen élmény számára.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az óvodai nevelésben törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzetének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

5. Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Célunk

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, téri szabad önkifejezése. A gyermekek tér-, forma-, szín-képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Eszközök és technikák megismertetése, finom-motorika alakítása.

Óvodapedagógus feladata

Állandó, folyamatos hely és eszköz biztosítása a különböző tevékenységekhez a teremben és a szabadban.

Alapvető térbeli forma és színbeli képzetek kialakítása. Kreativitás fejlesztése.

Tartalmilag gazdagabb alkotások készítésére való ösztönzés, önálló elképzelések tiszteletben tartása. Megfigyeltető élménynyújtások alkalmával arányokra, irányokra, színekre, formákra, szépségre, harmóniára a figyelem felhívása. Az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés, tehetségek felismerése.

Szentendre múzeumi és a Skanzen megismertetése, a foglalkozásokon való részvétel, s ez által a város és hagyományai, értékeivel való megismertetés.

Gyermekmunkák megbecsülése és megbecsültetése.

A gyermekek fejlesztésénél a fokozatosságot tartjuk szem előtt mind az anyag és az eszköz használatát illetően.

Az eszközök használatának készségének fejlesztése. (Olló, ecset, ragasztó, zsírkréta, ceruza, festék, agyag, tű, gyurma, stb..)

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

A gyermek önállóan megtalálja és használja az ábrázoláshoz szükséges eszközöket.

Tud különböző technikákat alkalmazni.

Meg tudja különböztetni a színeket, formákat.

Kreatív módon alkot, a saját elképzelése szerint.

A megfigyelt élményeket felhasználja, és azokat egyéni módon jeleníti meg.

Észreveszik a szépet, tudnak gyönyörködni benne.

Megbecsüli a másik gyermek és a saját munkáját

Az eszközöket készség szinten, rendeltetésszerűen használja.

Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

- 1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.*
- 2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.*

3. *A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.*
4. *Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.*
5. *A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.*

Az óvodás korú gyermek lételeme a mozgás, mely számára örömet és érzelmi biztonságot nyújt.

Az **egészségfejlesztő testmozgás** a gyermek fejlődésének minden területére kihat, elősegíti a személyiség egészének fejlődését, befolyásolja az **értelmi és szociális képességek** alakulását. A mozgásnak rendkívül fontos szerepe van az **egészséges életvitel igényének** alakításában. Mozgásigényének kielégítéséhez elsősorban idő és tér szükségeltetik. Az idő megteremtéséhez a jól összeállított napirend segítségünkre van. A tér biztosításához már az óvodafenntartók munkája is szükséges. A felesleges alkalmazkodás, a túlzottan magas csoportlétszámok, a tisztálkodási helyiségek szűk volta a gyermeki idegrendszert megterhelik, fárasztják. A gyermeknek szüksége van személyes térre.

Célunk

A 3-7 éves életkorban a legnagyobb jelentőséggel bír a **szenzomotoros képességek** természetes fejlődése és irányított fejlesztése.

A gyermekek **mozgásigényének kielégítése**, a mozgás megszerettetése.

Testi képességek fejlesztése játékos formában.

Egészség **megőrzése, megóvása**, és a gyermekek edzettségének növelése.

A mozgáskultúra fejlesztése, mely segíti a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést, a döntés -, és alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Feladatunk

- Az idegrendszer érésehez szükség van bizonyos alapfunkciók elsajátításához, ezért a tornával, a mozgásos játékokkal, fejlesztjük a gyermekek természetes mozgását (koordinált szemmozgás, manipuláció, finommotorika, csúszás, forgás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, függés, egyensúlyozás, dobás, keresztmozgások).
- Ezen kívül fejlesztjük a testi **mozgásos képességeiket** (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulása, **harmonikus és összerendezett mozgás**, téri tájékozódás, kinesztetikus képesség, ritmusérzék, hajlékonyság), ezáltal egyre több dolgot megtanul a saját testével kapcsolatban.
- A mozgással kapcsolatos pozitív élmények megerősítésével, egyéni adottságok és képességek figyelembe vételével, fokozatos, türelmes (nem kényszerítő) fejlesztést valósítunk meg.
- A tornára, a játékos mozgásokra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre, - teremben, **szabad levegőn**, eszközökkel és eszközök nélkül, **spontán vagy szervezett formában** - az óvodai nevelés minden napján, - az életkori sajátosságokat és képességeket figyelembe véve, **differenciáltan**-, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.
  - 3-4 éves korban nagy hangsúlyt fektetünk a nagymozgások fejlesztésére, gyakorlására.
  - 4-5 éves korban az egyensúlyérzék fejlesztését, a szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztését helyezük előtérbe.
  - 5-6-7 éves korban a finommotorika és a téri tájékozódó képesség fejlesztése kiemelt hangsúlyt kap.
- Az óvodai mozgásfejlesztésben kiemelt fontosságú a prevenció és a korrekció.
- Mindennapos testnevelést délelőtt és délután, napi rendszerességgel végzünk.

Óvodapedagógus feladatai

- Mozgásra alkalmas tér, idő, eszközök megteremtése és biztosítása.
- spontán, aktív, szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység-irányított, mindennapos mozgásfejlesztés - szervezett mozgásos tevékenység biztosítása
- Mozgáshoz szükséges öltözék bekérése a szülőtől.
- A gyermek utánzóképeségére való építés, megfelelő óvónői mozgásminta.
- Rövid, pontosan megfogalmazott feladatok.

- A gyermekek mozgásfejlettségének, egészségi állapotának figyelembe vétele.
- Szükség esetén hibajavítás, segítségnyújtás, a helyes mozgásforma rögzítése.
- Állandó pozitív megerősítés.
- A gyermeknek minden izomzatára kiterjedő mozgás biztosítása.
- A terem folyamatos szellőztetése, a szükséges folyadékpótlás biztosítása.

Óvodáskor végére várható fejlettségi szint

- Tud utánzó mozgásokat végezni.
- Megérti, és végrehajtja a feladatokat, utasításokat.
- Szívesen és örömmel részt vesz a különböző mozgásokban.
- Erősödik, állóképessége nő és mozgástempója gyorsul.
- Különböző irányokban tud testével mozogni, feladatokat végrehajtani.
- Ügyesen bánik a kézi-szerekkel.
- A feladatos futójátékokban sikeresen szerepel.
- Tud keskeny felületen feladatokat végrehajtani.
- Képes az irányváltatásra, jelre, ritmustartás mellett.
- A gimnasztikai gyakorlatokat pontosan végrehajtja.

Külső világ tevékeny megismerése

1. *A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.*
2. *A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.*
3. *A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.*
4. *Az óvodapedagógus feladata, hogy lehetővé tegye a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett*

tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

Célunk

A környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, hogy a gyermek megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely alapja a haza szeretetének, a szülőföldhöz való kötődésének.

Olyan életmód, gondolkodás és viselkedésmód, szokás,- és értékrendszer átadása sokoldalú tapasztalatszerzés útján, amely megalapozza az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést.

Törekszünk arra, hogy a környezetünkben rejlő matematikai összefüggéseket felfedezzük, a gyermekekkel.

Óvodapedagógus feladata

Környezettudatos és fenntarthatósági szemléletformáló magatartásformálás alapozása, alakítása, a fenntartható fejlődés érdekében.

Pozitív minta nyújtása a környezettudatos magatartásra, ökológiai szemléletformálás, egészséges életmód szokásainak megalapozása.(szelektív hulladékgyűjtés)

Tapasztalatok, élmények útján juttassa el a gyermekeket az ismeretekhez, környezeti érzékenység kialakítása.

Tudatos, tervszerű tevékenységek szervezése a megfelelő helyszíneken a természeti és társadalmi környezetben.

A szülőföld, néphagyományok, szokások, a közösséghez tartozás élménye, az összefogás, nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeinek megismertetése, megszerettetése és védelmére nevelés.

A természet ünnepeinek megtartása, pl: Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja.

Ismertesse meg a gyermeket a helyi sajátosságokkal, hívja fel a figyelmet az értékeire és szépségeire. Természeti környezet: Pl : Duna-Ipoly Nemzeti Park, Natura 2000, Duna, Bükköspatak, Sztaravoda forrás, Pilis- hegység, Visegrádi-hegység, Kő-hegy,

Szentendre város építészeti, történeti, természeti jellemzőinek, értékeinek megismertetése és megszerettetése. Szentendre múzeumi, Skanzen, utcák, épületek, műemlékek, család, mesterségek- foglalkozások, közlekedés.

A természet ünnepeinek megtartása, amely tagóvodánként változó lehet (állatok világnapja:október 4, Víz világnapja: március 22, Föld napja április 22, Madarak- és fák napja május10.)

Ismertessük meg gyermekeinket évszakokhoz kapcsolódó népszokásokkal, néphagyományokkal, amely tagóvodánként változó lehet.(szüret, Mihály nap, Márton lap, Advent , Karácsony Húsvét, György nap)

Az egészséges életmód szokásainak megalapozása: egészséges étkezés, mozgásfejlesztés, megfelelő napirend. Az énkép fejlesztése, az önértékelés és a lelki egészség megőrzése
Problémamegoldó gondolkodás, matematikai tartalmú ismeretek nyújtása és képességek fejlesztése.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

Pozitív érzelmi viszony alakul ki a gyermekekben a természeti világ értékei iránt.

Belső igényükké válik a természetben, emberi környezetben a jóra, szépre való igény és külső kontrolok nélkül is helyesen cselekednek.

Tudatosul bennük a természet és környezet védelme.

Ismerik Szentendre építészeti, történeti, természeti, értékeit. (pl: Bükkös patak, Duna part, Óváros, Skanzen, és a különböző művelődési intézmények.)

Megismerik a helyi hagyományokat, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, tisztelik, szeretik és védik ezeket.

A gyermekek rendelkeznek természeti és társadalmi környezetükről megfelelő ismeretekkel.

Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermek munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

a) örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,

b) a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és

c) a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel.

Célunk

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, jártasságok kialakítása, a gyermekek munkához való pozitív viszonyuk megalapozása és a közösségi kapcsolatok, kötelesség és felelősségvállalás alakításának formálása.

Óvodapedagógus feladata

Tudatos pedagógiai szervezés.

Megfelelő, hely, idő és eszköz biztosítása.

Megismerteti a munkaeszközöket, azok használatát, s a munka hasznát.

Az óvodapedagógus motiválja a gyerekeket pozitív ösztönzéssel.

Jó példával járjon elő.

Próbáljon a munkába mindenkit bevonni, ne mindig ugyanazok a gyermekek tevékenykedjenek.

Munka fajtái:

Önkiszolgálás: testápolás, étkezés, öltözködés, környezet rendjéért végzett feladatok.

Közösségért végzett feladatok: naposi munka, felelősök munkája, alkalmi megbízatások

Munka jellegű tevékenységek: teremben, udvaron

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

Ismeri a munkaeszközöket és tud velük dolgozni

Fejlettségi szintjének megfelelően elvégzi a rábízott feladatot.

Szívesen végez a közösségért munkát, alkalmi feladatokat elvállal.

Igényessé válik a környezete rendje, tisztasága iránt.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

- 1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.*
- 2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játéka integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg.*
- 3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.*
- 4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:*
  - a) az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;*
  - b) a spontán játékos tapasztalatszerzés;*
  - c) a játékos, cselekvéses tanulás;*
  - d) a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;*
  - e) az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;*
  - f) a gyakorlati problémamegoldás.*
- 5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.*

KOMPLEX TEVÉKENYSÉGEK RENDSZERE

Intézményünkben a mindennapi óvodai élet során a tevékenységeink megvalósítása a komplex nevelés keretein belül történik. A nevelési és a tevékenységi területek elméletileg elkülönülnek egymástól, de a gyakorlati megvalósításban egységet alkotnak. A Pedagógiai programunk céljainak - vagyis a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása- megvalósítása a komplex tevékenységek rendszerének elve mentén történik. Arra törekszünk, hogy az

óvodáinkba járó gyermekek az ismereteiket minél szélesebb körű tapasztalati úton szerezzék meg. Minél eredményesebb megvalósítás érdekében folyamatos lehetőséget biztosítunk arra, hogy a saját életkorukhoz alkalmazkodó, az óvodás életkor sajátosságaihoz tartozó tevékenységeik –játék, mozgás, alkotó tevékenységek – közben ismerjék meg az őket körülvevő, körülölelő világot.

Az óvodás gyermekek életkori sajátosságaira, érdeklődési körére, cselekvési vágyaikra, a már meglévő, előzetes tudásukra, ismereteikre, tapasztalataikra alapozva tervezünk. A szervezési formák, a megválasztott módszerek és munkaformák, az ezekhez rendelt eszközök kiválasztása az óvodapedagógusok döntési köre, akik az óvodás életkor sajátosságait, valamint az adott csoport érettségi és fejlődési folyamatait is figyelembe véve felelősségteljesen döntenek, választanak.

Célunk, hogy óvodáskor végére, az iskolai életre alkalmassá váljanak gyermekeink.

SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉGEINK

A szabadidős tevékenységek a termékeny idő felhasználási lehetőségek közti, fennmaradó időmennyiség kitöltésére szolgáló időkeret.

Fontos színtere az önmegvalósításnak, a magatartásminták gyakorlásának, az egyéni érdeklődési körhöz tartozó tevékenységek, cselekvések megélésének.

A személyiség individuális és szociális fejlődése, valamint a szemléletformáló hatása, a közösségi nevelés támogatása, az egyén működése, a tapasztalatszerzés, a tájékozódási és ismeretszerzési lehetőségek, a szabadidő hasznos eltöltése, az egyéni idő gazdálkodás tanulásának, hasznos eltöltésének gyakorlása szempontjából fontos folyamata, tevékenységblokkja az óvodai nevelésnek. A gyermekek egyéni döntése, öntevékenysége befolyásolja a szabadidős tevékenységek alakulását.

A szabadidős tevékenységek az óvodapedagógusok számára kiváló alkalmat biztosítanak a csoport és a csoportba járó gyermekek közösségi és egyéni megfigyeléseire.

A szabadidős tevékenységek szervezése, megvalósulása életkortól, csoportoktól, és évszaktól változó.

Az óvodapedagógusok **feladata** a szabadidős tevékenységek eredményes megvalósításában:

- elegendő idő biztosítása
- megfelelő légkör megteremtése
- szükséges eszközök biztosítása

- a gyakorlási, tanulási folyamat során, ha szükséges, javaslatok, ötletek által segítségnyújtás a szervezéshez, tervezéshez, döntéshez, direkt vagy indirekt módon
- különös figyelem a hátrányos helyzetű és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre és a tehetségígéretekre

Célunk, hogy óvodáskor végére:

- képessé váljanak a felkínált lehetőségek közül önálló döntéssel választani
- örömmel, jó komfortérzéssel és igényesen végezzék a választott tevékenységet
- megtanulják szabad idejüket hasznosan eltölteni
- idővel képessé váljanak arra, hogy önmaguk által irányított emberré váljanak

VII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

3. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

a) az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

b) megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

c) a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

4. Az egészségesen fejlődő gyermek

a) érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán- és más-salhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

b) elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

5. Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

6. A szociálisan érett gyermek:

a) egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

b) feladattudata kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

7. A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

8. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

9. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.”

Az óvodapedagógus feladata:

A gyermekek folyamatos megfigyelésével ,évi két alkalommal történő értékelése az oviKréta felületen -a Gyermekek fejlődésének nyomon követése dokumentáció kitöltésével.

A szülők tájékoztatása, szükséges esetben szakember/szakemberek /szakértői bizottság bevonása a fejlesztésbe.

Iskolai életre való alkalmasság feltételei

- biológiai alkalmasság,
  - ép idegrendszer
  - ép érzékszervek
- rendezett mozgáskoordináció
- fejlett csont- és izomrendszer
- tartalmilag ép beszéd
- pszichológiai alkalmasság,
- kialakult feladattudat,
- koncentrált, megosztott figyelem,
- szándékos emlékezet, szándékos bevésés
- az analitikus-szintetikus gondolkodás elemei,
- szociális alkalmasság,
- empátikus közeledés a másik felé,
- közösségbe illeszkedés,
- szabálytudat érvényesítése,

- társak, felnőttek irányításának elfogadása,
- vezető, illetve vezetett szerepekkel való azonosulás,
- megbízatások elfogadása.

Tankötelezettség

Nkt. 45.& (2)

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő az óvodakezdés évének január 18.-áig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez, szakértői bizottsághoz kérelmét. A szülő kérelme alátámasztására, kérelméhez csatolja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor csak szakértői bizottság rendelhető ki. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a felmentést engedélyező szerv a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

45& 2.a)

Ha a felmentést engedélyező szerv, azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek **sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel** küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célozott foglalkozásokat biztosít.

Az óvodapedagógusok, a fejlesztő gyógypedagógusokkal együtt segítséget nyújtanak a szülőknek a tankötelezettség eldöntésében és az adminisztrációs feladatok elvégzésében.

Fenntarthatóságra nevelés lehetőségei az óvodában

A környezetben visszafordíthatatlan, legtöbb esetben kedvezőtlen változások indultak el – klímaváltozás, élőhelyek eltűnése, fajok kihalása, környezetszennyezés. Ezért fontos, hogy már az óvodában, a 3- 7 éves gyermekek számára érthetően jelenjen meg a fenntartható fejlődésre való nevelés megalapozása. Az életminőség javításához, az egészség megőrzéséhez olyan beállítódásokat, normákat, egyéni értékeket kell kialakítanunk a

gyermekben, a gyermekeken keresztül a családokban, melyek, nagymértékben hozzájárulnak a Földünk megóvásához.

A környezeti nevelés és a fenntarthatóságra való nevelés szoros összefüggésben vannak egymással. A külső világ tevékeny megismerésére nevelést a tevékenységek által, a tevékenységeken keresztül közvetlen tapasztalatszerzés útján valósítjuk meg. Nagy hangsúlyt fektetünk a természet óvására, szeretetére, tiszteletére, a bennünket körülvevő értékek őrzésére, a fenntartható fejlődés és a környezeti fenntarthatóság lehetőségeinek megvalósítására az óvodai nevelésen keresztül.

Fontos feladatunk, hogy a gyermekekben váljon belső igénnyé a tisztaság, a rend iránti igény, a környezet megóvása és egy olyan attitűd kialakulása, mely nagymértékben hozzájárul az őket körülvevő világ megóvásához.

Példák a gyerekek érzékenyítésére a mindennapok során:

- A gyermekeket körülvevő felnőttek pozitív példája
- Természetben tett séták, megfigyelések
- Bogárnézegetők, nagyítók, növény és állathatározók használata
- Szelektív hulladék gyűjtés (papír, műanyag és veszélyes hulladék)
- Hulladékgyűjtések szervezése a családok bevonásával, jótékonyági akciók
- Őszi és tavaszi udvartakarítás – összhangban zöld ünnepekkel
- Zöld jeles napok megünneplése projektekre, témahetekre ágyazottan
- Takarékos víz és villamos energia felhasználás a mindennapokban (vízcsapszűkítők felhelyezése, energiatakarékos lámpatestek használata)
- Pályázatokban való aktív részvétel a gyerekek bevonásával
- Rajzolás és barkácsolás során újrahasznosított eszközfelhasználás (pl.: parafa dugó, műanyag flakonok...)
- A kerti munka során ismerkedés a komposztálással
- Madarász Ovi programban való aktív részvétel, ornitológus vezetésével, valamint az ehhez kapcsolódó jó gyakorlat működtetése.
- A közösségért végzett munkajellegű tevékenységek során a gyerekek bevonása a növények és állatok gondozásba
- Zöld Óvoda Programban való részvétel

Fontos feladatunknak tekintjük a gyermekekben annak a belső igénynek a kialakítását, melyek hozzájárulnak az őket körülvevő világ megszerettetéséhez, megóvásához.

„A pedagógus legyen tájékozott az ENSZ fenntartható fejlődési célok alapelveiben, valamint a fenntarthatóságra nevelés gyakorlatában és eszközeiben. Ismeri azokat a programokat, amelyek révén intézményi közössége hozzájárul a helyi társadalmi és természeti környezet értékeinek megóvásához, gazdagításához vagy problémáinak megoldásához

Az ENSZ 57. Közgyűlése 2002. december 20-án a 2005 és 2014 közötti időszakot a Nemzetközi Fenntarthatóságra Oktatás Évtizedének nyilvánította. A fenntarthatóságot szolgáló oktatás – az UNESCO által megfogalmazott – legfontosabb célkitűzései: interdiszciplinaritás, gyermekközpontú tanulás, a jövőre irányuló oktatás, oktatás a nemek egyenlőségének szolgálatában, állampolgári nevelés egy demokratikus társadalom szolgálatában, oktatás a békét és az emberi jogot tiszteletben tartó kultúráért, egészségnevelés, népesedéssel kapcsolatos ismeretek oktatása, a munka világára felkészítő oktatás, a természeti erőforrások védelmére és a velük való gazdálkodásra vonatkozó ismeretek oktatása, a fenntartható fogyasztásra nevelés.

„A fenntarthatóság pedagógiája a változás pedagógiája: egyik fő célja, hogy a szereplőkben a közös tudás kialakításán és az ehhez vezető folyamat bejárásán keresztül szemléletváltást készítsen elő. A fenntarthatósággal kapcsolatos problémák, illetve elgondolások kritikus vizsgálata a mindennapi rutin, a gyakran tudattalanul is elsajátított viselkedésminták és kulturális elemek felülvizsgálatát is jelenti... A fenntarthatóságra nevelés elmélete és gyakorlata soha nem lesz befejezett, egy az egyben másolható minta. A cselekvési folyamat az egyes szereplők együttműködésére, folyamatos egymásra hatására épül, a szereplők egy részének változása a többiekben is változást indukál...” (Réti Mónika: Környezeti nevelés és fenntartható fejlődés)

VIII. Gyermekvédelem

Gyermekvédelmi munka az óvodában

Óvodásaink, a város különböző részeiről, különböző szociális és kulturális környezetből kerülnek óvodánkba. Legfontosabb gyermekvédelmi feladatunk a gyermekek jogairól szóló törvények betartása: Oktatási törvény, Gyermekvédelmi törvény, Önkormányzat rendeletei.

Gyermekvédelem

Az inkluzív pedagógia a pedagógustól szemlélet- és attitűdváltást, s egyben szerepváltást is feltételez.

A pedagógus igyekszik minden gyerek egyéni szükségleteit megismerni és kielégíteni.

Az átlaghoz igazodó fejlesztési stílust fel kell váltani a gyermek fejlettségéhez igazodó fejlesztési stílusnak

Az inklúzió azt jelenti, hogy a „minden gyerek más” elve érvényesül. Ez a pedagógia önmagában nem igényel semmi más változtatást, mint a szemléletváltást és a fokozott differenciálást. Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlat azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő egyének elfogadását és a többséggel történő együttélését – oktatási intézményben együttnevelését – jelenti.

Az inkluzív pedagógia az, ami valódi alapját képezi annak a fajta együttélésnek, amelyben nem kisebbségekről és nem többségekről van szó, hanem emberekről, gyerekekről. Az inkluzív pedagógiában nem feltétlenül a felzárkóztatás a cél (lehet adott esetben az is), hanem a saját szint maximumára eljutás.

A játékba integrált tanulás, a folyamatos napirend, a vegyes csoportok, a családdal való mélyebb, intenzívebb együttműködés mind a sajátos igények sajátos kielégítését segítik vagy segíthetik.

Egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot igényel, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést. A játék megfigyelése segítheti a pedagógust a már említett minden szintű differenciált tervezésben, konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározásában.

Alapelvek

Minden esetben a gyermekek érdekeit kell képviselni, és ezt semmilyen más érdek nem előzheti meg.

Esélyegyenlőség biztosítása. Minden megkülönböztetés nélkül kell a gyermekek részére a jogukat biztosítani.

Mindig azokat a jogokat kell alkalmazni, amelyek a gyermekekre nézve a legelőnyösebbek.

Mindezeket figyelembe véve fontos feladatunknak tekintjük az egyéni sorsokkal való törődést, kiemelten a veszélyeztetett, a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek életének nyomon követését.

Célunk, feladatunk

A törvény betartása. Óvodásaink szociális és kulturális hátterének felmérése minden évben. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek kiszűrése, folyamatos és intenzív megsegítése.

Óvodánk gyermekvédelmi programjának célja: A gyermeki személyiség kibontakoztatása, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése, esélyegyenlőség biztosítása. Kiemelten a családok tiszteletben tartása, a családi nevelés erősítése a rászoruló körében. A gyermek – mint fejlődő személyiség – különleges védelme. Az igazolatlan hiányosságok minimalizálása. A differenciált, egyéni fejlesztési terv alapján képességfejlesztés.

Gyermekvédelmi tevékenységünket a Gyermekvédelemről és a Gyámügyi Igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény, a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. Törvény és annak végrehajtási rendeletei határozzák meg.

- ❖ Nevelési év elején felmérjük az óvodába járó gyermekek körében a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek körét.
- ❖ Folyamatos kapcsolattartás a Dunakanyari Család- és Gyermekjóléti Intézmény munkatársaival, valamint a helyi védőnőkkel. Szükség esetén felvesszük a kapcsolatot a Gyámhivatal gyámügyintézőjével.
- ❖ Együttműködési stratégia kidolgozása a Család- és Gyermekjóléti Intézmény kihelyezett szociális segítőjével.
- ❖ Szociális étkezési segély kérelmének összegyűjtése, a támogatási kérelem továbbítása.
- ❖ Jelzőrendszeri találkozók, szakmaközi konferenciák, esetleges továbbképzéseken személyes részvétel.
- ❖ Folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal, jelzés esetén azonnali intézkedés. Környezettanulmány, védőnői vélemény kikérése, kapcsolatfelvétel a szükséges intézményekkel illetve hatóságokkal.
- ❖ Figyelemmel kísérjük a hiányzásokat, amennyiben túl sokat hiányzik egy gyermek, feltárjuk a problémát és az esetleges veszélyeztető tényezőket. Megoldásokat keresünk, mellyel segítséget tudunk nyújtani.
- ❖ A Dunakanyari Család- és Gyermekjóléti Intézmény felkérésére, éves értékelést készítünk az együttműködés hatékonyságának növelése érdekében.
- ❖ Prevenációs előadásokat szervezünk, nevelési tanácsokat adunk az érdeklődő szülők számára. Egészséges életmóddal kapcsolatos tájékoztatást illetve megbeszélést, valamint bemutatót szervezünk.
- ❖ Egyéni kapcsolattartás, segítő beszélgetések biztosítása, tanácsadás. Amennyiben szükséges szakemberek bevonásával, ajánlásával (pl.: pszichológus, gyógypedagógus stb.).
- ❖ Törvényi változások figyelemmel kísérése, adatvédelmi előírások alkalmazása.
- ❖ Adománygyűjtés szervezése, és eljuttatása rászoruló családok részére (kiemelten december hónapban).

*A gyermekek eltérő gyermekvédelmi problémáinak észlelése és jelzése meghatározott **protokoll** szerint zajlik:*

- 1.A probléma észlelése.
- 2.A veszélyeztetettség gyanújának megállapítása.
- 3.A testi épséget veszélyeztető gyanú megállapítása.
- 4.Veszélyeztetettség esetén, ha szükséges, azonnali jelzés a területileg illetékes Gyermekjóléti Szolgálat felé egységesített jelzőlapon 3 munkanapon belül.
- 5.Testi épséget veszélyeztető gyanú esetén azonnali jelzés a Gyermekjóléti Szolgálat, mellett a hatóság felé is, azonnali intézkedés kezdeményezése.
- 6.Amennyiben a veszélyeztetettség gyanúja nem áll fent, az óvoda saját eszközeivel (pl.: szülői konzultáció, családlátogatás) megpróbálja kezelni a problémát.
- 7.Ezekben az esetekben 1-6 hónapig a probléma után követése.
- 8.Az után követés alatt folyamatos megfigyelés, amennyiben szükséges azonnali intézkedés, a fent leírtak alapján.

*A probléma észlelésétől a jelzésig, valamint az után követés ideje alatt a folyamat **dokumentálása.***

Dokumentálni szükséges

- ✓ Az észlelt problémát
- ✓ Az észlelés időpontját
- ✓ A problémával érintett gyermek adatait
- ✓ Megtett intézkedéseket
- ✓ Bevont személyeket
- ✓ Levont konklúziót
- ✓ Eset kimenetelét

Folyamatosan együttműködünk a jelzőrendszer tagjaival, intézményeivel:

- családgondozókkal eseti vagy folyamatos kapcsolattartás
- Gyámhatósági tárgyalásokon való részvétel meghívás esetén
- pedagógia vélemények készítése kérésre

„A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.”

Módszereink

- egyéni bánásmód,
- tapintatos, körültekintő beszélgetés,
- személyes kapcsolattartás,

- segítségnyújtás,
- családlátogatás, környezettanulmány.

Nyilvántartásba vétel szempontjai:

- elhanyagoló nevelés,
- testi-lelki bántalmazás,
- kedvezőtlen szociális és kulturális háttér, egészségügyi okok,
- erkölcstelen, italozó, szenvedélybeteg életmód.

Igazgató feladata

- törvények maximális betartása és betartatása,
- az éves munkatervhez a gyermekvédelmi terv mellékelése,
- kapcsolattartás a gyermekvédelmi intézmények vezetőivel,
- konkrét nevelési célok meghatározása az adott év gyermekvédelmi helyzete alapján.

Gyermekvédelmi felelős feladata

- koordinálja a GYIV munkát,
- részt vesz a továbbképzéseken, megbeszéléseken,
- segíti a felderítést,
- intézkedik,
- környezettanulmányt végez,
- kapcsolatot tart a Nevelési Tanácsadóval, A Népjóléti és Gyámügyi Irodával, a
- Családsegítő Szolgálattal.
- gyermekvédelmi terv elkészítése.

Óvodapedagógus feladata

- családlátogatás,
- környezettanulmány,
- felderítés,
- prevenció,
- adatszolgáltatás,
- figyelemmel kíséri a gyermek helyzetét.
- Fokozottan ügyel a veszélyeztetett, a hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre: észreveszi, kiszűri, elküldi a fejlesztő emberekhez, - akik szükség esetén továbbirányítják a megfelelő szakértőhöz. A Nevelési Tanácsadó és Szakértői vélemény ismeretében, differenciáltan foglalkozik a gyermekekkel.

IX. Sajátos tevékenységek, egyéni arculatok

A tagóvodák egyéni arculatának megtartásáért, megőrzéséért az anyagi lehetőségek biztosításáért nagyon sokat tesznek a tagintézmény-igazgatók, az óvónők. Nem csak az önkormányzattól várjuk el a támogatást, hanem pályázatokon veszünk részt, alapítványokat működtetünk, vásárokat rendezünk. A „több lábon állás” a gyermekek érdekében történik.

A befolyt összegekből tudjuk minőségi munkánk lehetőségeit megtartani, bővíteni, a tárgyi eszközöket felújítani, cserélni.

Szolgáltatások az óvodában

Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Intézet és Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakemberei a beszédhibás gyermekeket kiszűrik, és a szülőkkel egyeztetett időpontban foglakoznak velük. Az egyéb problémás gyermekeket – szülői kérésre, óvónői kérésre – megvizsgálják, a további fejlesztési területekre adnak tanácsot, illetve megfelelő foglalkozást biztosítanak a gyermeknek. Az óvodaérettség felmérésében is segítenek.

Az óvodában olyan szolgáltatásokat szervezünk, melyek a gyermekek fejlődését segítik, nevelési programunkkal összeegyeztethető és a szülői igényeket is kielégíti.

A gyermekek legalapvetőbb tevékenysége a **játék**, fontos a **játékidő védelme**, ezért a logopédiai, fejlesztőpedagógiai és egyéb gyógypedagógiai ellátásokon kívül, csak az óvodazárás után van mód.) 17órától, külön szerződés alapján./

A hitoktatás szülői kérésre beindulhat, ez a szolgáltatás ingyenes.

Az óvodában a törvény szerint nyitástól-zárásig csak óvodapedagógus foglalkozhat a gyermekekkel.

Az óvodában az esélyegyenlőség biztosítása érdekében fizetős szolgáltatás csak a zárás után lehetséges. Egyre több az olyan család, akik anyagi gondokkal terheltek, így a külön szolgáltatásokat nem lehet kötelezővé tenni, s azok gyermekeit, akik nem tudják ezeket megfizetni, nem lehet hátrányos helyzetbe hozni.

Azokat a tevékenységeket, amelyek az óvodai nevelés feladatainak megvalósulását segítik,)nem rendszeresen, csak alkalmanként(és a szülők anyagi hozzájárulását esetlegesen és meghatározott kritériumok alapján) SNI, szociális háttér(igénylik, - egyéb forrásokból is igyekszünk támogatni (Alapítvány, pályázat, szponzorálás.).

Madarászovi (pályázat és alapítványi támogatás segítségével)

Cél: Közvetlen tapasztalatszerzés alapján a madarakról, az erdő, a természet, folyók, tavak, egyéb élőlényeiről speciális, különleges ismeretek nyújtása, róluk való gondoskodás megismertetése és gyakorlása, kirándulás keretén belül.

„Néptánc oktatása (óraadó közreműködésével és alapítványi támogatással)

Az óvodai program fontos része a néptánc, célként határozza meg, hogy a gyermekek sajátítsák el a néptánc alapvető lépéseit, kapjanak ízelítőt a „táncház” kultúra hangulatából. E célkitűzés megvalósításához elengedhetetlen megfelelő képzettséggel és tapasztalattal rendelkező pedagógus bevonása, aki – amennyiben nem az óvoda köznevelési foglalkoztatottja – óraadóként vesz részt az óvodai nevelésben. A néptánc oktatása során az óraadó munkájában az óvodapedagógusok is tevékenyen részt vesznek és a gyermekekkel együtt gyakorolják a tánc lépéseket.

Az óraadó foglalkoztatása a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 61. §-a alapján polgári jogviszony (megbízási szerződés) alapján történik, melynek költségeit alapítványi támogatás fedezi.”

Hold utcai Tagóvoda

Hold utcai Tagóvoda sajátosságai

- 1995-től a Gyermekünk Jövőjéért Alapítvány segíti munkánkat, amit a szülők támogatnak. Célunk a gyermekek jobb jövőjének érdekében a szorosan összefüggő környezeti-, testi- és egészséges életmódra nevelés segítése a feltételek biztosításával, ennek keretében a tárgyi feltételek megteremtése.
- 1996-tól a Madarász ovi program van jelen az életünkben, így mi pedagógusok, ennek alapján dolgoztuk ki „Madarat tolláról”- Madarász ovi program a környezeti nevelésben című egyik Jó gyakorlatunkat. A Pilis Természetvédelmi Egyesület ornitológusa- Molnár István Lotár- tartja nálunk a havi egyszeri foglalkozásokat, mely vetítésből és „terepen” történő kirándulásokból áll.
- 1996-tól **Tevékenységek Központú Nevelési Programmal** dolgozunk, mely megadja óvodánk egyéni arculatát.

Nevelési programunk **célja** a teljes gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés a tevékenységek által, a tevékenységeken keresztül és kiemelt szerepet tulajdonítunk a fenntarthatóságra történő nevelésnek.

A nevelés tartalma, a nevelés feladata, a nevelési folyamat 4-es feladatrendszeren valósul meg.

- Játék-tanulási tevékenység,
- Társas-közösségi tevékenység,
- Munkatevékenység,
- Szabadidős tevékenység.

Komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg, középpontba állítva a környezeti nevelést.

Küldetésünknek tekintjük a szeretet és a tevékenykedtetés erejével a gyermekek és a környezet közötti erős érzelmi kötődés kialakítását.

- 2000 óta Madárbarát kert vagyunk, mely címet a Magyar Madártani Egyesülettől kaptunk meg. Feladatunk az egész évben végzett madárvédelmi tevékenység és a nálunk fészkelő, átvonuló madarak megfigyelése, jelentése.
- 2010-től Kompetencia Alapú Nevelési Programmal is dolgozunk, a TÁMOP 3.1.4. - 081/1-2009-0018 pályázat alapján.
- 2011-ben Zöld Óvoda címet kaptunk, melynek feltétele volt, hogy óvodánkban a fenntarthatóságra nevelés szellemében történjen a nevelőmunka. Az idei évben pályázunk a Zöld Óvoda Örökös tagságra.

- 2011-től Logopédiai Hídépítő Programot használunk, mert napjainkban sajnos egyre több beszédhibás kisgyermek van. A program egy olyan módszertani gyakorlat, amivel a mindennapokban fejlesztjük a gyerekeket. A hídépítő indirekt, játékos formában 15-20 perces elfoglaltságot jelent. Napi foglalkozásainkba ágyazzuk bele a feladatsorokat, amivel meg-
alapozzuk a beszédkézséget, fejlesztjük a nagymozgást, finommozgást, beszédmozgást, a hallási differenciálást és a napi beszélgetést.
- **2012-től előminősített Referencia Intézményként működik.** tagóvodánk sikeresen nyerte el a TÁMOP 3.1.7-11/1-2011-0068 azonosítószámú- „Egy csepp a tengerben” referencia óvoda kialakítása Szentendrén- című pályázatot. A teljesített dokumentumaink, jógyakorlataink, nevelőmunkánk alapján elismert intézmény lettünk.
- 2012-től karitatív Karácsonyi Adománygyűjtést szervezünk óvodánkban. A felajánlásokat segélyszervezetekhez juttatjuk el, hogy a rászoruló kisgyermek karácsonyát szebbé tegyünk.
- 2013-tól egy Madárbarát tanösvény van óvodánk udvarán, mely regionális szinten egyedülálló. A gyerekek nyomon követhetik a madarak vonulását, figyelemmel kísérhetik a madarak fészkelését, valamint nagy hangsúlyt fektetünk az etetésre.
- 2014-től nevelőtestületünk kollektívan a Kreatív Zöld Környezetvédők Közhasznú Egyesület tagja.
- 2014-ben másodszor is elnyertük a Zöld Óvoda címet.
- 2014-től Ovi-Zsaru Program- főként a nagycsoportos korosztály számára kidolgozott bűn- és baleset-megelőzési témájú program.
- 2018-ban elnyertük harmadszor is a Zöld Óvoda címet
- 2020-tól tagóvodánk a Környezeti Munkaközösség székhelye.
- 2021-ben Tagóvodánk alapítványa a Gyermekünk Jövőjéért alapítványa pályázott a Nemzeti Együttműködési Alap Új nemzedékek jövőjéért kollégiuma – működési támogatásra a NEAO-KP-1-2019/9 kódszámú pályázatára informatikai felszereltségre és NEA/83/2021 iktatószámmal 1 100 000 Ft-ot nyertünk, a pályázat feltételében szereplő eszközök beszerzése folyamatban van. (Laptopok, szekrények, asztal, székek, nyomtató, irodaszerek)

A Hold utcai Tagóvoda sajátosságainak alkalmazása, beépítése Tagóvodánk fő tevékenysége a környezet tevékeny megismerése. A teljes tanévet előre beosztva, a hat csoport egységesen, projekteken dolgoz fel, amely a kommunikációra, a mesére, a népi kultúra átadására, ápolására építünk, valamint a környezetünk, természeti adottságaink megfigyelésével igyekszünk

beépíteni a gyerekek mindennapjaikba, ennek figyelembevételével, ezt igyekszünk átadni a gyerekeknek, életkoruknak megfelelően.

Óvodánk tiszta életkorú csoportjai lehetőséget adnak a szakmaiság, és a gyermekek mindekfelett álló érdekét szolgáló szempontok kielégítésére.

Programunk olyan életfeladat teljesítésére orientál, amelyben a gyermekek megtanulnak eligazodni a környezetükben, megtanulnak beszélni, tevékenykedni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani. Mindezt jól szervezett tevékenységgel, nevelői segítséggel, a mindennapi élet feltételeivel és eszközeivel biztosítjuk.

Óvodánk háromszoros Zöld Óvoda címmel rendelkezik. Saját Madárbarát tanösvény található az óvoda udvarán, valamint havi rendszerességgel ját ornitológus hozzánk, melynek során a kicsiknek vetítéssel, a nagyobbaknak bemutatókkal, kirándulásokkal mutatja be a közvetlen környezetünk élővilágát.

Az óvoda elhelyezkedésének és adottságainak köszönhetően, a Duna, a Pilis közelsége rengeteg lehetőséget ad az élővilág mély megismerésére, melyben több érzékszervünk is be tud kapcsolódni. Nem csak látjuk, halljuk, ízleljük, de meg is tudjuk érinteni a körülöttünk élő növényzetet és állatvilágot. Ebben nyújt nagy segítséget az ornitológus szakember, valamint pedagógusaink érdeklődése és szakirányú továbbképzéseikkel történő fejlesztése.

Logopédiai Hídépítő programunk be van építve az éves tervünkbe, amit napi rendszerességgel alkalmazunk. Kezdetben 2-3 perces, versekbe, mondókákba épített beszéd és artikulációfejlesztéssel, későbbiekben 4-5 percre bővülő, a gyerekek érdeklődésére alapozó fejlesztő játékokkal.

A Kompetencia Alapú Program alkalmazásával a képességfejlesztést helyezzük a nevelés középpontjába: alkalmazni képes tudás, képességek, készségek megszerzését, mely megalapozza az egész életen át tartó tanulást. Ezzel kívánjuk segíteni az önállóság, belső kontroll, nyitottság, rugalmasság, kreativitás, tolerancia, együttműködés készség, kritikus gondolkodás, probléma megoldás személyiségjegyek kialakulását. Az érzelmi és erkölcsi nevelésnek komoly hangsúlyt kap a nevelési gyakorlatunkban, mert ez alapozza meg a személyiség szocializációját. A megalapozott szokásrend kialakításával – amely értékrendhez vezet – olyan biztonságot kívánunk nyújtani a gyerekeknek, amely támpontot ad a mindennapokban, s amely értelmes célokkal tölti meg azokat.

Valljuk, hogy a játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. Óvodánk arculatát fejleszti a szentendrei művészekkel közösen létrehozott Bánáti- Sverák program, amely során múzeumba látogatunk a gyerekekkel. Ezzel beépíteni kívánjuk a helyes viselkedési normákat, valamint a szépérzékük fejlesztésére is törekszünk. A program további részében a gyerekek festenek, agyag dísz tárgyakat készítenek a művészekkel közösen. A program lezárásaként kiállítást szerveznek a gyerekek alkotásaiból a múzeumpedagógusok, amely megtekinthető a szentendrei Kovács Margit Múzeumban.

Részt veszünk középső és nagycsoportosainkkal a szentendrei Barcsay Jenő Általános iskolában, kéthavi rendszerességgel megrendezett Bon-Bon Matiné elnevezésű, élőzenével kísért komolyzenei előadás sorozaton, melyre sétálva érkezünk. Sétánk során beépítjük a környezetünk tevékeny megfigyelésén alapuló programunkat, hiszen a Bükkös-patak partján végig sétálva számtalan formában találkozunk a természet szépségével.

Az Ovi-Zsaru Program évente visszatérő jól bevált programunk. A tematikus tervünk része az Ovi- Zsaru-hét, melynek során megismertetjük a gyerekekkel a rendőrséget. Megbeszéljük és bemutatjuk feladataikat, kinézetüket, járműveiket. Ezen a héten meghívjuk a Szentendre Rendőrkapitányság közlekedési osztályának dolgozóit, akik személyesen is bemutatják önmagukat, feladataikat. Nagy hangsúlyt fektetve a közlekedés szabályainak megismertetésére. A program lezárásaként óvodásaink látogatnak el a Szentendrei Rendőrkapitányságra, ahol körbe vezetik őket, bemutatják a kapitányság helységeit, járműveit, majd kutyás bemutatóval kedveskednek a gyerekeknek.

Szintén szoros kapcsolatot ápolunk a Szentendrei Tűzoltó parancsnoksággal. Őket is meghívjuk óvodánkba a Tűzoltó-hét lezárásaként. Ekkor az egész hetünk a tűzről és a tűzoltókról szól. Itt a lezárása a téma hétnek a tűzoltók bemutatója és a tűzoltó autó megtekintése.

Tematikus terveink a környezet köré épülnek, de figyelembe veszik az állami ünnepeket és a néphagyományainkat is. Így jelenik meg tematikus terveinkben a Tök-hét, Télkirály-hét a Föld-hét, Víz-hét, Foglalkozások-hete, Adventi készülődés-hete, a Madarak- fák-hete, de a Márton nap is a Libás-hetünk során. Egyes témaheteinket a szülőkkel közös program zárja le. Az őszi gyümölcs- zöldség- vásár „sorozatunkat”, egy közös vásárral zárjuk, le, ahol a gyerekek megismerkedhetnek a vásári forgataggal, a foglalkozások sokszínűségével és a vásári lét alapjaival. Az Adventi 4 hetes témahetünket szintén a szülőkkel közösen zárunk, gyertyagyújtással és énekléssel. Hagyományunkká vált a Márton naphoz kapcsolódó szülőkkel közös séta.

Erre az alkalomra a gyerekekkel lámpásokat készítünk, majd délután, sötétedéskor lesétálunk énekelve Szentendre Fő terére, ahol teával és zsíros kenyérral kínáljuk meg a gyerekeket, szülőket és a hozzánk csatlakozókat. Sok, szülővel közös programjaink közül, az egyik legnagyobb létszámot megmozgató és legnagyobb érdeklődését kiváltó eseménye az évi kétszer megrendezésre kerülő, udvar-szépítő, takarító napunk. Melynek során óvodánk belső és külső tereit rendezgetjük közösen. Nem utolsó szempont, az esemény közösségépítő szerepe, hiszen remek alkalom nyílik ekkor arra, hogy megismerjék a szülők egymást, a pedagógusokat és az óvodát is.

Tagóvodánk 1995 óta saját alapítvánnyal rendelkezik. A Gyermekünk Jövőjéért Alapítvány fő célja, hogy a fenntartó által támogatott és finanszírozott beruházásokat és fejlesztéseket segítse. A korábbi években megrendezésre kerülő alapítványi bálunk minden évben sok szülő érkezik. A báli bevételek, valamint a szülők adójának 1%-nak felajánlásának összegét teljes mértékben az óvodára fordítjuk.

Kiemelt céljaink és feladataink:

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése

Az Alapító Okiratban és a pedagógiai Programunkban kiemelten szerepel a beszéd fogyatékos, az enyhe fokban mozgássérült, az enyhe fokban hallássérült és az enyhe fokban értelmi fogyatékos, valamint a megismerés és viselkedés tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek ellátása.

Biztosítjuk a Szentendren élő, különböző problémákkal küzdő gyermekek speciális fejlesztését, akiknek erre a szakemberek véleménye szerint szükség van. A fejlesztések egyénre szabottak, fejlesztése terv alapján történnek, ugyanakkor minden egyéb tevékenység továbbra is az óvodai tevékenységek keretén belül biztosítottak.

Az általános fejlesztést az óvodapedagógusok, a sérülés-specifikus fejlesztést a megfelelő gyógypedagógiai szakemberek végzik, valamint az intézmény logopédusa, fejlesztő pedagógusa.

Folytatjuk céljaink megvalósítását:

- Lehetővé tesszük az óvoda-óvoda közötti átmenetet
- Olyan szakvélemények beszerzése, melyek segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, és ezek alapján tervezhetjük a specifikus fejlesztést

- A még kialakulatlan, sérült, illetve lassabban fejlődő funkciók lehető legkorábbi és leghatékonyabb felismerésével, majd fejlesztésével a gyermekek életminőségének javítása, a társadalomba való, minél előbbi beilleszkedésük elősegítése
- Másságot elfogadó környezet megteremtése
- Továbbképzéseken való részvétel
- A szükséges szakemberek, módszerek, eszközök, terápiás eljárások meglétének biztosítása, alkalmazása.

Tehetséggondozó műhely óvodánkban

A tehetséggondozó munkaközösség tagjaként óvodánkban hárman tevékenykedünk, a műhelymunkába bevont gyerekek száma: 10 fő. A **mozgást és a néptáncot** kiemelt területként kezeljük. A mozgás a zenétől nem választható el, törekszünk a két egymáshoz közeli műveltség tartalom ötvözésére. A tánc a közösségi együttlétet, a szórakozás lehetőségét, a mozgáskultúra, a ritmusérzék, a figyelemkoncentráció fejlődését, a gyermekek szocializációját, alapvető társas kapcsolatainak, nemi identitásuk, erkölcsi normáiknak és tulajdonságainak alakítását segíti elő. A tánc és a zene fiziológiai hatása is kiemelt jelentőségű, észrevétlenül fejlődik fizikai állóképességük, egyensúlyérzékük, a zenéhez, társakhoz és a térhez való alkalmazkodásuk.

Kéthetente, olyan 5-6-7 éves gyerekek vesznek részt, akik egyrészt megfelelő szociális és motivációs szinttel rendelkeznek, másrészt fogékonyak az újra, a már ismert elsajátított módszereken kívül örömmel végzik el a feladatokat, a feladatok iránt elkötelezettek, sikerorientáltak. Emellett módunkban áll *Állapot és Mozgásvizsgáló* eszközökkel szűrni a tehetséges gyermekeket, mely Lakatos Katalin PhD módszere. Öt részterülete az idegrendszer érettségét, a mozgást, a testvázlatot, térbeli tájékozódást, lateralitást, taktilis területet és a ritmust vizsgálja. A program keretét a természet rendje, az évszakok változása adta, és hónapokra lebontva az aktuális jeles napokat vettük figyelembe a hozzájuk kapcsolódó játékokkal, zenékkal. A foglalkozásokat mindig sokféle mozgással kapcsoljuk össze, melynek különböző formái elősegítik, hogy a gyerekek a zene, fantázia és szerepjáték segítségével kifejezzék önmagukat. A sikeres tanulás alapja a kreativitásra ösztönző motiváló légkör. A kreatívan gondolkodó gyerekeknek jobban fejlődnek az érzékszerveik, gondolkodásmódjuk, tájékozódási képességük és önbizalmuk. A mozgásos tevékenységek során tapasztalt sikerélmények arra ösztönzik a gyerekeket, hogy minél többet lássanak, figyeljenek és érzékeljenek az őket körülvevő világból, és hogy magabiztosnak, boldognak érezzék magukat.

Cél:

A táncos mozgásfejlesztés a gyerekek mozgásigényére támaszkodva. A gyermekek éljék át a tánc örömét, fedezzék fel a mozgás kapcsolatát a zenével, ritmusérzékük, harmonikus mozgásuk fejlődjön. Társas kapcsolatok, szociális érzékenység fejlesztése. A csoporthoz tartozás élményének kialakítása. A magyar népi játék és népzene megismertetése és megszerettetése.

Feladat:

Minél több és változatosabb zenei tevékenység felkínálása a gyermekek képességeit, fejlettségi szintjét és életkori sajátosságait szem előtt tartva. Mozgáskultúra alakítása az óvodások életkori sajátosságainak leginkább alkalmas népi dalos játékok felhasználásával. A mozgás megszerettetése, testi képességek, téri tájékozódás képességének fejlesztése, mozgásigény kielégítése, a tudatos különböző térformák kialakítása, gyakorlása. Ezek alapvető mozdulatok, melyekből zenei kíséretre létrejön a tánc. A néptánc alapelemeinek begyakoroltatása.

A foglalkozások során használt mozgásminták, testvonal átlépő, tudatos hely és helyzetváltató, mozgást, irányokat, sorrendet tartalmaznak, melyek az alapvető testtudat, tér, irány, sorrendiség, figyelem, koncentráció, memória fejlesztésével támogatják a gyermekek tanulási képességeit.

A tehetségigéretnek olyan játékos foglalkozást tartunk, ami kielégíti a tag érdeklődési területüket, illetve tovább bővíti azt. A lényeg, hogy a gyermekek komplex többletismereteket kapjanak. Figyelembe vesszük a gyermekek pszichomotoros képességeit, érzelmi, szociális érettségét mindezzel a személyiségüket támogatva. Fontosnak tartjuk, hogy a más csoportba járó társukkal megismerkedjenek, megtanuljanak együttműködni.

Kiemelt fejlesztési területek:

- mozgáskultúra alakítása
- a testünk is hangszer és mindig velünk van
- az egyenletes lüktetést változatos formában tapasztalják meg
- hallás, és ritmikai készség fejlesztések
- tiszta éneklés, éneklési kedv fenntartása

Törekszünk arra, hogy a gyermekek körül mindig legyenek olyan eszközök, amik érdeklik őket, ehhez szabadon hozzáférhessenek és sokféleképpen felhasználhassák.

Eszközök:

Dalos játékok változatos eszközei, a mozdulattanításhoz: táncos botok, keszkenők, ugrókötelek, gumi (ugrójátékokhoz), babzsák.

„*Így Tedd Rá!*” – eszközök (tulipán, dió, gumi, stb...) arra szolgálnak, hogy fejlesszük a gyerekek táncos mozgáskészségét és megalapozzuk a későbbi tánctanuláshoz szükséges technikákat, valamint a mozgás által megteremtjük a kreatív és az önkifejezés élményét.

A különböző eszközökkel történő mozgás keretén belül valósul meg a gyermekek ügyességének, edzettségének, állóképességének, mozgáskultúrájának fejlesztése.

A műhelymunka foglalkozásának felépítése:

- A gyermekek érdeklődéséhez megfelelően választunk témát a résztémákból. Ráhangoló beszélgetés.
- Motiváció: a tevékenység kezdeményezése, érdeklődés felkeltése a kihelyezett eszközökkel, mintadarab bemutatásával, zenével, mozgással.
- Ráhangolódás az eszköz és anyaghasználatra. Közvetlen tapasztalatszerzés.

A foglalkozások helyszíne biztosítva van, az intézmény tornaterme alkalmas arra, hogy a mozgás, zenei és a néptánc-foglalkozások megvalósulhassanak.

Szivárvány Tagóvoda *Örökös Zöld Óvoda egyéni arculata*

A szentendrei Szivárvány Tagóvoda a Püspökmajor lakótelep szívében az emeletes házak ölelésében nyújt csodálatos természeti környezetet óvodásainknak. Közösségünkben tizenkét óvónő, hat dajka és két pedagógiai asszisztens munkálkodik. A város tagóvodái közül a miénk az egyik legnagyobb befogadó képességű, óvoda, hat csoporttal. Az intézmény udvara hatalmas az első, hátsó, és a kialakított sport udvar körbe veszi az épületet. A számtalan játékeszköz mellett egy kis kerti tavacska, gyógynövényes-illatkert,

szánkózódomb, mezítlás park is helyet kapott a mi kis „tündéerkertünkben”. Udvarunk, természeti adottsága pedagógiai munkánk lehetőségeit szélesíti változatos felületeivel; ősfás, ligetes, virágos, füves, kövezett, gumitéglás, teraszos, napos és árnyas játszó területek váltakozásával, a gyerek természetes játék, mozgásigényének, ismeret és tapasztalat szerzésének fantasztikus helyszíne. Az épületbe lépve egy „titkos meseparadicsom” tárul elénk, ahol gyermekeinket a természetes anyagok melegsége öleli körül. Főbejáratunk előterét Borsódy Eszter szentendrei keramikus művész által készített meseszép fali kerámia díszíti. A tulipánformába helyezett szivárványmag és a két arany madár, tükrözi óvodánk szellemiségét, értékrendjét, elköteleződésünket, és nem mellesleg, azt a kitűzött magas színvonalú pedagógiai munkát is sejteti, ami intézményünkben folyik. Csoportszobáink barátságosak, esztétikusak, jelképezik szellemi hitvallásunkat. Pedagógusaink derűs, befogadó személyiségükkel, szeretetteljes kisugárzással gondoskodnak a kis emberpalántákról.

Nevelésfelfogásunk, egyéni arculatunk

Óvodánk pedagógiai programjának fő feladata a néphagyomány éltetésén alapuló, környezet-tudatos nevelés. Ez a két felfogás teljes harmóniában él együtt intézményünkben, úgy ahogyan az ember a természet és a hagyomány is szoros egységet alkotva jelenik meg az életünkben, ami sajátos szemléletmódot és azonosulást kíván pedagógusainktól. Valljuk, hogy a nevelésben helye van elődeink szellemi tárgyi kultúrájának és a gyermeknek joga van ahhoz, hogy a nemzetét éltető hagyományokat megismerje, tisztelje és megszeresse. Programunkban a népi kultúra azon elemeit építjük be, amelyek igazodnak óvodásaink életkori sajátosságaihoz és mindennapi életüket gazdagítják. Ebben az életkorban szerzett ilyen irányú tapasztala-

tok mély nyomot hagynak a gyermekben. Személyiségének gyökerei -e talajba kapaszkodva segíti őt sikeres, környezetét, nemzetét szerető emberré válni. Bálint Sándor e gondolatai, pedagógiai hitvallásunkat híven tükrözi.

„A természet szüntelen körforgásában az évszakok változásában: a tavaszi újulásban és őszi érettségben, nyári gazdagságban és téli álmában a napok mellett az esztendő a legkerekebb időegység. Ezt a ritmikus váltakozást és nyomában a vegetáció bontakozását a nap járása idézi elő, amely az ember napi életét és munkáját, a gazdasági élet alapvető feltételeit megszabja. Az esztendőt az ember mindig kultikus egésznek érezte, és kozmikus fordulatait máig számon tartja.”

(Bálint Sándor)

Nevelő munkánk a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden csemete számára, hogy egyformán igényes és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Valljuk, hogy a 3-7 éves életkor érzelmileg és értelmileg rendkívül fogékony időszak és kiemelkedően fontos az éntudat, és az önkifejező törekvések alakulása szempontjából. Programunk az óvodás korra egyedülállóan jellemző aktivitásra és érzelmi fogékonyságra alapoz, az örömet és boldogságérzetet adó játéktevékenység kiválóan ötvözhető a néphagyomány éltetéssel, a természet szeretetével és a környezettudatossággal.

Munkánk során a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra, mozgásra, a környezet tevékeny megismerésére, a környezet megóvására, környezettudatos gondolkodásmód kialakítására, a népi kultúra átadására, éltetésére építünk. Törekszünk arra, hogy elérhető közelségbe vigyük a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetet. Meggyőződésünk, hogy a kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelemdús élmények hatással vannak, a felnövekvő egyén cselekedeteire, magatartására. Ugyanígy hat erkölcsi, esztétikai értékrendszerére a későbbiekben a néphagyomány éltetés igényére, az ünnepelni tudás képességének alakulására, a természet, a szülőföld, a hazaszeretet, a keresztény kulturális értékek, a társak és a család szeretetére. Alkotó, családi légkörben segítjük kibontakozásukat úgy, hogy minden gyermek lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön. A jeles napokat megelőző közös készülődésben (a felnőttek magatartása a környezet jelzései, a naphoz kapcsolódó közös élmények) a gyerekek átérzik az ünnepnapok másságát a bensőséges összetartozás élménye alappozódik, ez hatással van a családok szemléletmódjára is.

„A legtöbb, amit gyermekeinknek adhatunk: a gyökerek és szárnyak” (Goethe)

Célunk, hogy a gyermekek a játéktevékenységükbe ágyazva ismerhessék meg a népünk kultúráját, váljanak fogékonnyá annak befogadására. Hagyományaink értékeinek folyamatos

megélése a mindennapok tevékenységeiben és a jeles napok szokásrendszerében történjen. A mindennapok népszokásörző tevékenységeiben a földhöz, a természethez, a természetes anyagokhoz való kötődést erősítjük. A környezet, harmonikus viselkedéskultúra megalapozásához szükséges ismeretek jártasságok, készségek kialakítása is ebben a szemléletben fejlődjön, ismerje meg szűkebb környezetében felelhető növény és állatvilágot, és váljon aktív részesevé a gondozásában. Az óvoda udvarán kialakított helyszínek (bogár hotel, madár vendéglő, odú, kerti tó fűszerkert), rendszeres megfigyelése, gondozása által formálódik a gyermek természethez fűződő pozitív viszonya. Alakuljon ki és mélyüljön el a növények, állatok ismerete, szeretete, óvása, formálódjon környezettudatos magatartása. A városunk és kulturális értékeink, szűkebb és tágabb környezetünk megismerése kapcsán, a környezettudatos magatartás és gondolkodásmód kialakítására törekszünk, hogy a gyermek rá tudjon csodálkozni a jóra, a szépre és mindazok megbecsülésére. Nevelésfelfogásunkat erősen befolyásolják a hagyományok, a természet szeretete, és a család tisztelete, valamint az a hitünk, hogy az óvodás korú gyermek személyiségjegyeinek fejlesztését az "érzelmein át" történő nevelés segíti a leghatékonyabban. A gyerekek életkorának megfelelő napirenddel, hitelességet sugárzó óvónőkkel teremtjük meg a néphagyomány éltetésbe ágyazott környezettudatosság mindennapi, népi és zöld jeles napi szokásainak feltételeit. Nevelés felfogásunkban a családokkal való együttműködés kiemelt szerepet tölt be. Fontos, hogy a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet (család, óvoda) összhangja megteremtődjön. Ezáltal az óvodai nevelés olyan hiteles többletet ad, amellyel kiegészíti és teljessé teszi a gyermeki személyiség kibontakozását. Szándékunk szerint a néphagyományt, mint éltető, liktető rendszert, kultúránk szerves egységét tárjuk fel, néprajzi alapokra helyezve ismertetjük meg a gyerekekkel. Szeretnénk, ha a későbbiekben az így elsajátított zenei és mozgásos anyanyelv, az ünneplés módjai készséggé válnának és saját maguk is alkalmaznák megfelelő helyzetben. A „tiszta forrás”-ból merítkező gyermek egészséges testű, lelki és szellemű iskolássá, majd felnőtté válik. A közösségi élmény megtapasztalására a Hagyományéltető program különösen ideális, hiszen a különböző szokásjátékok, játékfűzerek, viaskodások- versengések, mind-mind azt a célt szolgálják, hogy az egyén (a kisgyermek) megtapasztalja saját belső értékeit és megismerje határait. A közösség által csiszolódik jelleme, közösen átélt és megélt események, élmények részese lehet ebben a meghatározó életszakaszban. Népdalainkban, népmeséinkben, régi szokásjátékainkban népművészeinkben csodálatosan kódolt rendszerben ismerheti meg azt a tudást, amely fejlődését leginkább elősegíti. Az óvoda környezetéből fakadó kulturális jelzések, amelyek az oda érkező gyereket, felnőttet fogadják, az óvoda szellemiségét erősítik. Ez a tudatosan kialakított és gondo-

zott környezet jelzéssé válik. Melyek hiteles alapul szolgálnak a nevelésben zajló kommunikációs folyamatokhoz, segítik az óvoda nevelési programjának elfogadtatását.

„Zöld levelecske” mester programunk beillesztése a pedagógiai munkánkba

A mesterprogramunk fő szakmai célja: Innovatív tevékenységek szervezése, komplex ismeretátadás, a néphagyományéltetésen alapuló környezettudatos nevelés módszerével.

Programom két innovációs egységet ölel fel:

1. A „Bogarászó” program bevezetését.
2. A „Kendermorzsa” program innovációs ötletét.

Célunk, hogy az innovációs tevékenységekkel a mesterprogram megvalósításával olyan érzelmi hatástöbletet kínáljunk a gyermekek számára, amely az örömmel átélt aktivitáson keresztül elősegíti a gyermekek értékorientált közösségi nevelését, a szülőföldhöz kötődését a természeti és kulturális értékek felismerését és megbecsülését. Mesterprogramunkat az alapprogramban meghatározott óvónői feladatok szerint kívánjuk megvalósítani, amelyek az innovációs tevékenységeinkben is benne rejlenek. (részletesebben lásd: a mellékletben)

„Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.”

(Az Óvodai nevelés országos alapprogramja 2018. 9. o.)

A program során a 3-7 éves gyermekek nyitottságára, érdeklődésére, érzelmi értelmi fogékonyságára építünk. Az érdekes élmények, az összetett tevékenységekből fakadó motivációk, a gyermekek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. Az énekes játékok néptánc elemei, a népi mondókák ritmikussága, a népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak. A gyermekek környezetük megbecsüléséhez és védelméhez érzelmi kötődésen keresztül jutnak el. A mesterprogram során a különböző műveltségi területek összekapcsolódnak, szakemberek segítségével egészítjük ki munkánkat „gyöngyfonáltként” fűzzük fel a tevékenységeket a néphagyomány éltetésen alapuló környezettudatos nevelés szemléletmódja mentén. „Egy kerek esztendőbe” foglalva Dudás Juló munkáit „tisza forrásként” beépítve” állítjuk össze a szokásörző játékainkat, népi kismesterségeinket, tevékenységeinket, ez által alakítjuk ki nevelési évünket. A Programba beleolvad a néptánc, amelyet egy táncpedagógus tart, heti rendszerességgel. A madarászó és bogarászó terepfoglalkozások, vetí-

tések és interaktív játékok, során, különböző állatfajok megismerésén keresztül erősítjük a gyermekekben környezet védelem szemléletét, a közvetlen környezetük óvását, megbecsülését. Mindehhez kapcsolódik az agyagozás, egy szentendrei keramikus művész vezetésével. A tehetségműhely tevékenységei során, természetes anyagok felhasználásával megalkothatják, átélt élményeiket előbukkanhatnak a tehetségcsírák. Tématerveink megvalósításakor egy-egy múzeumlátogatást is beépítünk megerősítve, és kiegészítve a gyermekek ismereteit. A Szabadtéri Néprajzi múzeum a Természettudományi Múzeum és a Duna múzeum állandó kiállításait tekintjük meg, a témához illeszkedő, múzeumpedagógiai foglalkozások segítségével gazdagítjuk a gyermekek élmény és tapasztalatszerzését.

Alapfeladataink

Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

A néphagyomány éltetésbe ágyazott környezettudatos nevelés olyan érzelmi hatástöbbletet kínál a gyermekek számára, ami az örömmel átélt aktivitáson keresztül, az egészségnevelés, a szocializálódás, az értelemfejlesztés mozgató rugójává válik. Ez áthatja az óvodai élet valamennyi tevékenységformáját, a fejlesztés területeit, tehát megjelenik az egész nevelési rendszerben. Az ilyen szemléletű nevelés, az óvodáskorú gyermek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz. A program összetett tevékenységrendszeréből fakadó motivációk, az érdekes élményekkel a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. Az énekes játékok néptánc elemei, a népi mondókák ritmikussága, a népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak. A gyermekek környezetük megbecsüléséhez és védelméhez érzelmi kötődésen keresztül jutnak el. Tevékenységük során megtapasztalják környezetükre való ráhatásukat (komposztálás, kertészkedés, udvargondozás). A természetóvó jeles napok alkalmával a gyermek érzelmein át ismerkedik az élővilággal, a madarak, a fák, a víz a föld számára, “társ”. Természetessé válik a folyamatos gondozáson, törődésen túl az “ünneplésük” is. (Madarak, fák napja...stb). Melyeknek közösség építő ereje szintén meghatározó.

A szocializálódást segítő nevelés

A hagyományéltetés sajátos teret nyújt a gyerek szocializálódásához. Így a játékban megjelenő hagyományéltető tevékenységekben gyakorolja az önkifejezési formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására valamit megérez a közösség ősi összetartó erejéből. Ha az óvónő “ölelő” szeretete átsegíti a gyermeket a kapcsolatfelvétel nehézségein, és mindezt melegséggel teli élmények, társaktól kapott elfogadó jelzések erősítik, a gyerekekben létrejön az a biztonságérzet, ami további szocializálódásának alapja. A beszoktatás időszakában szerzett

pozitív érzelmi benyomások segítik a gyermeket a szociális tanulás folyamatában. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a beszoktatás mindenkor szülővel együtt történjen, a fokozatosság elvét követve, a gyermek szükségleteit figyelembe véve. A mindennapok együttélésében gyakorolt szociális viselkedést, a népszokáséltető és természetóvó jeles napok szokásai, viselkedésmintái gazdagítják. Egyes ünnepek előkészítésébe bevonjuk a szülőket. Alkalmat teremtve a néphagyományokhoz kapcsolódó szokások megismerésére és a természetóvó ünnepek megélésére. Az évről évre visszatérő hagyományok biztosságot, megnyugtató eligazodást jelentenek a gyerekek életében, erősödik a nemzeti identitás tudat, a hazaszeret, a keresztény kulturális értékek, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés érzése.

Értelmi nevelés

A program játékba ágyazott hagyományéltető, természeti környezetét megismerő tevékenységekkel kínálja a gyermeknek a változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit. A gyermek tevékenységvágyát a természetes kíváncsisága állandó érdeklődési vágya tartja fenn. A gyerek érzékszervein keresztül, tapasztalati úton ismeri meg az őt körülvevő világot. A pedagógiai programunk során átélt közös alkotó tevékenységek fejlesztik a gyerek értelmi képességeit, intellektuális élményeket kelt bennük, ez sikerre motiváló erő. A sikerélmények hatására az emlékezeti bevésés erősebb és újra átélésre ösztönözi a gyereket. Az érzelmi többlet, fokozza az értelmi fogékonyságát. A közös tevékenységek, tapasztalatszerzések és a beszélgetések során ráérez az együtt gondolkodás öröme, alakul kifejező- és problémamegoldó készsége fejlődik gondolkodása, alkotó fantáziája.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A hagyományéltető szemléletű nevelés tudatosan ráirányítja a figyelmet az anyanyelv szépségeire. A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a szokás őrző, természetóvó, megismerő tevékenységek gyakorlása által a gyerek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében. A program sajátossága, hogy az óvónő a gyereket tapasztalásos, érzékszervi élményeken át fejleszti, így beszéde a változatos tevékenységek, érintkezések során fejlődik kommunikációs kedve fenntartható, ösztönözhető, közben az az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés is megvalósul. A játékot, a hagyományéltető és a természetóvó tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek lehetőséget nyújtanak a gyermek differenciált fejlesztésére. A szerep vagy "mintha" játékok párbeszédei, a társasjátékok, a mozgásos játékok szabály megfogalmazásai mellett a népi játékfüzések is gazdagítják a gyerekek szókincsét. Fontos feladatunknak tartjuk, hogy megismertessük az anyanyelvünkben rejlő szépségeket, népi értékeket, a magyar hagyományok sokszínűségével.

Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód szokásainak zavartalan alakításához az óvoda megteremti azt a feltétel rendszert, amely a gyermek testi-lelki és értelmi fejlődését szolgálja. Ehhez alakítjuk ki az esztétikus, barátságos, és biztonságos gyermeki fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges gyermeki környezetet. A csoportszobák tágasak és világosak, a berendezési tárgyak gyermekléptékűek, természetes anyagból készülnek. Udvarunk természetes adottsága a programunk tartalmi lehetőségeit kitágítja. Biztosítva vannak a gyermek természetes mozgás igényének kielégítésére szolgáló terek és változatos mozgásfejlesztő játékoszközök. Ezen belül teremthető meg a néphagyomány éltetés és a természetvédelem feltételrendszere, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása. Azonos szemléletmód szabályozza az óvoda épületének helyiségének udvarának berendezését, fontosnak tekintjük az óvodai környezetben az összhang megteremtését, amely tükrözi az óvoda néphagyomány éltetéséből és környezet tudatosságra törekvő nevelésből fakadó sajátos arculatát. Az esztétikus és egészséges ápoltság így szolgálja a program célkitűzéseinek megvalósítását, benne a gyermek egészséges testi fejlesztésének lehetőségét. Ez a szemléletű nevelés olyan életrendet kínál a gyermeknek, amely figyelembe veszi fejlődésének egyéni ütemét, és tevékenységeit gazdagítja.

Az óvodai élet tevékenységformái

Játék

A játékidő a napirend sajátosságából fakadóan adódóan folyamatos, amelybe belesimulnak az egyéb tervezett tevékenységek. A hagyományos értelemben vett játék tartalmát a néphagyomány éltetés tevékenységei, eszközei, népi játékszerei, és a környezetünkben található természetes anyagok, és a szenzitív játéklehetőségek gazdagítják. Előtérbe helyezzük a környezetbarát, és a természetes anyagokból készült játékoszközöket, és felhasználjuk a természetben fellelhető kincseket. Ezáltal gyarapszik a gyermek, választási lehetősége, és a személyiség fejlődésének, fejlesztésének új irányt mutatnak. A jó légkörű játékban a néphagyomány éltető tevékenységek érzelmi többlettel a gyerek önfelelt játék élményét gazdagítják. A tartalmi gazdagítás kiteljesíti a felszabadult játék személyiségfejlesztő hatását. Ebben a folyamatban a gyerek személyisége a legteljesebben fejlődik és fejleszthető. A játékszerek megválogatásában tükröződik az óvónői igényesség. Törekszünk arra, hogy a játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermek életkorához, serkentsék a fejlődését, fantáziálásra, problémamegoldásra ösztönözzenek. Óvodánkban a mai játékoszközöket harmonikusan kiegészítik az ősi népi játékoszközök, rongybabák, diócsörgők... melyeknek értéke abban rejlik, hogy természetes

anyagból készültek, kapcsolódnak a természeti környezethez, hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatással is bírnak. Ugyanúgy, mint a csoportjainkban jelen lévő a felnőttek használati eszközeinek kicsinyített másai. A játékeszközök lehetnek még, a környezetben fellelhető dolgok is: kavics, falevél, termés, bot, ágdarab melyek szintén az alkotó fantázia fejlesztő eszközeivé válnak. Játékaink készítésénél az egyszerű emberi találékonyságra alapozunk. (gomb-búgattyú, nádsíp, virágfüzér...stb) A gyermeki önkifejezőmódot a bábozás eszközeivel segítjük, épp ezért lényeges a báb és a dramatikus eszközök helye és jelenléte (ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, színes, leplek...) minden csoportban. A játék tartalma kiegészül még a szembekötősdí, gyűrűsdí, párcserélő játékokkal, fogyógyarapodó, mozgásos és küzdő, versengő, valamint a népszokásörző dramatikus játékokkal. A népi játékszerkészítések (bábuk, játékbútorok, rongybabák, napraforgósár lovacska, csutkababa, facsiga, töklámpás. kukoricaszárból kunyhó...) igazodnak az év körforgásához az évszakok változásához, a természetóvó zöld jeles ünnepekhez. A népi játékfűzésekhez a játékeszközöket, és a szükséges kellékeket, természetes alapanyagból a gyermekekkel együtt készítjük el.

Mozgás

A gyerek mozgásán keresztül ismeri meg a világot. A programban a mozgásfejlesztés tartalma bővül a népi sportjátékokkal és a népi játékszerekkel nyújtotta mozgásformákkal. A mozgás az érés folyamatában a fejlődő gyerek természetes szükséglete. A programunk sokrétűen elégti ki a gyermekek mozgásigényét. Tudatosan segíti a mozgás és az észlelési funkciók összerendezését. Nagy hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztésére, mint minden összerendezett mozgás alapjára. A mozgásfejlesztés kiegészül mondókás-énekes játékokkal, néptánc elemeivel és jelen van az óvodai élet minden területén. Célja a természetes mozgáskészségek fejlesztése, stabilizálása, mozgáselemek beépülésének segítése a természetes mozgások sorába, és az egészséges testi fejlesztés (szervezet erősítése, ellenálló képesség alakítása, egyensúly, ritmusérzék, motorikus képesség fejlesztése, térbeli időbeli tájékozódás, mozgáskoordináció). Rendszeres, aktív mozgáshoz szoktatás, a mozgásszükséglet fenntartása, egészségóvás, egészséges életmód megalapozása a szabad, spontán mozgás óvoda udvari lehetőségek, kirándulások, séták, és a szervezett, tervezett mozgástevékenységek során. Óvodánk nem rendelkezik tornateremmel, ezért kihasználjuk az óvodaudvar nyújtotta lehetőségeket, a mozgásformák gyakorlására, ez által a gyerek természetes mozgásigénye sokrétűen kielégül. A mozgásos népi játékok tere is igazában a kinti tér: szembekötősdí, labdacica, célba dobások, ugróóvoda, kötélhúzás, stb. A gyerekek különböző terepeken gyakorolják a természetes és egyéb mozgásokat: fogócskák, mászások (fára is) gurulások, bújócskák, futások, já-

rások, labdajátékok. Érdeemes kihasználni a szintkülönbségeket, a fák, bokrok, füves területek, lejtők, adta lehetőségeket. Az óvónők a téli időszakban, jeges játékokat szerveznek, hógolyózást, csúszkálást, szánkózást a mesterséges dombunkon. A mindennapokban jelen van a pergő ritmusú frissítő mozgás, kipróbált mozgásformák, játékok, beiktatásával. A programban a mozgásfejlesztés tartalma bővül a népi mozgásos és sportjátékokkal, ahol (például a fiúk küzdő szellemének, a lányok kitartásának fejlesztése) a pozitív énkép önkontrol, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődik.

Verselés, mesélés

A mondókákat, a meséket, rigmusokat régen a szájhagyomány éltette. A kisgyermeket születésétől "irodalmi környezet," dajkai hagyomány vette körül. Az altatók, a dúdolók, az ölbe vevők, ringatók érzelmi biztonságát erősítették. A természettel az emberi környezettel kapcsolatos népköltészeti alkotások végig kísérték a gyerekkort. A programunk ezt az irodalmi hatást kívánja tovább vinni és kiegészíteni a klasszikus és kortárs irodalmi művekkel és a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel. Programunkban a mese, vers, mondóka anyag zömmel a népköltészet tárházából származik. Az óvodáskorúak verse elsősorban a népi mondóka, melyeknek nagy része mozgással is lejátszható. Ezen mozgásos játékok nagy segítséget nyújtanak a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék fejlesztéséhez, a térérzékeléshez, az egymásra figyeléshez, testünk, érzékszerveink megismeréséhez, a ritmusérzék alakításához. Beszoktatás során fontos szerepük van az érintésben, az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában. Játzásuk, gyakorlásuk hozzájárul az óvónő és gyermek közötti intim kapcsolat kialakulásához. Ilyenek: a felnőttek játékaival a kicsinyekkel, a természettel kapcsolatos mondókák, stb. Óvodánkban az irodalmi nevelésben nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, a jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak.

A népköltészetten túl klasszikusaink, mai magyar kortárs költőink, gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak az irodalmi anyagban. Főleg a gyermekek számára kedvelt ritmikus, szójátékos, gyermekekről, állatokról szóló, költői képeket tartalmazó, és humoros versek vannak jelen a mindennapokban. A népmesék, mondókák, az irodalmi művek hallgatása, mondogatása közben erősödik az egymás iránti figyelem, az összetartozás érzése is. Az irodalmi élmény érzelmeket vált ki a gyerekekben. A gyerek átéli a sok pozitív érzélem, öröm, boldogság, lelkesedés, csodálkozás, derű mellett a negatív érzéseket, igazságtalanságot, szo-

morúságot, bánatot is. A mese visszaigazolja, a kisgyermek szorongásait, egyben feloldást és megoldást kínál. A mese bábozása és a dramatizálás feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Az ismétlések, a dramatikus játszások, a játékfűzések, a bábozások lehetőséget nyújtanak még az irodalmi élmény újra élésére, az önálló fantáziadús alkotásra is. A népi mondókában rejlő ritmikusság képes a gyereket vidámabb, jobb hangulatba emelni, a belső mozgásfeszültségét levezetni, mozgását összerendezettebbé alakítani. Konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó készségük a népmesei minták hatására alakul. A népmesék cselekménye állásfoglalásra készíteti a gyereket, ami erkölcsi érzékük, ítélő képességük alakulását segíti.

A változatos irodalmi élmények nyújtásával igyekszünk felébreszteni a vágyat a könyv, a színház, a múzeum értékei iránt. A későbbiekben így válik a gyermekből lelkes olvasó, színház- és múzeumlátogató, az esztétikai élményekre érzékeny, művelt ember.

Ének, zene énekes játék, gyermektánc

A népi mondókák ölbeli játékok népi gyerekdalok az óvodás korosztály számára a legmegfelelőbb, a gyermek fejlődését leginkább szolgáló zenei anyag. A népi kultúra tárházában fellelhető olyan kincs, amely örömet nyújt a gyermeknek, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, zene iránti fogékonyságát. A programunk a néphagyományra építkezve alakítja ki zenei nevelését, juttatja a gyerekeket sajátos élményekhez, teszi gazdagabbá érzelmi, zenei, esztétikai világukat. Az ölbe vevős, mondókás játékok, a testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában. Az egyszemélyes játékhelyzetből fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. A kiszámolók segítik az igazságos döntésre törekvést és a konfliktusok megelőzését. A küzdő játékok erősítik a fiúk egészséges küzdőszellemét, nemi hovatartozásukat. A dalos játékok a lányok számára a lányos mozgás és viselkedés szabályait is közvetítik. Mit, hogyan illik egy lánynak, stb. A dramatikus énekes népszokások a felnőttek viselkedési szokásait adják tovább és a mozgáskultúrát is gazdagítják. A gyerek zenei képességeinek alapozását sokrétű zenei eszközzel segíti. Az óvónői igényes válogatás hatására válik a fejlesztés céltudatos eszközévé. A zene érzelmekre hat, élményt nyújt, aminek hatása életre szóló, amit a szülőkkel való együttlét még meghatározóbbá tesz. Az éneklés megszerettetését a mindennapos énekléssel, a különböző tevékenységek között a „dalra fakadással” is motiváljuk, ösztönözzük a gyermekek zenei kreativitását. A táncos mozgást, kiemelten kezeljük, ezáltal is fejlesztve a gyermek zenei- és ritmusérzékét, mozgás-készségét. Azok az énekes népszokások fordulhatnak elő az óvodában, amelyek megfelelnek a gyermekek életkori sajátosságainak, kapcsolódnak az évszakok változásaihoz, az évente

visszatérő szokásörző jeles ünnepekhez. Nem a szereplés, hanem a játék öröme, egyedi íze az, ami indokolja ezeknek az énekes népszokásoknak az éltetését (betlehemezés, karácsonyi kántálás, püünkösdlés stb).

A hangszerekkel való ismerkedés különleges izgalmat és élményt jelent a gyermekeknek. A mindennapos hangszerhasználat a zenei készségfejlesztésben fontos szerepet játszik. Láthatatlan szálal köti őket a muzsikához, amelyet az óvónő hangszerének, zenélésének a tisztelete erősít. Lehetőség nyílik a népi hangszerek megismerésére, készítésére is. Ilyenek: köcsögdu-da, lopótök duda, dob, levélsíp, nádsíp, cserépsíp, fűzfa síp, furulya. A gyermekek által önállóan elkészíthető pl.: dióhéj pengető, diókopogtató, kukorica hegedű, és ezek alternatív újrahasznosított anyagokból készített változatai csörgő, dob stb.

A gyermekjátékokban előforduló egyszerű táncos mozgások, néptánc elemek változatos játékmozdulatok és térformák fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, mozgását. Előkészítik a későbbi néptánc tanulást. A népzenei alapok mellett az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközzül szolgálnak a gyermekek zenei képességének és zenei kreativitásának alakításában. (Bon-Bon Matiné komoly zenei koncertsorozat, házi koncertek).

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítővilága ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A hagyományéltetésben az értékek újra felhasználásával létrejön a folyamatosság. A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományéltető tevékenységek során a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítek gyakorlása által gazdagodnak. Fontos a környező valóság megfigyelésének, a természeti szépségek észrevételének képességét alakítani. Az óvodában használt és ismert tevékenységformák a hagyományéltető díszítő művészet technikáival, művészetörző formáival bővülnek. A rajz, a festés, a kézimunka mellett megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek is, és a jeles napok "jelkép-készítő" technikái. (betlehem, mézeskalács, álarok...). A kézimunka sorában megjelennek a batikolás, szövés alapelemei: sodrások, fonások. A gyapjú anyaga szárazon, nedvesen, - nemezelés- többféle technikát kínál. Egy-egy ősi motívum megmutatása a színes fonalak hímzés utánzására készítenek. Az agyagozásra ösztönzően hat, ha az elkészült alkotásokat kiégetjük az égető kemencékben, így a gyerekek kedvenc játékeszközei lesznek. A játékeszköz készítek technikáit a gyerekek utánzás után képesek elsajátítani: rongybaba vagy csutkababák, természeteszközök. A gyerekek a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei és technikái mellett ismerjék meg és használják a régi gyermekkor játékkészítő és a népi kismesterségeket őrző technikáit, eszközeit. Alakuljon kezűgyességük, vizuális alkotókészségük. és esztétikai igényük a múlt, a jelen

értékei iránt. Alapozódják a "művészeti látás" képessége. A jeles napi készülődések során a gyerekek részt vesznek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében. Például, az András nap utáni adventi koszorúkészítés, a mézeskalács gyúrása, díszítése, a karácsonyi gyertyaöntés, a Luca búza vetése, a farsangi-maszk készítések, a húsvéti tojásfa díszítése, a májfa szalagozás, a pünkösdi koszorúkészítés. Az év során folyamatosan gyűjtjük és felhasználjuk a természetben felelhető kincseket és természetes anyagokat (kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek, nád, sás, gyékény, szalma, vessző, gyapjú, toll, méhviasz, bőr, stb. textíliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics. A népi kismesterségek, a Skanzenba való látogatás során a tájházak, a népviseletek, a környezet megfigyeltetésével gazdagítja a hagyományos élményanyagot. A nyugodt vizuális alkotás, (a használatos anyagok és eszközök tárolása) a csoportszobákban kialakított műhelyekben, kézműves sarokban zajlik. Itt kapnak helyet a hagyományos eszközökön, és a gyűjtött anyagok egy részén kívül a szövőszék, a szövőkerek, a különböző fonalmunkákhoz használatos eszközök, de egy időre az elkészült munkák is. Óvodánkban hagyománya van a szelektív hulladékok kreatív felhasználásának. A zöld jeles ünnepek alkalmával rendszeresen készítünk újrahasznosított játékszereket a gyermekekkel.

Az esztétikum, néphagyomány éltetésben, környezettudatosan

A népi kultúrában az ember a természettel összhangban élt, harmonikus környezetet teremtett, ahogyan a mi programunkban is ez az elsődleges törekvésünk. Az ember az őt körülvevő tárgyakat vizuális jelrendszerrel látta el. Ezek a tárgyak esztétikai értéket hordoznak, ugyanúgy, mint szellemi alkotásaik. A programunk sajátosságából fakad, hogy az esztétikai nevelésben fontos szerepet kap a tárgyi és a szellemi népművészet, valamint a környezetbarát eszköztár. A környezet szépségeinek megláttatása, az esztétikus óvodai környezet alakítása egyaránt fontos számunkra. Az óvoda környezetének, udvarának, alakítása közben is az esztétikumra törekszünk, eszerint alakítjuk hosszú évek óta. Ezáltal kertünk ősfás, ligetes, a tavaszi megújulástól az őszi érettségig meg tudjuk élni a természetet. A szülőföld szépségeinek megláttatása, a környezet alakítása, amelyben a gyermek közvetlenül részt vesz, alakítja vizuális látásmódját. Ez az alap, melyre a gyerekek művészeti nevelése épül. Kihhasználjuk az épített környezetünk lehetőségeit, amely a Dunakanyarban elhelyezkedő kis városunkban adott. Hitvallásunkhoz hűen rendszeresen részt veszünk a városi rendezvényeken, a népi (vízkereszt, farsang, márc.15, Advent, mese mozi) és a zöld jeles napokon.(Autómentes világnap, Föld napja) részt veszünk, pályázunk. Múzeumpedagógiai foglalkozások, Bánáti Sverák Program a Ferenczi Múzeum és a Skanzen szervezésében.

Külső világ tevékeny megismerése

Pedagógiai küldetésünk, a néphagyomány éltetésén alapuló környezet tudatos nevelés kialakítását befolyásolta óvodánk sajátos természeti környezete és nevelő testületünk elhivatottsága a néphagyomány éltetés és a természet- és környezetvédelem iránt. Szentendre városának egyetlen *Örökös Zöld Óvodájaként* büszkék vagyunk a hosszú évekre visszanyúló, környezettudatos szemléletünkre. Környezeti nevelésünk cél-feladat és tevékenységi rendszere programunk minden területén megjelenik, a fenntarthatóság szempontjainak figyelembe vételével. Célunk, olyan szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést, és így természetszerető, természettisztelő, és természetet óvó felnőtté váljanak óvodásaink. Intézményünkben példát mutatunk a környezettudatos magatartásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására. Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban állnak egymással. Ezt a kapcsolatot számtalan tevékenységünk őrzi, erősíti. Az évszakok változásából fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó természeti jelenségek szokásaival fűszerezve. Az időjárás változásaiból fakadó, a hagyományos népi életmódot utánzó környezetalkító munkálatok (pl.: palántanevelés, növénygondozás). Termések, gyógynövények gyűjtése, az óvoda udvarán és környékén, szüretelések családoknál, gazdaságokban befőzések, gyümölcs-szárítások. Kis állatok gondozása teremben, udvaron, télen a madarokról való folyamatos gondoskodás. Jeles napok előtti készülődések. A rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő kirándulások, madarászások, bogarászások. Minden csoportban kiscsoportos kortól kezdve megtanítjuk a gyermekeket rácsodálkozni, észrevenni a természet szépségeit, érdekességeit. Séták, kirándulások során, amelyek havi szinten történnek a környező helyekre pl. Skanzen, Kő-hegy, Bükkös-patak, Sztaravoda-forrás, Szurdok, rávezetjük a gyermekeket arra, a természetben „mi vagyunk a vendégek”, környezetünket védeni, óvni kell. Intézményünkben megtanítjuk használni a nagyítókat, távcsöveket, megismerik és használják, a határozókat, könyveket, és minden olyan eszközt, amellyel érdekesebbé válhat a környezeti nevelés. Megismerkednek a természetóvó, néphagyomány éltető jeles napi és nemzeti ünnepekkel, amit folyamatosan ünneplünk az óvodánkban projekt módszer és élménypedagógia segítségével pl. Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja, Márton nap, András napi vásár, Március 15.

A Szivárvány óvodában töltött évek alatt a gyermekek és a szülők megismerik a város körül található helyi sajátosságokat, természeti és épített környezet szépségeit, védett növény és állatvilágát pl. Püspökmajor-forrás, Kő-hegy, Szaravoda-forrás, Szentendrei rózsza, holló, Szentendre múzeumainak, utcáinak történetét stb. Hozzászoktatjuk a gyermekeket és a család-

dokat a szelektív hulladékgyűjtéshez, hulladék újrahasznosításhoz játékos módon, interaktív játékokkal, programokkal. Szelektíven gyűjtjük az óvodában a papírt és a műanyagot, illetve a szerves hulladékot komposztáljuk, és minden évben szervezünk papír és használt elem gyűjtési akciót az újrahasznosítás jegyében. Környezeti nevelésünkben alapelvünk, hogy minél több tapasztalatot, ismeretet szerezzenek a gyerekek. Személyiségük kibontakoztatásában kiemelt jelentőségű számunkra a természetközeliség, az életközeliség, az életszerűség, a munkálkodás, alkotás és a szabad önkifejezés megvalósítása. Rendszeres sétákkal, kirándulásokkal, túrákkal biztosítjuk, hogy a gyermekek természetközeli élményekhez, tapasztalatokhoz, ismeretekhez jussanak. Játékeszközeink környezetbarát anyagokból készültek és biztonságot adók. Szenzitív környezeti játékok is kerültek beépítésre. állatos memória tábla, fa távcső, állatfelismerő kockák, állat satírozó tábla, amely a gyermekek környezeti kíváncsiságát felébreszti. Kerti tavat, „illatkertet” több komposztálót alakítottunk ki. Ezeket a gyerekekkel közösen gondozzuk, melynek révén megtapasztalhatják, hogy a saját magunk által termelt gyógy- és fűszernövények (citromfű, kakukkfű, snidling) fogyasztása (teaként, ízesítőként) milyen egészséges. A virágoskertben a gyermek- és népdalokban előforduló növények is helyet kapnak (pl.: tulipán, nefelejcs, gyöngyvirág, pünkösdi rózsa, stb.). A komposztáló segítségével megismertetjük a gyermekekkel és a családokkal a szerves anyagok újra hasznosítását. A gyermekekkel közösen figyelemmel kísérjük az átváltozás folyamatát, a folyamatban részt vevő élőlényeket, majd a tápanyagokban gazdag földet felhasználjuk a virágcserepekbe és az óvodakertbe. Föld napján virágpalántákat, facsemetéket ültetünk, melyhez a komposztálóból kiszedett földet használjuk. A csoportszobák növényeinek ápolásában, gyarapításában, a természetcsarkok gazdagításában a gyermekek és a szülők is aktívan részt vesznek. Mindennapi közös feladatunk a csoportszobák állatainak (teknősök, halak,) gondozása (etetés, tisztán tartás). A madarak gondozása (etetés, itatás, oduk kihelyezése) folyamatos, egész évben közös feladat gyerekek, nevelők, szülők számára. A téli etetők tudatos kihelyezésével a madarak közvetlen megfigyelésére nyílik lehetőségük a gyerekeknek. Az etetők, oduk készítésében, az eleséggel való ellátásban a szülők nagyon aktívak, a gyerekekkel pedig az újrahasznosítás jegyében műanyag palackokból, üdítős dobozokból is készítünk madáretetőket. Eredménynek könyvelhetjük el, hogy sikerült nyitottá tenni a *Madarász Ovi programot*, beindítottuk a *Bogarász és a Gyermekkel a kertben* ökopedagógiai program sorozatunkat. Hosszú éveken át tartó madárvédelmi munkánk eredményeként elnyertük a *Madárbarát Óvoda* címet. Az óvodánk programjai közé beépítjük a város által szervezett környezetvédelmi rendezvényeket is. Részt veszünk az Autómentes Világnapon, Pataktakarításon, Föld Napján, Nagy Sportágválasztó Napon, Városi Ovi Olimpián, Takarítási napon. A gyermekek érzelmi kötődésen ke-

resztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. A sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását. Óvodánkban az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével, az óvó-védő tevékenység eredményeként a gyerekek emocionális alapokon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell. Pedagógusaink környezethez, természethez fűződő viszonya, alap-beállítottsága, értékrendje minta a gyermek, a szülők számára. A gyermeki környezetet aktívan, kedvvel alakítja. Kollektívánk megteremti és ötvözi a környezeti nevelés és a néphagyományéltetés olyan feltétel és tevékenységrendszerét, amelyben a gyerek egyénileg és közösen éli át a változatos ingereket, újra-teremtheti saját környezetét, miközben megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel. A tevékenységek során a gyerekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ezekhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az idő múlásáról. Ez a tapasztalat évszakként más és más, de évről-évre visszatérő. Ez a hovatartozást, a biztonságérzést erősíti. A felsorolt lehetőségek, tevékenységek által a gyerekek egyrészt, megismerkednek a "külső" világgal, másrészt szert tesznek arra az érzelmi kötődésre, amelyet felnőve, a szülőföld szereteteként fogalmaznak meg. Ez különösen igaz, ha a gyerek érzelmeken, cselekvéseken keresztül történő ismeretszerzését odaillo hangulati elemek mélyítik: mondókák, gyermekdalok, népdalok, mesék, történetek. A külső világ megismerésére nevelés meghatározó a gyerekek képességeinek fejlesztésében, elsősorban az alábbi területeken: tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítélőképesség. Egyre jobban megközelítik a későbbi megismeréshez szükséges elvonatkoztatás útját. Képesse válnak elemi problémák felismerésére és megoldására. Fejlődik a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésének képessége. Előbbre jutnak az önálló tapasztalatszerzésben, véleménynyilvánításban, fejlődik kommunikációs készségük. A közös tevékenységek során kapcsolatot teremtenek társaikkal, növekszik türelmük, erősödik akaratauk, önfegyelmük. Felébred bennük a felfedezés, tudás öröme, a másság elfogadása. Nevelésfelfogásunkat erősen befolyásolja a hagyományok, a természet szeretete, és a család tisztelete, valamint az a hitünk, hogy az óvodás korú gyerek személyiség jegyeinek fejlesztését az "érzelmein át" történő nevelés segíti a leghatékonyabban. Aki azonosul a hagyományéltető és környezettudatos szemlélettel, bátorítjuk. A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika. Felismerik a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélő képességük, fejlődik, tér, sík és mennyiség szemléletük.

Munkajellegű tevékenységek

A néphagyomány éltető és természet szerető és védő életmód tevékenységei gazdagítják a gyerek cselekvési lehetőségeit. A természetközelségben a természetes anyagok használata során, a rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyereket, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott feladat. A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket játékában utánozza. A gyerek a gyerekméretű, valóság-hű eszközökkel is "mintha" cselekvést végez, játszik. Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza, és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. Mozgatója a gyerek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

A hagyományéltető és természetóvó cselekvések bővítik a naposi teendőket is. Például a kerti szerszámok rendben tartása, a befőzésekhez, a sütésekhez szükséges eszközök előkészítése, tisztítása, öntözések, szelektív hulladékgyűjtés...stb. A növény és kisállat gondozás munkálatai közben a gyermek megismerkedik az egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás, gereblyezés etetés, itatás). Az óvoda udvarán kialakított veteményes-, virágos és gyógynövényes kert folyamatos munkát igényel ültetéstől - betakarításig, ezért fontos a munkafolyamatok megszervezésénél az tevékenységek elosztása. A kisebb gyereket az eszköz, a cselekvés vonzza, míg a nagyobb már tudatosan végzi el feladatát.

Tanulás

A gyerek, játékba ágyazott, változatos tevékenységek gyakorlása során tanul. Ebben a folyamatban az óvónő az egyes gyerek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti. Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból következik, hogy a saját megtapasztalásain, cselekvéseiben, érzékszervi mozgásos tapintásos észlelésein keresztül tanul. A gyermeki tevékenység motorja a játékkedv, a mozgásigény, az utánzási vágy. Érdeklődéssel fordul az őt körülvevő környezeti ingerek, hatások felé, tevékeny aktivitását a felnőtt megerősítő, elfogadó viselkedése befolyásolja, ismétlésre készíti. Ebben az életkori szakaszban a gyerek fejlődéséhez, fejlesztéséhez ez az érzelmi fogékonyság szolgál alapul. A programunk a hagyományos tevékenységformákat a hagyományéltetésből, a természetvédelemből, a családokkal való együttműködésből fakadó tevékenységekkel gazdagítja. A játék folyamatában történik a műveltség-tartalmak közvetítése, elsajátítása is. A néphagyomány éltető és a környezettudatos tevékenységrendszer sajátos érzelmi hatást és cselekvési kedvet teremt. Ez az összetett hatásrendszer a játékban a gyereket változatos érzékszervi ingerekhez, tapasztalatokhoz juttatja, erősíti az utánzást, a spontán tanulás lehetőségeit (népi játszók, szenzitív játékok, a természeti jelenségek megfigyelése, kísérletek, a környezettudatos cselekedetek.) Az óvónő elfogadó, megerősítő

tó légkört teremt, amelyben a gyerek számára az önkéntelen tanulás lehetősége az egész nap folyamán adott. Pozitív megerősítéssel, dicsérettel ösztönzi a gyereket a kívánt viselkedés el-sajátítására. Sikerélményhez juttatja, amelynek motiváló hatására tudatosan épít. A hagyományéltetés, a természetvédelem változatos tevékenységeit tudatosan használja a spontán, a szervezett és az utánzásos tanulásra.

Kapcsolatrendszerünk

Partnerkapcsolataink meghatározó jellegűek, segítik nevelő munkánk megvalósítását. Pedagógusaink aktív tagjai a *Szentendrei Óvónők Néphagyomány Éltető Közösségének*, és a *Szentendrei Környezetnevelő Óvónők Közössége*. Kollégáink közül többen tagjai az Országos *Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületének*, és a *Környezetünkért Óvodai Egyesületnek*. Az itt szerzett sokoldalú szakmai ismereteket, tapasztalatokat hatékonyan beépítjük a nevelési gyakorlatban. Szoros kapcsolatot alakítottunk ki a *Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeummal*, óvodásainkkal rendszeresen látogatjuk, ahol a múzeumpedagógiai foglalkozásokon megismerkednek a magyar néphagyományokkal, szokásokkal, a különböző viseletekkel, munkaeszközökkel, és ez által elmélyítjük a szülőföld, a hazaszeretet iránti pozitív érzést. A *szentendrei Önkormányzattal és a Ferenczy Múzeummal* karöltve intézményünk létrehozott egy művészeti érzékenyítő programot, (*Bánáti - Sverák Program*) amely által megismerik a gyermekek az itt élő művészeket, alkotásaikat. A *Pilis Természetvédelmi Egyesülettel* 1995 óta tartjuk a kapcsolatot, a *Madarász Ovi program* keretében. Ornitológus szakember irányításával a gyermekek megismerik a helyi jellegzetes növényeket, állatokat (pl. szentendrei rózsza, holló, égerfa, zöldgyík, barna varangyos béka stb.). Vetítések, túravezetések, kirándulások, madárgyűrzések során közelebb kerülnek a természethez, amelynek segítségével megtanulják tisztelni a környezetet. 2020 óta működik óvodánkban a mesterprogramunk egyik innovációjaként a *Bogarász program*, amely egy különleges öko érzékenyítő környezetpedagógiai programsorozat. A rovarvilág csodáival ismerkedhetnek meg a gyermekek a bogársimogatókon. Az ökopedagógus az élménypedagógia módszereit alkalmazva interaktív játékokon keresztül vezeti be a gyermekeket a bogárvilág rejtelseibe. A *szentendrei Bükkös Egyesület* közreműködésével, természetvédelmi mérnök szakember segítségével tartjuk a Gyerekekkel a kertben élménypedagógiai foglalkozásainkat. A Szülői közösség folyamatosan és egyre aktívabban, önkéntes támogatással segíti a gyermekek mindennapos gyümölcs- és zöldség fogyasztását, saláták, ivólevelek készítését, a gyermekprogramok nagy részét, a Madarász-Bogarász Ovi programot. Minden évben kezdeményezünk óvodaszépítő hétvégét, ahol a szülőkkel közösen alakítjuk, újítjuk udvarunkat (kerítésfestés, felújítás, homokozó felásása, udva-

ri játékeszközök telepítése, füvesítés, stb). Támogatják, és aktívan részt vesznek a csoportok kirándulásain. Óvodánkban működik a *Szivárvány Alapítvány* amelyet szintén a szülői közösségünk támogat.

Értékeink, eredményeink, amelyekre büszkék vagyunk:

Óvodánkban 1995-től aktívan működik a Madarász Ovi Program.

Óvodánk háromszor is elnyerte a Zöld Óvoda címet (2008, 2011, 2014).

Néphagyományt Éltető Közösség Miniszteri kitüntetést kapott 2011-ben.

Madárbarát Óvodává váltunk 2015-ben

Miniszteri dicséret SZÓNÉK tagjaiként 2011.

Óvodánk elnyerte az Örökös Zöld Óvoda címet 2017-ben

Játékfűzéseink bemutatása a szentendrei Dumtsa Korzón

Pro Urbe díjat a SZÓNÉK néphagyomány éltető óvodapedagógusai 2017.

„Menjünk mi is Betlehembe” adventi ünnepkör a SZÓNÉK közösségével DVD 2018.

Szájról szájra, kézről kézre I. II. III. IV. Óvodánk pedagógusainak játékfűzéseit jelentek meg a kötetekben 2002., 2006., 2012. 2022.

Mezítlábás parkot alakítottunk ki az óvoda udvarán 2019.

„Zöld levelecske mesterprogram” óvodánk innovációja 2020.

„Bogarászó és a Kendermorzsa program” beindítása 2020.

„Bizseri borsó kiskorsó” tehetségműhely elindítása 2020.

OVI sport program keretében műfüves pálya épült az óvoda udvarára 2021.

Tehetség ígérek gondozása

Feladatunknak tekintjük a gyermek személyiségének figyelembevételével az átlagon felüli adottságaiknak, kreativitásuknak, és motivációjuknak felfedezését, személyiségük optimális fejlesztését, önmagukhoz mérten a tehetségük kibontakoztatását. Olyan eszközöket és lehetőségeket biztosítunk a gyermekek számára, amelyekkel lehetőség nyílik a gyermeki kreativitás kibontakoztatására. A csoportokban a tehetségígérek fejlesztése a mindennapi tevékenységeinkbe épül, be a gyermekek szabadon választhatnak a felkínált játékos lehetőségekből, amelyekbe bármikor bekapcsolódhatnak vagy kiléphetnek. Törekszünk arra, hogy érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó támogató környezetet biztosítsunk óvónői személyiségünkkel, amelyben szabadon kibontakozhat a tehetséges gyermek személyisége. Az intellektuális képességekkel rendelkező gyermekeket támogatjuk a vizuális tevékenységekben, mozgásban, néptáncban, és az irodalmi, zenei, természettudományos és matematikai érdeklődésükben egyéni

és mikro csoportos formában. A szülővel együttműködve megtaláljuk a további fejlesztés lehetőségét. Fontosnak tartjuk a pihenés, feltöltődés biztosítását is. Csak az tud igazán felfrissülni, aki szabadidejében el tudja engedni magát. A programunk sajátosságából fakad, hogy az esztétikai nevelésben fontos szerepet kap a tárgyi és a szellemi népművészet, valamint a környezetbarát eszköztár. „Zöld levelecske” mesterprogramunkhoz szorosan illeszkedik a tehetségműhelyben folyó munka. A műhelymunkába együttműködik velünk Borsódy Eszter szentendrei keramikus művész, aki az alkotó munka megvalósításában jelentős szerepet vállalt. Ő adja szakmai, technikai tudását, és művészi látásmódjával gazdagítja a gyermekek képi világát. Mesterprogramunk innovációja Vankóné Dudás Juli népművész hagyatékának óvodai nevelésbe való beillesztését, feldolgozását célozza meg. Munkánkhoz jól kapcsolható művészete, de nem csak festményei, csempeképei, rajzai kapcsán, hanem a „gyöngyfonalként felfűzött” élettörténete által és az abban hitelesen átadott jeles napok, ünnepi szokások, életfordulók elbeszélései, mondókái, dalai, gyermekjátékaival. A festőművész színes képi világa gyermekek számára könnyen értelmezhető, néprajzilag is hiteles és kiválóan alkalmas arra, hogy kapcsoljuk a jeles ünnepekhez, szokásokhoz, ezek segítségével dolgozzuk fel azokat. Ebben segítségünkre van D.J. Falum Galgamácsa című könyve. Óvodásaink a művész festményein, életképein keresztül nyerhetnek betekintést a népi életbe. Azokat nézegetve megismerhetik, értelmezhetik a munkaalkalmakat, a hozzá tartozó eszközöket, viseletet. Izgalmas kihívás ez az óvodánkban dolgozó pedagógusok és a tehetségműhely számára is. Célunk, hogy a gyermekek érdeklődését felkeltsük, motiváltságukat fenntartsuk, ismereteiket, és technikai tudásukat bővítsük, kreativitásukat fejlesszük. A festésben és az agyagozásban rejlő lehetőségeket kihasználjuk a tehetségigéretnek önkifejezésére, kibontakoztatására. A tevékenységeket heti rendszerességgel szerveztük, amelyek során a gyermekek agyagoztak, festhettek, színezhettek, szabadon alkothattak. A művész képeit kinagyítva és kinyomtatva adjuk a gyermekek kezébe, amely nézegetése által közelebb kerülhetnek a népi kultúra kincseihez, megismerhetik és megfigyelhetik a népi motívumokat, a népviseletet, ez által fogékonyabbá váltak a művészetek iránt is. A hetek folyamán gyönyörű alkotások születnek, a gyermekek munkáiban látható a fejlődés és kibontakozás. Megragadja őket a népművészeti alkotás varázsa. Munkáinkban megjelennek a népi motívumok népviseletek, amely által képi világuk, színesedik és formaérzékük, láthatóan fejlődik, önkifejezésük megvalósulhat. A gyönyörű alkotásokból egy hangulatos kiállítást szerveztünk évről-évre a szülők számára.

„Zöld levelecske”

Mesterprogram

2021. 01.01. – 2025. 12.31.

Készítette: Németiné Ikvai Emőke

Általános terv

1. A mesterpedagógusi tevékenységfókusz választása

A mesterpedagógus fokozat fő tevékenysége, amelyet választottam, a *fejlesztő innovátori tevékenység*.

2. A választás indoklása

Szakmai utamat végig gondolva megállapíthatom óvónőként és tagintézmény-igazgatóként egyaránt arra törekedtem, és törekszem a mai napig is, hogy változatossá, és színessé tegyem pedagógiai munkám és az óvoda életét. Új módszereket és eszközöket kipróbálva, ugyanakkor az értékeket képviselve kívánok haladni a kor kihívásaival és innovációs lehetőségeivel. Mindenek előtt szem előtt tartva azt, hogy az óvoda értékrendjét, hagyományait és egyéni arculatát megőrizve hozzak létre olyan újításokat, amelyek megfelelnek a közösség igényeinek és a helyi pedagógiai programunknak egyaránt. Fontos számomra, hogy az óvodánkban működő hat csoportnak hasznos legyen az innovációs törekvésem és a gyermekek profitálni tudjanak belőle. Hagyományaink megélése segítse nemzeti értékeink, nemzeti kultúránk, környezeti kincseink megismerését, továbbvitelét, amely alapja a családhoz és a szülőföldhöz való kötődés. Az intézményünk felsőbb vezetése, és az óvodánk közössége egyetért szakmai elképzeléssel, innovációs törekvéseimmel, támogatnak megvalósításában.

3. Előzmények

Tagóvodánkban már hosszú évek óta tartó hagyományai vannak a környezeti nevelés és a néphagyomány éltetés életszemléletének, amelyet pedagógiai programunk és elért eredményeink, sikereink is tükröznek, (ezeket a bemutató portfóliómban leírtam). Korábban ez a két tevékenység két szálon futott. A pedagógusok egy része a néphagyomány éltetés irányában voltak elhivatottak, másik csoportjuk a környezeti nevelés terén látták meg a lehetőségeket a nevelésben, de a témakör nem kapcsolódott össze.

Céлом-e két terület egy közös szemléletmóddá alakítása intézményünkben. Elődeim munkáját folytatva az értékrendet megőrizve szeretném összekovácsolni, harmonizálni, egységbe foglalni a Szivárvány óvodában a pedagógiai munkát, valamint innovációs ötleteimmel segíteni és kialakítani a néphagyomány éltetésen alapuló környezettudatos nevelés egységét. Úgy

gondolom, először az óvodapedagógusok szakmai tudását, néprajzi ismereteit szükséges bővíteni és a környezettudatosság személetét formálni, bogártani ismereteit megalapozni. Ezzel kollégáim is egyet értenek, lelkesek és aktívak. Az elmúlt nyáron hatan jelentkeztünk a Szabadtéti Néprajzi Múzeum által szervezett szakmai továbbképző táborba, amelyet a néphagyomány-éltetés szemléletű óvodapedagógusok számára szerveztek, a témája a „*Környezeti nevelés az évkörben*” volt. A szakmában elismert, neves előadóink voltak, akik által egy új szemléletmódot ismertünk meg. Ezen a szakmai képzésen megerősítést kaptunk abban, hogy a néphagyomány-éltetést és a környezeti nevelést szoros egységként kezeljük, hiszen a néphagyományok magukban rejtik a természettel való összeforrott kapcsolatukat, amelyet megtalálhatunk népi játékainkban, dalainkban, mondókáinkban és meséinkben egyaránt. A régi paraszti kultúrában nem volt szó szelektív hulladékgyűjtésről, hiszen nem termeltek hulladékot, mindent felhasználtak. Tudatosan védték és gondozták a természetet, hiszen az adta a megélhetést. Rendben tartották saját környezetüket, óvták, gondosan művelték a földet, vizet és a fát, csak annyit használtak fel amennyire feltétlen szükségük volt. Életük során mindig olyan anyagokkal dolgoztak, amit a természet adott. Szigethy Miklósné Ildikó (a NÓE ügyvezető elnöke) volt a szakmai vezetője a tábornak. Előadásában az évkör rendező elvéről beszélt nekünk. Bálint Sándor neves néprajzkutató gondolatait idézte a természet körforgásáról, az esztendő kerek egységéről. Ezt a rendezőelvet követve építjük fel tevékenységeinket „egy-egy kerek esztendőre”.

„A természet szüntelen körforgásában az évszakok változásában: a tavaszi újulásban és őszi érettségben, nyári gazdagságban és téli álmában a napok mellett az esztendő a legkerekebb időegység. Ezt a ritmikus váltakozást és nyomában a vegetáció bontakozását a nap járása idézi elő, amely az ember napi életét és munkáját, a gazdasági élet alapvető feltételeit megszabja. Az esztendőt az ember mindig kultikus egésznek érezte, és kozmikus fordulatait máig számon tartja.”¹

Új szemléletmóddal, ötletekkel gazdagodva, módszertani tudással bővülve érkezünk haza a táborról, lelkesen kezdtük tervezni a következő tanév újításait.

4. Célkitűzés

Mesterprogramom általános terve öt nevelési évre (2020/21-2024/25) készült. Vezetői megbízásom 2021 december 31-én lejár, ezért, abban az évben felülvizsgálom a programot, és ha szükséges módosítom. Terveim között szerepel 2022-ben a következő 5 éves ciklus megpá-

---

¹ Bálint Sándor Karácsony Húsvét Pünkösöd Budapest: Neumann Kht., 2004 bevezető 4. o.

lyázása. Szívesen dolgoznék továbbra is tagintézmény-igazgató, szeretném elnyerni a mesterfokozatot, majd 5 évente megújítani azt. További szakmai terveim között szerepel a néphagyományéltetés és a környezettudatosság témakörében való elmélyülés, néprajzi ismereteim bővítése, és a gyógypedagógiai ismereteim gazdagítása. Jó kapcsolataimat továbbra is szeretném ápolni és erősíteni a városi tagóvodákkal, Mesteróvodákkal, és a szakmai munkaközösségekkel a NÓE országos egyesületével. További kapcsolatot szeretnék kiépíteni más „zöld” óvodákkal, tapasztalatot cserélni, és esetlegesen testvéróvodai kapcsolatot létrehozni egy külhoni óvodával. Mesterprogramomat a Szentendre városi Óvodák „Nyolc forrás”, azon belül a Szivárvány Tagóvoda pedagógiai programjára építem.

„A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.”²

Az óvodai nevelés megújult alapprogramjának-e meghatározó feladata motivált és egyben erősített abban, hogy az óvodánkban hosszú évek óta jól működő, de mégis külön-külön szálon futó néphagyomány éltetés és környezeti nevelési módszereit egy egységes összeforrott szemléletté alakítsuk át intézményünkben. Ezen az úton indultunk el a „Nyolc forrás” helyi pedagógiai programunk átdolgozásakor a Szivárvány óvoda egyéni arculatának formálása-kor. A következő gondolatokat fogalmazzuk meg.

„A legtöbb, amit gyermekeinknek adhatunk: a gyökerek és szárnyak”

(Goethe)³

„A gyermekek a játéktevékenységükbe ágyazva ismerhessék meg a népünk kultúráját, váljanak fogékonyá annak befogadására. Hagyományaink értékeinek folyamatos megélése a mindennapok tevékenységeiben és a jeles napok szokásrendszerében történjen. A mindennapok népszokásőrző tevékenységeiben a földhöz, a természethez, a természetes anyagokhoz való kötődést erősítjük. A környezet harmonikus viselkedéskultúra megalapozásához szükséges

---

² Az Óvodai nevelés országos alapprogramja 2018. 16. o. A külső világ tevékeny megismerése

³ Boldizsár Ildikó: Meseterápia Magvető kiadó 375.o.

ismeretek, jártasságok, készségek kialakítása is ebben a szemléletben fejlődjön. Ismerje meg szűkebb környezetében felelhető növény és állatvilágot, és váljon aktív részesevé a gondozásában. Az óvoda udvarán kialakított helyszínek (madár vendéglő, odú, kerti tó fűszerkert), rendszeres megfigyelése, gondozása által formálódjon a gyermek természethez fűződő pozitív viszonya. Alakuljon ki és mélyüljön el a növények, állatok ismerete, szeretete, óvása, formálódjon környezettudatos magatartása. A városunk és kulturális értékeink, szűkebb és tágabb környezetünk megismerése kapcsán, a környezettudatos magatartás és gondolkodásmód kialakítására törekszünk, hogy a gyermek rá tudjon csodálkozni a jóra, a szépre és mindazok megbecsülésére. A nevelésfelfogásunkat erősen befolyásolják a hagyományok, a természet szeretete, és a család tisztelete, valamint az a hitünk, hogy az óvodás korú gyermek személyiségjegyeinek fejlesztését az "érzelmein át" történő nevelés segíti a leghatékonyabban. A gyerekek életkorának megfelelő napirenddel, hitelességet sugárzó óvónőkkel teremtjük meg a néphagyomány éltetésbe ágyazott környezettudatosság mindennapi, népi és zöld jeles napi szokásaink feltételeit." ⁴

„A hagyományok tisztelete, a néphagyományt éltető óvodai nevelés nem eszköz pedagógiai módszereink megvalósításához, hanem életszemlélet. Teljességre törekszik és teljes embert kíván, mint ahogy az évszakok változása állandó az újra meg újra elérkező ünnepek a hagyomány rendje és módja szerint valók. A természet évről évre, mindig ugyan abban az évszakban ujjul meg, az élet fája újabb ágakat nevel, hogy azután termőre fordítsa.”⁵

Csesznák Éva néprajzos, óvodapedagógus gondolatai tükrözik, hogy a néphagyomány éltetés és a természet szeretete szorosan összefüggő egységet alkot, kerek egészként tekintünk rá. Ezt az életszemlélet, szeretnénk a mesterprogram megvalósítása során magunkévá tenni.

Programom címe: „Zöld levelecske” mesterpogram

A címmel az óvodánkban megjelenő szoros egységre szeretnék utalni, amely a néphagyomány éltetés és a környezeti nevelés összefonódását mutatja meg programunkban.

A” Búj, búj zöld ág zöld levelecske...” népi gyermekjátékdal, számtalan változatát ismerjük, amellyel a néphagyomány éltetés szemléletét jelképezi a programban. A zöld levéllel

---

⁴ Szentendre Városi Óvodák Nyolc forrás Pedagógiai Program Szivárvány Tagóvoda 88.o.

⁵ Papp Kornélia: Szájról Szájra kézzől kézre III. kötet Geobook Hungary Kiadó 10. oldal

az „Örökös Zöld” óvodánkat, a környezeti nevelés fontosságát kívánom megjeleníteni. Ezek összeolvadása alkotja a címet, amely jelképezi az óvodánkban folyó szakmai munkát.

A mesterprogramom fő szakmai célja: Innovatív tevékenységek szervezése, komplex ismeretátadás, a néphagyományéltetésen alapuló környezettudatos nevelés módszerével.

Programom két innovációs egységet ölel fel:

3. A „Bogarászó” program bevezetését.
4. A „Kendermorzsa” program innovációs ötletét.

Célom, hogy innovációs tevékenységgel, a mesterprogramom megvalósításával olyan érzelmi hatástöbbletet kínáljak a gyermekek számára, amely az örömmel átélt aktivitáson keresztül elősegíti a gyermekek értékorientált közösségi nevelését, a szülőföldhöz kötődését a természeti és kulturális értékek felismerését, és megbecsülését.

Tevékenységet követendő példaként szeretném állítani kollégáim elé a tudásmegosztás lehetőségét biztosítva, óvodánk hírnevét öregbítve. Elsődleges célom, hogy a program óvodámban, saját nevelői közösségemben valósuljon meg. Továbbá alkalmat szeretnék teremteni arra, hogy Szentendre város óvodái is megismerhessék a programot, és lehetőségük szerint beépítsék tevékenységeikbe. Mesterprogramom az alapprogramban meghatározott óvónői feladatok szerint kívánom megvalósítani, amelyek az innovációs tevékenységeinkben is benne rejlenek.

„Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.”⁶

A program során a 3-7 éves gyermekek nyitottságára, érdeklődésére, érzelmi értelmi fogékonyságára építünk. Az érdekes élmények, az összetett tevékenységekből fakadó motivációk, a gyermekek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. Az énekes játékok néptánc elemei, a népi mondókák ritmikussága, a népdalok, a népmesék varázslatos világa is sajátos érzelmi hatást hordoznak. A gyermekek környezetük megbecsüléséhez és védelméhez

---

⁶ Az Óvodai nevelés országos alapprogramja 2018. 9. o. Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségnevelés

érzelmi kötődésen keresztül jutnak el. Tevékenységük során megtapasztalják környezetükre való ráhatásukat, (komposztálás, kertészkedés, udvargondozás) közben megfigyelhetik az óvoda udvarán felelhető élőlényeket. A természetóvó jeles napok alkalmával a gyermek érzelmein át ismerkedik az élővilággal, a madarak, a fák, a víz a föld számára, "társ" lesz. Természetessé válik a folyamatos gondozáson, törődésen túl az "ünneplésük" is. (Föld napja, Madarak, fák napja stb.). Nevelés-felfogásunkban a családokkal való együttműködés kiemelt szerepet tölt be. Fontos, hogy a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb környezet (család, óvoda) összhangja megteremtődjön.⁷

A mesterprogram során a különböző műveltségi területek összekapcsolódnak, szakemberek segítségével egészítjük ki munkánkat „gyöngyfonálként” fűzzük fel a tevékenységeket a néphagyomány éltetésén alapuló környezettudatos nevelés szemléletmódja mentén. „Egy kerek esztendőbe” foglalva Dudás Juló népművész munkáit „tisztá forrásként” beépítve” állítjuk össze a szokásörző játékainkat, népi kismesterségeinket, tevékenységeinket, ez által alakítjuk ki nevelési évünket.⁸ A Programba beleolvad a néptánc, amelyet táncpedagógus segítségével tartunk, heti rendszerességgel. Egy-egy tánc házzal kiegészítve formáljuk „táncos anyanyelvüket,” izlésvilágukat. A madarászó és bogarászó terepfoglalkozások, vetítések és interaktív játékok, során, különböző állatfajok megismerésén keresztül erősítjük a gyermekekben környezet védelem szemléletét, a közvetlen környezetük óvását, megbecsülését. Mindehhez kapcsolódik az agyagozás, egy szentendrei keramikus művész vezetésével. A tehetségműhely tevékenységei során, természetes anyagok felhasználásával megalkothatják átélt élményeiket, előbukkanhatnak a tehetségcsírák. Tématerveink megvalósításakor egy-egy múzeumlátogatást is beépítünk megerősítve, és kiegészítve a gyermekek ismereteit. A Szabadtéri Néprajzi Múzeum a Természetudományi Múzeum és a Duna Múzeum állandó kiállításait tekintjük meg. A témához illeszkedő, múzeumpedagógiai foglalkozások segítségével gazdagítjuk a gyermekek élmény és tapasztalatszerzését. A mesterprogramomban az évek tervezése során a „négy őselemet” (föld, víz, levegő, tűz) vettem kiinduló pontnak, e-rendező elv szerint emeltem ki egy-egy zöld jeles ünnepet, népszokást, munkaalkalmat, minden évben máshova helyezve a hangsúlyt, ez által válik változatossá, ugyanakkor egy kerek egészé, az ismeretanyag.

---

⁷ Szentendre Városi Óvodák „Nyolc forrás” pedagógiai program Szivárvány Tagóvoda 88. o.

⁸ Vankóné Dudás Juló Falum Galgamácsa. Szerkesztette Ikvai Nándor Pestmegyei Múzeumok Igazgatósága Széchenyi nyomda Győr 1983.119.o.

A „Bogarászó program” bemutatása

Óvodánkban a környezet tevékeny megismerésébe beépítve 1995 óta működik a Madarász ovi program, amelyet nagyon kedvelnek a gyermekek és szülei egyaránt. Ornitológus szakember segítségével tartjuk a terepfoglalkozásokat (madárgyűjtés, odú megfigyelés) és a teremben az ismeretterjesztő vetítéseket a madarokról.

Úgy éreztem a hosszú évek működése szükségessé teszi azt, hogy egy kicsit változtassunk, színesítsünk, újítsunk a környezettudatos tevékenységeinken. Így fogalmazódott meg bennem a gondolat, hogy a „madarászás” mellett „bogarászunk” is. Lehetőségem volt megismerkedni a Csodabogarak Alapítvány vezetőjével, aki egy ökopedagógus szakember. Együttműködési megállapodást kötöttünk vele a program megvalósítása érdekében.

A bogarászó program célja, hogy a gyermekek ismerkedjenek meg az élővilág sokszínűségével, a rovarvilág védelmének fontosságán keresztül a környezettudatos szemléletmóddal. A természet szépségeinek, érdekességeinek megismerése által kedveljék meg a gyermekek a bogarakat. Alakuljon ki pozitív érzelmi viszonyuk a természettel és annak védelmével, ez által erősödjön környezettudatos szemléletük.

Az „öko érzékenyítő” foglalkozások során, olyan különleges élő példányokkal ismerkedhetnek meg a gyermekek, amelyeket a szakember gondoz és nevel. Cél a gyerekekben a távolságtartó attitűd feloldása, barátságos viszony kialakítása. Interaktív módon, mesés történeteken keresztül tapasztalhatják meg a bogarak életét, szokásait, jelképes „bogárjelmezbe bújva” játszhatják el viselkedésüket, ezáltal közelebb kerülnek a rovarok világához. Játszva tanulnak, észrevétlenül sok hasznos ismeretet szereznek a rovarvilágról és a környezettudatos életmódról, a madarak és rovarok kapcsolatáról. Az ökopedagógus szakember az élő állatok mellett újrahasznosított anyagból készített bogár maketteket is bemutat, amelyen jól megfigyelhetik a gyermekek az állat jellemző jegyeit. A program terepfoglalkozás és interaktív mesejáték váltakozásával teszi színessé a „Zöld levelecske” programot.

Felvetődik a kérdés; hogyan kapcsolódik mind ez a néphagyomány éltetéséhez? A rovarvilág a földi élet alapja, jelen van mindenütt, földben, vízben, levegőben szorosan kapcsolódik életünkhöz, megjelennek népdalainkban, meséinkben egyaránt. Programunk célja ezeknek a kapcsolódási pontoknak a feltárása megélése.

Célunk, hogy a gyermekek az évek során váljanak „Bogárkövetté” -akik megfigyelik, védik, és nem háborgatják a rovarokat, erre bátorítják barátait és szüleiket egyaránt.

További terveim között szerepel az, hogy az óvoda-udvarunkat „Bogárbarát kertté” alakítsuk, ahol megbújhatnak és védelmet találhatnak a bogárfajok (bogárhotelek, kialakítása). A gyerekek számára különféle megfigyelési lehetőséget biztosítva „észrevétlenül” segítjük és gazdagítjuk a környezettudatos nevelést.

A „Kendermorzsa program”

„Az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.”⁹

Az alapprogramban megfogalmazott óvónői feladat beépülésével valósul meg az innovatív tevékenységem. Úgy gondolom, hogy a tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítővilága ma is követendő modell lehet az alkotó gyermekek számára. A hagyományéltetésben az értékek újra felhasználásával létrejön a folyamatosság, a rég múlt felidézése és előcsalogatása. Ezt a folyamatosságot szeretném megteremteni, tovább vinni Vankóné Dudás Juló népművész munkáinak megismertetésével, beépítésével a néphagyomány-éltető munkánkba a mesterprogramom során.

„Kendremorzsa” ötlete Dudás Juló életrajzi írásából származik, a kendermorzsoláskor énekelt dal szövegében szerepel; „Kendremorzsa szép menyecske öleld, csókolod, akit szeretsz”¹⁰ Számomra jól hangzó kedves címmé vált. A kendermorzsolás társas munka, fontos mozzanata volt a fonal előkészítésének.

Bizonyára felmerül a kérdés miért éppen Vankóné Dudás Juló munkásságát, festményeit választottam innovációm tárgyává?

Úgy gondolom Dudás Juli munkássága manapság feledésbe merült, sokak számára már nem is ismert művészete. Pest megyében igen sok tehetséges népművész élt és él ma is. Közülük mégis kiemelkedik Vankó Imréné Dudás Juli (1919-1984) a XX. század legismertebb népművésze Magyarországnak. Bátran mondhatjuk, hogy világhírű volt, hiszen művei eljutottak Európa legtöbb országába, Japánba, Ausztráliába, Amerikába is. Dudás Juli nemcsak a

---

⁹ Az óvodai nevelés országos alapprogramja 2018.15. o. Rajzolás festés mintázás, kézimunka

¹⁰ Vankóné Dudás Juli Falum Galgamácsa Szerkesztette: Ikvai Nándor Pestmegyei Múzeumok Igazgatósága Széchenyi Nyomda Győr 121.o.

legismertebb, de a legsokoldalúbb tehetségű népművész volt. Ének és rajz tehetségét már gyermekkorában felismerte Kodály Zoltán, aki Galgamácsán (szülőfalujában) is gyűjtött.

D. Juló nemcsak énekelni, rajzolni, később festeni tudott, hanem igen szépen hímzett, jól font, és gyönyörűen szőtt is. Hímzés és szöttes mintákat maga tervezett, melyekkel pályázatokot is nyert. Ezért kapta meg a Népművészet Mestere címet 1956-ban. Nagylánykorában, 16 évesen „Csoportot” szervezett, akikkel Galgamácsa dalait, szokásörző játékait, elevenítették meg. 1935-ben nagy sikert arattak az országos „Gyöngyös Bokréta” rendezvényen. Az Egyesületét 50 éven át vezette, 4 generációnak tanította meg értékelni falujának népszokásait és büszkén viselni népviselőiket. Csoportjával a világ minden táján szerepelt. Három hanglemeze jelent meg. Képein megfestette - néprajzi hitelességgel - falujának egész életét. A képek mellett tányérokat és csempéket is készített. Sokoldalú tehetsége önéletírásában teljesedett ki, amely könyv formájában jelent meg két kiadásban; Falum Galgamácsa címmel. E könyvet szakmailag átdolgozta és összeállította Ikvainé Sándor Ildikó, szerkesztette Ikvai Nándor. A művész sorsán keresztül mutatja be „egy kerek esztendő” hétköznapi tennivalóit, munkálatait, kis-és nagy ünnepeit, viseletét, életmódját, népdalait, saját képeivel, rajzaival kiegészítve.¹¹

A művész 100. születésnapja alkalmából rendezett emlékkiállítás megnyitóján született meg bennem a gondolat, innovációs ötletként, amikor újra láthattam Dudás Juli magával ragadó festményeit, egyedi színes művészvilágát, amelyet gyermekkorom óta ismerek. Személyes, kötődésem, különleges kapcsolatom van a művésszel. Szüleim néprajzusként figyeltek fel Dudás Juli kiemelkedő tehetségére az 1970-as években. Édesanyám és Édesapám számtalan kiállítást rendeztek és nyitottak meg a művész számára, majd elkészítették életrajzi művét a Falum Galgamácsa című könyvet. Személyesen is ismerhettem Juló nénit, hallottam dalait, történeteit, együtt játszottam unokájával, amikor gyakorta Galgamácsán jártunk. E-történet különlegessége még, hogy Juló néni lánya és unokája is óvodapedagógus.

Dudás Juló színes képi világa, néprajzilag is hiteles festményei kiválóan alkalmasak arra, hogy a gyermekek megismerjék. Jól kapcsolhatóak egy-egy jeles ünnephez, szokáshoz. A munkásságáról megjelent könyvek, hanglemezek, játékfüzések, hiteles forrást biztosítanak a néphagyomány-éltető óvodapedagógusok számára.

„A népművészet a felgyülemlett jelenlévő múlt, hatékony emlék mely irányítja a jövőt”¹²

---

¹¹ Vankóné Dudás Juli Falum Galgamácsa Szerkesztette: Ikvai Nándor Pestmegyei Múzeumok Igazgatósága Széchenyi Nyomda Győr 121.o.

¹² Szőke Anna Elszaladt a kemence Fórum könyvkiadó 2000 10. o.

(József Attila)

Mesterprogramom „kendermorzsa” egysége teljes egészében illeszkedik „Nyolc forrás” pedagógiai program Szivárvány Tagóvoda arculatához, amelyben a következő gondolatokat fogalmazzuk meg:

„Szándékunk szerint a néphagyományt, mint éltető, lüktető rendszert, kultúránk szerves egységét tárjuk fel, néprajzi alapokra helyezve ismertetjük meg a gyerekekkel. Szeretnénk, ha a későbbiekben az így elsajátított zenei és mozgásos anyanyelv, az ünneplés módjai készséggé válnának és saját maguk is alkalmaznák megfelelő helyzetben. A „tisza forrás”-ból merítkező gyermek egészséges testű, lelki és szellemű iskolássá, majd felnőtté válik. A közösségi élmény megtapasztalására a Hagyományéltető program különösen ideális, hiszen a különböző szokásjátékok, játékfűzerek, viaskodások- versengések, mind-mind azt a célt szolgálják, hogy az egyén (a kisgyermek) megtapasztalja saját belső értékeit és megismerje határait. A közösség által csiszolódik jelleme, közösen átélt és megélt események, élmények részese lehet ebben a meghatározó életszakaszban. Népdalainkban, népmeséinkben, régi szokásjátékainkban, népművészetünkben csodálatosan kódolt rendszerben ismerheti meg azt a tudást, amely fejlődését leginkább elősegíti.”¹³

Dudás Juli festményeit szeretném kapcsolni hagyomány éltető programunk egy-egy szokás- őrző játékához. A témához illeszkedő képek nézegetése által a gyermekek jobban megismerhetik a szokásokat, munkaalkalmakat, a hozzá tartozó eszközöket, népviseletet. Az óvodapedagógus számára segítséget nyújtanak a képek, a hanglemezek és az életrajzi művek.

Ez által néprajzilag is hitelesen tudja átadni a gyermekeknek a szokásokat, hagyományokat „tisza forrásból merítve” a dalokat, játékokat.

5. A „Zöld levelecske” program várható eredménye

A gyermekek számára lehetőséget teremt a program komplex ismeretszerzésre, olyan közösségi élmények átélésére, amely során erősödik a gyermekek kapcsolatteremtő készsége, önbi-zalma, egymás segítése, az együtt tevékenykedések által. Mindehhez olyan környezetet terem-tünk, amelyben a dalok, mondókák életre keltésével a gyermekek öntudatlanul átélhetik nép-

---

¹³ Szentendre Városi Óvodák Nyolc Forrás pedagógiai program Szivárvány Tagóvoda 89.o.

hagyományainkat. A játékfűzések eljátszása során, megismerik a magyar népi kultúra gyermekek számára közvetíthető kincseit. Kialakul a gyermekekben a pozitív érzelmi viszony a környezet iránt, a természet szeretete és a környezettudatosság megalapozódása.

Az óvodapedagógusok folyamatosan képzik magukat, néprajzi ismereteik bővülnek, környezettudatos magatartásuk erősödik, a tudásmegosztás megvalósul a különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek átadása során. Az innovációhoz tartozó közös munkák, és programok erősítik, összekovácsolják a nevelőközösséget. A program lehetőséget teremthet a „Kincses Kultúr Óvoda” pályázathoz, amely egy újabb innovációs kihívás lehet a Szivárvány Tagóvoda számára.

6. Tudásmegosztás

A Munkaközösségek SZÓNÉK, SZÓKM alkalmain játékfűzések bemutatására, szakmai együttműködésre, és tapasztalatcserére nyílik lehetőség.

További terveim között szerepel az, hogy a mesterprogramom megvalósítása során szerzett tapasztalatok alapján az ötödik év végére elkészítsek egy szakmai anyagot, amelyben megjelenítem Dudás Juló képeinek óvodai felhasználási lehetőségeit, néprajzi vonatkozásait, elemzéseit vagy bemutatását, és a hozzá tartozó játékfűzések egyéni megvalósításait. A szakmai anyagot megismerhetik a Szentendrei Városi óvodák, a Szentendrei Óvónők Néphagyomány Éltető Közössége, és a Néphagyomány őrző Óvodapedagógusok Egyesületének tagjai is. Az óvodapedagógusok számára hasznos szakmai anyaggá válhat, amely segítségével szakmai módszertani tudásukat gazdagíthatják.

7. A program értékelése

Az innovációról kapott visszajelzések a partnerektől, kollégáktól, szakmai közösségektől lehetőséget adnak arra, hogy a programot átgondoljam, tovább fejlesszem, ha szükséges módosítsam. A program megvalósulását folyamatosan figyelemmel kísérem, felülvizsgálom, a gyermekek életkorához, fejlettségéhez, igényeihez igazítom.

8. Összegzés

Az innovációs tevékenység megvalósításával céltom a Szivárvány Tagóvoda szakmai sokszínűségének, egyéni arculatának további megőrzése, alakítása. Tagintézmény-igazgatóként töreksem arra, hogy az óvoda minél jobb nevelő műhely legyen, olyan közös értékek szülessenek, amelyet mindenki képviselni tud az intézményben. Személyes szakmai tapasztalataimat,

tudásomat, bevált gyakorlati módszereimet igyekszem megosztani, átadni és másoktól tanulni. Természetesen a folyamatos szakmai megújulás fontos része a pozitív intézményi arculat kialakításának, ezt a célt szolgálja a mesterprogram megvalósítása is. Konstruktív kapcsolatot kívánok létesíteni a városban működő tagóvodákkal, Néphagyomány éltető Mester óvodákkal, Zöld óvodákkal, és a társintézményekkel.

Mesterprogramomat a tagóvoda meglévő közösségére, eddig elért eredményeire, tárgyi feltételeire, helyzetelemzésére, és már bevált gyakorlatomra alapoztam. Az országos és városi rendezvények, a városi sajtó, és a honlap működtetése egyaránt jó lehetőségeket teremthetnek intézményünk megismertetésére. Szívesen mutatjuk be óvodánkat, pedagógiai programunkat, innovációinkat minden érdeklődőnek.

„A mag el van vetve, nem kell csak a békesség és szeretet májusi esője, hogy kalászba szökjön”¹⁴

(Kodály Zoltán)

---

¹⁴ Néphagyományörző Óvodapedagógusok Egyesülete XV. Tavaszi Szakmai találkozó kiadványa Gödöllő 2013.1. o.

IX.3 Püspökmajor Lakótelepi Tagóvoda

Néphagyományőrző Mester Óvoda

Óvodánk nevelőtestülete már több mint harminc éve felismerte, hogy harmonikusan fejleszthetjük a gyermekek személyiségét a magyar népszokások éltetésével, valamint - az óvodás gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó - játékokba ágyazásával-játékfűzésekkel. Folyamatosan bővítjük néprajzi ismereteinket, szakmai tudásunkat, melynek segítségével egyre több közös, óvoda és csoportszintű népi játékot állítunk össze és valósítunk meg.

Hagyományéltető munkánk kezdetétől fontos feladatunknak tartjuk, hogy az élményalapú ismeretszerzés során, a gyakorlatban ne választódjanak szét az egyes tervezett tevékenységek. Komplexitás jellemzi nevelőmunkánkat. Nézetünk szerint munkánk középpontjában nem egy-egy műveltségi terület áll, hanem maga a gyermekek számára felkínált komplex tevékenység. Építünk a gyermekek személyiségére, egyéni érdeklődésére, aktivitására. Törekszünk arra, hogy egy-egy témát sokoldalúan körüljárjunk, minél több szállal kapcsolódjunk a gyermekek meglévő ismereteihez.

Saját gyűjteményünket, mely a népi kultúra tárgyi emlékeinek darabjaiból áll, óvodánk gyermekei naponta használhatják játékaikhoz, tevékenységeikhez, hiszen ezek a tárgyak nem kiállítási múzeumi darabok, hanem tényleges használati eszközök.

Népi játékainkban olyan, a jeles napokhoz, ünnepi szokásokhoz, a hétköznapi munkaalkalmakhoz kapcsolódó természetes helyzeteket teremtünk óvodásainknak, amelyekben fejlődnek értelmi képességeik, kapcsolatteremtő és beszédképességük, szókincsük, testi képességeik, erkölcsi érzékük, ügyességük. Gyermekeink elsajátítják az alapvető udvariassági és illemszabályokat, tapasztalásokhoz és egyéb olyan készségekhez jutnak, amelyek elengedhetetlenül fontosak testi, szellemi fejlődésükhöz. A játékok, népmesék, népdalok, népi megfigyelések és kézműveskedések: szövés, fonás, agyagozás, népi játékok, hangszerek készítése, nemezelés, gyöngyfűzés stb. részei óvodásaink mindennapi életének, tevékenységének is. Óvodásaink sokféle tevékenységben próbálhatják ki képességeiket, játékfűzéseink alkalmával lehetőségük van az érdeklődési körüknek megfelelő műveltségi területeken jártasságuk, egyéni képességük, tehetségük megmutatására.

Tehetségígéretes gyermekeink számára létrehoztuk a „Szépet álmodtam” alkotóműhelyt, mely segíti a gyermekek sokoldalú kibontakozását. A tevékenységekhez helyi művészekkel vettük fel a kapcsolatot, a műhely munka saját helyszínén, az óvodában zajlik.

Óvodásaink szüleikkel és óvodapedagógusainkkal játszhatnak együtt tagóvoda szinten, szüret, farsang alkalmával. Az édesanyák minden évben együtt töltik az egész napot anyák napján gyermekeikkel, akik a kiránduláson köszöntik fel versekkel, dalokkal, saját kezűleg készített ajándékkal a szeretett szülőt.

Az óvodapedagógusok naponta mesélnek a gyermekeknek a korosztályuknak megfelelően. A népmesék gazdagsága lehetővé teszi, hogy a mesék nevelésünkben főszerepet kapjanak, melyeket többféle módon (pl. báb, dramatikus) adunk elő.

Az udvarunkon és a csoportjainkban található játékok, berendezési tárgyak, eszközök kiválasztásában és a kézműves tevékenységekben a természetes anyagokat, (textil, fa, gyékény, vessző, gyapjú stb.) és színeket részesítjük előnyben. Ezáltal is fejlesztjük az óvodásaink esztétikai érzékét és a természet szeretetére, értékeinek megbecsülésére neveljük őket. Csoportjainkban az ábrázoláshoz szükséges eszközök, anyagok egész nap az óvodásaink rendelkezésére állnak.

Udvarunkon a korszerű, fából készült mozgásfejlesztő játékok mellett, még megtalálhatóak a kilencvenes években erdélyi fafaragó mesterek által készített szobrok, játékok egy része és a néhány éve megújult harangláb is. Ennek köszönhetően óvodánkban harangszó hívogatja ebédelni a gyerekeket, felnőtteket.

KRESZ pályánk és rendelkezésünkre álló járműparkunk segít a kicsiket ráhangolni a közlekedés szabályainak gyakorlására, megtanulására.

Óvodánkban a családi környezethez hasonlóan, vegyes életkorú csoportokban neveljük gyermekeinket. A vegyes életkorú csoportnak számos előnye van: a kicsik számára követendő mintát jelentenek az általuk szeretett, tisztelt személyek: a szülei, nagyszülei, testvéreik, nagyobb társaik, óvó és dajka néni. A kicsiket motiválja az a vágy, hogy ők is olyan ügyesek legyenek, mint az idősebb társaik. A nagyok empátiával fordulnak a kicsik felé, szükség esetén szívesen segítik őket. A vegyes csoport számunkra azt is jelenti, hogy differenciáltan tervezük a játékainkat a különböző tevékenységeket a gyermekeink számára, hiszen fontosnak tartjuk, hogy minden területen a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodjunk.

A mozgás nagyon fontos területe a gyermekek harmonikus fejlesztésének. Tornatermünkben változatos eszközök biztosításával fejlesztjük gyermekeink állóképességét, egyensúlyérzékét, ügyességét, mozgásuk összerendezettségét az egyéni fejlettségük üteméhez igazodva. A mindennapos mozgás örömeit élhetik át óvodásaink, a napi szinten jelenlévő ügyességi népi játé-

kainkban is. Ezek fejlesztő hatását segítik népi sporteszközeink, melyek motiválják gyermekeinket a különböző tevékenységek kipróbálására (gólyalábak, botok, rongylabdák, métabot stb.).

A néptánc nagyon fontos része óvodai programunknak. Gyermekünk megismerik az alapvető tánclépéseket, megtanulnak ritmusra mozogni, átélik a tánc örömét, fogékonnyá válnak a magyar népzene befogadására, erősödik identitás tudatuk, mélyül hazaszeretetük. Havonta egy alkalommal táncházat is tartunk, ahol a hangszerismerettel, népviselet ismerettel bővül gyermekünk tudása, a már elsajátított lépések, figurák kipróbálása mellett. A Bon-bon matiné bérletes előadásai mellett a különböző zenei irányzatok megismerését többféle együttes meghívásával biztosítjuk. Nevelőtestületünk több tagja játszik hangszeren (doromb, citera, furulya, gitár) rendszeresen óvodásaink nagy örömére. Népdalkörös kollégáink pedig sok népdallal ismertetik meg gyermekeinket.

A néphagyomány éltető szemléletmód megfelel a fenntarthatóságra nevelés követelményeinek is, hiszen harmóniában van környezetünk megismerésével, szeretetével és védésével. A régi ember nem pazarolt, mindent felhasznált. Ma újból fontossá vált a takarékoság, az anyagok újrahasznosítása. A kezdeményezések során felhasznált anyagaink is elsősorban természetes alapanyagok, illetve hagyományos technológiák. Gyermekünket munkajellegű tevékenységekkel motiváljuk, kiskertet gondozunk, melyben gyógynövényeket, zöldségeket, virágokat termesztünk. Nagy udvarunkon, melyet számos fával, bokorral ültettünk be, mi magunk gyűjtjük pl. az ősszel lehullott faleveleket kiscserébe, vagy lapátoljuk hólapátokkal a havat. 1995-ben épült kemencénket 2017-ben újítottuk fel, melyben finom cipókat, kalácsokat sütünk a gyerekekkel, a sütéshez szükséges liszt egy részét saját kézi malmunk segítségével őröljük meg, s együtt dagasztunk, sütünk, s kínáljuk a családtagjaikat is egy-egy óvodai rendezvényen. Játékaink, tevékenységeink lehetőséget adnak matematikai megfigyelésekre, különbözőségek megtapasztalására, mérésekre, összehasonlításokra.

A hagyomány munkaalkalmi és a mindennapok munka tevékenységei során, jó alkalom kínálkozik a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, jártasságok kialakítására, a gyermekek munkához való pozitív viszonyának megalapozására és a közösségi kapcsolatok formálására is. Megismerhetik a munkaeszközöket, azok használatát, s a munka hasznát is, miközben alakulnak személyes kapcsolataik, és a tevékenységekről gyűjtött tapasztalataik. A gyerekek koruk, habitusuk szerint csatlakozhatnak be a különböző tevékenységekbe.

Rendszeresen járunk a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumba, ahol nemcsak az építészeti, és tárgyi kultúrával találkozhatnak óvodásaink, hanem a múzeumpedagógiai foglalkozások keretében alkalmuk nyílik játékfüzéseinket eszközök használatával is eljátszani.

A természet szeretetére, tiszteletére nevelés is fontos része a hagyományéltető nevelésünknek. A népszokásokat felelevenítő játékaikat is az évszakok változásához, az évkörhöz igazítjuk. Óvodai életünknek több mint harminc éve része a „Madarász-ovi” program, melynek keretében ornitológus segítségével ismerkedünk a madarakkal, növényekkel és a környék természeti szépségeivel. A kirándulások alkalmával is lehetőség nyílik az ismeretek bővítésére, akár a Bükkös patak, Duna vagy a Falumúzeum az úti cél.

Pályázati forrásból a 2011/2012-es tanévtől bevezettük a szelektív hulladékgyűjtést az óvodánkban, gyűjtőszigetünk papír és műanyag palack gyűjtését teszi lehetővé. A példamutatás egyik legfontosabb eleme nevelésünknek, ezért pl. már évek óta komposztálunk, hogy növényeinket jobb talajhoz juttassuk, vagy papírt gyűjtünk, hogy időben felelősség vállalásra szoktassuk óvodásainkat.

Tehetséggondozás:

A tehetséggondozás / óvodáskorban még csak tehetségígéretről beszélünk / újszerű, innovatív próbálkozás óvodánkban.

Célunk: a komplexitás, a kiemelkedő képességű gyermekek felfedezése. A kreatív, tehetségígéretes gyermekek komplex módon való fejlesztése. Az erős oldal fejlesztése, a gyengeségek kiegyenlítése. Megfigyeléseink és az esetleges tehetségígéretes gyermekek fejlesztése csoportjainkon belül zajlik.

A lehetséges fejlesztési módszerek közül a gazdagítás, dúsítás útját választottuk, mivel óvodánkban vegyes életkorú csoportok vannak. Ezt a módszert láttuk a járható útnak, hiszen a tehetséges gyerekeknek mennyiségi és minőségi szempontokból mást és másképpen kell nyújtaniunk. A gazdagítás, dúsítás módszerének lényege, hogy a mindennapi tevékenységekben mindenki részt vesz, de emellett a tehetségígéretes gyermek személyre szóló figyelmet kap, mely során az előzetes ismereteit bővítjük, a már meglévő tudását gazdagítjuk, tapasztalataikat, kreativitásukat figyelembe vesszük. Saját ötleteik megvalósításához teret, segítséget nyújtunk.

Megfigyelési szempontjaink:

- motiváltság
- kreativitás
- kiemelkedő manuális készség
- feladat iránti elkötelezettség
- tolerancia. Megfigyelési szempontjaink alapján figyeljük a gyermekeinket és, ha ezek alapján tehetségígéretes gyermekkel találkozunk, akkor jöhet a következő lépés a gyermek tehetséggondozása.

Feladatunk:

- feltételek megteremtése
- ösztönzés, motiválás
- kézműveskedések szervezése, melynek során a gyermekek különböző anyagokkal, technikákkal ismerkednek meg. (pl: művésztempera, művészecset, porpasztellkréta, olajpasztell.) Számos kézműves mesterség alapjait ismerhetik meg: nemezelés, szövés, fonás, bőrművesség, agyagozás.
- mesélés, dramatizálás, játékfűzések alkalmával a verbalitás terén tehetséges gyermekek felismerése: a mesehallgatóvá nevelés alkalmával a gyermekek érzelmi nevelése és fantázia világának tere végtelen, számos gyermek ekkor tud megnyílni, kifejezni magát. A tehetségígéretes gyermekek nagyon hamar értik a tréfát, szókincsük bő, beszédük változatos. A játékfűzések, dramatizálás alkalmával vezető szerepet vállalnak, akár nagyobb közösség előtt is.
- zenei képességek felismerése, gondozása: népi játékaikon, néptánc alkalmával, énekes-dalos körjátékokon keresztül adódik lehetőségünk a gyermekek megfigyelésére. Az iskolába készülő nagyoknak a szoprán furulyával való ismerkedésen keresztül könnyen megmutatkozik a kiemelkedő zenei érzékenység, motiváltság. A téma iránt fogékony gyermekeknek lehetőséget kínálunk a hangszer megismerésére, a kezdő hangok, dallamok elsajátítására az óvónői mintaadás által, egyéni és csoportos keretek között, valamint folyamatosan formáljuk zenei ízlésüket a népzene és a komolyzene hallgatásával.

Fontos számunkra a néphagyomány éltetése, valamint a nemzeti identitástudat kialakítása. Ez minden napi tevékenységeinkben is megmutatkozik.

A kiemelkedően tehetségígéretes gyermekeket a szülőkkel együttműködve, a Pedagógiai Szakszolgálathoz irányítjuk, vagy ajánlásunkra a szülő keres gyermekének megfelelő zenetanárt, vagy tehetségének megfelelő szakembert, aki tovább tudja képességeit fejleszteni. / Igazából úgy véljük ez inkább később, iskoláskorban mutatkozik meg igazán /

Beindítjuk a „Szépet álmodtam” alkotó műhelyünket, melynek elindításához helyi művészeket keresünk és kérünk fel.

Nevelőtestületünk több városi munkaközösség tagja:

- SZÓNÉK
- Kompetencia
- Tehetséggondozás

- BECS
- Környezet

Értékeink:

- Működő Alapítványunk:” Életfa Gyermekeinkért” 1980.
- Madarász ovi program 1996-tól folyamatosan
- SZÓNÉK tagság 1989-től folyamatosan
- NOE tagság 2000-től folyamatosan
- Gyakorló kollegák fogadása hospitálás céljából folyamatosan (Óvodapedagógus, pedagógusasszisztens, dajka)
- Szájról szájra, kézről kézre I.-II.-III.-IV. kötet (Óvodánk játékfűzései három kötetben) 2002., 2006., 2012., és 2022.
- Falumúzeum akkreditált képzésein játékfűzések bemutatása, óvodapedagógusok kézműves foglalkozásainak vezetése 2000.
- „Válogatós ovis program” keretében szelektív hulladékgyűjtő sziget nyerése pályázaton 2011.
- Miniszteri dicséret SZÓNÉK tagként 2011.
- Falumúzeum DVD okt. film 2012.
- Udvari komposztáló működtetése 2012.
- Néphagyományörző Mesteróvoda cím 2013.
- Pro Urbe díj SZÓNÉK tagként 2016.
- Szentendre városi ünnepein játékfűzéseink játszása folyamatosan
- „Menjünk mi is Betlehembe” adventi ünnepkör DVD 2018.
- Fuszulyka mesejátzó kör tagjai vagyunk 1994.-től folyamatosan
- Filibili népdalkör tagjai vagyunk 1993-tól folyamatosan
- Tornatermünk helyszíne a fejlesztést végző szakembereknek
- Bánáti Sverák programban művészek instruálják a kicsiket

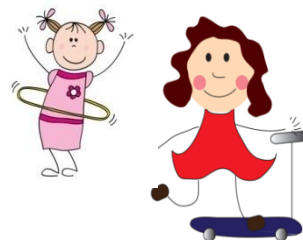
A programunk fontos pillére: „a valódi tudás az, amit a gyermek cselekvésein, tapasztalatain keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse.”

Meggyőződésünk, hogy azok a néphagyomány éltető óvodák, amelyek valóban beépítik a gyermekek mindennapi életébe népi kultúránk értékeit, már hosszú évek óta így nevelik, fejlesztik gyermekeiket.

Óvodánk már 1999-ben, a programunk elkészítésekor az alábbi, számunkra ma is meghatározó Kodály Zoltán idézetet választotta mottójául:

*„Amit csak hall a gyermek,
könnyen elfelejti. Amit lát is
már inkább megjegyzi. De amiben ő
maga is tevékenyen részt vesz,
az bizonyosan bevésődik az emlékezetébe.”*

IX.4 Vasvári Pál Úti Tagóvoda

A tagóvoda földrajzilag Szentendre egyik legszebb területén helyezkedik el, csendes, családi zöldövezetben, gyönyörű dimbes-dombos környezetben, kilátással a közkedvelt Pismány hegyre. Hatalmas udvarunkon mindent megtettünk annak érdekében, hogy a gyermekek biztonságos körülmények között játszhassanak. Minden udvari eszköz és a környezete megfelel az EU által támasztott követelményeknek.

Nálunk valósult meg - a városi óvodákban először - egy úgynevezett mobil óvoda-egység telepítése, amely szervesen kapcsolódik a meglévő épülethez. Az így létrejött csoporttal együtt, 2010 szeptembere óta tagóvodánk öt csoportos óvodaként működik.

Mindennapjainkban a **“Ficánkoló Mozgásprogram”** általunk kidolgozott, mindennapos és minden korcsoportra lebontott komplex, egyben differenciált nevelési elvek alapján dolgozunk, amely az évszakok és hozzájuk tartozó ünnep körökre épül és tematikájában is ezt követi.

Elengedhetetlen számunkra, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körbe.

Programjaink a gyermeket hozzásegítik ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja. Fontos, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, s mindazok megbecsülésére tanítjuk őket.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósul. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása a helyes mintaadással és szabálykövetéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A magyar gyermekköltészet a népi hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre, éneklésre. Óvodánkban a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, énekei egyaránt helyet kapnak a tevékenységek anyagának összeállításakor.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézimunka, - mint az ábrázolás fajtái - jelen vannak mindennapos tevékenységeinkben. Lehetőséget adnak a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedésre. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. (Bánáti- Sverák Művészeti program keretein belül, illetve pályázatokon való részvétellel.)

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen fontos az óvoda együttműködő szerepe a családokkal, szakszolgálatokkal, családsegítő szolgálattal. Óvodapedagógusaink a segítő szakemberek támogatásával közösen valósítják meg ezen gyermekek beilleszkedését, fejlődésük megsegítését, nyomon követését. Tagóvodánkban esélyt biztosítunk az alapító okiratban meghatározott SNI gyermekek számára, valamint segítjük a kiemelkedő képességű gyermekeket tehetségük kibontakoztatásában.

A tehetséggondozás területén eddig gyakorlatunk volt a kiemelkedő képességű gyermekek csoporton belüli többlet feladatokkal, lehetőségek nyújtásával történő fejlesztése, valamint szabadidős programlehetőségek felkínálása. Azonban 2019 januárjától elindítottuk „Izgó, mozgó, toppantó” tehetségműhelyünket is, melybe a zene iránt érdeklődő, összerendezett mozgású, fizikálisan terhelhető, kiemelkedő ritmusérzéssel rendelkező, a népi gyermekjátékok, néptánc iránt motivált nagycsoportos korú gyermekeket válogattuk be. Intézményünkbe két tehetséggondozó műhelyben segítjük az átlagon felüli képességű gyerekek fejlődését. A pedagógusok javaslata alapján, a gyermekek motiváltságát figyelembe véve történik a tehetségigéreték beválogatása. Óvodánk fő profilja a mozgás, ennek megfelelően alakítottuk ki az alábbi lehetőségeket:

I. Tehetséggondozó Műhely: „Izgó, mozgó, toppantó”

Célja, hogy a nemzeti identitástudat megalapozása mellett a népi kultúra alapjaival megismertesse a gyermekeket, pozitív attitűd alakuljon ki a különböző mozgásfajtákkal – tánc, dalosjátékok- szemben. Életkoruknak megfelelő dalosjáték anyag összeállításával és a néptánc alapjaival segítjük a mozgáskoordináció, a testtudat, ritmusérzék fejlesztését, továbbá erősítjük a szociális kapcsolatokat, a kooperációs képességet és szorosan kapcsolódik a környezeti neveléshez. Egyesíti a sport, a zene műveléséhez szükséges alapképességeket, miközben csak csoportosan, közösségekben történhet meg, egyszeri és megismételhetetlen közös alkotás.

A néptánc és a népi játékok egy zenei kísérettel történő, nagymozgásos, improvizatív társasjátékok. Általuk megvalósul: egy komplex fejlesztőhatás, a két agyfélteke egyidejű fejlesztése, a játékoság, az élményszerzés, az élményadás, a alapkészségek fejlesztési

lehetősége a népi játékok és a néptánc tanításával csoportosan, a megszokott közösségben végezhető integrált képességfejlesztés, az értékes tulajdonságok kiemelése, az egyéniségek kibontása.

II. Tehetséggondozó Műhely: „Ovi foci”

Célja, a gyermekek interperszonális (egyének közötti) és intraperszonális (belső) képességeik fejlesztése, a játék megszerettetése, sportághoz kötődés, a technikai alapok oktatása a játékokon keresztül és a játékhelyzetek oktatása, a játék alaptényezőinek megismerése.

A műhelymunka feladatai közé tartozik a képességek fejlesztése, az egész test fejlesztése, a belső motiváció kialakítása, illetve a képességek tudatos használata és az önbizalom kialakítása.

Tevékenység tartalma: Átlag feletti képességek fejlesztése érdekében egyéni, páros, csoportos, együttes munkaformák alkalmazása. Olyan elemek biztosítása, melyek a gyermeki kreativitás, a motivációs adottságok és a differenciálás kibontakoztatásához lehetőséget adnak.

Az alap mozgásformák fejlődése lehetővé teszik, hogy bizonyos tevékenységek programozásába egyes célirányos mozgáselemek is beillesztésre kerüljenek. A test egésze képes lesz tér-idő viszonylatában és vonatkozásában, ritmikusan elmozdulni és érzékelni a labda távolságát. Ezután következik a sportolás előkészítése. Játszva lesznek ügyesebbek a gyerekek, mivel éltető elemük a játék, játékoság, változatosság. A sporttevékenység során eredményesen fejlesztjük a motivációt, az aktivitást, az önfegyelmet, a kitartást, a bátorságot, az akaraterőt, a küzdeni tudást, az önbizalmat, a fájdalomtűrést, továbbá próbáljuk kialakítani a reális önértékelést. Előtérbe kerülnek azok a gyakorlatok, amelyekkel kifejezetten a mozgáskoordinációt, egyensúlyérzéklet-, koncentrációkészséget fejlesztik, valamint játékos labdaérezkelő feladatokat végzünk a sportfoglalkozásokon. A tehetségműhely egy teljesen kidolgozott-felmérés, szülők tájékoztatása és engedélye, éves programterv, értékelés, hatásvizsgálat- dokumentum alapján működik az óvodában.

Mindkét tehetségműhely heti rendszerességgel működik óvodánkban.

A képzőművészeti területen kiemelkedő gyermekek a csoporton belül, differenciált tevékenység tartalom mellett kapják meg a fejlődésükhöz szükséges segítséget.

Óvodánkban kiemelt nevelési terület a mozgás, az egészséges életmódra nevelés.

Ennek érdekében számos olyan szokást vezettünk be, amelyekkel elértük, hogy a gyermekek számára hiteles és követendő példát állítunk, ezáltal formálva szemléletüket és hozzáállásukat a sporthoz és egészséges életmódhoz.

Mozgásprogramunk nem csak a heti kötelező mozgástevékenységekre terjed ki, hanem a szabad játékidőre is, valamint a délutáni szabadidő hasznos eltöltésére is tesz javaslatot. Hogy ezekkel a felkínált lehetőségekkel él e a gyermek, vagy a család, ez maximálisan tőlük függ.

Kiemelt feladatunk a gyermekek testi, lelki, szellemi egészségéhez szükséges feltételek biztosítása, valamint gazdag programlehetőségek felkínálása, biztosítása.

A nagy méretű, fejlesztő játékokban gazdag tornatermünkben a csoportok a heti szervezett rendben tevékenykednek. Beépítettük gyakorlatunkba a gerinc és lábtorna elemeit, valamint mozgásos játékgyűjteményt állítottunk össze, melyet folyamatosan gazdagítunk.

Az udvari mozgásos aktivitást növelik az udvaron telepített EU szabványos játékok, futópálya, közlekedési játékok, felfestett ugróiskolák, célba dobó lehetőségek, labdajátékok, ugróköteles lehetőségek, napi szintű trambulinozás. Az elkülönített gumilapos mozgássarokban az óvodapedagógusok által szervezett mozgásos játékokban vehetnek részt az érdeklődő gyerekek napi szinten.

Tavasszal **„Mozgás hetet” tartunk**, ahol sportbemutatókat szervezünk, valamint a gyermekeknek lehetőségük van különböző edzéseket kipróbálni szakemberek közreműködésével. A hét folyamán egy napot kirándulással, túrázással töltünk és egy napon a szülőknek is lehetőségük van bekapcsolódni a sport tevékenységekbe.

Hosszú évek óta hagyományosan megrendezzük az őszi **„Egészség hetet”**, mely az egészséges életmódról, az egészséges ételektől elkezdve a betegségmegelőzésen át, környezet tudatosságon keresztül sok témát ölel fel.

Óvodásaink egészségének óvása érdekében rendszeresen használjuk a Só szobánkat, ami tavasztól őszig jótékony hatású a légzőszervi megbetegedések elkerülése érdekében.

Fontosnak tartjuk a rendszeres séták, gyakori kirándulások, túrák szervezését, ezzel is erősítve a gyerekek erőnlétét, mozgásos aktivitását. Rendszeresen részt veszünk a város által szervezett programokon, rendezvényeken melyek a környezetünk megóvásával, mozgással összefüggőek. (Autómentes nap, Őrzők napja, Sportágválasztó, stb.)

Az **évkörben minden jeles napot** a megfelelő helyén, kellő rákészüléssel és odafigyeléssel ünnepeljük meg, zenével, tánccal a népi hagyományoknak megfelelő irodalmi anyaggal, érzelmi ráhangolódással. A jeles napokat igyekszünk színesebbé és minél érdekesebbé tenni a gyermekek számára-, ezért nem csak ünnepeket tartunk, hanem az alkalmakhoz kapcsolva sokat kirándulunk, sétálunk. A „Madarász ovi” program segítségével megtapasztalást,

ismereteket, élményeket adunk a gyermekeknek (sirálytetetés, madáretető készítés, vadaspark, vízbiológiai vizsgálat stb.).

A folyamatos és megfelelő **kommunikációt a családokkal** kiemelten kezeljük. Számunkra sarkalatos a többcsatornás megfelelő és hiteles tájékoztatás, a szülői közösséggel való hatékony együttműködés, a folyamatos oda-vissza csatolás a szülők és óvodapedagógusok között. Az óvodai beszoktatás a szülők igényeit szem előtt tartva a szülőkkel együtt történik, maximálisan betartva a fokozatosság elvét és a kisgyermek érzelmi biztonság érzetének megőrzését. A családi hangulat megteremtése és megőrzése érdekében több olyan hagyományos programunk van, amelyek az óvoda és családok közötti jó viszony ápolását segítik és erősítik (lámpás felvonulás, kézműves délutánok, családi napon kirándulás, nyílt napok a csoportokban, sportnapok stb.). Az ünnepeket és az évzárókat a családokkal együtt készülve, őket bevonva, együtt ünnepelve éljük meg.

Intézményünk nyitott minden mozgás és egészséges életmód iránt érdeklődő,- leendő óvodásunk és családjaik- előtt.

Alapítványunk a **Mosolygós Gyermekekért Alapítvány**, mely 1994 óta működik.

Tevékenységének fő célja, hogy hatékonyan támogassa és kiegészítse az intézmény munkáját, mindig a gyermekek és az óvoda szempontjából az aktuálisan éppen legmegfelelőbb célra fordítva a bevételeit. Így az udvari játék, a fejlesztő játék, papír eszközök, könyvek, bútorok, textilek, elektronikus berendezések beszerzésére, folyamatos és szükségszerű cseréjére, pótlására, csoportszobai és udvari biztonsági intézkedések megvalósítására, színház, mozi, koncert, kirándulások és egyéb rendezvények megvalósításának anyagi támogatása az alapítvány feladata, mely az önzetlen és folyamatosan beérkező szülői segítségnek köszönhető!

Mottónk:

“ A gyermek olyan, mint egy pillangó a szélben.

Néhány magasabbra tud repülni,

mint mások,

de mindegyik a legjobb tudása szerint repül.

Miért is hasonlítanád össze őket?

Mindegyik MÁS! Mindegyik KÜLÖNLEGES! Mindegyik GYÖNYÖRŰ!”

Jövőképünk:

- Az óvodát őrizzük meg a boldog gyermekkor színterének.
- Magas szakmai színvonalú óvodai nevelés biztosítása.

- Tagóvodánk önálló, egyedi arculatának megtartása, ismertség kivívása a hitelesség terén.

Gyermekképünk:

- Minden gyermek egyedi személyiség, szeretetre méltó lény, akiben az ígélet és a lehetőség lakozik.
- Az érés törvényszerűségét figyelembe véve, minden gyermeket a saját képességének, fejlődési ütemének figyelembevételével fejlesztünk, biztosítva számukra az egyenlő hozzáférést.
- Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik, nyíltak, kiegyensúlyozottak, toleránsak másokkal szemben
- Gyermekközpontú óvodai nevelés, a személyiség teljes kibontakoztatásával

Nevelési alapelveink:

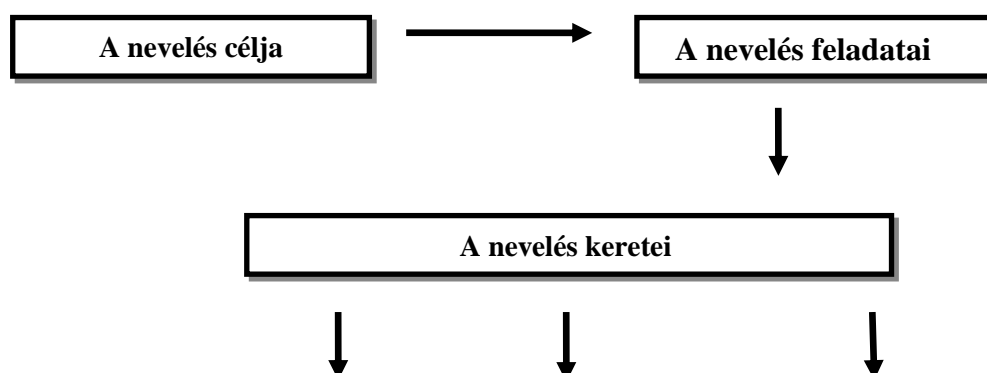
A szeretetteljes gondoskodás elve - a gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, különleges védelme

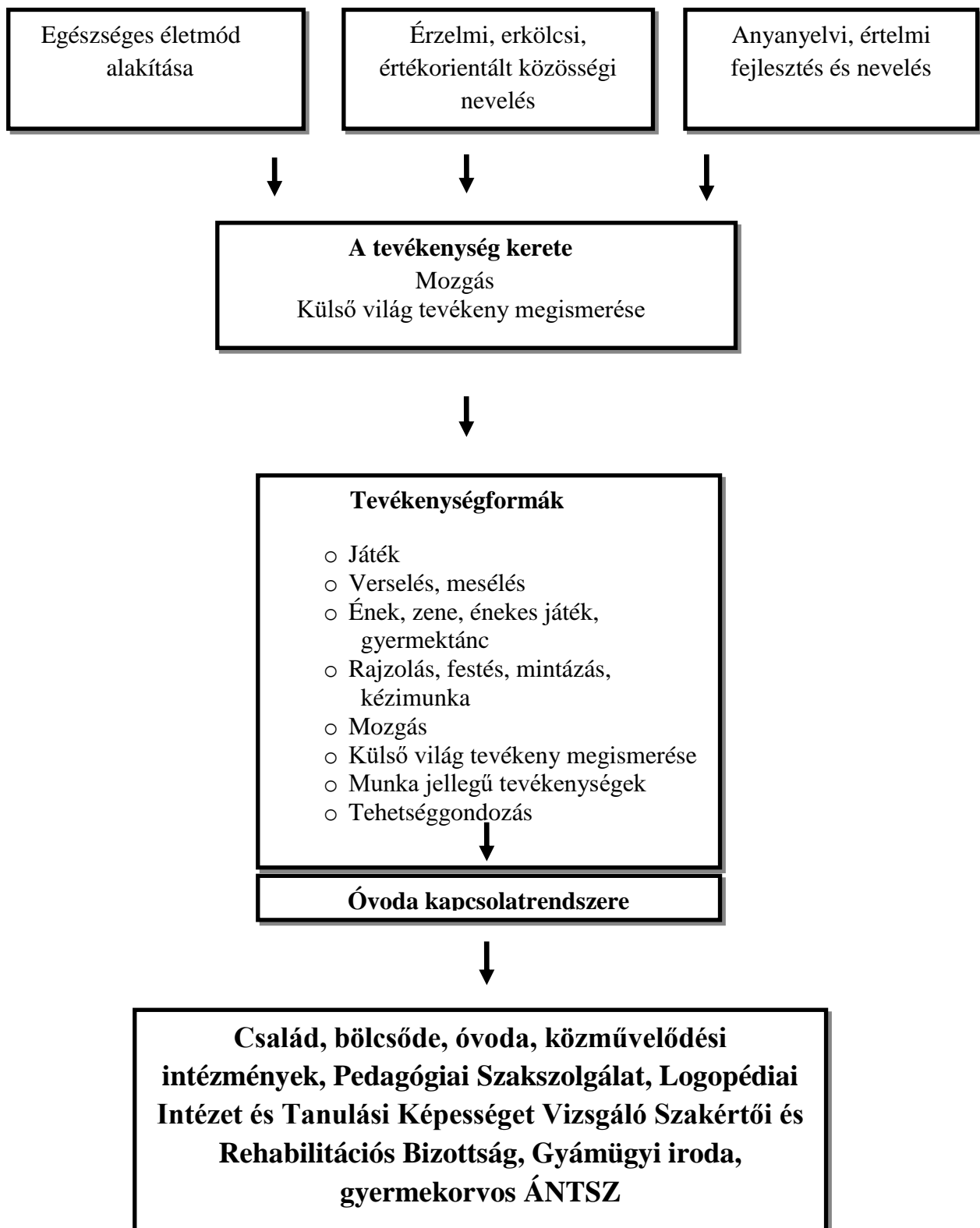
- A gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását lehetővé tevő nevelés és támogató környezet biztosítása
- A szabad játék elsődlegességének tiszteletben tartása
- A különbözőségek (mátság) elfogadásának természetessé tétele
- Az egyenlő hozzáférés, az egyenlő bánásmód és a hátránycsökkentés biztosítása

Nevelésről vallott felfogásunk:

Feltétel nélküli szeretet adásával, érzelem gazdag, biztonságos légkör megteremtésével, olyan gyermekközpontú nevelés, mely a gyermek tiszteletén alapul. Arra törekszünk, hogy a gyermekek sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodai életet.

A program rendszerábrája

Nevelési célunk:

Elősegíteni az óvodás korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok

valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Mit szeretnénk elérni?

Fő feladatunknak tartjuk a 3-7 éves (szükség esetén 8 éves) gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének (érési jellemzőik) szem előtt tartásával az egészséges személyiségfejlesztést, a sikeres óvodai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítását.

- a gyermekek kapcsolatteremtő képességének fejlesztését -, hogy környezetükkel jól tudjanak kommunikálni,
- értékek – normák kialakítását -, hogy megtanulják az egymásra figyelést, együttérzést, egymáshoz alkalmazkodást, az érzelmek feletti kontrollt,
- az erkölcsi értékeket (a jó – rossz felismerését, az őszinteséget, az igazmondást) a nevelő személyes példáján keresztül,
- rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítását, a testi képességek, a fizikai erőnlét fejlesztését
- az énkép – önismeret – önértékelés képességét -, hogy képesek legyenek helyzetüket felmérni az óvodai csoportban, később a társadalomban,
- ,korukhoz mértén megfelelően ismeretekkel rendelkezzenek,
- ápolják a hagyományokat, védjék az értékeket, a környezetet, ünnepeinken koruknak megfelelően vegyenek részt.

Programunk a mozgás, az egészséges életmódra nevelés és a külső világ tevékeny megismerésére épül. *Az egészséges életmódra nevelés és a külső világ tevékeny megismerése, a mozgás változatos tevékenységeken, tapasztalásokon keresztül, a játékba integrálva - segítik a szükséges készségek, képességek kialakulását, fejlesztését.*

A nevelés feladatai:

1. Egészséges életmód alakítása:

a.) Az egészséges életvitel igényének alakítása

b.) A gyermek testi fejlődésének elősegítése

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése

- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

2. Érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés

Feladataink:

- Érzelmi biztonság, derűs, kiegyensúlyozott légkör biztosítása
- Erkölcsi, szociális érzelmek fejlesztése, önkifejező törekvésük elősegítése
- Máság elfogadására nevelés
- Közös élményeken alapuló tevékenységek biztosítása
- Pozitív erkölcs tulajdonságok megalapozása (segítőkészség, figyelmesség, együttérzés)
- A szokás és szabályrendszer megalapozásával a személyiség akarati tulajdonságainak fejlesztése (önállás, feladattudat, szabálytudat, önfegyelem, kitartás).
- Szűkebb, tágabb környezetük megismerésével nemzeti identitástudatuk, keresztény kulturális értékek, a szülőföldre, családhoz való kötődés alapjainak lerakása.
A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek speciális fejlesztésénél szakemberek segítségének igénybevétele.

3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Feladataink:

- A természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, egymás meghallgatására nevelés, a gyermeki kérdésekre adott valóság-hű (életkornak megfelelő), érthető válaszadás biztosítása.

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés, kíváncsiság felkeltését, a gyermek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny, élményeken és tapasztalatokon alapuló befogadását.
- Különböző tevékenységekben, élethelyzetekben, változatos cselekvések által szerzett ismeretek, tapasztalatok rendszerezése, bővítése, gyakorlása.
- A gyermek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás.
- A kreativitás és képzelet fejlődését támogató környezet biztosításával alkotóképességük alakítása, fejlesztésük elősegítése.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés elősegíti

- pozitív kapcsolatok alakulását
- a természettel kapcsolatos helyes viszonyulásokat
- pozitív érzelmi beállítódás kialakulását
- a természet szeretetére, tiszteletére nevelés
- a létrehozott értékek megbecsülését (ember által)
- környezettudatos magatartás alapozását
- minél több élmény és tapasztalatszerzés biztosítását
- a környezet teremtse meg a felfedezés, rácsodálkozás lehetőségét
- adott problémahelyzetek megoldására, kitalálására törekvést
- az emberi és tárgyi kultúra értékeinek tiszteletét, a hagyományok ápolását
- matematikai tartalmú ismeretek szerzését, gyakorlását
- a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességét
- környezettudatos magatartás megalapozását

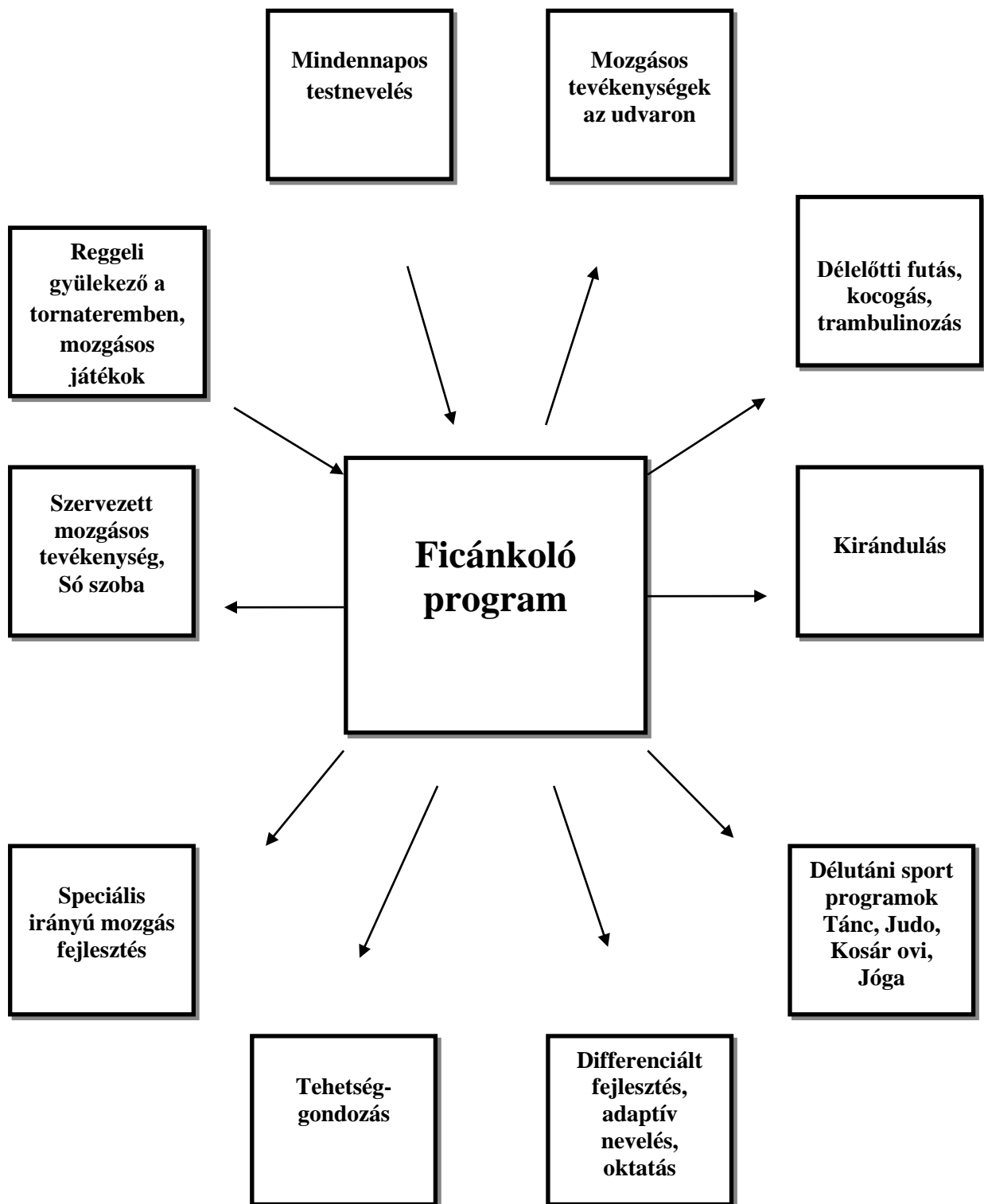
Az egészséges életmódra nevelést sokrétű tevékenységek gyakorlásával biztosítjuk

- A napirend rugalmas alkalmazása
- A helyes életritmus kialakítása
- A helyes, egészséges táplálkozás, testápolás
- A testedzés, a betegségmegelőzés lehetőségeinek megteremtésére teret biztosítunk.
- Pszicho motoros képességek és készségek fejlődésének biztosítása
- Koordinációs és kondicionáló képességek fejlesztése
- Spontán és szervezett testmozgások beépülnek a gyermeki személyiség egészébe.
- Önkontrol, érzelem szabályozása, énkép, problémamegoldó gondolkodás, társas viselkedés, szabálytartás, együttműködés fejlődése.

Egészségnevelés		
Szomatikus nevelés		Pszichohigiénés nevelés
<p>Személyi higiénés nevelés</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ testápolás ➤ fogmosás ➤ hajápolás ➤ wc használat ➤ zsebkendő használata ➤ egészséges táplálkozás ➤ öltözködés ➤ rendszeres testedzés ➤ napi folyadék bevitel ➤ pihenés ➤ napfürdő ➤ tiszta levegő <p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nevelési terv ➤ nyári tev. terv 	<p>Környezeti higiénés nevelés</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ óvoda tisztaságának megóvása ➤ csoportszoba rendjének megőrzése ➤ mosdó rendjének megőrzése ➤ szellőztetés ➤ portalanítás ➤ szükségszerű eszköz lemosás, fertőtlenítés ➤ használt papír zsebkendő helye ➤ baleset megelőzés <p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nevelési terv ➤ szervezési feladatok 	<p>Pszichohigiénés nevelés</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ életkornak megfelelő napirend ➤ lelki egészségvédelem ➤ idegrendszeri egyensúly megóvása ➤ stressz elhárítás ➤ csoportba való integráció megvalósítása, elősegítése ➤ érzelmi, intellektuális fejlődés feltételeinek biztosítása ➤ relaxáció ➤ deviancia profilaxisa (normaszegő magatartás kialakulásának megelőzése) ➤ betegségből felgyógyult gyermek szeretetteljes fogadása <p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nevelési terv és munkaterv ➤ csoportnapló

Szocio higiénés nevelés	Mozgás
<ul style="list-style-type: none"> ➤ szocializáció alakítása ➤ társas kapcsolatok fejlesztése ➤ kommunikációs nevelés ➤ feszültségek feloldása ➤ másság elfogadása ➤ szociális biztonság ➤ kiegyensúlyozott, harmonikus óvodai légkör biztosítása <p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ beszoktatás ➤ anyanyelvi nevelés ➤ nevelési terv 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ mozgásos tevékenység ➤ mindennapos testnevelés ➤ kirándulás ➤ mozgás a szabadban ➤ udvari tevékenységek ➤ különleges bánásmódot igénylő gyermekek mozgásfejlesztése ➤ fejlődésében megkésett gyermek fejlesztése ➤ átlagon felüli képességekkel rendelkező gyermekek mozgásfejlesztése ➤ tehetség gondozás <p style="text-align: center;">↓</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ mozgásos tevékenység heti 2x ➤ mindennapos testnevelés mindennap 20' ➤ tornateremben ➤ szabadban ➤ mozgásos játékok gyűjteménye ➤ kirándulás havonta 1x ➤ speciális, szakirányú mozgástervezés ➤ differenciált fejlesztés ➤ mozgás tehetség gondozó program ➤ mozgásanyag korcsoportonkénti terve ➤ mindennapi futás

A „Ficánkoló program” rendszerábrája

A „Ficánkoló program” célja:

- A gyermekek természetes mozgásának fejlesztése, a szervezetük egészséges fejlődésének biztosítása.
- Pszichomotoros készségek, képességek alakítása, formálása
- Komplex testmozgások gyakorlása, személyiség pozitív fejlesztése

A „Ficánkoló program” feladatai:

- A gyermek természetes mozgásigényének kielégítése
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- Testi képességek fejlődésének segítése sokmozgásos játékokkal
- Egyéni fejlettségi szinthez igazodó mozgásfeladatok gyakorlása
- Egészségtudatos magatartás formálása
- Örömteli, élményszerű mozgáskészség-fejlesztés, kihívást jelentő játékok szervezése, érzelmi biztonságban mozgó egészséges személyiségfejlődés biztosítása.
- A mindennapos mozgás megszerettetésével a fizikailag aktív életvitel magatartásmintáinak kialakítása.

A mozgásfejlesztés során figyelembe vett nevelési alapelveink

Játékosság elve	A játékosság az óvodai életnek és benne a tanulásnak is olyan elve, amelynek célja a gyermek, játékos beállítódásának és a játék dominanciájának figyelembe vétele a tanulás folyamatában. Tehát egyfelől jelenti az óvoda egész légkörének, mint a különböző tanulási formák színterének játékos hangulatát, másfelől jelenti (a kezdeményezett /irányított/ tanuláshoz kapcsolódva) azoknak a belső és külső feltételeknek a megteremtését, amelyek révén a játékban megnyilvánuló, ill. a játékra jellemző vonások, játékelemek a tanulási tevékenység alkotó részévé válnak.
Aktivitás elve	A gyermek vele született aktivitásának tovább fejlesztése. A gyermeki próbálkozások ösztönzése, elfogadó és támogató segítése. Biztonságos és tevékenykedésre motiváló környezet megteremtése.
Az élményszerűség elve	Azon módszerek alkalmazása, mely az új mozgásformák,

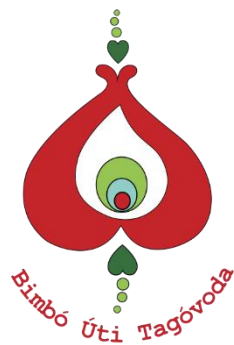
	játékok elsajátításának és belsővé válásának elősegítésére irányulnak
A differenciált fejlesztés elve	Teljes tevékenységrendszerben történjen.(tanulás, magatartás, cselekvés). Az egész gyermeki személyiségre hasson. Az önmegvalósítás lehetőségét kínálja. A humanisztikus gyermekszemlélet érvényesüljön. Egyéni sajátosságokhoz igazodó fejlesztés, egyéni bánásmód biztosítása.
A komplexitás elve	A nevelés és oktatás során számolunk a biológiai, fiziológiai, pszichikai és társadalmi törvényszerűségek hatásaival. Úgy és olyan jártasságokat közvetítünk (emberről, társadalomról, művészetekről, tudományokról, természetről), amelyek megalapozzák a gyermekek műveltségét. Az óvodán kívül szerzett ismeretekkel, a tevékenységek egymáshoz kapcsolódásával kamatoztatható tudást igyekszünk nyújtani.
A gyermeki szabadság biztosításának az elve	A gyermek érdeklődését, akaratát önkéntességét tiszteletben kell tartani, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Önálló törekvéseinek támogatása értelmében a rászabott környezetben szabadon nyilatkozhat meg mindaddig, míg tevékenységével, magatartásával nem sérti a közösség érdekét, melybe tartozik.
A spontaneitás és az irányítottság elve	A gyermek lelki fejlesztésében nyújt hasznos segítséget.
Motiváció elve	A kellően motivált gyermek tud csak örülni, boldog lenni. A gyermekek érdeklődésének felkeltése és fenntartása a nevelés-oktatás minden területén. Olyan lehetőségek ajánlása, változatos szervezési megoldások alkalmazása, amelyek fokozzák a gyerekek aktivitását, olyan módszerek alkalmazása, amelyekkel pozitív attitűdöt alakítanak ki, pozitív érzelmeket keltenek bennük.
Életkori sajátosságok	A mozgásanyag kiválasztásánál, sorrendiségének

figyelembe vételének elve	meghatározásánál, a különböző módszerek alkalmazásánál, az ellenőrzésénél figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait. A gyermekek fejlődését mindenkor önmaguk fejlődési üteméhez mérten kell biztosítani. Figyelembe vesszük értelmi, érzelmi, pszichikai, szociális fejlettségüket.
Esélyegyenlőség biztosításának elve	Minden gyerek pozitív tulajdonságait emeljük ki. Személyes törődéssel, méltányossággal, igazságossággal, küzdeni tudásuk felkeltésével megakadályozzuk a hátrányos helyzetűek leszakadását.

A kidolgozott „Ficánkoló mozgásprogram” egyéb részletei a Mellékletben találhatóak.

IX.5 Bimbó Utcai Tagóvoda

A BIMBÓ UTCAI NÉPHAGYOMÁNYÓRZÓ MESTER ÉS KINCSES KULTÚRÓVODA EGYÉNI ARCULATA

A 2015 novemberétől *Nyolcforrás* Program nevet viselő Pedagógiai Programunk olyan életfeladat teljesítésére orientál, amelyben a gyermekek megtanulnak eligazodni a környezetükben, megtanulnak beszélni, tevékenykedni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani. Mindezt, óvodánkban jól szervezett tevékenységgel, nevelői segítséggel, a mindennapi élet feltételeivel és eszközeivel biztosítjuk. Programunk a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra, mozgásra, énekre, zenére, énekes játékra, a külső világ tevékeny megismerésére, rajzolásra, festésre, mintázásra, kézi munkára, a kommunikációra, a mesére, versre, a népi kultúra átadására, ápolására épül.

Ebbe a programba illeszkedik bele szervesen tagóvodánk egyéni arculata.

Az évkörbe illeszkedő teendőnket Bálint Sándor *Karácsony, húsvét, pünkösöd* című könyve alapján határoztuk meg. Ez a rendszer ad teret az éves munkának, tevékenységünknek, és az abba illeszkedő jeles napoknak, ünnepi szokásoknak. Az évkörhöz, a természet munkájához való igazodás segíti közel hozni a gyermekekhez a tanult ismereteket, akik így testközelből sajátítanak el egy-egy munkához, jeles naphoz, ünnephez fűződő szokást, a kapcsolódó hiedelmekkel, tevékenységformákkal, ételekkel együtt.

Minden tanévkezdés előtt a „nyári gazdagságban” tervezzük meg éves tevékenységeinket, igazodva csoportjaink életkor és nemek szerinti összetételéhez.

Az évkörhöz, a természet munkájához való igazodás segíti közel hozni a gyerekekhez a tanult ismereteket. Az óvodai életünkben az első egységet az „ősz érettség” jelenti.

A befogadás időszakában nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek lelki szükségleteinek kielégítésére és érzelmi biztonságuk megteremtésére. Mesékkel, ringatókkal, babusgatókkal, ölbéli játékokkal segítjük ezt az időszakot. A lelki szükségletek kielégítése mellett fontos feladat a gyerekeknek megteremteni az egészséges, biztonságos környezetet. Az óvoda udvaráról kiépve közösen fedezzük fel közvetlen környezetüket, az „örökbe fogadott patakpartot”, a Kálvária szabad terét. A természetben játszható játékokkal hívjuk fel a gyerekek figyelmét a „gondoskodásra” környezetvédelemre. A harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésben a néptánc és a népi gyerekjátékok nyújtanak lehetőséget a fejlődéshez. Az eszközös ügyességi játékok, a sportjellegű népi játékok a testi képességek fejlődését segítik. A testápolás, egészségmegőrzés szokásainak kialakításához a „természet terített asztaláról” szemezgetünk. Olyan játékhelyzeteket teremtünk, amiben a mindennapi gondozási műveletek elsajátítását gyakorolhatják a gyerekek. Az „otthonunk egészségben tartása” jelenti a környezetünk megóvását, védelmét.

Célunk, hogy vegyük észre: az az érték, amit a népi kultúra hordoz, minden időben tartalmaz felhasználható elemeket. Ennek megfelelően építjük be az érzelmi, erkölcsi és értékorientált nevelés tervezésébe is.

„Dolgos hétköznapiak” alkalmat nyújtanak arra, hogy az idénynek megfelelő munkajellegű tevékenységekben, mindenki találjon életkorának megfelelő foglalatosságot. Ismerkedjenek meg a gyerekek a jeles napokhoz kapcsolódó legendákkal, időjárás megfigyelésekkel, népi gyerekjátékokkal. Tapasztalják meg, hogy milyen nemezelní, kukoricát morzsolni, tököt faragni, lámpást készíteni termésekből játékokat, ritmushangszert készíteni.

Az „őszi érettség” egységét a **„betakarítás ünnepével”** zárjuk. Kinyitjuk óvodánk udvarát és együtt töltjük a délutánt a családokkal.

András nap után **„Téli álomba”** merülünk. Kezdődik az advent, és ebben az időszakban sokat foglalkozunk a „tűzzel”, ami az összetartozást, a családi tűzhely melegét jelképezi. Olyan tevékenységeket végzünk, amiben erősítjük a gyerekekben a munkák nemi szerepek szerinti megosztását. Jeles napokhoz kapcsolódó szokásörző játékokat játszunk. (Láncos Miklós, Lucázás, Kántálás) Ezekkel a játékokkal lehetőséget teremtünk arra, hogy a „szunnyadó tehetségéből” segíteni tudjuk a „kibontakozó tehetség” alakulását. Megismerhetik a gyerekek a karácsonyi asztal jelképeit, a termőágra tett termések szimbólumát. Ezt az időszakot a családokkal együtt zárjuk le egy közös adventi estén.

„Mindenben szem előtt tartsd a tisztaságot” A víz szerepét emeljük ki, mint életünk egyik fontos elemét. A víz, amely végigkíséri az emberi élet fontos eseményeit, a víz, mint elem, amely éltet bennünket, amire vigyázni kell, amivel takarékoskodunk, de meg kell fékeznünk, ha fenyeget!

Egészségünk védelme is kiemelt szerepet kap, a jeles napokhoz kötve, Gyertyaszentelő napja, Balázs napja.

A vízkeresztkor kezdődő farsang, farsang farkán teljesedik ki. A farsangi játékunk tükrözi, hogy hogyan éltek, dolgoztak, vigadtak a felnőttek az ország különböző tájegységén. Az egykori farsangok hangulatát a szülőkkel együtt éljük át.

„Tavaszi újulásban”

Ez az időszak magába foglalja a böjti játékokat, a húsvéti ünnepkört, az iskolába toborzás szokását. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása. A nemzeti identitásukat erősítjük ünnepi „Toborzó” játékunkkal.

„Dolgozni szaporán” munkajellegű tevékenységet végzünk a szabadban. Felállítjuk „Jakab fáját”, a virághéten, ültetünk, Szent György napján, az udvaron teszünk rendet. Sokat kirándulunk, az édesanyákat elvisszük a Skanzenbe, majorságba, erdőbe, Flórián napján olyan mestereket látogatunk meg, akik a „tűzzel” dolgoznak.

Megint „Nyári gazdagságban” vagyunk.

Lezárjuk az évet egy-egy ünnepi játékkal, ami lehet pünkösddőlés, játszó, jeles naphoz kapcsolódó játékfűzés, mesefeldolgozás. Célunk minden játéknál ugyanaz, cselekvő tapasztalással fejlesszük a gyerekek személyiségét, átörökítsük a még lehetséges hagyományokat a gyerekeknek keresztül a családoknak.

„Kincses Kultúróvoda” révén, szoros kapcsolatot ápolunk kulturális intézményekkel

A Szabadtéri Néprajzi Múzeummal kb. húsz éve vagyunk szoros kapcsolatban. A múzeum kínálja múzeumpedagógiai lehetőségek évek óta szerves részét képezik nevelési tervünknek. Számos óvodai rendezvényünk helyszíne a múzeum: szüret, házkörűli munkák, Mikulás, kenyérsütés, malmos játék, anyák napja, gyereknap, évváró.

Az országos múzeumok közül a Szépművészeti Múzeummal az intézmény öt évet dolgozott együtt. A Múzeum zárásáig évente két alkalommal az óvoda nagycsoportos korú gyermekei

vettek részt múzeumpedagógiai foglalkozásokon. Jelenleg a Nemzeti Galériába folytatódnak a foglalkozások.

Tematikus múzeumok közül a **Petőfi Irodalmi Múzeum Mesemúzeum és Meseműhellyel** 2013 óta dolgozunk együtt. A gyerekeknek érdekes élményt ad, hogy ez a Múzeum kifejezetten nekik, az ő érdeklődésüknek megfelelően készült. A múzeumlátogatások során a mesék egy, az óvodában hallottaktól eltérő megközelítéssel ismertetik meg a mesevilágot, az ott hallott zene, élőszó és interaktív megoldások, játékok mind az élményszerű tanulást teszik lehetővé számukra. A Mesemúzeum és Meseműhely programjára egy évben egy alkalommal megyünk.

A helyi múzeumok közül a Skanzen mellett a városi múzeumot, a **Ferenczy Múzeumot** is látogatjuk a gyerekekkel. 2014-től részt veszünk a Bánáti Sverák József festő nevével fémjelzett óvodásoknak szóló szakmai programban is. A foglalkozássorozat négy alkalomból áll, ebből két alkalom a múzeum kiállításainak felfedezése, két alkalom pedig a kiállításokhoz kapcsolódó művészeti tevékenység egy keramikus, illetve egy festőművész segítségével.

A gyermekek zenei nevelésének fontos eleme a népzene túl a komolyzene is, ezért a kezdetekkor aktív szervezői voltunk, és évek óta részesei vagyunk az ún. **BonBon matiné** programnak is. A program célja az, hogy a résztvevő gyerekek egyenlő mértékben hozzájuthassanak a komolyzenei programokhoz, így a részvételi díjat pályázati, illetve, alapítványi forrásokból finanszíroztuk. Fontos számunkra, hogy a program eléréséhez ne kelljen sokat utazni, a program helyszíne könnyen, gyalogosan is megközelíthető legyen. A gyermekek az évi négy előadás során a zenei élmény mellett, megismerhetik a hangszereket is.

A hangversenyek mellett az előadóművészet is megjelenik éves programunkban. A gyerekek a különböző ünnepi alkalmakon a szülőkből toborzott, vagy az óvónőkből álló csoport népmesei előadásait láthatják. Óvodánkban az elmúlt évek során az alkalmi társulatok mellett számos bábtársulat is megfordult, közülük a **Majorka Színház** szellemisége illeszkedett leginkább programunkba. Két játszó ember jól látható, részletesen kidolgozott, esztétikus bábokkal mutatja be interaktívan, nem paraván mögé bújva a meséket. A társulat évente két alkalommal látogat el óvodánkba. Az őszi látogatáskor 35-40 perces, a tavaszi látogatáskor egy összeszokott, az óvodai életbe beleszokott csoportnak pedig már 60 perces előadást hoznak, amit a négy éves gyerekek is örömmel néznek végig.

A nemzeti identitás erősítésén – amit a néphagyomány-éltetés módszerével érünk el – túl, célunk a lokális identitás erősítése a **Mesemozgató Filmnapok** keretében. A mozi komoly is-

meretbővítési lehetőséget rejt, példát mutat a kulturált szabadidő-eltöltésre is. A program Szentendre város moziójában, a P'Art Moziban zajlik, évente két alkalommal. A mozilátogatáskor a gyerekek a Magyar Népmesék egyes részeit nézik meg tematikus füzésben. Az óvodás korosztály 20 percet tud egybefüggően odafigyelni, így a tematikus blokkok két részletben kb. 20 perc időtartamúak. A két egységet a mesék témájához kapcsolódó mondókák, népi gyermekjátékok kötik össze. Az őszi időszak a befogadás, közösségépítés időszaka, ekkor állatos, egyszerű meséket választunk a gyerekek számára, akiknek nagy élmény ilyen nagy felületen mozgóképet látni. A hely lehetőséget ad a kultúrafogyasztó viselkedéskultúra elsajátítására is. A tavaszi időszakban a bábelőadáshoz hasonlóan hosszabb lélegzetvételű meséket válogatunk, a mesék témája a tavaszi időszakhoz igazodóan a párválasztás, királylányos, királyfis történetek.

Az óvodai nevelési programunkba épül a környezeti nevelést segítő **Madarász ovi**, foglalkozás, ahol a nagycsoportos korú gyerekek, ornitológus vezetésével összesen nyolc (négy gyakorlati és négy elméleti) foglalkozáson vesznek részt.

A **néptáncoktatás** is jelen van programunkban, évente kb. 17 alkalommal (kéthetente) a délelőtti oktató-nevelő munka részét képezi.

A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan, a népmesék, népi hagyományok, szokások mellett kiemelten fontosnak tartjuk a kortárs irodalmi művek jelenlétét. Ezért vettük fel a kapcsolatot a **Parti Medve könyvesbolttal**. A gyerekek a könyvesbolt által szervezett programokon, megismerkedhetnek az új kiadványokkal, találkozhatnak a könyvek írójával. Célunk, hogy segítsük a generációk közötti párbeszédet, az értékek átörökítését, a tanulás folyamatát.

2020 tavaszán került bevezetésre a „**Mesemozgató**” innovációs program. Az innováció egy olyan periodikusan ismétlődő folyamatot foglal magába, aminek része a tanévente kétszeri Mesemozgató filmnapok, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum tájegységi sétái, az óvodában megvalósuló műhelymunka, néptáncoktatás, valamint a gyerekek életkori sajátosságához igazított kortárs irodalmi alkotások tudatos beépítése. Kiemelten adventkor és a költészet napján. Az irodalmi foglalkozások helyszíne a Parti Medve könyvesbolt és kiadó. A tanévet lezáró program a Petőfi Irodalmi Múzeum Mesemúzeum és Meseműhely látogatása. Ezek a tevékenységi folyamatok részei a helyi nevelési programunknak, tükrözik egyéni arculatunkat.

Az innovációs program várható eredménye: a gyermeki személyiség teljes kibontakozására irányuló komplex kulturális csomag, mely értéket közvetít, erősíti a lokálpatriorizmust. Lehetőséget kínál a gyerekeken keresztül a családoknak a lokális identitás erősítéséhez.

Bimbó úti Tagóvoda tehetségfejlesztő programja

Az óvodánkban a tehetségigérettek, csírák gondozása két műveltségi területhez kapcsolódik.

Szokásörző játékok dramatikus feldolgozása:

- a mese vers tevékenységhez kapcsolódóan, az alapprogramban megfogalmazottak figyelembevételével működik a műhelymunka.

Célja, tapasztalatszerzés a szűkebb és tágabb természet, ember és tárgyi környezet, formai, mennyiségi és téri viszonyairól, a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, dalok segítségével

Alapja a néphagyomány-éltetés.

Feladata: építsen a gyermekek aktivitására a szunnyadó tehetségek kibontakozására, segítse anyanyelvi fejlődésüket, gazdagítsa szókincsüket, erősítse nemzeti identitásukat.

Műhelymunka éves terve, ismétlődő szokásörző játékok:

„Őszi érettségben”

-Szent Márton legendája

-Szent Erzsébet rózsája

„Téli álomban”

-Betlehemi úton, adventben

-Kántálás, Bölcsőcske

-Háromkirályjárás

-Falufeljáró farsang

„Tavaszi újulásban”

-Gergelynapi toborzó

-Virágvasárnaptól, fehérvasárnapig-húsvéti ünnepkör feldolgozása

„Nyári gazdagságban”

-Pütkösdölő

Képzőművészeti, önfejlesztő, alkotó program, heti rendszerességgel

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységhez kapcsolódik, ezen belül kiemelten a festéshez.

Célja: a kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyerekek felfedezése, motiválása, alkotási vágyuk kielégítése, személyiségük optimális fejlesztése.

Feladata: biztonságos környezetben, festőművész terapeuta segítségével élményszerző, alkotó, teremtő folyamat lehetőségének megteremtése

Festés, zenei inspirációval, műhelymunka várható eredménye

-a gyerekek a festés során különböző elemeket és eljárásokat sajátítanak el

-a hangzó élmény átalakul vizuális élménnyé

-az alkotás közben hallgatott zene erősen hat a képzelőerőre és fejleszti az improvizációs készséget

-a ritmusok és harmóniák segítik a nagy és a finommozgást, a figyelem fejlődését

-a bemutatott képzőművészeti alkotások megfigyelése során fejlődik a szín, forma, vizuális térérzék, képi, plasztikai kifejezőképesség, téri tájékozódás, a szép iránti nyitottság, fantázia

Mesterprogram

Általános terv

„Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra, szépre, mindazok megbecsülésére.”¹⁵

Az óvodai nevelés egyik meghatározó feladata olvasható az alapprogramban. Mesterprogramom a feladat megvalósításához kapcsolható innovatív tevékenységek tervezése. Elsődleges célom, hogy programom saját intézményi közösségemben megvalósuljon. Szeretném megteremteni a lehetőséget a szentendrei óvodák részére, hogy megismerjék a programot, és a programjukba beépíthető tevékenységeket átvegyék.

„»Gyermeki nyitottság« – az óvodás gyermekek az élményfeldolgozás, a tapasztalatszerzés fonalán haladva tájékozódnak egyre jobban a világban.”¹⁶ Milyen nagy a felelősségünk abban, hogy a 3-7 éves korosztály érzelmi, értelmi fejlődéséhez, személyiségük alakulásához a legmegfelelőbb élményeket biztosítsuk! A Kincses Kultúróvoda pályázat megírásánál tudatosan figyeltem arra, hogy a felajánlott kulturális tevékenységek gazdagítsák óvodai nevelésünk sokszínűségét. Ismerjük meg a helyi kulturális intézmények kínálatát, hogy szolgáltatásaikat igénybe tudjuk venni. Integráljuk az óvodai életünkbe, de megfelelően válogatva, a minőség jegyében. Ezt az irányt megtartva szeretném erősíteni kapcsolatunkat Szentendre kulturális intézményeivel, a P'Art Mozival, a Szabadtéri Néprajzi Múzeummal, a Parti Medve könyvesbolttal és kiadóval. Kulturális kínálatuk része lesz az öt éves programnak.

Pedagógiai programunkban a különböző műveltségi területek összekapcsolódnak. A nemzeti identitás erősítését a néphagyomány-éltetés módszerével érjük el. Kodály Zoltán üzenete is ez számunkra: *„A néphagyományok ápolása, az ősi játékok fenntartása elsőrendű kulturális és nemzeti érdek. Valóságos tárháza a tudat alatti magyarságnak.”* Fontos a *táncos anyanyelv*

---

¹⁵ Az óvodai nevelés országos alapprogramja. 2018. 9.o.

¹⁶ MÉREI FERENC-V.BINÉT ÁGNES Gyermeklélektan Gondolat-Medicina, 1997. 162-167.o.

megalapozása csak úgy, mint a szép magyar beszéd kialakítása. Táncos anyanyelvet a néptánc beépítésével, az anyanyelvi nevelést az irodalmi alkotásokon keresztül (mese, vers, mondóka) alapozzuk meg. Lokális identitás erősítésén a szülőföldhöz és a családhoz való kötődést értjük. Ez az alapja a Bánáti-Sverák Óvodai Programnak, amely városi felhívás volt az óvodapedagógusok felé, hogy dolgozzunk ki óvodásoknak szóló szakmai programot. A program a Ferenczy Múzeumi Centrum múzeumpedagógusaival közösen valósul meg, festőművész és keramikus bevonásával. Mesemozgató Filmnapokat – amihez csak a Magyar népmesék sorozatból válogatunk –, azért szerveztük az óvodások számára, mert BOLDIZSÁR Ildikót idézve: „*A népmesék »egységes« és »egylényegű« világképet mutatnak be, ami azt jelenti, hogy valamennyi mesetípus ugyanazt a tudást közvetíti, sőt a mesék »tudása« a népi kultúra többi ágával (beleértve a zenét, a táncot, a díszítőművészetet) is egyezést mutat*¹⁷. Kiemelt célunk az érték-megőrzés, a kultúrafogyasztó viselkedéskultúra elsajátítása.

Helyi programunk a Szentendre Városi Óvodák *Nyolcforrás Helyi Pedagógiai Programja*. Ennek része a Bimbó utcai Tagóvoda egyéni arculatát tükröző néphagyományéltető programja.

Megtanulni, elsajátítani...- a két szinonima jelentése más. A tanulás mérhető, visszakerdezhető, az elsajátítást sokkal nehezebb ellenőrizni. Az elsajátításhoz olyan anyagot kell kapniuk a gyerekeknek, ami tiszta forrásból fakad. A Bimbó utcai Tagóvodában több mint két évtizede a hangsúly a tiszta forrásra tevődik, melynek alapja a néphagyomány ismerete, éltetése és az e köré épülő óvodai tevékenységek. Az elsajátítás nemcsak dalokról, mondókákról, ügyességi játékokról szól; mind ezekhez olyan környezetet is teremtünk, amelyben a dalok, mondókák és játékok életteret kapnak. Olyan együtt játszást teremtve így, amelyben a gyerekek önkéntesen, lelkesen, magukat adva vesznek részt, szinte öntudatlanul ízelve néphagyományainkat. Az óvodánkban folyó nevelést olyan szemléletmód szabályozhatja, amely tekintettel van a gyermek egyéni fejlettségére, és alkalmas arra is, hogy kialakítsa az együttéléshez szükséges szokásokat, támogassa a szunnyadó tehetség felszínre hozását. Ennek kereteit a néphagyományok ápolása is szabályozhatja, a mi óvodánk ezt a módszert választotta nevelése céljául. Az éves rendezési elvünket az évkörhöz igazítva BÁLINT Sándor *Karácsony, húsvét, pünkösöd* című könyve alapján valósítjuk meg. Ez a rendszer teret ad az éves munkának, tevékenységünknek, és az abba illeszkedő jeles napoknak, ünnepi szokásoknak. A *Nyári gazdagság, Őszi érettség, Téli álom, Tavaszi újulás* az időkerete tanévünknek.

---

¹⁷ BOLDIZSÁR Ildikó *Meseterápia* Magvető, 2010. 43.o.

A 2016/2017-es tanévtől éves munkatervünk része lett a Kincses Kultúróvoda pályázatára megírt kulturális projekt terve. Mesterprogramom célja, hogy a következő öt évben, az óvodai nevelés tevékenységei kapcsolódjanak össze Szentendre város kulturális intézményeinek kínálatával. A tervezett program komplex ismeretet nyújtson a 3-7 éves korosztály számára, lehetőséget teremtsen az ígéretes tehetségek gondozására.

A programot az Alapprogramban meghatározott óvónői feladatok közül a következőre szeretném építeni „*A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat*”¹⁸.

A mesterprogram címe: *Mesemozgató*

A címmel arra szeretnék utalni, hogy milyen lehetőségek rejlenek a mesében, ha hallgatják, vagy ha nézik a gyerekek? A *Magyar népmesék* sorozat meséi mozgókép formájában jelenítik meg a gyerekeknek a tárgyi világot. A sorozat több mint 40 éve töretlen sikernek örvend. A Kecskeméti Animációs Filmstúdió vezetője és a sorozat rendezője, tervezője elhatározásából valósult meg az epizódokhoz kapcsolódó, az adott tájegységre jellemző népművészeti motívum, viselet és tájnyelv megjelenítése. A zene autentikus népdalelemek ötvözete a Kaláka együttes saját dallamaival. A feldolgozott mesék tökéletesen alkalmasak arra, hogy közelebb vigyék a gyerekekhez népmesei hagyományunkat. Ez indította el bennem, hogy a már évek óta működő tematikus Mesemozgató filmnapokból kiindulva, újító tevékenységként, komplex programot állítsak össze. A mozilátogatás évente két alkalommal történik. Ősszel, a közösséggé formálódás időszakában több állatmesét választok, mert ezek a mesék a gyerekek lelki szükségleteinek kielégítéséhez nyújtanak segítséget. Tavasszal a megerősödött közösség látogat a moziba, hogy több szálon futó tündérmesét nézzen meg.

Az óvodáskorú gyermek 20 percig tudja a figyelmét koncentráltan fenntartani, így a moziban eltöltött 60 percnyi időt két részre kell bontani. Az első 20 perces blokkban három mesét láthatnak a gyerekek, szünet után ismét három mese következik, 20 percig. A szünetben a mesék hangulatához vagy tartalmához kapcsolódó mozgásos játékokat, mondókákat tanulunk. Ezek az alkalmak Szentendre minden óvodájában választhatók programként, amivel tíz óvoda rendszeresen él. Évente összesen hozzávetőleg 800 gyerek nézi meg az összeállítást.

---

¹⁸ Az óvodai nevelés országos alapprogramja. 2018. 14.o.

Ez az előzménye a választott fejlesztő-innovátori tevékenységemnek. Kitűzött célom, hogy a moziba látogató óvodák ismerjék meg az általam kidolgozott Mesemozgató programot.

Lehetőséget teremtek a program részelemeinek beépítésére, az óvodák egyéni arculatának megfelelően.

Az innováció egy olyan periodikusan ismétlődő folyamatot foglal magába, aminek része a tanévente kétszeri Mesemozgató filmnapok, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum tájegységi sétái, az óvodában megvalósuló műhelymunka, néptáncoktatás, valamint a gyerekek életkori sajátágához igazított kortárs irodalmi alkotások tudatos beépítése, kiemelten adventkor és a költészet napján (az irodalmi foglalkozások helyszíne a Parti Medve könyvesbolt és kiadó), és a tanévet lezáró program pedig a Petőfi Irodalmi Múzeum Mesemúzeum és Meseműhely látogatása. Ezek a tevékenységi folyamatok részei helyi nevelési programunknak, tükrözik egyéni arculatunkat.

A tematikus mozilátogatás évszakhoz kötődik, ősszel és tavasszal. A mesékben megjelenő tárgyi környezetet, népi életmódot a gyerekeknek a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban lehetőségük van megfigyelni. A tájegységi séták a mesék témájához kapcsolódnak. Vagyis ha a pár-választásról szól a mese, akkor az Észak-magyarországi falu perkupai lakóházát nézzük meg, itt ugyanis a kiállítási koncepció szerint esküvőre készülnek. Egy tanévben 12 mesét látnak és hallanak a gyerekek. Az óvónőkkel közösen készülünk fel a tárlatvezetésre, hogy játékba ágyazva nyújtsunk ismeretet a gyerekeknek.

A népmeséket látva, majd hallva a gyerekekben képek, érzések bukkannak fel, melyeket szívesen megfestenek, ha lehetőséget kapnak rá. A mesék egy varázslatos világba repítik őket, ebben a világban azonosulni tudnak valamelyik szereplővel, együtt vándorolnak, harcolnak, szenvednek, majd örülnek velük. A mese által átélt érzelmeket segít feldolgozni a festés. Korukból adódóan nehéz számukra verbálisan megfogalmazni az érzéseiket, viszont színekkel, formákkal, szimbólumokkal meg tudják jeleníteni a bennük zajló történéseket. Ez az alapja az óvodánkban megvalósuló, művészeti érzékenyítő programnak. A múzeumi séta és a mozilátogatás után heti rendszerességgel műhelymunka következik. A műhelyben LEHOCZKY Krisztina festőművész foglalkozik a gyerekekkel.

A mesék tudása a népi kultúra többi ágával is egyezést mutat, ahogyan már idéztem BOLDIZSÁR Ildikót, beleértve a zenét, táncot. A rajzfilmek zenei anyaga autentikus népdalelemek ötvözete, elegyítve a Kaláka saját dallamvilágával – olvasható a 100 magyar népmese könyv borítóján. A néptáncoktatás jelen van programunkban, kéthetente a délelőtti nevelőmunkánk

részét képezi. Ebbe a programba építjük bele a látott és hallott mesékhez kapcsolódó táncos anyanyelv megvalósítását. Elképzelésünk, hogy a tájegységi sétákhoz hasonlóan tájegységek szerinti dialektusokkal ismerkedjenek meg a gyerekek. Sajnos az élő zenére nincs rendszeresen lehetőségünk, de a hiteles, igényes népzenei anyag hallgatására igen. A foglalkozásokat RIGÓ Erika előadóművész és táncpedagógus vezeti. Az énekes gyerekjátékok megismertetésén keresztül át kell vezetni a gyerekeket a néptánc alapozásához. A legegyszerűbb gyerekjátékokban, gyerektáncokban is ott van a mozdulatok harmóniája. Célunk, hogy fejlődjön a gyerekek mozgáskultúrája, fizikai állóképessége, oldódjon szorongásuk, erősödjön bennük az összetartozás érzése, egyúttal fejlődjön ízlésviláguk, ritmusérzékük és a legfinomabb mozgásuk: a beszéd is.

Az alapprogram kiemeli, hogy az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható. Az ölbéli játékok érzelmi biztonságot nyújtanak, amellett, hogy a gyerekek megtanulják testrészeiket, érzékszerveiket. A népi mondókák lüktetése, ritmusa segíti beszédritmusuk alakulását. A mesék észrevétlenül fejlesztik az érzelmi intelligenciát, a belső és külső világban való eligazodást, a képzeletet és a fantáziát, a nemi szerepeket. A mesék komikumát, vidámságát megérik a gyerekek. BERECZKINÉ DR. ZÁLUSZKY Anna azt írja, hogy korunk multimédiális környezetében a gyors tempóban változó információszerzés nyomán szükség van az óvodai irodalmi és anyanyelvi nevelés tartalmának és gyakorlatának folyamatos megújítására¹⁹. A gyerekek a kortárs gyerekirodalommal a Parti Medve könyvesboltban tartandó foglalkozásokon találkozhatnak, évente két alkalommal. A foglalkozásokat TÓTH Olivér Artúr drámapedagógus, zenész és hangszerkészítő tartja.

A Mesemozgató évenkénti programját a tematikus múzeumok közül a Petőfi Irodalmi Múzeum Mesemúzeum és Meseműhely programjával zárjuk. A gyerekeknek érdekes élményt ad, hogy ez a múzeum kifejezetten nekik, az ő érdeklődésüknek megfelelően készült. A múzeumlátogatások során a mesék egy, az óvodában hallottaktól eltérő megközelítéssel ismertetik meg a mesevilágot, az ott hallott zene, élőszó és az interaktív megoldások, játékok mind az élményszerű tanulást teszik lehetővé számukra.

A Mesemozgató program várható eredménye: a gyermeki személyiség teljes kibontakozására irányuló komplex kulturális csomag értéket közvetít, erősíti a lokálpatriotizmust. Lehetőséget

---

¹⁹ *Keresd a kincset! A Kincses Kultúróvoda programhoz kapcsolódó nevelésmódszertani konferencia óvodapedagógusok részére*, Ferenczy Múzeumi Centrum, 2017. szeptember 22. Kultúrát nem lehet örökölni... a kultúra értékeinek átadása címmel

kínál a gyerekeken keresztül a családoknak a lokális identitás erősítéséhez. A programban közreműködő óvodapedagógusok folyamatosan képzik magukat, hogy megfelelő ismeretet adjanak át, ez az alapja az élethosszig tartó tanulásnak is. Az innovációhoz kapcsolódó műhelymunkák erősítik óvodánk közösségét és a programunkhoz csatlakozó óvodák közösségét.

A program lehetőséget teremthet a MuseOvi cím pályázatához, amely egy újabb innovációs lehetőség.

Az ötéves program végére elkészülhet egy módszertani füzet, aminek alapja az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a Helyi nevelési program. A kiadvány tartalmazza a meséket, a kapcsolódó játékokat, a népzenei ajánlásokat, a kortárs irodalmi ajánlásokat. A kiadvány elérhető lesz a Szentendrei Városi Óvodák részére. A szakmai anyagot megismerik a Szentendrei Óvónők Néphagyomány Éltető Közösségének és a Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületének tagjai. A program értékelésének és tovább fejlesztésének alapja az innovációról érkező visszajelzések a partnerektől, kollégáktól, szakmai közösségektől.

A részterv tartalma

A Mesemozgató programcsomag első időegysége: 2019/2020-as tanévtől a 2021/2022-es tanév végéig tart. Ebben az időszakban szeretném megvalósítani a program fő tevékenységeit.

Az időegység vége várható nyugdíjba vonulásom időpontja.

A tervezett időegység célja:

- A Bimbó utcai Tagóvoda nevelői közössége és külső szakmai partnerei ismerjék meg a Mesemozgató programot.
- A program épüljön be a csoportok éves munkatervébe egyéni arculatunk szem előtt tartásával.
- A megvalósuló innovatív tevékenységek az óvodai nevelés feladatával összhangban maradjanak.

A tervezett időegységhez kapcsolódó szakmai tevékenység:

- Felkészülés a tevékenységekre: a programhoz kapcsolódó szakirodalom megismerése, ismeretátadás, folyamatos konzultáció.
- A program szakmaiságát támogató szakemberekkel folyamatos kapcsolattartás.
- A tervezett innováció megvalósítása.

- Szervezési feladatok a külső programok megvalósítása érdekében. (moziprogram meghirdetése, Skanzen látogatás időpontjának egyeztetése, irodalmi foglalkozások időpontjai, Mesemúzeum programjai)

A tervezett időegység várható produktumai:

- Megtanuljuk a mesékhez kapcsolt népi gyerekjátékokat, mondókákat.
- Tapasztalatokat gyűjtünk a múzeumi séták alkalmával.
- Élményeiket a gyerekek megfestik, amikből kiállítást rendezünk a szülők részére.
- Bevezetjük a gyerekeket a kortárs irodalom berkeibe.
- Fejlesztjük zenei anyanyelvüket a gyermekjátékok, gyermektáncok foglalkozásaival.
- Megvalósul a 3-7 éves korosztálynak tervezett komplex ismeretnyújtás.
- Lehetőség adódik a szunnyadó tehetségek kibontakozásának támogatására.
- A projekt dokumentálása, elemzése szakmai párbeszéd keretében képet ad az innovációs tevékenységről.

A második időegység 2022/2023 tanévtől 2023/2024 tanév végéig. A tervezett időegység célja:

- Az alapprogramban megfogalmazott feladat megvalósítása az innovatív tevékenységekkel.
- Értékmegőrzés, értékátadás, lokális identitás erősítése.
- A megszerzett ismeret, tapasztalatok megosztása és átadása.
- A támogatói profil erősítése.

A tervezett időegységhez kapcsolódó szakmai tevékenység:

- A program folyamatának biztosítása.
- Szakmai műhelymunka, az eredmények értékelése, elemzése, párbeszéd.
- Szakanyag készítése a tevékenységről.
- Bemutató szervezése a tehetségigéreték gondozásához kapcsolódó műhelygyakorlatok. Tudásmegosztás a pályakezdő pedagógusok részére.

Várható produktum: a módszertani kiadvány elkészítése és ajánlása, más szakmai közösségnek. Előadások a mesterprogram folyamatának gyakorlatáról, ahol lehetőség nyílik a nyilvános szakmai véleményformálásra. Az innováció, fejlesztés eredményeinek elemzése, értékelése. Szakmai segítők, szülők, programot átvevő intézmények visszajelzéseinek értékelő dokumentumai.

Folyamat tervezése a négydimenziós tevékenységmodell alapján

2019. szeptember – december 31.

Felkészülés a programra

1. Közös team munka: Teadélután a Parti Medve könyvesboltban, az óvodánk nevelőközössége és a külső szakmai partnerek megismerik a Mesemozgató program részletes tervét. (feltáró-elemző tevékenység)

Szakmai tudás hozzáadása: művészeti terápia a festés eszközével, zenei anyanyelv fejlesztése a néptánc beépítésével, drámapedagógiai módszer „az van, amit együtt létrehozunk” elvének megvalósítása, a mese képi megjelenítésével, esztétikai élménynyújtás, barangolás a népi kultúra tárgyi világába, skanzeni séták.(fejlesztő-alkotó-újító)

2. Szakirodalom megismerése, minden műveltségi területhez kapcsolódva. (tudatos szakmai fejlődés)

3. Felkészülés a tárlatvezetésre, ismeretátadás, tapasztalatszerzés az óvodai nevelői közösség terepgyakorlata. (tudásmegosztó-segítő)

4. Az éves munkaterv elkészítése a „Mesemozgató” programcsomag beépítése, a tanév második félévétől. (fejlesztő-alkotó-újító)

5. Szülői értekezlet keretében az innovatív tevékenységek és a kitűzött cél megismertetése a családokkal. (tudásmegosztás)

6. A program költségvetésének elkészítése, mely elsősorban Alapítványi támogatással valósul meg. Pályázatok figyelése.

A mesterprogram befejezése 2024 december 31.

Megújító minősítő eljárás eseté esetén a program folytatódik, melynek kezdete 2025 január 1. Ennek részletes kidolgozása a mellékletben található.

IX.6 Szentendre Városi Óvodák

*„Minden gyermekben megvan a
cselekvési vágy és a világmindenség
megismerésének igénye, csak annak
kibontakozását kell elősegíteni.”*

(Mária Montassori)

ÓVODA KÖZPONT

Nevelési Programja

Epochális nevelési módszer,

a művészet eszközeivel

EPOCHÁLIS RENDSZERŰ PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az epochális rendszerű tevékenységekben megvalósuló tanulás lehetővé teszi, hogy a gyerekek érdeklődése tartósan egy területre koncentrálódjon, s e területen belül a legkülönbözőbb oldalról, sokfajta eszközzel, módszerrel közelítsék meg az anyagot. Az elmélyülés lehetőségét biztosítja a gyerekeknek a feldolgozandó témában. A tapasztalatszerzés folyamattá válik, az ismeret összefüggéseiben, szervezettebbé váló észlelést és fejlődést biztosít (a tapasztalat-

szerzés folyamattá válik, az ismeretet összefüggéseiben dolgozza fel, ezáltal rendszerezett észlelést és fejlődést biztosít).

Az epochális rendszerű tevékenységekben megvalósuló tanulás olyan rendszer, amelyben:

- a tervezett tanulás kötetlen, amelyben a 3-7 éves korú gyermekek képességei jobban aktivizálhatók, amelyben megőrizhetik autonómiájukat
- önként, de egyszerre maximum nyolc gyerek vehet részt
- elkerülhető, hogy legyenek olyan gyerekek, akik az önkéntesség miatt esetleg rendszeresen nem vesznek részt a szervezett tanulási folyamatokban

A tanulási tevékenység szervezése epochákban történik, **külső világ tevékeny megismerése, élő- élettelen környezet, környezetvédelem, munka, illem és matematika- epochák** kiemelésével, melyek helyét és idejét a tanévben az aktualitás (pl. évszak) határozza meg.

A külső világ tevékeny megismerése, és matematikai epochák ciklusokba rendeződve követik egymást. Egy epochába sorolt témakörök anyagával több hétig (2,3 akár 4 hét is) foglalkozunk folyamatosan. A naponta ismétlődő feldolgozás megteremti a folyamatos gyakorlás feltételeit, eredményezi továbbá, hogy a témakör feldolgozása mindig az egészből indul, majd a részek egymásra építésével az egészhez tér vissza. A témakör feldolgozásának mélységét mindig az epochális tevékenységekben részt vevő gyerekek egyéni fejlettsége határozza meg. A gyerekek öntevékenyen vesznek részt, a folyamatos egymásra épülő, fokozatosan gazdagodó, koncentrikusan bővülő tapasztalatszerzés eredményeként lépésről lépésre felfedezik az oksági viszonyokat, összefüggéseket, képesek azonosságok, különbözőségek meglátására, általánosításra, konkretizálásra és adott vagy választott szempont szerinti osztályozásra.

Az epochákat témakörönként alakítjuk ki, hozzákapcsolva lehetőség szerint komplexen a zenei- és mese-, versanyagokat, ábrázoló technikákat, mozgást.

Az epochák időtartama (az, hogy hány hétig tart) a feldolgozandó témakörtől függ, ettől eltérés csak a kiscsoportban van.

Az óvodapedagógusok kötetlen, mikro csoportos, egyéni fejlődésre, fejlesztésre koncentrálnak tanulási tevékenységet szerveznek, maximum nyolc gyermek részvételével, négy napon keresztül, azonos témával, egyénekre szabott feladatokkal, módszerekkel, eszközökkel.

A részvétel négy napon át a gyermekek számára lehetőség, eldönthetik, melyik napon vagy egy héten át hányszor vesznek részt a tevékenységekben. A bevonás minden tevékenységre (verselés-mesélés, ének- zene- énekes játék-gyermektánc, külső világ tevékeny megismerése) vonatkozik.

A tanulási tevékenységet játékidőben, jól elkülönített, a tanulásnak fenntartott helyen naponta- megközelítően- azonos időben szervezzük, kialakítva, a nyugodt tanulási tevékenység feltételeit:

- elmélyülten játszó gyermekcsoport
- jól átgondolt szokásrendszer (pl. halk beszéd, tapintatos viselkedés)
- célszerűen berendezett csoportszoba.

Az epochális programban az óvodapedagógusok ciklusmegosztásban dolgoznak. Ez azért indokolt, mert a saját epochájukban, folyamatosan követni tudják a gyerekek tapasztalatszerzését, ismereteinek bővülését, képességeinek fejlődését. Követni tudják az évenként egymásra épülő folyamatokat. Saját ciklus anyaguk mellett ismerniük kell párjuk munkáját is, mert hiányzás esetén egymást helyettesítik. Az együttműködés elengedhetetlen a gyerekek érdekében. A fejlesztés egyaránt az egyéni fejlettségre épül.

Belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a gyerekek egy sajátos megismerő folyamatban, kivéve azokat, akik önként nem kapcsolódnak be és tankötelesek. Számukra esetenként kötelezővé válhat a részvétel, hisz nem maradhatnak ki rendszeresen a tapasztalatszerzésből.

Egyszerre kevés gyerek vesz részt a szervezett tapasztalatszerzésben, az óvodapedagógus minden gyermek tevékenységét külön- külön figyelemmel kíséri, kiküszöböli a sikertelenséget, kudarcot, növelve a gyermekek önbizalmát, mely fokozza aktivitását, teljesítményét. Segítséggel vagy önkorigálással javíttatja a hibát, rávezet a sikeres megoldásra, az iskolába menőket fokozottan önellenőrzésre buzdítja.

Fontos: hogy a gyerekekben pozitív viszony alakuljon ki a megismeréshez, ezen belül az ismeretek szerzéséhez. Ezért a gátló kudarcok kiküszöbölésére kell törekedni, mert a siker öröme önmaga motiválja a gyermeket az újabb örömteli megismerő, tapasztalatszerző tevékenységre, tehát önmaga fejlődésének rugójává válik. Az óvodapedagógusnak pontosan tudnia kell, hogy az adott gyermeknek milyen szintű feladatot adhat ahhoz, hogy erőfeszítések árán sikerélményhez jusson, vagyis a tevékenység elvégzésének eredményeként képességei fejlődjenek.

Az óvodapedagógus mindig meggyőződik arról, hogy a gyerek érti-e a neki adott feladatot, megoldásra ösztönöz, kitartásra, újabb próbálkozásra buzdít, értékelésével erősíti a gyermekben a reális önbizalmat, ami fokozza biztonságérzetüket, emocionális stabilitást eredményez.

Az epochális folyamatban fokozódik a beszédhelyzetek száma, a gyermekek beszédkedve, mert van idő és lehetőség mindenkit meghallgatni. Az óvodapedagógus úgy irányítja a be-

szélgétést- kiemelt módszernek tekinthető-, hogy a gyermekek kérdezhessenek, mert (szá- munkra) kérdéssel jelzik, hogy érdeklődésük adott esetben mire irányul.

A tevékenység időtartama nem behatárolt, a gyermekek érdeklődésétől függ. Epochális rendszerben egy héten át akár négyszer is részt vehetnek a tevékenységekben, folyamatos gyakorlásra van lehetőség. Ilyenkor az óvodapedagógus figyel arra, hogy az előző napok eredményeire építve további fejlesztő tevékenységgel lássa el a gyermeket. Az óvodapedagógus kiválasztja az adott gyermek számára azt a feldolgozandó, alkalmazandó műveltségtartalmat magában hordozó játékot, amely szerinte megfelel a gyermek tudásának, képességeinek.

Az óvodapedagógus a gyermek tudásából következtet a részképességek fejlettségi szintjére. Bizonytalanságok esetén meg kell erősíteni a tapasztalati tevékenységben szerzett tudást, hogy alkalmazóképes legyen. A gyermekek általában más-más feladatot kapnak, esetenként lehet azonos is, vagy a másik gyermek előző játékát is megkaphatják, ha azt az óvodapedagógus szükségesnek tartja, vagy a gyermek kéri.

Sajátos pedagógiai arculat óvodai tevékenységi formái és feladatai

A JÁTÉK

*„Kisgyermekem, csak nézzél szerteszét,
éretted van itt minden, ami szép.”*

(Várnai Zseni)

A játék az óvodás gyermek alaptevékenysége. A játékon keresztül tanul a legintenzívebben. Amikor játszik, a gyermekben emóciók zajlanak, erősödnek, képességek aktivizálódnak, melyek egész személyisége fejlődésének rugója. A játékban a gyermek általában aktív, belső motivációból eredő érdeklődése hosszú ideig megmarad. Képes sokáig figyelni, tevékenységét kitartás, elmélyülés jellemzi. A játék öröme, a siker érzése újra és újra tevékenységre ösztönzi.

Ebből a felismerésből következik, hogy az óvodáskorban a pedagógiai értelmezésű tanulást a gyermekek számára játékokon keresztül kell szervezni, hogy a tanulásban is aktivizálhatók legyenek a fent jelzett folyamatok. Az epochális rendszerű tanulási folyamat erre épül. Egyértelműen el kell különíteni játékidőben játszott (szabad játékot) és a tanulási folyamatban felhasznált (irányított) játékot. Az epochális tanulási folyamatban alkalmazott játék az idegrendszer összerendeződését segíti, és minden esetben magában hordozza azt a műveltség- és tudástartalmat, melyet megértetni, elsajátítani, gyakoroltatni kívánunk a gyermekekkel. Ez mindig egyéni képességhez tervezett játék, amely arra szolgál, hogy az adott gyermek képességeit fejlessze öntevékeny részvételével. Ezek a játékok a képességfejlesztés eszközei és módszerei

is egyben. Olyan eszközök, amelyek együttesen magukban hordozzák a játék és a tanulás pozitívumait.

Az a cél, hogy a szenzoros és motoros rendszerek fejlődési és összerendeződési folyamatát szín és alaklátás, egész-rész összefüggésének helyes felismerése, formaészlelés (forma, méret, felület, nagyság), motoros fejlődés (szem- kéz koordináció), finommotorika fejlődése, térészlelés- a játékokon keresztül segítsük, hiszen az alapfeltétele a magasabb rendű megismerő folyamatoknak, a sikeres óvodai tanulásnak. Játékok a gondolkodási műveletek gyakoroltatását, az emlékezet, a beszéd és a figyelem fejlesztését szolgálják.

A játékok, játékos feladatok vonzóvá teszik a tanulást a gyermekek számára, önként, belső motiváció hatására vesznek részt a folyamatokban. Növelik a gyermek intellektuális aktivitását, kíváncsiságát, érdeklődését fenntartják, fokozzák tudásvágyát, erőfeszítéseit, kitartását, a siker reménye újra és újra próbálkozásra ösztönzi őket. A vonzó játékok gyakorlása, új megoldások keresésére sarkallják. A tevékenység, a játék öröme, az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, kiküszöböli a kudarcot, ami az iskolához való viszony alakítása szempontjából rendkívül fontos.

Kitűnő lehetőség nyílik arra, hogy a gyengébb képességű, gátlásos gyermekek szorongása oldódjon, legyőzzék félelmeiket és minden esetben sikerélményhez jussanak az ő képességeiknek megfelelő játékfeladat megoldásával-, óvodapedagógusi segítséggel vagy önállóan-, melyet fokoz az óvodapedagógus elismerése.

A játékok lehetnek részterületet feldolgozók, komplex ismeretet gyakorlók. Érdemes úgy megtervezni, hogy a játék tovább fejleszhető legyen, vagy egy játékon belül lehessen a gyermek képességei, tudása szerint nehezíteni a feladatokat. A feladatadás változatosan történhet attól függően, kinek szól. A gyermek feladatmegoldását kísérje figyelemmel az óvodapedagógus. A verbalizmusnak is jelen kell lenni, vagyis az észlelt, öntevékenyen létrehozott eredményeket szóban is meg kell fogalmaztatni, tudósítani.

Együtt gondolkodva a gyermek mutassa be a saját következtetéseit. Adjon lehetőséget az óvodapedagógus arra, hogy a gyermek önállóan, önellenőrzéssel találja meg és javítsa ki a hibát, ha ez nem jár sikerrel, akkor az ő rávezető segítségével. Figyelni kell azonban, hogy a gyermek értse is a hibajavítás miéértjét. Ez, az epochális tanulásban, az egész óvodai életben, az óvodáskorú gyermek eredményes tanulásának a feltétele.

A játékoság szerepe a gyermekek fejlődésével csökken, de új helyzetben, bonyolult szituációkban újra erőteljesen alkalmazni kell, mert segíti a megértést, az azonosulást, a szabálykövetést.

A kötetlenségről

A kötetlenség a gyermek számára önkéntességet, választási lehetőséget jelent a tevékenységek közül. Eldöntheti, hogy:

- részt vesz-e a tanulási tevékenységekben, vagy inkább tovább játszik
- a hét melyik napján vesz részt, és egy héten hányszor

A kisebbeknek azt is jelenti, hogy felállhatnak az asztaltól vagy a tevékenység helyéről, és elmehetnek, ha akarnak- természetesen, csak akkor, ha a kapott vagy választott feladatukat befejezték- úgy, hogy a többieket ne zavarják. Az 5-7 évesek,- akik tankötelessé válhatnak - csak akkor mehetnek el, ha elvégezték a feladatukat. Az ő esetükben követelmény az önfegyelmre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás, szabálytudat erősítése, mint az óvoda megkezdéséhez szükséges magatartás. Az óvodapedagógus számára tudatosan tervezett tanulási helyzetmegteremtését jelenti, naponta megközelítően azonos időben és helyen-

A tanulási folyamatban az óvodapedagógus felelőssége, nevelői kompetenciája, döntéshozó helyzete miatt megnő. A ciklusra, hétre meghatározott keretanyagból neki kell eldönteni, hogy melyik gyermeknek milyen nehézségű, feladatot ad, a differenciálást hogyan valósítja meg.

Módszerek:

Az epochális tevékenységekben megvalósuló tanulás leggyakrabban alkalmazott módszerei: Szabályjátékok, szemléltetés, bemutatás, irányított megfigyelés, 6-8 fővel, egyéni fejlettség szerinti szempontokkal, cselekedtetés, tapasztalatszerzés, gyakorlás, ismétlés, ellenőrzés, értékelés, hibajavítás, beszélgetés.

A módszerek nem önállóan jelennek meg, összekapcsolódnak egymást erősítve, segítve a gyermek fejlettség szerinti befogadását.

A tanulási tevékenységben a **mikro csoportos, az egyéni**, individualizált munkaforma szolgálja legjobban a gyermekek egyéni képességfejlődését. A csoportos és páros munkaforma alkalmazása esetenként indokolt (pl. közös rajzolás, festés, éneklés, mesehallgatás, szabályjátékok, közös alkotások során).

E munkaformák pozitívumai:

- együtt kell működni, figyelni kell egymásra
- fejlődik az empátiás- és toleranciaképességük

- megismerik egymást
- csökken a szorongás a tanulási folyamatban

Az Epochákban megvalósuló tevékenységek témakörei, eszközei:

Óvodánkban a külső világ tevékeny megismerése, **két fő epochában** valósul meg:

- környezeti nevelés, - élő- élettelen környezet, környezetvédelem, munka-, illem
- és a matematikai tartalommal bíró játékos ismeretek.

Mindkét epocha a környezetünk törvényszerűségének megismertetését szolgálja. Az élő természeti környezetben és a társadalmi környezetben bekövetkezett változásokat, a változások hatásait, következményeit, törvényszerűségeit, míg a matematika a környező valóság tárgyait mennyiségi, kiterjedések, stb., tehát matematikai összefüggések szempontjából vizsgálja.

KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, KÖRNYEZETVÉDELEM, ILLEM

Alapelv, hogy tervezetten csak olyan témakörökkel lehet foglalkozni, amelyek helyszínen, természetes környezetben feldolgozhatók, megmutathatók a gyerekeknek.

A témakörök- az epochákban:

- a települést, azon belül az óvoda szűkebb környezetét
- a település természeti környezetét, jellemzőit, állat és növényvilágát
- a közlekedést
- az utazási lehetőségeket, mert az utazások során gyakorolják a közlekedést, megfigyelik a járműveket, megismerkednek társadalmi környezetükkel, megtanulnak tájékozódni, eligazodni a világban.

Öt témakör- epocha van: **ősz** (emlékezés a nyárra), **tél, közlekedés, állatok, tavasz.**

A témakörökhöz szervesen kapcsolódnak a természetvédelmi feladatok, a munka és az illem.

A természetvédelmi feladatokról: az indíttatást a természethez kötő pozitív érzelmi viszony adja.

A munka jellegű tevékenység az évszakhoz kötődik, tevékenységen keresztül történő tapasztalatgyűjtést és a munkára nevelést szolgálja. A gyerekek gondozzák a fűvet, virágokat ültetnek, locsolnak, télen havat sepernek, stb.

Illem: a környezeti neveléshez kapcsolódó természetes élethelyzetekben tanítsuk meg a gyermekeket a helyes viselkedésre, minden olyan dologra, ami a világban történő helytállásukat megkönnyíti. Ahhoz, hogy a gyermek az élet produkálta helyzetekben mindig gyorsan és

megfelelően tudjon eligazodni, meg kell tanítani a helyes viselkedés és együttélés szabályait: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, tudakozás, kérés, étkezés, vendégfogadás, vásárlás, jó megjelenés, öltözködés, óvodán kívüli viselkedés, ajándékozás.

Kiscsoportban csak kinti, azaz helyszíni tapasztalatszerzést szervezünk. A ciklus mindig kéthetes, és nem követi benti alkalmazás. Cél, hogy a gyermekek cselekvésbe ágyazott közvetlen érzéki- észleleti úton szerezzenek tapasztalatot.

Középső csoportban a témakörök feldolgozása 2-3 helyszínt és 1 hét benti (termi) felosztással történik.

A nagycsoportosok minden ciklusban egy hétig a helyszínen elevenítik fel tapasztalataikat, ismereteiket, majd 2- 3 hétig benti tanulás következik, amely alkalmas az ismeretek alkalmazására, a gondolkodási műveletek gyakorlására, az alkalmazóképes tudás, a képességfejlődés megfigyelésére játékokon keresztül.

KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE- MATEMATIKA

A matematika a környező világ azon tárgyainak tulajdonságaival történő ismerkedést szolgálja, amelyekkel a gyerekek nap, mint nap kapcsolatba kerülhetnek játékaik vagy más tevékenységük közben. A cél megteremteni annak lehetőségét, hogy tevékenykedések, cselekvések során fejlődjenek képességeik, alakuljon ki bennük pozitív viszony a későbbi matematikához úgy, hogy közben többször megélhetik, átérezhetik a felfedezés, a rátalálás, felismerés, a tudás örömeit.

A spontán helyzeteken kívül rendszeresen szervezni kell matematikatanulást, ahol lehetőség van a hatékony és tudatos egyéni képességfejlesztésre. A gyerekek a feladataikat matematikai játékokkal, játékos feladatokkal oldják meg. A matematikaciklusok szervezése, az epochák témaköreinek meghatározása, hetekre bontása középső- és nagycsoportban azonos.

Négy epocha kialakítására van lehetőség, melynek ajánlott témakörei:

- I. epocha (4 hét): tapasztalatszerzés a környezet tárgyairól, azok tulajdonságairól
- II. epocha (3 hét): téri viszonyok tapasztalása (testséma, térbeli mozgások), irányok
- III. epocha (3 hét): kiterjedések térben, síkban
- IV. epocha (4 hét): tapasztalatszerzés tér- és síkmértani formákról, gyakorlás

A keretanyagból kell az óvodapedagógusnak megkeresni, hogy a gyerekeknek egyénenként milyen matematikai játékkal fejleszti a képességeit, az ő egyéni fejlettségének megfelelően. Kiscsoportban is van matematikai tapasztalatszerzés, a ciklusok kéthetesek. A kiscsoportos

matematikai anyag a közvetlen környezet tárgyainak tulajdonságaival történő ismerkedést szolgálja, közvetlen tapasztalás útján.

Ajánlott témakörök:

- I. epocha (2 hét) tapasztalatszerzés környezetünk tárgyairól (felismerés, megnevezés, szín és egyéb tulajdonság)
- II. epocha (2 hét) tapasztalatszerzés környezetünk tárgyairól (kisebb, nagyobb, több, kevesebb)
- III. epocha (2 hét): téri viszonyok tapasztalása (testséma, mozgások, alacsony, magas, hosszabb, rövidebb)
- IV. epocha (2 hét): a tapasztalatok komplex gyakorlása

Az óvodapedagógus a teljes ciklusra készül. A ciklus anyagát hetekre bontja, majd hetente egymásra építve megtervezi a heti részfeladatokat és a feladatokhoz a feltehetően felhasználásra kerülő játékokat.

VERSELÉS, MESÉLÉS

Mesét vagy verset- egy hétig ugyanazt-a hét minden napján hallanak a gyerekek, megközelítően azonos időben. Szöveghűen, ügyelve arra, hogy a gyerekek képesek legyenek a belső képalakításra. A mesélés a kommunikációs képességfejlesztés legfontosabb eszköze. A mesén való részvétel a gyermekek számára mindig önkéntes. Ők döntenek el, mikor akarják csak játék közben távolról hallgatni a mesét, és mikor akarnak közvetlenül részesei lenni ennek a folyamatnak. Kis-, középső-, és nagycsoportban az anyag kiválasztásánál előtérbe kerülnek az életkori sajátosságok.

A gyűjtemény nagyobb részét a *magyar népmesék és népi mondókák, magyar gyermekköltészet* adják. Fontos a mesék, versek helyes arányának megválasztása, ne kerüljön egyik sem túlsúlyba.

A mesék, versek komplexen kapcsolódjanak más tanulási tevékenységekhez.

A mesélés játékidőn belül történik.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása szempontjából a beszélgetés kiemelt módszer. A sok beszédhelyzet növeli a beszédkedvet. Nagyon fontos, hogy a gyermekek megfigyeléseiket, tapasztalataikat, tevékenységeik mozzanatait fogalmazzák meg szóban is. Beszélgessenek egymással és az óvodapedagógussal, ha arra lehetőség nyílik.

Jó kérdések segítségével, de önállóan fogalmazzák meg élményeiket, máshol szerzett tapasztalataikat. Kérdezzenek, vitassák meg a felmerülő problémákat.

ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A programban az ének- zenének nincs meghatározott ideje, időpontja. Így a hét minden napján, játékidőn belül a mesét követheti az ének, ami egy másfajta játéklehetőség a gyermek számára. Aki akar, részt vesz benne aki akar az tovább játszik. Mivel a részvétel önkéntes és a résztvevők száma változó, ezért fontos, hogy a hét bármely napján legyen lehetőségük a gyerekeknek az énekes játéokra.

A zenei anyag témájában kapcsolódjon az adott epochához. A zenei anyag zömét *a népi mondókák, ölbeli játékok, népi gyermekdalok, és énekes játékok adják. Az ének- zenében egy héten át ugyanaz a zenei anyag. A zenei feladatokat is egy hétre kell bontani.*

A csoportszobában állandó, megszokott helye legyen az ének- zenének, amely megfelelő nagyságú a dalos játék számára. Lehetőséget kell teremteni a spontán zenélésre, éneklésre, táncra, mozgásra, improvizációs képesség fejlődésre.

A zenei képességfejlesztés egyénre szabottan és kötetlen formában történik. A hasonló életkor nem jelent azonos fejlettséget, azonos feladatokat. A tervezésnek a fejlettségből adódó különbségeket tükröznie kell.

Néptánc, gyermektánc

A néptánc nem kapcsolódik kötelezően a programhoz. Csak olyan csoportokban érinti meg a tánc a gyerekeket, ahol az óvodapedagógus tiszta szívvel azonosul a tánccal. Akik élnek e sokszínű eszközzel, azoknak tudniuk kell, a legfontosabb, hogy a gyerekek szeressék meg a zenét, a zenére képesek legyenek önfeledten mozogni, érzelmeiket kifejezni. Önként vehessenek részt, ha akarják, utánozzák az óvodapedagógus táncát, de táncolhassanak saját koreográfiájuk szerint is.

A tánc a mozgásfejlesztés egyik eszköze. Hatására a mozgás többszöri ismétlésére fokozódik az összerendeződés, a mozgás céltudatosabb, pontosabb lesz. A mozgástempó gyorsul, a nehezebb táncmozdulatok egyre tökéletesebb, koordináltabb mozgást eredményeznek. A tánc hatására ügyesebbek lesznek, javul a testtartásuk, mozgásuk esztétikusabbá válik, jelentős a közösségépítő, társas kapcsolatokat erősítő hatása is.

Művészeti programunk egyik eleme, a néptánc, gyermektánc. A program keretein belül elsajátított ismereteket mutatjuk be ünnepek, rendezvények, jeles napok alkalmával.

Tehetséggondozó műhelyünk megvalósítása is ennek kereteire épül, 2 hetes rendszerességgel.

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Az ábrázoló tevékenység során a gyerekeknek hetente új, vagy más technikákat mutatunk be, tanítunk. Legtöbbször önálló elgondolás alapján dolgozhatnak, a témavezérlés ritka, alkalomhoz kötődik.

Az új technika alkalmazása lehetőség a gyerekeknek. Az előző ciklusban használt eszközök mindig elérhetőek, használhatóak, mindig azzal a technikával dolgozunk, amivel kitudják fejteni magukat.

A gyermekek alkotókedvét nem szorítjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermek a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért, önmaga belső látásmódja kifejezéséért vegyen részt az ábrázolásban. Így valósítható meg, hogy a résztvevő gyermekek személyre szóló segítséget kapjanak, az óvodapedagógus követni tudja a szín-, formaviláguk, technikai ismeretük, eszközhasználatuk fejlődését.

Fontos: hogy a gyermekek nap, mint nap lássák, tapasztalják, ismerjék meg az általuk használt anyagok sokszínű tulajdonságát, variálhatóságát. Dolgozzanak gyakran természetes anyagokkal, ismerkedjenek meg az anyag formálhatóságával, nyomatot hagyó technikával, festéssel, tépéssel, vágással, ragasztással, hajtogatással, bábkészítéssel, szappan-, viaszkarccal, kollázs montázs, batikolás, stb. technikával. A festés, az agyagozás, állandó lehetőség legyen a gyermekek számára.

Festhet, ragaszthat, tépkedhet vagy ollóval vágthat, stb. a gyerek, ha kedvet érez hozzá. Mindig olyan technikával dolgozhat, amivel sikerélményhez jut, amivel ki tudja fejteni önmagát, ami újabb és újabb ábrázoló tevékenységre ösztönzi. Több napos munkában is szívesen dolgoznak együtt.

Fontos, hogy ne a csoport életkorát, hanem a gyermekek fejlődési ütemét vegyük figyelembe. A kifejezési mód kialakulására, kiforrására időt kell hagynunk, ezt úgy segíthetjük elő a legjobban, ha a gyermek törekvéseit tiszteletben tartjuk, s építünk a belső motivációkra.

Cél, hogy ábrázolja a gyermek a világot, ahogy ő látja, és nem, ahogy mi mondjuk neki. Nagyon sok belső indíttatású, belső élményre irányuló munka. A saját tapasztalatra, élményekre támaszkodva dolgoznak a gyerekek, bár ebben a korban az utánzásos tanulás is jelentős.

MOZGÁS

A rendszeres egészségfejlesztő mozgás az óvodáskorú gyermek lételeme. Az óvodának biztosítania kell a mozgáshoz szükséges feltételeket, kiemelten azt, hogy a gyerekek naponta több órát szabadlevegőn mozogjanak.

A kiegyensúlyozott személyiségfejlődés feltétele a motoros képességek fejlesztése is. A testi képességek fejlesztése a mozgás tevékenységeken és a mindennapos mozgásfejlesztésen kívül az egész nevelési rendszerben jelen van.

A mozgás kiemelt szerepet tölt be a motoros képességek fejlődésében. Legfontosabb, hogy a gyerekek szívesen mozogjanak, fejlődjön önmagukhoz mértén mozgásképességük. Gyakoroljanak olyan akarati tulajdonságokat, mint a fegyelmezettség, önfegyelem, kitartás, engedelmesség.

Kiscsoportban a feladat, hogy megszerettessük a mozgást. El kell érni, hogy minden gyerek elfogadja a mozgás tevékenységeken a kötelező részvételt.

Középső- és nagycsoportban a terhelés fokozatos növelésére és a gyakorlatok pontos, fegyelmezett, kitartó végeztetésére törekedjünk.

A (heti tervezett mozgás során), a csoport minden tagja egyszerre vesz részt a mozgás tevékenységben. A különböző fejlettségű gyerekeknek a gyakorlatok nehézségi fokozatok szerinti differenciálásával biztosítjuk a megfelelő terhelést.

Az óvodapedagógus tartsa azt mindig szem előtt, hogy a tevékenységeken a részvétel mindig kötelező, a gyerekeknek meg kell tanulni végre hajtani az utasításokat.

A gyakorlatvezetési formák legyenek alkalmasak arra, hogy:

- a gyerekek megszeressék a mozgást
- a gyakorlatok elvégzésére ösztönözze őket
- érdeklődésüket folyamatosan fenntartsa
- figyelmüket irányítsa

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munka- bár játékból gyökeredzik- más indítékból, külső szükségességből motivált, felelősséggel jár, a végeredménye hasznos, szükséges, melyet a gyerekek tapasztalat útján fedeznek fel. Olyan fontos akarati tulajdonságokat fejleszt, mint a kitartás, felelősségérzet, fegyelmezettség, erőfeszítésre készlet, pozitívan és sokoldalúan hat a motoros képesség fejlődésére. A munkában a gyerekek sokszínű tapasztalatot szereznek a környezetről, az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról.

Fontos, hogy:

- a gyerekek tudják, hogy mikor végeznek hasznos, eredményt létrehozó munkát
- szívesen kapcsolódjanak be, önként vállalják a munkában való részvételt

- tanulják meg a munkavégzés pontos menetét, mert itt a részmozzanokat nem lehet felcserélni
- becsülik meg mások munkáját, a közös tevékenység alatt tudjanak alkalmazkodni egymáshoz, pozitív viszony alakuljon ki bennük a munkához.
- tapasztalják, hogy a munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, újra és újra el kell végezni

Munkafajták: önkiszolgáló munka, mindennapi étellel kapcsolatos munkák, heti munkanap, környezet ciklushoz kapcsolódó munkák.

EPOCHÁLIS PROGRAMUNK MEGVALÓSÍTÁSA A MŰVÉSZET ESZKÖZEIVEL

„Rendkívül fontos, hogy amíg gazdagítható a gyermekek érzelmvilága, és ez elsősorban a tizennyolc év alatti életkor, addig a művészeti nevelésre, a befogadás képességének fejlesztésére helyeződjenek a hangsúlyok”
(Freund Tamás)

A művészeti nevelés az érzelmekre épít és a gyermek tevékenységét, alkotókészségét hangsúlyozza. Alapelvünk, hogy gyermekeink szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtésével éljék meg óvodás éveiket úgy, hogy a művészet sokszínű hatása folyamatosan érje őket. A művészeti nevelés nemcsak hasznos, hanem teljességgel elengedhetetlen az egész emberré válás programjában, mely igazi értékekhez juttat. Arra tanít, hogy a gyermek felfedezze, hogy milyen szépségek veszik körül, elvezet a harmóniára, felnyitja a szemét a világ rejtett csodáira. A művészeti tevékenység végzése közben a gyermek alkot, létrehoz és ez az alkotás és létrehozás nem csak a tárgyak világában történhet meg, hanem lelkében, belsőjében, személyiségében is. A különböző alapanyagokkal, technikákkal, művészeti ágakkal, városunk művészeivel való megismerkedésük által, az életkorukhoz és személyiségük fejlettségéhez igazított feladatokon keresztül alakuljon ki igényük a saját élményből merített témák feldolgozására, bemutatására, mely segítse énképük megfelelő alakulását.

Művészeti alkotónapjainkon felhasználjuk a vers, a mese, a dramatikus játékok, az ének és az énekesjátékok, a zenehallgatás, a rajz-mintázás, kézimunka léleknemesítő erejét. Különböző technikákat felhasználó innovatív alkotásainkból kiállításokat rendezünk, vagy a csoportosan készített munkák, óvodánkat díszítik. Minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez,

zenéhez, alkotó tevékenységhez. Ebben a szellemiségben valósítjuk meg nevelési feladatainkat óvodánkban.

Feladatunk, hogy fejlesszük a gyermekek mindazon képességeit, melyekkel formálódik személyiségük, látásmódjuk, a fejlesztésüket segítő látás, hallás, tapintás természetes csatornáin keresztül. Őrizzük a hagyományokat, értékeket, mely által alakíthatjuk a gyermekek jó ízlését, esztétikai kultúráját, fejlesztve kreativitásukat, fantáziájukat, képzeletüket. Megismertessük őket olyan eszközökkel, módszerekkel, önkifejezési módokkal, amelyekkel képesek lesznek élményeik reprodukálására a művészetek területein.

Célunk, a gyermekek és a művészetek közötti pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása, művészeteket értő, befogadó és művelő gyermekek nevelése.

A Művészeti nevelés és a hagyományörzés összekapcsolása

A program a hagyományörzést, a népi kultúra ápolását a művészeti nevelés részének tekinti. A lakóhely hagyományának megfelelően jelennek meg a népszokások, népi játékok, népmesék, népdalok. A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi az előkészületeket és az ünnepet. Az ünnep nem merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együtt játszás.

TEHETSÉGGONDOZÁS

Óvodánk nevelési programjában a tehetségígéretes gyerekek fejlesztése is kiemelt fontossággal bír.

Művészeti nevelésünk és a negyedévente tervezett művészeti alkotónapjaink lehetőséget adnak a gyerekeknek, a különböző művészeti ágak megismerésére. Az alkotások készítése által kialakulhat nyitottságuk, érdeklődésük, amelynek megfelelően igyekszünk tehetségműhelyünket kialakítani.

Zenei tehetséggondozás

Óvodánkban a tehetségígéretes gyerekek fejlesztése, nevelési időben, 2 hetente szervezett műhelymunka keretében zajlik. Ez a tevékenységforma lehetővé teszi az egyéni különbségek figyelembe vételét és differenciálását, melyben kidomborodik az egyéni személyiségfejlesztés, mely az adott gyermek aktuális állapotához fejlettségéhez igazodik.

A zenei tehetséggondozás célja: A tehetségígéretes gyermekek zenei képességeinek maximális kibontakoztatása, zenét értő, szerető, muzikális személyiség megalapozása, zenei anyanyelvünk ápolása. A különböző zenei képességek készségek fejlesztése, kibontakoztatása, éneklé-

si készség fejlesztése; hallásfejlesztés; belső hallás fejlesztése; ritmusérzék fejlesztése, érformák mozgásformák, tánc.

Az óvodai tehetséggondozás a tehetség ígéreték megtalálásával kezdődik, ami után elkezdődhet a fejlesztés, a tehetség ígéretekkel való foglalkozás. Ez történhet az óvodai csoportban, a tevékenységekbe ágyazottan, játékosan, illetve kiscsoportos „tehetséggondozó” műhelyekben.

A tehetséggondozás területei lehetnek:

- kiváló rajzkészség
- zenei hallás, ritmusérzék, harmonikus mozgás (tánc)
- természetismereti témakör
- matematikai képességek
- anyanyelvi- kommunikációs képesség
- kiemelkedő szociális képesség

Feladataink közé tartozik a tehetség ígéretes gyermekek felismerése, motiválni a kreativitásukat, kielégíteni a szükségleteiket, érdeklődésüket, megfelelő eszközökkel, felszerelésekkel ellátni, bátorítani, segíteni fejlődésüket. Sokféle tevékenységet kínálva, segíteni a gyermekeket választani érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet. A gyermek személyiségének figyelembevételével átlagon felüli adottságaik, kreativitásuk, motivációjuk felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése, a tehetségük kibontakoztatása a feladatunk. Az 5-6 éves, illetve iskolába készülő gyermekek számára olyan műhelytevékenység biztosítása, amelyben önmagához mértén kibontakoztathatja tehetségét

Célzott fejlesztés, képességfejlesztés megvalósítása, hogy az átlag feletti képességekkel rendelkező tehetségígéretes megkapják a számukra kielégítő tudást, tapasztalásokat, ami ismereteiket bővíti. Fontos a lehetőségek felkínálása. Minden gyermek tehetséges valamiben, ezt a tehetséget fel kell fedoznünk. Minden esetben a gyermek pozitívumait, erősségét emeljük ki. A műhelymunkát vezető óvodapedagógus feladata, hogy felismerje a gyermekekben rejlő „tehetségcsírákat” és egyénre szabott módon foglalkozzék a tehetség ígéretes gyermekkel az óvodai csoportban vagy külön műhelymunka keretei között.

Célok a tehetséggondozásban:

1. A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása
2. Az egyéni képességekhez igazodó tevékenységtartalmak kidolgozása

3. Egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése;
4. Újszerű módszerekkel, technikákkal foglalkozni a gyerekekkel
5. Bevonni a szülőket a tehetségfejlesztésbe
6. Személyi és tárgyi feltételek biztosítása, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
7. Megfelelő, szeretetteljes légkör kialakítása

A tehetséges kisgyermek jellemzői:

- erőteljes tanulási vágy
- explorációs aktivitás
- féktelen kíváncsiság
- élénk képzelet
- nagyobb általános tájékozottság, szélesebb körű érdeklődés
- fejlett beszédkészség
- elmélyült játéktevékenység
- kiváló koncentrációs képesség
- rövidebb idő alatt több feladatot elvégez
- intenzív érzelmek
- idősebb gyermekek társaságának kedvelése
- egyenetlen fejlődés
- egyes részterületek fejlődése felgyorsul, másoké lemarad

Tulajdonságlista a kiemelkedő képességek felismerésére

Kreativitás jellemzői:

1. Eredeti ötletei vannak, kreatívan gondolkodik.
2. Szokatlan megoldásmódokat keres, mindig új elképzelésekkel áll elő.
3. Saját ötleteit, megoldásait szereti kipróbálni.

4. Sok szabadságot igényel tevékenységeihez, mozgásához.
5. Véleményét gátlás nélkül fejezi ki.
6. Kritikus önmagával és másokkal szemben.
7. Bizonyos dolgokról, jelenségekről fantáziál, megpróbálja azokat teljesen megérteni.
8. Ötleteket keres.
9. Nagyfokú érzékenységet mutat.
10. Egy – egy téma sokáig foglalkoztatja, hosszabb – rövidebb ideig tartó korszakokat él.
Problémaérzékeny.
11. Figyel a dolgok esztétikumára, érzékeny, fogékony a szépre.
12. Humorérzéke feltűnően jó.
13. Elvont dolgok, fogalmak után érdeklődik, összefüggéseket keres: halál, csillagászat, történelmi korok stb.
14. Foglalkoztatja a jó és a rossz kérdése, értékeli az embereket és az eseményeket.
15. Állandóan „ég”, nem tűri a tétlenséget./ kicsi az alvásigénye/
16. Ha valami érdekli megszállottan, kutatja azt.
17. Rajzai különösen kifejezők, expresszívek.

Szociális képességek jellemzői:

1. Hajlamos arra, hogy ő legyen a játék irányítója. Általában irányító szerepet játszik.
2. Gyakran megváltoztatja a játékszabályt.
3. Általában jól együttműködik kortársaival és a felnőttekkel.
4. Nem szeret veszekedni, könnyű kijönni vele. Jó az empatikus készsége, társai szeretik.
5. Szókincse gazdag, választékosan fejezi ki magát, mondanivalóját könnyen megértik.
6. Szeret szervezni.
7. Gyakori, hogy túlzottan kiemeli saját álláspontját, makacsul véghez akarja vinni azt, amit kitalált.
8. Nem foglalkozik azzal, ami nem érdekli.
9. Kritikus másokkal és önmagával szemben.
10. Néha nehezen találja meg a közös hangot kortársaival.

Intellektuális képességek jellemzői:

1. Általános tudás, készségek és fejlődés szempontjából lényegesen előbbre tart kortársaival.
2. Az intellektuális jellegű tevékenységek örömmel töltik el.

3. Szókincse gazdag, választékosan fejezi ki magát, felnőttés kifejezéseket és mondatfüzést használ.
4. Rendkívül sok ismerete van különböző témákról.
5. Szereti az ismeretterjesztő könyveket, enciklopédiákat, filmeket.
6. Szívesen megy múzeumba, kiállításokra.
7. Érdeklődik a betűk iránt, önmaga tanul meg olvasni.
8. Az őt érdeklő témákkal elmélyülten foglalkozik.
9. Mindig van számára valami, ami nagyon érdekli.
10. A felkínált ismereteket könnyen megjegyzezi, később könnyen felidézi azt.
11. Sok kérdése van, kérdései megdöbbentő logikát tükröznek.
12. A számok, matematikai műveletek érdekesek számára.
13. Eredeti ötletekkel oldja meg a logikai feladatokat és a konstrukciós játékokat.
14. Törekszik arra, hogy többet értsen, fedezzen fel a világból, mint amennyit tud.
15. Éles eszű, érti az absztrakt fogalmakat, jól használja őket. Jó megfigyelő.
16. Egyenlőtlenül fejlődik.

ÓVODA KÖZPONT

Tehetséggondozó programja

„Úgy táncolok, ahogy még soha...”

Célkitűzésünk:

Óvodánk nevelési programjában a tehetségigéretes gyerekek fejlesztése, nevelési időben, kéthetente szervezett műhelymunka keretében zajlik. Ez a tevékenységforma lehetővé teszi az egyéni különbségek figyelembe vételét és differenciálását, melyben kidomborodik az egyéni személyiségfejlesztés, mely az adott gyermek aktuális állapotához, fejlettségéhez igazodik.

A játékban, táncban, dalban gazdag tehetséggondozás célja: A tehetségigéretes gyermekek zenei képességeinek maximális kibontakoztatása, zenét értő, szerető, muzikális személyiség megalapozása, zenei anyanyelvünk ápolása. A különböző zenei képességek, készségek fejlesztése, kibontakoztatása, éneklési készség fejlesztése, hallásfejlesztés, belső hallás fejlesztése, ritmusérzék fejlesztése, térformák, mozgásformák, tánc.

Szeretnénk a magyar néptánc, népi játék, gyermekdalok széles tárházából válogatva olyan készség- és képességfejlesztést megvalósítani, ami további fejlődésre ad lehetőséget, korosztályi sajátosságokat figyelembe véve. Egyik legfontosabb célkitűzés, hogy a kiemelkedő képességű gyermekek felfedezésre kerüljenek, személyiségük fejlesztése megvalósuljon.

Olyan gyerekek vesznek részt a programban, akiknek harmonikus, összerendezett a mozgása, élvezik a dalos játékokat, jó a zenei hallásuk, szeretnek szerepeket vállalni, jó ritmusérzéssel rendelkeznek. Fontos helyet kap a ritmus, a szöveg és a dallam kapcsolata, érzékelése testmozgásokkal.

A résztvevő gyerekeknek a népzenei anyag végtelen tárházából igényes dalok válogatása által, illetve a népi játékokban rejlő rengeteg kompetencia megszerzése által szeretnénk ismereteket nyújtani, képességeik fejlődését elősegíteni, fejleszteni táncos mozgáskészségüket, megalapozva a későbbi tánctanuláshoz szükséges technikákat. A mozgás által megteremtjük a kreativitást, az önkifejezés élményét. Célunk, hogy legyen a táncban is, a beszédhez hasonló szókincsük, tudjanak néhány figurát és azokból tetszésük, kedvük szerint tudjanak táncot produkálni (Szabad tánc). A játékok során alkalmazzuk a térformákat is.

Összegzésül elmondhatjuk, hogy a kitűzött cél a táncos mozgás megalapozása, a gyerekekkel az év folyamán számos dalos játék, térforma, tánclépés elsajátítása, melyet társaikkal kedvük szerint szabadon játszhatnak. Mindemellett fontos célunk a táncélmény biztosítása.

A műhelyprogram keretét az évszakok, hónapok és az ünnepek adják.

A népi játékokban, táncban, dalokban, mondókákban, zenés percekben megjelenő készségek és képességek:

Motoros

- *Nagymozgások* (lépés, járás, futás, gurulás, kúszás, mászás) állóképesség, gyorsaság, ugráskészség, forgás, mozgáskoordináció, tartásjavítás, térbeli tájékozódás, kéz- láb koordináció, oldaliság, ritmusérzék, egyenletes lüktetés, köralakítás, körtartás
- *Finommozgás*: fogás, megtartás, elengedés, eszközhasználat, célzás, szem- kéz koordináció, tapsolás, differenciált ujjmozgások (pl. csippentés)

Értelmi

- *Gondolkodási műveletek*: fogalomismeret, összehasonlítás- megkülönböztetés, következtetés- ítéletalkotás, analízis- szintézis, szerialítás, megfigyelőképesség, konkretizálás, általánosítás, csoportosítás, osztályozás, számfogalom, tér- és időbeli viszonyok, problémamegoldó képesség
- *Pszichikus funkciók*: koncentráció, figyelem (spontán, irányított), feladatértés, feladat-tartás, emlékezet, képzelet, szabálytudat, szabálytartás, kreativitás

- *Érzékszervi:* testséma, testtudat, auditív percepció, vizuális percepció, kinesztetikus észlelés, keresztcsatornák, téri irányok, időérzékelés, szem-kéz-láb koordináció

Kommunikációs

- *Verbális:* helyes beszédlejtés, beszéd tisztasága, artikuláció, beszédhallás, beszédértés, beszédészlelés, beszédritmus, szókincs, kifejezőkészség, nyelvhelyesség, hangerő, hanglejtés, hangsúly
- *Nonverbális:* mimika, gesztus, érintés, tekintet, testtartás, utánpótlás

Szociális

- *Társas kapcsolatok:* együttműködés, közösségtudat, szokásalakítás, erkölcsi ítélőképesség, tolerancia, konfliktuskezelés, interperszonális kapcsolatok, szervezőképesség, kudarcűrő képesség, szociális érzékenység, segítőkészség
- *Egyéni megnyilvánulások:* alkalmazkodás, felelősségtudat, esztétika, gátlásoldás, önismeret, attitűdök, önuralom, önfegyelem, játéktevékenység

A fenti felsorolásból kitűnik, hogy a mozgásos, énekes játékok, táncleptések gyakorlása, az ezzel járó feladatok elsajátítása hihetetlen mennyiségű készség és képességfejlesztő hatással van a gyerekek fejlődésére. Segítségünkre vannak az óvodaérettséghez szükséges készségek és képességek építésében.

A program magába foglalja a játékokat, táncokat, mondókákat, dalokat a gyerekek igényeinek és képességeinek figyelembe vételével. Fontos, hogy a gyerekek a játékelményen keresztül juthatnak el ahhoz, hogy a táncot örömteli élményként éljék át, ezért kell megteremteni a jó hangulatot, pedagógiai célunk a táncélmény biztosítása, gyermekközpontú nézőpontot igyekszünk előtérbe helyezni.

Feladatok kidolgozása:

- A tehetséggondozó műhely működéséhez szükséges program kidolgozása, elkészítése
- Megbeszélés az óvoda pedagógusaival a tehetségigéretnek kiválasztásáról (a gyermekek fejlődési lapján rögzített megfigyelések felhasználása, szülők véleménye)
- A nevelésben résztvevő szakemberek (fejlesztőpedagógus, logopédus) véleménye, tapasztalatai
- A személyi és tárgyi feltételek megteremtése
- A tehetséggondozó műhely beindítása

A gyermekek részéről a műhelymunka megkezdése előtt fontos a tudatos járás, ugrás, futás elsajátítása. Ezek az alapok, ebből jön létre a tánc. Ebben a korban még nagyon nagy a moz-

gásigényük, ennek kielégítésére szolgálnak: - a játékos tánclépések különböző eszközök segítségével, - a mozgásos percek mondókákon keresztül, illetve - a rengeteg dalos játék. Azokat a gyermekeket, akikre a tulajdonságlistában szereplő tulajdonságok több mint a fele ráillik, kiválasztjuk, ők kerülnek be a tehetséggondozó csoportba.

Motiváció:

A program hatékony működéséhez elengedhetetlen a motiváció jelenléte, fontos a példamutató. A játék örömlényét a saját örömlünk által tudjuk átadni. Fontos az egymásra hangolódás úgy a gyerekek, mint a pedagógus részéről a közös munka érdekében. Lehetőséget adunk minden alkalommal egy közös beszélgetéssel indítva, hogy röviden megoszthassák a gyerekek aktuális élményeiket. Beszélgetünk velük arról, hogy mit fogunk csinálni, milyen eszközöket fogunk használni, mit fogunk játszani. Bemutatjuk az aktuális ünnepet, mesélünk a néphagyományokról, érdekessé téve a tevékenységet, fenntartva az érdeklődést, részvételt. Leghasznosabb mindig a közös éneklés.

Eszközök:

A műhelymunkát vezető óvodapedagógus széleskörű ismerettel kell rendelkezzen, ismernie kell a gyermekjátékok típusait, játékokat, dalos játékokat, népdalokat, népszokásokat, a tájegységek sajátosságait. Ehhez kell hozzárendelni a megfelelő módszertant. A módszertan a megszerzett ismeretanyag tudatos használata, egymásra építése. A kitűzött mozgásfejlesztési célok, feladatok eléréséhez az *Így tedd rá!* program módszereit, eszközeit használjuk.

Zene: mezőföldi, somogyi, dunántúli, sárközi ugrós és frisscsárdás, illetve a közösségi táncokhoz a moldvai zenei anyagot használjuk.

Eszközök: gumiszalag, kötéll, babzsák, kendő, tulipánok, dió, labda, ugróóvoda, botok

Projekt kipróbálása, módosítása, átalakítása:

Az előzetes tapasztalatok után, érdemes átgondolni a fejlődés, fejlesztés lehetőségeit. A gyermekek összetételét, adottságait, érdeklődéseit figyelembe véve nyitottnak kell lennünk változtatás, újítás felé is.

Megragadunk minden lehetőséget, hogy szakmai konferenciákon, előadásokon vegyünk részt, tapasztatainkat megosztjuk a munkaközösség tagjai között, olvassuk a szakirodalmat, elméleti képzéseken veszünk részt. Fontos az óvodapedagógusok módszertani kultúrájának folyamatos gazdagítása. Bevonjuk a szülőket is a munkába, a családokkal együtt valósítható meg a tehetséggondozás.

Terveink között szerepel más műhelymunkák létrehozása is, ha a gyermekek összetétele, képességeik ezt megkívánják.

*„A művészet célja az, hogy felébressze a szunnyadó
érzelmeket, hogy esztétikai étvágyat keltsen minden iránt,
ami nemes örök és igaz az emberi szellemben.”*

/Hegel²⁰

Mesterprogram

„ALKOSSUNK A MŰVÉSZET ESZKÖZEIVEL”

(2020.01. 01- 2024. 12.31.)

Kozmérné Szökő Erzsébet

---

²⁰ /docplayer.hu/18607575-Nagy-jenone-ovodai-nevelés-a-művészetek-eszközeivel-című-program-adaptációja.html (2018. 11.18.)

Általános terv

„**Alkossunk a művészet eszközeivel**” programom, átfogja a szakmai tevékenységemet, konstruktív gondolkodásomat, a kezdetektől fogva, a jelen időszakában és a további terveimben. Pedagógusi tevékenységeimben mindig motivációt éreztem arra, hogy az ismereteket valami plusz, valami kreatív formában tudjam átadni. Pályám egy jelentős mérföldkővének tekintem a Szentendre Városi Óvodák munkahelyem pedagógusi időszakát, amelyben meg tapasztalhattam a tevékenységek *komplex* megvalósítási formáját, a „Nyolcforrás” Pedagógiai Programunk epochális nevelési módszerét. E nevelési módszer segített abban, hogy pályám kezdetén (1990.) megismert önálló tevékenységekre fókuszált nézőpontomat megváltoztassa és a komplexitást, az egymáshoz kapcsolt tevékenységek eredményesebb, fejlesztőbb alkalmazását elsajátítsam. Pedagógiai Programunk nevelési céljának megfelelően: *„Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. Nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.”*²¹

A gyerekek fejlesztendő területeit elemezve és mérlegelve kezdeményeztem 2017-ben óvodánk művészeti nevelésének keretében (negyedévente), a **művészeti „Alkotónapok”** bevezetését.

A sikeres és eredményes programot, **fejlesztő, innovátori tevékenységem** tervezett programjaként kívánom folytatni 2020.01.01-től óvodámban. - Az óvoda belső környezetének megismerése mellett, a külső környezet felé nyitva, a művészettel nevelés kiegészítésével. A gyermekek ismerjék meg városukat, a városuk értékeit a művészetek eszközeivel, mely által erősödjön a szülőföld iránti szeretetük, hazaszeretetük. Továbbra is negyedévente (évi 3 alkalom) tervezem az „Alkotónapokat”, változatosabb óvodai formában, múzeumokkal, színházakkal, művészek alkotó segítségével. - A kreativitás, a motiváció hiánya, az értékek közvetítése, a motoros képességek fejlesztése, az önbizalom erősítése, a szocializációs képességek mind olyan területek, amelyek plusztámogatásokat igényeltek és igényelnek a jövőben is a gyerekek részéről. Programom kiegészítő eseményeként jelöltem meg a jelenleg is működő, részvételünkkel is támogatott városi szervezésű művészeti érzékenyítő programok, mint pl. a Gye-

---

²¹ file:///D:/OVI%20VEZETÉS!!!!%202016.%2009.%2001.-
/8%20ÓVODAI%20DOKUMENTUMOK/PEDAGÓGIAI%20PROGRAM-
ok!/PEDAGÓGIAI%20PROGRAM%202015..pdf

rekkézzel- Bánáti Sverák művészeti, a Bonbon Matiné kulturális, valamint a Mesemozgató Mozi magyar népmesék sorozatot. Emellett óvodámban a néptánc, népi játékok 2019. januártól induló tehetséggondozó műhely elindítása is hosszú távú célommá vált.

A tervezett öt éves időszakhoz kapcsolódó céljaim

I. Pedagógusok feladata a művészeti érzékenyítéssel

Célkitűzésem, mely egyben a *pedagógusok feladata*, az Óvodai nevelés országos alapprogramjával megegyezően: „*hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.*”²² Legyen feladatunk, hogy az óvoda nyitottságára építve, a művészet eszközeivel hassunk a gyermekekre, fejlesztendő képességterületeik figyelembevételével. Az Alkotónapok 1 kiválasztott alkalma az óvodai környezetben valósuljon meg továbbra is, a Külső világ tevékeny megismerését alapul véve, a Rajzolás, Mintázás, Kézimunka, a Verselés- Mesélés, az Ének- zene, Énekes játék, Gyermektánc és a Mozgás tevékenységeinek komplex egymásra épülésével. Az érték közvetítés, a tudásmegosztás legyen élményforrás, készségeket, képességeket, érzelmi intelligenciát fejlesztő. Az életkori sajátosságokat, a kooperatív vagy egyéni munkaformákat szervezve vegyék figyelembe, megfelelő felkészültséggel (szakkönyveket tanulmányozzák (lásd. javasolt szakirodalom) verseket - meséket pontosan tudják, technikákat ismerjék, szükséges eszközöket biztosítsák) rendelkezzenek. Pedagógusaink feladata, hogy tájékozódjanak új, innovatív technikákról, amelyek a környezetünkben előforduló természetes alapanyagok felhasználásával, munkánk eredményes megvalósulást segítik. Megjelölt 2. Alkotónap, a meghívott művésszel valósuljon meg, - pedagógusaink kompetenciájuknak megfelelően segítsék a művészeti tevékenységek megismerését, kipróbálását, a művészek részvételével az alkotások, a rácsodálkozás örömét, amely hassa át a gyerekek alkotónapjait. Legyenek motiváltak, együttműködőek, szakmai fejlődésük ön vezérelt legyen. Kiválasztott 3. Alkotónap pedig külső programként, múzeum vagy színházlátogatással, művészetkultúra közvetítésével, viselkedéskultúra tanításával valósuljon meg. Vegyenek részt továbbképzéseken, szakmai megbeszéléseken, munkaközösségi műhelymunkákban. Ismereteiket, tapasztalataikat osszák meg szakmai környezetükben. A didaktikai funkciók szerint használják a digitális anyagokat, eszközöket. Az eredmények, produktumok megosztását, értékelését támogassák, a tudásmegosztás formális, in-

²² http://www.budapestedu.hu/data/cms102252/Ovodai_alapprogram.pdf (2018. 11.02.)

formális megosztását segítsék a szakmai közösségek, - munkaközösségek, partnerek, tehetséggondozási műhelyek körében.

II. A külső világ tevékeny megismertetése

II/1. Az Óvodai környezetben, innovatív művészeti programunk tegye lehetővé, a közvetlen környezeti értékek alaposabb, sokrétűbb megismerését, a környezetkultúra kialakítását, a társas kapcsolatok, - együttműködésük alakulását, fejlődését. Az elindított alkotónapokat szeretném folytatni, melyből 1 alkalom a pedagógusokkal, további 1 alkalom az előzetesen megbeszélte Szentendre Művészeinek bevonásával, az óvodai környezetben valósul meg. Ez kiegészülhet a művészek műhelyének meglátogatásával, de tevékenységeinket elsősorban, az óvodai környezetbe tervezem. Kiemelt célom a finommotorikus készségek, képességek fejlesztése, a kognitív (megismerő) funkciók, a pozitív érzelmi viszony alakulásának elősegítése, az alkotás örömeinek fontosságával. Tudatosan tanítsuk a gyerekeket az értékek védelmére, megbecsülésére, művészeti értékek továbbadására. A külső világ tevékeny megismerését alapul véve, a Rajzolás, Mintázás, Kézimunka, vagy a verselés - mesélés, esetleg az Ének- zene, Énekes játék, Gyermektánc tevékenységét emelem ki, minél több tevékenységterület hozzákapcsolásával. A produktumok, az elkészült alkotások, díszítsék óvodánkat, lehetnek ajándékok, vagy kiállításunk után, otthonuk díszé. Sikerkritérium, a gyerekek kooperatív munkafarmában végzett együttműködő tevékenységének az eredménye, - az elkészült alkotás, illetve a gyerekek készségeinek, képességeinek fejlődése, „Az óvodáskorú gyermekek fejlődésének nyomon követése” - mérési lap félévenkénti megjelölésével. Továbbá a szülővárosuk megismertetése, megszerettetése, IKT- s eszközök alkalmazásával az események továbbítása, publikálása. Kiegészítő művészeti tevékenységként kapcsolódjon programunkhoz, kéthetente a néptánc, népi játékok tehetséggondozó műhely, a pedagógusi kompetenciáknak megfelelően.

II/2. A Művészettel nevelés által, célom a tágabb, óvodán kívüli környezet értékeink megismertetése, megtanítása, a nemzeti identitástudat erősítése. *Fejlesztő innovatív kezdeményezés, a 2020. 01.01.től tervezett alkotónapok,* melyek a művészeti értékeket közvetítve, városunk művészeinek együttműködésével fognak megvalósulni. **Lehoczky Krisztina** képzőművész segítségével képzőművészterápiát kaphatnak a gyerekek, játszva a színekkel, a formákkal. **Rezes Hajni** iparművész az agyagozás által, kerámia tárgyak készítésével, pl. a részegész viszonyát, a nyomatok technikáját, a formázást segíti az alkotás közvetítése által. **Hopka Károly** képzőművész, akit a természet és a városa szépségei ihletnek, a természet színeit, az erdők, mezők őszi varázsát segíti papírunkra festeni. **Vincze Ottó** képzőművész, galériavezető és művészeti tanácsadó, - viasz, a fólia innovatív technikáival színesítené a gyerekek fan-

táziáját. **Páljános Erika - Páljános Ervin** képzőművész és szobrász házaspárral agyagozhatunk, tűzzománc technikákkal dolgozhatunk. **Páljános Ervin** munkájának értékeit megismerhetjük városunk több részén, pl. a magyarság ősi szimbóliumát a Turul- szobrot vagy Petőfi Sándor mellszobrát. **Pokorny Attila** természetszobrász segítségével gyurma vagy agyag szobrászkodásával ügyesedhet finommotorikus képességük, fejlődhet érzelmi, esztétikai érzékük. A művészek az együttműködést örömmel vették, segítőkészek és nyitottak programunk iránt. Művészeti kultúrát közvetítő tervezett helyszínek, a városunkban lévő **Szagrális Szövőműhely, Skanzen, - Marcipán Múzeum, a budapesti Mese Múzeum, Budapest Báb-színház, a Kolibri Színház, a Magyar Népi Iparművészeti Múzeum látogatása, a Kutytyomfitty társulat, a Batyu színház meghívása és közös programok a Parti medvében, a helyi könyvtárban.**

III. Fejlesztő, értékközvetítő hatás

Célom a kulturális, művészeti tartalmak továbbítása, a gyermekek kreatív gondolkodásának fejlesztése, önkifejezésének, személyiség formálásának segítése, kollégáim segítségével. A belső képekre, képzetekre épülve segíteni az alkotói szabadság kiteljesedését. Az életkori sajátosságok szerint differenciált, kooperatív, illetve az egyéni alkotófolyamatok tegyék lehetővé az élményszerű újra élés, a játék, a szabadság folyamatos önmegismerését, az örömszerzést, a sikerélményt, a közösségi élmények általi megelégedés megerősítését. Kiemelt hangsúlyt fektetek a gyerekek fejlesztendő területeire, - a kognitív képességeinek és szociális kompetenciáinak, mint a kapcsolatok kialakítása, az együttműködés, a szerepvállalás, a tolerancia fejlesztésére. A festéssel, díszítéssel, gyurmázással és agyagozással, a részképességeket fejlesztjük, a szabad önálló alkotást, a funkcióöröm kialakítását. A kézműves tevékenységek mellett, további célom a mese (érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének legfőbb segítője) eszközeinek sokoldalú megközelítése, meséléssel, mesedramatizálással, bábozással, bábkészítéssel, drámapedagógia játékokkal. Kiemelten a magyar népmesék által alakuljon képzeletük az emberi világ érzelmi viszonyairól, viselkedésformáiról. Szakmai közösségünk feladata legyen a tevékenységek kialakításakor, koordinálásakor, a megfelelő értékközvetítő eszközök átadása. Innovatív fejlesztő célom a 2019. januártól tehetséggondozó műhely kialakítása (az óvodai néptánc, népi játékok kezdeményezés folytatásaként), annak eredményes működtetése, tudásmegosztó bemutatása a belső és külső szakmai közösségben, partneri kapcsolatokban. Sikerkritérium a gyerekek egyéni képességeinek mérhető fejlődése, az alkotások, az eredményesen megvalósított programok, az örömszerzés.

Mesterprogramom tervezett egységei: 2019.09.01- 2019.12.31. **Előkészületi időszak,** melyben a témák megbeszélésre, egyeztetésre kerülnek, a feladatok pedig konkrét kiosztásra. Kapcsolatok felvétele a művésszel, a megjelölt kulturális helyszínnel. Erőforrás és az eszközszükséglet számbavétele. 2020. **A színek játéka.** A tél és az ősz színei, keveredésük festéssel, nemezeléssel, szövőműhelyben megtapasztalva. 2021. **Népünk művészete.** A kenyérsütés folyamatával, a batikolással és az agyagozással ismerjük meg a népi mesterségeket, a népi életmódot. 2022. **Az ehető színesség.** Minden, ami ehető! Marcipánmúzeum látogatása, alkotások marcipánnal, gyümölcsökkel, zöldségekkel. Egészségét teákkal, salátákkal. Fessünk gyümölcsfákat, madaraknak való bogyós bokrokat. Érdekes technikákkal, ötletekkel. 2023. **A látható varázslat.** A mese! Óvónők mesedramatizálása, bábozás, bábkészítés, Mese Múzeumba látogatás. Az állatok világnapja, állatos mesék, hozzá kapcsolt barkácsolással. 2024. **Álarcban.** Szobrászkodjunk! Művésszel a műhelyében, kasírozással maszkot, álarcokat készítsünk, a Ferenczy Múzeum szobrait megismerve, szobros játék, szoborpark tervezett programjaival.

A résztervek fő tevékenységfókuszhoz kapcsolódó feladatai: A fejlesztő, innovátori tevékenységem szerint, a résztervek tervezett feladataival, az óvodán kívüli külső környezet felé kívánok nyitni, a művészettel nevelés komplex tevékenységeivel. A városunk művészeivel közösen alkotunk, a művészeti kultúrát közvetítő múzeumok, Színházak látogatásával, a gyerekek sokoldalú fejlesztését segítjük elő. Tudásmegosztás innovatív publikálással, formális, informális úton. A résztervek felépülése, kiegészített tartalma és partnerei, innovatív, fejlesztő célokat mutatják.

A szakaszok várható eredményei, produktumai: A sokoldalú képességfejlesztés, tehetségígéretes gyerekek meglátása, szabad alkotás öröme, érzelmi, esztétikai nevelés, érték közvetítés, viselkedéskultúra kialakítása. Várható eredményeink az elkészített alkotások, a publikált cikkeim, a meglévő és új kapcsolatok felvétele, a külső környezet, értékeinek megismerése. Tudásmegosztás a külső partnerek felé. Sikerkritérium: Pályázati lehetőségek kihasználása, Múzeumbarát Óvoda, Kincses Kultúróvoda lehessünk.

Óvodánk 2021-ben „Kincses Kultúróvoda” lett, a művészeti mesterprogram tevékenységeinek eredményes megvalósítása, valamint terveit által.

A mesterprogram befejezése 2024 december 31. Megújító minősítő eljárás eseté esetén a program folytatódik, melynek kezdete 2025 január 1. Ennek részletes kidolgozása a mellékletben található.

IX.7 Izbégi Tagóvoda

„A gyerekek olyanok, mint a pillangók a szélben: egyesek magasabbra szállnak, mint mások, de mindegyikük a legjobb tudása szerint repül, miért hasonlítanánk, hát össze őket? Mindegyik más. Mindegyik különleges. Mindegyik gyönyörű!”

(ismeretlen szerző)

A Szentendre Városi Óvodák, tagóvodái a Visegrádi-hegység és a Dunakanyar kapujában a gazdag művészetéről és kultúrájáról méltón híres város közigazgatási területén található. Az évszázadok során több kisebb település és falu is csatlakozott a városhoz. Például Izbég is így lett egyutcás kis faluból, - összeépülés által - Szentendre kertváros jellegű része. Az Izbégi óvoda közvetlen szomszédságában áll egy beépített tornácos, több mint 100 éves épület, amely valamikor postaként üzemelt, majd időről-időre 3 csoportos óvodaként nyitja meg kapuját a gyermekek előtt. Pár lépésnyire a Bükkös patak parkos tanösvényeitől és a közelben kiépített kirándulólhelyektől. Könnyed sétával még egy kis magán állatkert is meglátogatható. Valamint a Skanzen is csak pár buszmegállóra tekinthető meg a Duna-Ipoly Nemzeti Park természetvédelmi terület részeként.

Mit tartunk a legfontosabb feladatunknak?

*„A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős,
jó ítéletű, értelmes, tette kész,
szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet
és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon,
és jóakaraton épülhet.” (Szentgyörgyi Albert/*

Az egyre gyarapodó lakosságnak köszönhetően, nem csak a település jellegzetes hangulata változott, változik meg, de az oktatási-, nevelési intézményekkel szembeni elvárások is. A nevelőtestület a kor szellemiségét, a mikro- és makrokörnyezet változását figyelemmel kísérve alakítja a pedagógiai munkát. Mivel óvodánk környéke csodálatos adottságokkal megáldott, kötelességünknek érezzük, hogy múltja és hagyományai határozzák meg programunk kiemelt feladatait. Így lett **tagóvodánk Pedagógiai programjának fő célkitűzése**: az egészséges életmódra nevelés, a természet megismertetése, megszerettetése és ezen keresztül a környezet-, az állatok védelmére nevelés és az óvodai élet elengedhetetlen élményfeldolgozási lehetősége a mese dramatizálás. Mindezekkel szoros összhangban a városunk jellegzetességéből fakadóan a népi kultúra átadása, a művészeti élmény nyújtása. Így szeretnénk elérni, hogy gyermekeink megéljék, átérezzék a természet és társadalmi örökségünk megóvásának fontos-

ságát. S kétszeres zöld óvodához méltón egészséges, környezetükkel harmonikus kapcsolatban élő gyermekeket neveljünk.

Mi itt dolgozó óvodapedagógusok azt valljuk, hogy „ép testben ép lélekkel fejlődhet egészségesen a gyermek”. Ez tükröződik a tevékenységeinkben, a programjainkban, hagyományainkban, az óvoda és a család kapcsolatában. A környezeti nevelésünk magában foglalja a környezettel való „együttélésre” nevelést, a környezet tényleges védelmét, egyben a környezeti kultúra közvetítését, átadását. A domborzati adottságokhoz igazodva lett kialakítva az udvar alsó és felső része is. Mind a két udvarrészen, gyermekekhez igazodó természetbarát tevékenységnek teremtettünk feltételeket, így lehetőség van KRESZ-pályán játszani, veteményes-, fűszer-, virágos- és sziklakertet gondozni, madarakat etetni-itatni, a rovarhotel lakóit megfigyelni. **Óvodánk kétszeres Zöld Óvoda és elnyerte a Madárbarát kert címet is, illetve 2020-ban az Állatbarát Óvoda címet.** Célunk az ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA és az ÉV ÁLLATVÉDŐ ÓVODÁJA cím elérése. Jó kapcsolatot ápolunk az Állatmentő liga munkatársaival is és közreműködésükkel tartjuk az Állatok világnapi programjainkat.

Szemléletünk szerint az életmód, gondolkodás- és viselkedés fejlesztés, okos és mértéktartó fölhasználás, a teljes személyiséget formálja. Ehhez alakítottuk ki a környezettudatos nevelési projekteket, amelynek egyik új eleme az ÖKO HÉT. A projektekbe feltétlenül beépülnek a jelenleg is működő környezetvédelemmel kapcsolatos zöld ünnepek /pl.: Állatok Világnapja, Környezetvédelmi Világnap/. Szempontunk az energiatakarékosság és a szelektív hulladékgyűjtés tudatosságának elmélyítése. Jó gyakorlatunk, az Egészség hét. Minden ősszel az évszakhoz és a csodálatos természet adta áldáshoz (gyümölcsök) igazodva tartjuk az óvoda keretein belül, a családok bevonásával. Evvel a projekttel, arra törekszünk, hogy a táplálkozásban, mozgásban, életvitelben, a lelki élet ápolásában megfelelő indítást tudjunk adni, a hozzánk járó gyermekeknek és családjuknak egyaránt. Az egészséges életmód egyik meghatározója a rendszeres mozgás is, melyet igyekszünk -tornaterem hiányában a természet adta lehetőségeket kihasználva, az udvaron vagy a patakparti parkos területen- biztosítani, frissítő, kondicionáló játékos mozgásokkal. A helyes táplálkozás és testmozgás mellett azonban meg kell említeni, ami nap, mint nap, bennünket és gyermekinket is érint, vagyis a stressz témakörét. Amihez nélkülözhetetlen a pihenés és alvás, tehát nyugalmi idő biztosítása óvodai keretek között is. A nyugalmat árasztó természetet igyekszünk a fa bútorzattal, a természetsarok kialakításával a csoportokba is becsempészni és mindemellett a mesepedagógia/mesedráma elemeivel egyensúlyt hozni gyermekeink számára. Amikor is a gyermekeink kijátszhatják,

megjeleníthetik vágyaikat, félelmeiket, feloldhatják feszültségüket és kiélhetik kreativitásukat.

Úgy véljük, hogy a folyamatosan és egyre intenzívebben változó világunk és evvel párhuzamosan megemelkedő társadalmi elvárások kapcsán egyre nagyobb szükség van az Óvodák által nyújtott biztonságos, meleg szeretetet sugárzó, megértő, egyéniséget tisztelő és fejlesztő környezetére, a családokkal való együttműködés során. Mivel a különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése is fontos és kiemelt feladata az óvodának. Igyekszünk óvodai keretek között biztosítani, a különböző problémával élő gyermekek számára, a szakemberek által javasolt és a fejlesztési terveknek megfelelő, egyénre szabott esetleg speciális fejlesztéseken való részvételt. Ugyanúgy, mint a tehetségigéretnek tekinthető gyermekek számára, működő tehetséggondozás is. Szeretnénk a családoknak a segítség nyújtás mellett, mintát mutatni a közös elveken és egyetértésen alapuló neveléssel. A multikulturális szemlélet számunkra teljesen egyértelmű és ennek megfelelően az alapelv érvényesítése során, értékként kezeljük a gyerekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket. A kultúra őrzését, átörökítését egyetemes emberi jogként kezeljük. Az integráció lehetőséget nyújt, hogy a külföldi, nem magyar ajkú gyerekek a magyar nyelvet elsajátítsák, de megőrizték saját identitásukat. A tevékenységformák gyakorlásának közege, a játszó, munkálkodó, gyermekgyerekek köre az a környezet, ahol a gyerekek egymásra gyakorolt hatása felerősödhet. Az ajánlott, felkínált tevékenységek mindegyikére jellemző, hogy a felnőtt beszédpéldáját kiemelten kezeli, és ezzel mintegy utánzási példát is nyújt a gyerekek számára. Az ajánlott tevékenységek szervezési keretei minden esetben a differenciálásra, az integrálásra helyezik a hangsúlyt. Esélyegyenlőség kapcsán a tudástartalmat ugyanolyan módon közvetítjük minden gyermek számára, hogy egyénre szabottan, tapasztalati úton, élmények formájában történjen meg a nevelési területek tartalmi feldolgozása.

A megfogalmazott alapelveink érvényesítése minden óvodás gyermekre nézve kötelességünk. Így biztosítjuk minden gyermek számára, hogy:

- A gyerek személyiségét tisztelet, szeretet, megbecsülés és elfogadás övezze.
- Az óvodai élet során az óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciók érvényesüljenek feléjük.
- Az esélyek javítása érdekében nem élünk a pozitív diszkrimináció lehetőségével, helyette a sajátos szükségleteik kielégítését érezzük magunkra nézve kötelezőnek.
- Pedagógiai munkánk hatékony végzése során az egyenlőtlenségek felszámolására törekszünk.

Az óvoda sajátos arcuata

Környezet megismerésére nevelés

Cél:

- a természet megismertetése, megszerettetése és ezen keresztül a környezet védelmére nevelés.
- a gyerekek természeti ismereteinek bővítése, a környezetünk növény és állatvilágának bemutatása.
- hagyományok őrzése
- a környezetvédő életmód megalapozása

Óvodapedagógus feladata:

- gyerekek közvetlen tevékeny bevonása a környezetvédő munkába, néhány védett növény és madár megismertetése.
- a természetben a helyes viselkedésmódok elsajátítása
- a természetsarok kialakításával, mindennapi gondozásával a gyerekek felelősségtudatának fejlesztése.
- az állatok és növények életének megfigyeltetésével, azok tulajdonságainak megismertetése
- versek, elbeszélések előadása a természetről, állatokról. Séták, kirándulások szervezése az óvoda közelében és a távolabbi tájakra (Bükkös-patak, Fővárosi Állatkert, Mogyoróhegy)
- a népi kultúra, a népi hagyományok, jeles napok (Márton nap, Advent, Lucázás, Farsang, Húsvét) és a műalkotások megismertetése (Skanzen, Kovács Margit Múzeum)
- folyamatos és alkalmankénti lehetőségek biztosítása, amikor a gyermekek tevékeny részesei lehetnek környezetük alakításának.
- a csoportszobákban természetsarok létesítése, termések gyűjtés, akváriumok telepítése, halak gondozása
- Gyógynövény és sziklakert építése, gazdagítása folyamatosan, a gyógynövények hasznának felismertetése.

- a fákra madáretetők telepítése, télen a madarak etetése, itatása és folyamatos megfigyelésük.
- az állatok természetes körülmények közötti megfigyeltetése a családi házaknál.
- hagyományok ápolása, amelyek hangsúlyozzák a környezetvédelem fontosságát: Állatok Világnapja, Víz Világnapja, Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap, az örökbe fogadott Szerb–kereszt gondozása stb.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint:

- a gyermekek kedvelik a korosztályuknak megfelelő természetről szóló verseket, elbeszéléseket
- ismerik közvetlen környezetük növényeit, állatvilágát
- szeretnek kirándulni, elsajátítják a helyes viselkedést a természetes és épített környezetben. Gondozzák külső, belső környezetüket
- etetik a halakat, madarakat, gondozzák a növényeket
- természetes anyagokat, terméseket használnak kézműves tevékenységükhöz

Az egészséges életmódra nevelés

Cél

- Egészséges, testileg, lelkileg érett gyerekek nevelése, akiknek belső készítetésévé válik az egészséges életmód.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése.
- A testi képességek és a mozgás fejlesztése.
- Egészségmegőrző szokások megalapozása
- Ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

Óvodapedagógus feladata

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása.
- Kirándulások, séták szervezése
- Az időjárástól függően minél több foglalkozás szabad levegőn tartása.

- Természetes anyagú játékok beszerzése, az udvar folyamatos fejlesztése, ahol a gyerekek megtalálják a mozgásigényüknek megfelelő játékokat (KRESZ-park. mászókák, hinták).
- Esztétikus, környezetbarát csoportszobák kialakítása sok zöld növényvel, természetes alapanyagú bútorok, berendezési tárgyak felhasználásával.
- Zöldség, gyümölcs- napok szervezése.
- A problémákkal küszködő gyermekek fejlesztő pedagógushoz, vagy más szakemberhez irányítása.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

- Szeretnek mozogni szabad levegőn.
- Fejlődik mozgáskoordinációjuk.
- Jól érzik magukat a csoportszobában.
- Szeretik a zöldségeket, gyümölcsöket.
- Szakember segítségével fejlődnek készségeik.

Mesepedagógia, mesedráma

„A mese nem elvezet a valóságtól, mint sokan gondolják, hanem odavezet hozzá, mélyre vezet a lelki valóság tartalmaiban, legyen szó szeretetről és gyűlöletről, a fent emlegetett életről és halálról, jóról és rosszról, küzdelemről.”

Dr. Vekerdy Tamás

Cél

- A gyermeki cselekvésre koncentrálni, feltárni és fejleszteni a gyermekek kreatív képességeit.
- „Újra gondolt, korszerű és gyerekközpontú pedagógiai módszerekkel élővé téve a hagyományt, – a mesélés, mondókázás, szabad népi játék, örömteli éneklés beépítése a tanításba, az óvodai nevelés mindennapi gyakorlatába-, kimeríthetetlen, tiszta, erő és örömforrást jelenthet, minden gyerek, pedagógus és szülő számára.” (Bajzáth Mária)
- „Híd építése, múlt és jelen, test és lélek, ember és ember között, a népmese, a dal, a játék, a tánc felemelő erejével.” (Bajzáth Mária)
- Spontán és tudatosan egyaránt beépítve az elemeket, a saját játékában/tanulásában aktívan résztvevő, a szerepjátékban kiélheti, feldolgozhatja, kontrollálhatja, a civilizáció által okozott és felgyülemlett feszültséget, az esetleges agressziót.

- A mesén keresztül tágul ismeretük, fejlődik erkölcsi érzékük. Megismerkednek új szavakkal, megtapasztalják a jó és a rossz fogalmát, a mese kitűnő kiindulási alap a gyermek sokrétű fejlődésének elősegítéséhez.

Óvodapedagógus feladata

- Tudja illeszteni az intézmény helyi éves programjához, az óvodás gyermekek életkori sajátosságaihoz a mese feldolgozást.
- A meséket minden alkalommal fejből mutatni be, így lehetőség nyílik a gyermekek reakcióinak megfigyelésére.
- Igyekezzen a mesét mindig ugyanazon hangsúlyozással, hangerővel, azonos intenzitással és metakommunikációs jellemzőkkel előadni.
- A napirenden belül mindig állandó helyet biztosítson a mese feldolgozásnak, a körülményeket jól megválasztva.
- Az első két-három mesélés mindig eszköz, illusztráció nélkül történik. Így a kisgyermek a mese egészére tud figyelni, képzelete nem kerül befolyás alá az általunk történt képi megjelenítés elemeivel, biztosabban formálódik mesetudata. A következő 3-4-5 alkalom során alkalmazunk illusztrációt (képek a mese mozzanatairól) síkbábokat, ujjbábokat, kesztyűbábokat, árnyképeket, illusztrálhatjuk a mesét (akár a gyermekek előtt táblarajzzal), plüssjátékokat, a csoportszoba játékkészletét minden olyan képi megjelenítő eszközt, amit meg tudunk valósítani.

Az óvodáskor végére várható fejlettségi szint

- A gyerekek újra élhessék, alkossák a történeteket, élményeket, mindeközben erkölcsi, érzelmi, értelmi és esztétikai mondanivalókkal gazdagodnak. A mese reprodukálása fejlesztő hatással van a gyermekek inter- (személyek között) és intraperszonális (személyen belüli) képességeinek alakulására, amellet, hogy együtt kell működniük társaikkal, saját magukról is képet kapnak.
- A drámapedagógiai módszer segítségével a gyermekek önkifejezése, kognitív képesség, kooperatív készsége fejlődik, melynek hatására az óvodai életben könnyebben megállják helyüket.

Az óvodai élet megszervezése

Gyermekkép

Célunk a 3- 8 éves gyermeki személyiség kibontakozásának segítése, a sokoldalú, harmonikus fejlődés lehetőségeinek megteremtése a családi nevelést kiegészítve.

Ezért célunk, hogy a hozzánk járó gyermekek örömmel, boldogan jöjjenek intézményünkbe. Minden területen gyermekközpontú, és családias óvodának valljuk magunkat mind a falusias jelleg, mind a szülőkkel való közvetlen kapcsolat, mind értékrendünk, nevelési módszereink terén. Ebben a családias intézményben fontos, hogy a gyermekek minden társukat ismerjék és bármely felnőtthez bátran forduljanak. Zöld óvodaként kiemelt feladatunk –már csak a helyi lehetőségek kiaknázásával is- a környezettudatos magatartásra, a környezet és a természetvédelemre nevelés és az értékek védelmére való igény kialakítása tudatos pedagógiai munkával.

Óvodakép

Fő célunk közel hozni a természetet, az egészségvédelmet gyermekeinkhez. A természeti környezet adta lehetőségek kihasználásával (séták, kirándulások, játék az udvaron, a patakparton...) tevékenységeink, óvodai életünk megszervezésével (zöld jeles napok, és saját jeles napjaink megünneplése) valamint az udvarunk (fák, odúk, etető, rovarhotel, komposztáló, futballpálya, KRESZ pálya, fűszerkert...), csoportszobáink kialakításával (természetes anyagok használata, akvárium, természet sarok).

A pedagógusok és a többi dolgozó befogadó attitűdje meghatározó, mivel ezzel tudunk példát mutatni a hozzánk járó gyermeknek az elfogadásról, illetve az előítéletmentes együtt élésről.

A csoportszervezés elvei

Óvodánk 3 tiszta életkorú, esetenként (a jelentkező gyermekek életkorától függően) részben osztott korcsoportokban működik. A csoportokat összeszokott óvónő és dajka hármassal vezetik keresztül a kis-, középső- és nagycsoporton át.

Személyi feltételek

Tagóvodánkban 6 óvónő (közülük 1 tagintézmény-igazgató) 3 dajka 1 pedagógiai asszisztens lát el nevelői munkát, 1 karbantartó pedig kertrendezési, karbantartói munkát.

Az óvónők a városban működő szakmai munkaközösségek aktív tagjai (Szentendrei Óvónők Környezeti Munkaközössége, Kompetencia Munkaközösség) folyamatosan képzik magukat (továbbképzések, tanfolyamok, szakmai műhelyek...) Szakképzett, naprakész dajkáink, pedagógiai asszisztensünk az óvodai nevelés segítői. Az óvodapedagógusaink munkájának szerves

része mind a Zöld óvoda arculat, mind pedig az egészségnevelési arculat beépítése a mindennapi óvodai életbe, ennek megfelelően rugalmas, kreatív, innovatív testülettel dolgozunk.

A sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartásbeli nehézségekkel küzdő gyermekek felzárkóztatását, fejlesztését utazó gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus, logopédus, valamint gyerekpszichológus végzi heti rendszerességgel.

Tárgyi feltételek

Óvodánk berendezéseinek döntő része természetes anyagokból készült. Mind a 3 csoport rendelkezik akváriummal, természet sarokkal, növényekkel, ahol afrikai óriáscsigákat is gondozhatnak gyermekeink. Folyamatosan karban tartott berendezéseink, játékeszközeink segítik a pedagógiai munkánkat, a gyermekek biztonságos játékát, fejlesztését. Tornateremmel sajnos nem rendelkezünk, de tornaszerekkel el van látva intézményünk. Az udvari játékok (labdák, hajtányok, motorok, biciklik, homokozó játékok, fa kockák, rajzeszközök, trambulín, KRESZ táblák stb), mászóakák, hinták, homokozók, padok, a kertünk növényei szintén folyamatos ellenőrzés és karbantartás, gondozás alatt vannak. Az udvart folyamatosan gondozzuk, a gyermekekkel együtt is, a karbantartónkkal, illetve évente egyszerönkéntes munka során a szülőkkel is (ilyenkor nagyobb munkák, pl. festés, csiszolás is történnek).

Konyhánkban turmix, gyümölcs centrifuga, robotgép, a sütéshez szükséges eszközök, tálak mind fellelhetők, ezeket a gyermekekkel rendszeresen használjuk is. IKT eszközök (vetítő, diavetítő, hangfal, CD lejátszó, rádió, számítógép) is jelen vannak tevékenységeinkben.

Az óvodában dolgozó minden felnőttnek feladata a játékeszközök megfelelő állapotának felmérése és megőrzése.

Napirend-hetirend

Napirendünk kialakítása az óvoda házirendjében foglaltakra alapszik (gyermekek fogadása, kapu zárása, nyitva tartás), de minden csoport az életkori sajátosságokhoz és a pedagógiai attitűdhez mérve alakíthatja ki magának. Ilyen például az alvás, étkezés ideje, ez az életkori sajátosságokhoz mérten csoportonként változó, a tevékenységek hossza is (kiscsoport 10-15 perc, középső csoport 15-20 perc, nagycsoport 30-35 perc → eddig terjed maximálisan a gyermekek figyelmé) a csoport szokás és szabályrendszere, hetirendje pedig pedagógiai attitűdtől függő.

Napirendünk szervezésének célja a folytonosság, a keretek megadása, amely ritmust ad a napnak, ami az óvodás életkorban a biztonságérzetet erősíti a gyermekekben, valamint az időérzékelést segíti elő (pl. ebéd után jön anya, a gyermek tudja, hogy ha az udvaron sorakozunk, nemsokára öltözés, kézmosás, ebéd, és már itt is van anya). Mindazonáltal az állandó napi-

rendnek fontos rugalmasnak is lennie, mivel egyes események, programok miatt változhat a megszokott ritmus.

Az óvodapedagógus feladata a gyermek óvodába fogadása esetén

- A kisgyereket óvodába érkezése előtt látogassák meg a saját otthonában, a saját szobájában.
- A családlátogatásra alaposan készüljenek fel! Benyomásaikat ne ott, illetve ne akkor rögzítsék.
- Kellő empátiával kezeljék az óvodába fogadást.
- Az óvodapedagógusi páros és a dajka egyeztessék módszereiket, legyenek közösen a kisgyermeknek segítők.
- Érvényesítsék az egyéni bánásmód elvét.
- Éljenek a folyamatos befogadás lehetőségével.
- Tervezzék meg a folyamatos befogadás ütemezését úgy, hogy sem az óvodai csoport, sem saját maguk számára ne okozzon megterhelést.
- Adjanak elegendő időt, élményt a gyerek számára.
- Kiemelten érvényesítsék az egyéni sajátosságok figyelembevételének elvét.
- Életkortól függetlenül tegyék lehetővé a gyerekek befogadását.
- A bölcsődéből, bölcsődékből érkezett gyerekeknek is jár az átmenet megkönnyítése.
- Legyenek a szülő segítségére, amennyiben úgy tapasztalják, hogy számára ez a feladat nehézséget okoz.
- Ne töltsenek ki a szülővel anamnézis lapot, helyette a családlátogatás tapasztalatait rögzítsék a kialakított dokumentációs rendszerük alapján.
- Kérjék, hogy a szülei mutassák be gyermeküket írásos formában, akár gyermekük kedvenc fényképével is illusztrált füzet formájában! A füzet tartalma lehet a gyerek rajzainak összessége.

Az óvodapedagógus feladata a gyerek iskolára való alkalmassá tétele esetén

- Munkájuk során tudatosodjék bennük, hogy ez a feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével tervezzék meg a gyerekek fejlesztési programját.
- Vegyék figyelembe a gyerekek érési folyamatait.

- Az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyerekeket megismerve oldják meg a 3–7 éves életszakasz feladatait úgy, hogy előkészítik a következő életszakaszt.
- Ne feledkezzenek meg a fejlesztés során a gyerek elemi pszichikus szükségletének kielégítéséről, a játékról! A játékba integrálják be a nevelés többi eszközét is!
- Mielőtt az óvodai látogatásra sor kerülne, az óvónők látogassanak el az iskolába, és hospitáljanak több órán, hogy az óvodai tevékenységi formákhoz leginkább hasonlót tudják bemutatni óvodásaik számára.
- Készítsék elő a gyerekeket az óvodai látogatásra.
- Látogassanak el közösen egy iskolába, egy órára.
- Felelősségteljesen, szakmailag kompetens módon döntsenek az egyes gyerek iskolára való alkalmassága felől.
- Adjanak meg minden információs segítséget a szülők számára, amennyiben úgy érzik, hogy bizonytalanok gyermekük iskolára való alkalmassága felől
- Látogassák meg a gyerekeket az iskolában
- Tapasztalataik alapján értékeljék ki saját elvárásaikat az iskolával szemben
- Kezdeményezzenek kölcsönös hospitálási lehetőséget
- A kölcsönösség formai elemei váljanak tartalmivá

Az óvoda kapcsolatai

Óvoda – család kapcsolata

Célunk a szülőkkel a jó kapcsolat kialakítása, mivel az óvodai nevelés az otthoni nevelést kiegészítve működhet csak eredményesen. Családlátogatások során betekintést nyerhetünk az otthoni életbe, mely a pedagógiai munkánkat és a gyermekek megértését is nagyban elősegíti mindazon túl, hogy a szülőkkel való kapcsolatépítés is megtörténik. Szülői értekezletek, fogadó órák, beszélgetések során közvetlenül, a faliújságon, zárt internetes csoportokban, e-mailben közvetetten tájékoztatjuk a szülőket az óvodai programokról, fontos eseményekről, a gyermekekkel kapcsolatos információkat egyéni beszélgetések, fogadóórák alkalmával osztjuk meg velük. Fontos, hogy a szülővel partnerkapcsolatot tudjunk kialakítani a megfelelő pedagógiai munka érdekében. Családias, falusias óvoda lévén szerencsére ez jól működik.

Óvoda - Madarász óvoda

A Madarász ovi program évek óta programjaink szerves része. Zöld óvoda és Madárbarát kertként remekül beilleszthetőek nevelési tervünkbe, arculatunkba az előadások, gyakorlati bemutatók, tanulmányi kirándulások. Fontos a jó kapcsolat az ornitológussal, aki a gyerekekhez igen közel áll, remekül ért a nyelvükön, s rengeteg hasznos tudás ad át nekik minden alkalommal.

Az adott félévre előre, időben egyeztetjük az ornitológussal, illetve a résztvevő csoportokkal a programokat. Telefonon, illetve személyesen tartjuk a kapcsolatot egymással.

Óvoda – Gondozási Központ

Hagyományörzés: az 1998. augusztus 1-jén kötött kölcsönös együttműködési szerződést folyamatosan megújítjuk. Ez a szerződés az idős emberek támogatását és a gyermekek érzelmi és értelmi fejlesztését segíti, az idős emberek tiszteletére, szeretetére nevelésen alapul. Az Idősek Világnapja alkalmából a nagycsoportosok műsort adnak. Anyák napján műsorral és ajándékkal köszöntjük a nagymamákat.

Pest Megyei Szakszolgálat Szentendrei Tagintézménye

A gyermekek fejlesztése, beszédhibáinak javítása, a zökkenőmentes beiskolázás biztosítása érdekében azonos célokra alapuló kapcsolatot kell fenntartani a Pest Megyei Szakszolgálat Szentendrei Tagintézménye szakembereivel.

Kapcsolattartás formái

Kerek-asztal beszélgetés

Személyes beszélgetés a problémás esetről, gyermekről

Vizsgálatok kérése írásban, indoklással

Visszajelzés a vizsgálatról, írásban

Együttműködési megállapodás a logopédiai fejlesztések ellátására

A különleges bánásmódot igénylő gyerekek fejlesztésére, fejlesztési tervek elkészítése, megbeszélése.

Óvoda-bölcsőde kapcsolata

Mivel több kisgyermek érkezik a bölcsődéből, személyes kapcsolatot tartunk a bölcsőde vezetőjével és gondozónőivel. Figyelembe vesszük az ott kialakult szokásrendszert. Az óvodai beiratkozás előtt a bölcsőde vezetője tájékoztatást ad az intézményükből várható gyermekek létszámáról. Így is szeretnénk biztosítani a gyerekek számára: a biztonságot, a nyugalmat, a folyamatosságot, a fejlődést.

Feladataink

Meglátogatni őket a családjukban, a bölcsődei csoportjukban.

Részt venni a bölcsődei szülői értekezleteken.

Kezdeményezni a két intézmény egymással szembeni elvárásainak megismerését, közelítését.

Kapcsolattartás formái: A kapcsolatot az tagintézmény-igazgató tartja

Személyes beszélgetés

Kölcsönös látogatás

Közös programok

Gyámügyi Iroda, Népjóléti Iroda

A szociálisan hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, illetve szü-leiket az irodához irányítjuk. A gyermekvédelmi felelősön keresztül támogatásokat javasolunk.

A kapcsolattartást a tagintézmény-igazgató és a gyermekvédelmi felelős látja el.

Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat

Családi konfliktusokban és azok problémamegoldásában nyújt segítséget.

A kapcsolattartást a tagintézmény-igazgató és a gyermekvédelmi felelős látja el vagy a problémát

észlelő óvónő. Probléma esetén azonnali intézkedés, segítségkérés telefonon, személyesen.

Fokozottan figyelemmel kísérjük a családok életét, a gyermekkel való bánásmódot.

Óvoda – Védőnői Szolgálat

Folyamatos jó kapcsolatot ápolunk az óvodába járó gyermekek védőnőivel. Az óvoda védőnője évente több alkalommal is meglátogatja óvodánkat a gyermekek egészségi állapotának felmérése érdekében. Szükség esetén, telefonon értesítjük és azonnal késégesen jön intézményünkbe az adott helyzet megoldásának érdekében.

Óvoda – óvoda/ Izbégi általános Óvoda / kapcsolata

Az óvoda-óvoda kapcsolatában arra törekszünk, hogy az óvoda megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően, úgy neveljük és fejlesszük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek és legyenek képesek az óvodai tanulmányok megkezdésére. Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő-mentesebbé tegyük. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő és megtartó kapcsolatra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt. A kapcsolatot az óvodavezető, a tagintézmény-igazgató és az óvodapedagógusok tartják. Az óvodai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt. Kölcsönös látogatások, szakmai tanácskozások, megbeszélések, illetve az elsős gyermekek szüleinek szóló szülői értekezleten való részvétel.

Az óvodás gyermekekkel ellátogatunk az iskolába, közös rendezvények, játékok, ünnepeket is tartunk.

Az óvodai élet tevékenységi formái

Tevékenységeinket a komplexitás jellemzi.

Játék

A gyermek létformája a játék. Célunk a játék terének, környezetének, eszközeinek biztosítása, hogy a gyermek harmonikusan fejlődhessen, kielégíthesse a játékszükségletét.

Élményforrás, személyiség fejlesztő hatású és a fejlesztő tevékenység színtere is. Elsődleges tehát, hogy a gyermekek elegendő, megfelelő minőségű eszközt, időt és teret kapjanak ahhoz, hogy játszanak.

Óvodánkban igyekszünk természetes anyagú játékokat is biztosítani gyermekeink számára, egyeseket az óvodapedagógusok a gyerekekkel saját kezűleg készítettek. A játékok az egészségvédelem szempontjából folyamatosan karban tartottak, valamint az udvari játékok sokaságával biztosítjuk a gyermekek mozgásigényének kielégítését is, ezzel tovább védve, óvva

egészségüket (hinta, csúszda, homokozó, trambulín, hajtányok, egyensúlyozó játékok, rollek, biciklik, labdák, karikák, nyáron pancsoló...).

Verselés, mesélés

Fő célunk a gyermeket az anyanyelv szeretetére, tiszteletére nevelni, példamutatással és a hozzájuk közel álló tartalmak választásával, dramatizációval, mese és vers feldolgozásokkal. Mesélésre, könyvnezegetésre és bábozásra alkalmas nyugalmas helyet, eszközöket és hangulatot biztosítunk. A gyermeki önkifejezés, a szókincs, a szép, tiszta beszéd fejlesztése mind célunk. Témáinkat mindig az adott gyermekcsoport egyéni, életkori sajátosságaihoz mérten, illetve az adott időszakhoz kapcsolódóan választjuk ki (pl. heti téma, Karácsony, stb.). A klasszikus gyermekirodalmi műveken túl igyekszünk új meséket, verseket is belevenni terveinkbe. Minden nap megjelenik a mese, vers a napirendünkben. Nagy hangsúlyt kapnak a növényekről, állatokról a természetről szóló mesék, versek.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Hangszeres játékkal, tiszta, szép énekkel, zenehallgatással szeretettjük meg gyermekekkel a zenét. Tevékenységeink tartalmát ugyancsak az adott gyermekcsoport egyéni, életkori sajátosságaihoz mérten, illetve az adott időszakhoz kapcsolódóan választjuk ki. A néphagyomány éltetés (a népi gyermekdalok, és népdalok útján), a zöld óvoda arculat mind megjelenik témaválasztásunkban (pl. újrahasznosított anyagokból hangszerek készítése, állatos, növényes mondókák, énekek). Körjátékokkal, gyermektánccal a közösségi érzést is fejlesztjük, és az egészséges életmódra is nevelünk.

Rajzolás, mintázás, kézi munka

Tevékenységeink során az újrahasznosításra (pl. papírmásé, papírmerítés, dekopázsolás, mozaikképek készítése maradék papírból...) a takarékoskodás, a természet kincseinek felhasználására kerül a hangsúly. Ezzel a gyermeki fantáziát, problémamegoldó képességet, kreativitást mind fejlesztjük. Az esetleges újrahasznosítható hulladékokat elrakjuk, vagy együtt levisszük a papírgyűjteményünkbe. Környezettudatosságra is nevelünk a fejlesztések során.

Mozgás

A mozgás mindennapjaink szerves része az egészségvédelmi arculatból kifolyólag. Igyekszünk minél több időt tölteni a szabad levegőn mind séták (patakpart, Csicserkő-domb, séták, kirándulások) mind az udvari tevékenységek során. Tornatermünk sajnos nincsen, így mozgásos tevékenységeinket a teremben kell megoldanunk, de amint az idő engedi, az udvaron

igyekszünk tornázni. Számos tornaeszközzel rendelkezünk, melyeket rendszeresen használunk is tevékenységeink során.

Külső világ tevékeny megismerése környezeti tartalommal

Kiemelt tevékenységformánk a mozgáson kívül. Az egészség hét, az Őszi Teadélután, a Papírgyűjtés, az elemgyűjtés, az ÖKO hét, a zöld jeles napok, valamint a Népi jeles napok megünneplése, a madarász ovi tevékenységek igen fontos szerepe töltenek be környezeti nevelőmunkánkban. Csoportjainkban természetsarok, akvárium, természetes anyagú berendezések, közös használatú nagytűk, konyhánkban konyhai eszközeink, udvarunkon udvari berendezéseink (madárodú, rovarhotel madáritató, madáretető, cseresznye és diófák, gyógy, fűszer és dísznövényeink, komposztáló) mind remek lehetőséget nyújtanak abban, hogy testközelben vizsgálódhassunk, kísérletezzünk. A gyermek számára sokkal könnyebben érthető a tapasztalás útján szerzett tudás. A természeti lehetőségek igen jók a közeli domb, a patakpart elérhető sétával, a Duna, a belváros, a Skanzen, az erdő pedig rövid autóbuszos úttal. Célunk a környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, tudatosítása. Ehhez elengedhetetlen a példamutatás. Fontos a hazaszeret erősítése is gyermekinkben, mely a környezetünk védelme, a népi hagyományok éltetése és példamutatás útján történhet meg. Mindennapos mozgásos tevékenységekkel, gyümölcs és zöldség fogyasztással egészséges ételek, italok fogyasztásával, KRESZ pályával az egészséges életmódra nevelünk.

Ide tartozik a problémamegoldó gondolkodás, matematikai tartalmú ismeretek nyújtása, a testkép, testséma, összefüggések felismerésének, rész-egész viszonyok felismerésének fejlesztése is a matematika eszközeivel.

Könnyen elérhető további természeti adottságok: Pl: Duna-Ipoly Nemzeti Park, Natura 2000, Duna, Bükkös-patak, Sztaravoda forrás, Pilis- hegység, Visegrádi-hegység, Kő-hegy, az örökbe fogadott Szerb–kereszt

Múzeumok: Szentendre múzeumai (Kovács Margit, Ferenczy, Karácsony Múzeum...), Skanzen, utcák, épületek, műemlékek, család, mesterségek- foglalkozások, közlekedés.

Zöld jeles napok: Állatok világnapja: október 4, Víz világnapja: március 22, Föld napja április 22, Madarak- és fák napja május 10. Környezetvédelmi világnap június 5.

Népi jeles napok: szüret, Mihály nap, Márton lap, Advent, Luca nap, Borbála nap, Karácsony, Farsang, Húsvét, György nap

Munka jellegű tevékenységek

A gyermekeket a közvetlen tárgyi környezet védelmére, rendezettségének megőrzésére és saját maguk rendezettségére is buzdítjuk. A naposi feladatok, az önkiszolgálás, a közös játékszortírozás, elrakodás, a növények, akvárium gondozása mind a felelősségtudatot erősíti, és a munkára nevel. Elengedhetetlen az óvónői példamutatás. Közös babafürdetéssel, játéktisztítással természetes tisztító szerek felhasználásával alternatív megoldást mutatunk a gyermekeknek a mosószer, mosogatószer használata helyett. A nagyobb ünnepek előtt közösen takarítjuk ki a csoportszobát környezetbarát tisztítószerekkel. A kertrendezéssel, az udvar rendben tartásával is közösen foglalkozunk. Célunk, hogy kialakuljon a gyermekekben a rendre, tisztaságára való igény, valamint az is, hogy megbecsüljék mások, és a saját munkájukat is.

Szolgáltatások az Óvodában

Utazó gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus, és gyermekpszichológus segíti a gyermekek felzárkóztatását.

Számos bábszínházi, színházi előadást láthatunk az utazó színházi művészek közreműködésével.

Évente fényképész érkezik óvodánkba, aki minden gyermeket illetve csoportot lefotóz, ezt a szülők megrendelhetik, amennyiben szeretnék.

Lehetőségük van a szülőknek kedvezményesen könyveket, újságot rendelni.

Az óvodába heti kétszer utazó foci edző érkezik, aki elviszi a focipályára edzésre a gyermekeket.

Tehetséggondozó komplex műhely az óvodánkban

Célunk, hogy az átlag feletti, intellektuális képességekkel, kreativitással és feladat elkötelezettséggel rendelkező tehetségígéreteknek olyan foglalkozást biztosítsunk, ami az érdeklődési területüket kielégíti, illetve tovább bővíti. Óvodánkban a tehetséggondozás a csoportokban történő észlelést, felmérést követően 2 hetente 1 délelőtt az óvodapedagógusok saját kiemelkedő szakterületének megfelelően, felváltva tartanak 10,30 órától 30-40 perc tehetséggondozást az adott érdeklődésű gyermekeknek. A különböző tehetségigéreteket a kiemelkedő képességeiknek megfelelően összegyűjtve, kisebb (mikro) csoportokban külön foglalkozás kertében fejlesztjük a mozgás - alapozó terápia; a mesepedagógia és a képzőművészet eszközeivel, az adott pedagógus saját szaktudásának legjavát adva.

Tehetséggondozási feladatunk

- tehetségi diagnosztikai rendszer kialakítása, felismerni a tehetséget és megjelenési formáit.

- kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit, segíteni a gyermeket a tovább fejlődésben
- esélyegyenlőség biztosítása a gyermek szabad önkifejezésének elősegítése (lehetőség biztosítása a kötetlen tevékenykedésre is!), olyan légkör megteremtése, ahol a gyermekek önmagukhoz mérten bontakoztathatják ki tehetségüket,
- személyi, tárgyi feltételek biztosítása, éves munkaterv elkészítése, sokszínű tevékenységtartalmak összegyűjtése műhely kialakítása,
- a tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő erős oldalának fejlesztésével a gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség)
- megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása.

Megvalósulása

Mozgás területén a komplex mozgásfejlesztésen alapuló, az óvodába is megvalósítható Alapozó terápia és a Kulcsár módszer eszközeivel, a mozgásfejlesztési gyakorlatsorral, hatunk az emberi agyban a beszéd működéséért (olvasás, írás) felelős területekre is. A mozgásalapot fejlesztő pedagógiai módszerekkel tesszük teljessé (idő, tér, emlékezet, hallás- és beszédészlelés-fejlesztés, stb.). A gyerekek alapvető mozgásigényére támaszkodva tovább fejlesszük mozgáskoordinációjukat, ügyességüket, egyensúlyérzéküket, rugalmasságukat, ritmusos mozgásokat, tér- és alaklátásukat. Mivel a mozgásfejlődés szoros kapcsolatban áll az idegrendszer érésevel, így nagy jelentősége van, a személyiség valamennyi szegmensének fejlesztésében. A mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), a testi képességeket, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában.

Ábrázolás területén, a gyermek élmény és fantáziavilágának vizuális, szabad önkifejezésének biztosítása; a gyermekek tér, forma, színeképzetének gazdagítása; esztétikai, szép iránti nyitottság, igényesség alakítása. Finom kézmozgás ügyesedése a technikákkal való megismerkedés.

Mesepedagógia, a mesedráma keretein belül, a drámajátékokon alapuló módszerekkel lehetővé teszi a különféle pszichés-, magatartási problémák, stressz tüneteinek kezelését és feloldását, mindemellett a személyiséget is komplexen fejleszti a közös kapcsolódási pontok, érdeklődési területek feltárásával erősíti a közösségi érzés alakulását. A foglalkozásokon résztvevő gyermekek mesefeldolgozásokat, saját meséket játszanak el, kalandoznak jelmezekben bújva, különleges szerepekben próbálhatják ki magukat a mesevilágot átélve.

Környezeti nevelés a gyermekek harmonikus személyiségfejlesztésével érzékenyítés, ismeretük gazdagodjon. A játékos kísérletek vizsgálódások, és a közös megfigyelések során formálódjon kapcsolattartásuk, pozitív értékítéletük. Megalapozzuk a környezettudatos magatartásokat természettudományos módszerek alkalmazásával, kíváncsiságon alapuló nyitottságra neveléssel. Fejlődjön az együttérzés, a beleélő és beleérző képességük, képesek legyenek önálló gondolkodásra.

IX.8 Egres úti Tagóvoda

Az Egres úti Tagóvoda bemutatása

Tagóvodánk festői környezetben a Pismány hegy lábánál fekszik, mely Szentendre kiemelt lakóövezete. Gyönyörű kilátás a hegyekre, tiszta levegő, csönd és madárcsicsergés, ami környezetünk meghatározó eleme. Udvarunk mögötti részen folyik a Sztaravoda patak.

Az óvoda mögötti patak partot örökbe fogadtuk, gondozzuk, ott tanösvényt, bogár/madár és béka megfigyelő állomásokat alakítottunk ki. Folyosónkon fotókból álló tanösvényt hoztunk létre,- tehetséges kolléganőm segítségével-, mely mindennapi életünk része, nem kell hozzá látogatást szervezni.

Az épület teljesen új, 2016. január 11-én lett átadva. Ebből adódóan korszerű, jól felszerelt Az itt élő családok kimondottan jó módúnak, többségében értelmiséginek számítanak, ők képezik óvodánk közösségét.

Az óvoda építésének kezdete óta aktívan részt vettem a munkálatokban. Az elrendezésbe és kivitelezésbe természetesen nem volt beleszólásom, de a színek, burkolatok, eszközök, berendezési tárgyak, udvari játékok megrendelésébe, játékok, sporteszközök kiválasztásába igen.

Zeneiség, mint sajátos arculat

Az Egres Úti Tagóvoda, a Szentendre Városi Óvodák nyolcadik tagóvodája, mely a „Nyolc forrás” pedagógiai programban meghatározottak szerint működik. Óvodánk sajátos arculatát a zenei hármas egység adja, mely a komolyzene, népzene és igényes kortárs zene naponta megvalósuló produktumaira épül.

Zenei programunk a mindennapi differenciált fejlesztésben, valamint a tehetséggondozásban is segítségünkre van, mely óvodánkban meglehetősen szükségszerű, tekintve az egyre nagyobb számban jelenlévő tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő gyerekek számát. Mi a mozgássérült és látássérült gyermekek ellátását vállaltuk.

Óvodánk innovációjának meghatározója, hogy az óvodai nevelés általános elveinek és nevelési feladatainak betartása mellett, nagyobb hangsúlyt fektetünk gyermekeink esztétikai, érzelmi nevelésére, az ének, az énekes játékok és gyermektánc megszerettetésére, óvodai hangszerek megismerésére, használatára. A zene, a tánc és az éneklés a mindennapi tevékenységünk része. Zenei műveltségünk fejlesztésével hozzásegítjük a hozzánk járó gyerekeket az önkifejezés egy sajátos módjához.

Óvodánkban a zenei nevelés három részből tevődik össze, teljes harmóniát alkotva:

- a népzene, mint a tradíció eszköze,
- a klasszikus zene, mint örök zene,
- valamint az igényes kortárs zene, mely mindennapi életünk része,

Az elmúlt évek tapasztalatai arra biztatnak bennünket, hogy továbbra is bátran válogassunk az igényes zenei darabok között, azokat felhasználva mindennapi tervezett tevékenységeinkhez. Jó alapot biztosítva ezzel a meséhez, vershez, kézműves tevékenységekhez. Zenei nevelésünk segítségével fejlődik gyermekeink esztétikai érzéke, erkölcsi érzékenységük, ritmusérzékük, táncművelésük, éneklési készségük, kreativitásuk, önkifejezésük. Megismerkednek a népi és a klasszikus zenekari hangszerekkel. A sokszínű zenei válogatás lehetővé teszi gyermekeink zenei kultúrájának fejlődését, nyitottságuk kialakítását szolgálja.

A mai állandóan változó és felgyorsult világunkban szükségszerű olyan statikus értékeket bevinni nevelési struktúránkba, amelyek nem amortizálódnak, nem divatosak, viszont értéket képviselnek, minőséget garantálnak. A gyermekek fejlesztésének, nevelésének legfontosabb alapját a felhasználható tudás megszerzése adja. Ezek mentén haladva feladatunk az alapkészségek javítása, használható képességek fejlesztése az óvoda adta lehetőségeken keresztül.

Zenei programunk megvalósításában nagy segítség számunkra a zeneóvoda, akivel az elmúlt években nagyon konstruktív kapcsolatot sikerült kialakítanunk. A zeneiskolás növendékek havi rendszerességgel járnak hozzánk koncertezni, ebben az évben is folytatjuk a velük megkezdett közös munkát. Tematikus találkozásaink alkalmával az óvodások megismerkednek a népi hangszerekkel, vonósokkal, ütősökkel, fa fúvósokkal, réz fúvósokkal, pengetősökkel, billentyűsökkel, kamarazenekari előadáson veszünk részt, valamint az internet segítségével egy klasszikus nagy zenekari előadáson is szerepelünk. . Óriási eredménynek tekintem, hogy – immár hat év elteltével, - több olyan kisgyermeket is felismerünk a fellépők között, akik hozzánk jártak korábban óvodába és ezen zenei programsorozatnak köszönhetően zeneóvodai tanulmányokba kezdtek.

További nevelési feladatunk, a zene és egyéb művészeti ág kooperációjának létrehozása. Így jött létre a festészet és a zene havi rendszerességgel ismétlődő folyamata, melyet idén szintén folytatunk, Lehoczky Krisztina segítségével.

A nálunk dolgozó óvónők többségének szép énekhangjuk van, néhányan, köztük jómagam is, a szentendrei Musica Beata városi kórusban énekelünk, van, aki hangszeren is játszik. A kollektívának fontos a zene szeretete és mindennapjainkban való megélése, melyet a munkánkban kamatoztatni tudunk, ezáltal szebbé, színesebbé, igényesebbé téve nevelőmunkánkat. Zenei válogatásunkat igényesen állítjuk össze az év első munkatársi értekezletén. A felhasznált zenei irodalom válogatásánál törekszünk az igényességre, változatosságra, gyermek közelségre, jól adaptálhatóságra.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja előírja a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozást, valamint kiemelt figyelmet fordít az egészség megőrzésre, a prevencióra. Mindennapi munkánk során a sajátos nevelésű gyermekek differenciált fejlesztésére a zene adta lehetőségekkel is tudunk élni.

Egészség projekt heteink éves programtervünk szerves részét képezik.

Tárgyi feltételeink, az épület kialakítása és gazdag eszközeink lehetővé teszik a heti két tornatermi tevékenység betervezését, megvalósítását. A hozzánk járó gyerekek mozgásfejlesztését, fizikai állapotának javítását, alapkészségeinek fejlesztését fontosnak tartjuk, ezért biztosítjuk a heti kettő tornatermi nagytestnevelés foglalkozást. A mindennapi mozgás biztosítására lehetőség van a hetven négyzetméteres csoportszobákban, valamint a hatalmas, gumitéglás futópályával rendelkező udvaron is.

Kiemelt céljaink, feladataink

- az óvodában eltöltött minden nap élménnyel teli legyen
- óvodánkban szeretetteljes, elfogadó légkörben nevelkedjenek az óvodások
- tematikus zenei heteink felkeltik érdeklődésüket a különböző zenei műfajok iránt, amelyekben sokoldalú ismeretekre tesznek szert
- a zene, mint művészeti ág, segíti gyermekeink esztétikai érzékének fejlődését
- empátiára és türelemre nevelünk
- fejlesztjük a kreativitást, improvizációs képességet
- hozzásegítjük gyermekeinket a megfelelő önkifejezési eszközök megtalálásához
- miközben képzeletük, intellektusuk fejlődik, megtapasztalják az emberi/társas kapcsolatokban való eligazodást, egymás elfogadását, segítségét

- célunk és feladatunk, a zene megszerettetése és befogadására való képesség megalapozása
- személyiségfejlesztés az óvodai nevelés adta eszközökkel, valamint a zene eszköztárával
- zenei képességek, készségek fejlesztése (ritmusérzék, éneklési készség, tiszta éneklés, ritmushangszerek, mozgásformák, tánclépések)
- népzene, klasszikus és kortárs zenei művek megjelenése az óvodai zenei nevelésünkben

További céljaink

- Saját elvárásainknak való megfelelés
- Nevelői közösségünk szakmai színvonalának további erősítése
- Jól működő, konstruktív, lojális nevelőtestület létrehozása
- Óvodánk sajátos arculatának finomítása, gyakorlati megvalósításának folyamatos kontrollálása, zenei spektrum szélesítése
- A gyerekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése
- A 2017.januárban létrejött alapítványunk propagálása
- Családias közösség létrehozása
- Tehetséggondozási munkacsoport munkájának újragondolása
- „Zöld óvoda” szemléletformálás elősegítése a dolgozók, a gyermekek és a szülők körében

Év elején a legfontosabb teendőnk az új gyerekek beilleszkedésének megsegítése, a régi gyerekek visszaszoktatása az óvodai szokás és szabályrendszerhez. Fontos, hogy az új gyerekek szeptemberi hónapban megtanuljanak kiigazodni az új környezetben, megismerjék az itt dolgozó felnőtteket és hozzájuk járó gyerekeket, az épület általuk használt részeit, az udvart, valamint az udvari játékokat, zöldséges kertünket, melyet a gyerekekkel mi magunk gondozunk. A csoportnapló elején a befogadási tervben mindez megtekinthető.

Fontos feladatunk, hogy a beilleszkedési időszakban a gyerekeket állandó érzelmi biztonság, állandóság vegye körül. Az óvónők meg tudják teremteni a stabilitást, pozitív benyomások érik a gyerekeket az óvodában minden nap, a konfliktusok kezelésében mutassunk nekik személyes példát, megoldási módokat javasoljunk.

A höcöggetők, lovagoltatók, kiszámoló, csiklandozók, körjátékok, páros játékok, gyermek táncok, kifordulás, kapus népi körjátékok hozzásegítik a gyerekeket a könnyedebb beilleszkedéshez, hiszen alapvető tevékenységük, a játék által integrálódnak.

Környezetvédelem

Mi, az Egres úti ovisok, nagy hangsúlyt fektetünk a környezetvédelemre. A rajzolásra szánt papírt szelektíven gyűjtjük, a konyhában szelektív hulladékgyűjtőt használnak a dadus nénik, az udvaron 3 komposztálót is használunk, melyek a konyhai hulladék és az udvari szerves hulladék komposztálására alkalmasak. Nem pazaroljuk a vizet, víztakarékos mérőprogramban veszünk részt. Takarékoskodunk az árammal, csak a használatos helységeket világítjuk. Locsolásra a vízgyűjtő edényben összegyűjtött vizet is használjuk. Növényesítünk, fát ültetünk, zöldséges kertet gondozunk, ezeket a szülők szíves bevonásával tesszük. A zöldséges kertben napraforgót, kukoricát, tököt, paradicsomot, karalábét, epret, krumplit, salátát ültettünk, melynek fejlődését folyamatosan vizsgáljuk. A folyosón lévő „Zöld pont” tábla alatt „Csere textil bevásárló szatyor” pontot hoztunk létre, mellyel a szülők vásárlási szokásain kívánunk változtatni. Udvarunkon folyamatosan ültetünk fákat, cserjéket. Madáretetőket, madáritatókat és bogárhoteleket gondozunk, és madárodúkat a patakparti fákon. A tavalyi évben alapított „Zöld könyvtár” szemléletformáló irodalmi anyagát folyamatosan bővítjük, és mind a kollektíva, mind a családok számára elérhetővé tesszük. Csatlakozunk ebben a nevelési évben is a Jane Goodall Intézet mobiltelefon gyűjtő kampányához. Továbbra is havonta szervezzük a Lépten-nyomon Mobil Környezeti Nevelési Program alkalmait. Kéthavonta „Bogárháton” környezeti nevelési program látogat el hozzánk. Júniusban két napos erdei óvodai programot szervezünk az óvoda nagycsoportosainknak.

Pedagógiai gyakorlat

Mindennapi pedagógiai munkánkat természetesen az *Óvodai nevelés országos alapprogram-jához* igazítva, annak útmutatása szerint végezzük. Mindennapi tevékenységünkben, tervező munkánkban a heti zenei anyagot szem előtt tartva, ahhoz szervesen csatlakoztatva szervezzük a többi tevékenységi területet, mint mese-vers, külső világ tevékeny megismerése, énekzene, énekes játék, gyermektánc, mozgás, néphagyományok, ábrázolási- kreatív tevékenységek, zenei anyagunk összehangolása a havi zeneóvodai hangversenyekkel, egyéb művészeti ág, mint festés,- mozgás alkalmazása heti gyakorlatunkban. Tervezőmunkánkban ez jól nyomon követhető. A heti zenei anyaghoz jól illeszthető minden tevékenységi területen kiválasztott téma.

Kiemelten fókuszálunk a következő területekre

- az egészséges életmód alakítása

Célunk, az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására. Az alapos és rendszeres kézmosást tudatosan kell alkalmazni.

- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés

Óvodánk, a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére, védelmére. Szociálisan érzékeny gyermekeket kívánunk nevelni, akik nyitottak egymás problémájára, elfogadóak és befogadóak.

- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, kiszámolók, höcögтетők, kortárs irodalmi alkotások, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek egyaránt megjelennek. Tervezőmunkánkban ez jól nyomon követhető. A Híd logopédiai program napi alkalmazásával pedig elősegítjük a logopédiai problémákkal küzdők helyes beszédfejlődését.

Valljuk, hogy a játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. Nálunk a zene van fókuszban, ennek rendeljük alá a többi, óvodai gyakorlatban megvalósuló tevékenységi ágakat. Mint, mese-vers, kézműves tevékenység, külső környezet megismerése, ének- zene- gyermektánc, mozgás. A heti zenei anyag meghatározza a többi tevékenység témáját, melyet remekül lehet csatolni hozzá.

Pl.: Heti zenei anyag: Saint-Sans: Az állatok farsangja, Farsangi témahét, álarcok, maskarák készítése, farsangi népszokások megismerése, projektoros bemutatása, állati mozgások utánzása, a zene inspirálta szabad tánc mozgások, farsangi témájú mese és vers válogatás.

Nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

Céljaink; hogy a hozzánk járó gyerekek kreativitása, önértékelése, belső szabályozása, motiváltsága egészségesen fejlődjön. A nálunk töltött időszak élményekkel és értékekkel teli legyen. A módszerek, az eszközök, a szervezeti formák, az ellenőrzés, az értékelés, a mérés a gyermek személyiségének folyamatos fejlődését, fejlesztését segítse elő – ne váljon öncélúvá.

Tehetséggondozás

Tehetséggondozási feladatkörünk ellátására kidolgoztunk programokat, melynek keretében Lehoczky Krisztina szentendrei kortárs festőnő havi rendszerességgel tanít festészetet óvodásaink számára, két tehetséges kollégám pedig agyagozó műhelyt, valamint néptánc oktatást vállalt. Óvodánkban Helen Doron módszerre épülő angol kiselőképző működik.

A tagóvodában megvalósuló éves programok

Az elmúlt évek jól bevált hagyományait továbbvisszük.

Magyar népmesék hete: Egész héten a népmesei hősökkel ismerkedünk, a gyerekek beöltöznek kedvenc mesehősük ruhájába, a nagyok saját népmesével készülnek, majd pénteken az óvó nénik mesejátékával zárjuk a hetet.

Állatok napja: Egyhetes témahét. A közös programzárásra az aulában kerül sor, ahol kiállítást rendezünk a családok bevonásával, melyen minden csoport alkotása szerepel.

Adventi készülődés és karácsonyozás: A csoportok kedves karácsonyi műsorokkal, közös gyermek-szülő programokkal készülnek a karácsonyra. Óvodaszinten egy közös karácsonyi ünneplést rendezünk az aulában, ahol az egész kollektíva színvonalas hangversenyt ad a gyerekeknek, karácsonyi dalokat éneklünk.

Medve témahét: Minden a maciról szól. Az aulában medve barlangot rendezünk be, ahová egész héten várjuk a mackókat.

Farsangi mesejáték: A farsangi fergeteget most is, mint minden évben mesejátékkal zárjuk, amit az aulában adtunk elő a gyerekeknek. Ezt követően táncházazunk.

Víz világnapja, témahét: Forgószínpad szerűen dolgozzuk fel a témát. Minden csoportban más-más érdekes tevékenységet, kísérletet lehet végezni a témával kapcsolatban, óvónői vezetéssel. A csoportok saját kiállítással készülnek

Egészség világnapja téma hét:

Bánáti- Sverák múzeumpedagógiai program, Festés Lehoczky Krisztával, Madarászovi, báb-színház, zeneóvodai hangverseny havi, illetve kéthavi rendszerességgel szerepel nálunk.

Föld napi témahét : Csoportonként szervezve, kültéri és beltéri program

Húsvéti témahét: A néphagyományoknak megfelelően locsolkodást rendeztünk csoportonként ünnepelve

Családi nap: A csoportok saját szervezésében, a koronavírusra való tekintettel, kizárólag kültéri program

Anyák napja: Minden csoport kirándulással, műsorral köszönti az édesanyákat, kizárólag kültéri program

Madarak és fák napja témahét: A környezetünkben élő madarak és fák megismerése, gondozása.

Évzárók: A csoportok maguk szervezik, kizárólag kültéri program. Nagyon színvonalas, vidám, gyermek centrikus évzárókat tartunk minden évben.

Gyermeknap: Az óvoda éves utolsó, nagy, közös programja. A kollektíva szervezi a gyerekeknek, minden dolgozónak reszortja van, saját vállalás szerint. Lesz itt légvár, csillámtetkő, akadálypálya, mese mozi az aulában, hajfonás, gofri sütés. A gyerekek imádják ezt a napot, hiszen itt is minden értük van és nekik szól.

Havonta:

Zeneóvodai hangverseny, Habakukk bábszínház előadásai, festés Lehoczky Krisztával

Kéthavonta:

Bogárháton környezeti program.

Sajátos kapcsolati rendszerek

- Szabadtéri Néprajzi Múzeum
Évente legalább egyszer ellátogatunk a Skanzenbe, ahol a gyerekek vagy szervezett tematikus programokon vesznek részt, vagy megismerkednek egy-egy tájegységgel.
- Ferenczy Múzeum
A Bánáti Sverák program keretében festést, agyagozást tanulunk a múzeumpedagógusok szervezésében.
- Kovács Margit Múzeum

Múzeumlátogatás a nagycsoportosok részére.

- Vujicsics Tihamér Zeneóvoda

Kéthavonta koncerteznek nálunk a zeneiskolások, így a zenei programunk nagyszerű segítői. Májusban mi látogatunk el a zeneiskolába, ahol egy évzáró koncertet szerveznek az Egres úti óvodások és szüleik részére.

Óvodánkban Furák V Erzsébet látja el ezt a funkciót, szükség esetén neki jelezzük a problémákat.

- Bölcsőde
- Lépten-Nyomon Mobil Környezetnevelési Program: egy nevelési évben 8 alkalommal tartanak foglalkozásokat óvodánkban.

Alapítvány

- Az Egres Óvoda Alapítvány 2017-ben jött létre. Az óvodai eszközök, programok támogatása, finanszírozása és fejlesztésére céljából.

X. Szakmai munkaközösségeink

X.1 PRO URBE díjas Szentendrei Óvónők Néphagyományt Éltető Közössége (SZÓNÉK)

„ Nem elég a dalt, a mondókát, énekes játékot újra megtanulni s megtanítani, hanem vele együtt ezt a kultúrát is el kell sajátítani és továbbadni.”-írja Dr. Barsi Ernő népzenekutató Népi hagyományaink az óvodában könyvében.

Ez a mottója a több mint 30 éve működő munkaközösségünknek, mely azokból az óvodapedagógusokból szerveződött, akik számára a népi hagyományaink az értéket jelentik, akik ezzel a szemlélettel szeretnék pedagógiai munkájukat kiegészíteni.

Célunk, hogy minél többet tudjunk meg a népi játékok, szokások háttéréről, arról a kultúráról, melynek a dal vagy a játék szerves része.

Segítségünkre van ebben a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, ahol autentikus környezetben élhetjük meg a népszokásokat. Azokat a szokásokat, melyek a közösség által közvetített és elfogadott viselkedési mintát és életmódot jelentik.

Naptári ünnepeket: karácsony, húsvét, pünkösd, jeles napok

Gazdasági élet ünnepeit: aratás, szüret, fonó, kukoricafosztó

Emberi élet ünnepeit: keresztelő, legényavatás, lakodalom

Emlékünnepeket: március 15. gyereknap, anyák napja

A megfelelő környezet kevés, szükség van néprajzi ismeretre, játékkismeretre, melyet a muzeológusok és a múzeumpedagógusok segítségével kapunk meg.

Elengedhetetlen a kapcsolódó szakirodalom megismerése, önképzés, továbbképzéseken való részvétel.

Munkaközösségünk működési rendje:

Munkaterv elkészítése, mely az óvodai nevelés Országos Alapprogramjára épül. Kiemelten az értékorientált nevelésre, a verselés mesélés területén a népi, népmesei és dajkai hagyományokra, a gyermektáncon belül a népdalok tovább éltetésére, a kézi munkán keresztül a természetes anyagok megismerésére, a népi mozgásos játékok fejlesztő hatására.

Éves tematikánk tartalmazza: Hol találkozunk? Milyen elméleti ismeretre kínál lehetőséget a téma, ki lesz az előadó? Gyakorlati játékbemutató, kézműves tevékenység.

Évente két alkalommal a Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületének szervezésében, továbbképzésen veszünk részt. Az őszi alkalom helyszíne a Skanzen, melyben közösségünk a házigazda. Mintát adni, átörökíteni megtisztelő feladat és nagy felelősség.

Közös kirándulással zárjuk az évet, ahol értékeljük a munkánkat.

Fontos, hogy hírt adjunk magunkról, megosszuk tudásunkat!

A játékfűzések megjelentek könyv alakban, *Szájról szájra, kézről kézre* címen, négy kötetben. 2002-ben a 10 éven keresztül gyűjtött „magokat” játékfűzéseket adtuk ki, 2006-ban a játékfűzések tartalmukban gazdagodtak, kézműves és népmese-ötletek kapcsolódtak hozzájuk. 2012-ben a 20 éves SZÓNÉK egy kikristályosodott hagyomány-éltető munkát adott ki a kezéből, melyet a megjelölt forrásokkal már az óvóképzős hallgatók is bátran használhatnak, mint módszertani könyvet. 2022-ben a negyedik könyv a játékfűzésekhez kapcsolódóan a tervezést magát is tartalmazza. Lehetőséget kínál, mintát ad ahhoz, hogy hogyan épülhet be a hagyomány a pedagógiai munkába?!

2012-ben a 20 éves munkánkról DVD jelent meg, ahol látható, hogy hogyan is épül fel egy kerek esztendő. Rövid ízelítőt kaphat mindenki, aki megnézi abból, hogy milyen szokásőrző játékok valók az óvodás korosztálynak.

Fontos, hogy jelen legyünk, ezért építjük és ápoljuk kapcsolatainkat.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeummal, ahol rendezvényeken is fellépünk, pl. Márton napi tollfosztó, bábelőadás Mikuláskor, húsvéti fesztivál.

Néphagyományőrző Óvodapedagógusok Egyesületével, melynek találkozási lehetőséget kínálnak, hogy a hasonló szemlélettel dolgozó óvodapedagógusok tapasztalatot cseréljenek.

A székelyudvarhelyi Napsugár Óvodai Egyesület által szervezett találkozókön megismerhetjük a külföldi magyar óvodák pedagógiai munkáját.

A Barcsay Jenő Általános Óvoda alsós diákjaival az óvodás gyerekek átélhetik az iskolába toborzás szokását.

Szentendre Kulturális Központtal, melynek városi programjain vesznek részt a munkaközösséghez tartozó óvodák. Pl. adventi program, *Menjünk mi is Betlehembe*

Elismerések:

2011. Miniszteri elismerő oklevél a 20 éves SZÓNÉK

2016. Városi Pro Urbe díj

Munkaközösségünk azzal a hittel teszi a dolgát, hogy, aki nem született bele a hagyományba az kapjon segítséget, támogatást ahhoz, hogy megismerje kulturális értékeinket, tudja, hogy kik vagyunk, ismerje meg gyökereinket.

X.2 Szentendrei Óvónők Környezetnevelői Munkaközössége

„A környezeti nevelés nem más, mint környezeti kultúrára nevelés. A környezeti nevelés hivatott biztosítani a környezet megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert és elkötelezettséget, mindez jóval több, mint egyszerű környezetvédelem. A környezeti nevelés célja továbbá, hogy kialakítson az emberekben és a társadalom egészében egy új, az eddigétől lényegesen eltérő, környezettel kapcsolatos viselkedésmintát....”

(Horváth Dániel: Környezeti nevelés lehetőségei, Új Pedagógiai Szemle 2006. május)

A környezeti nevelés intézményi keretek között az óvodában kezdődik. A mi feladatunk, hogy olyan élményeket, tapasztalatokat nyújtsunk a kigyermek számára, melyek őket érzelmileg megragadják. Elültetve bennük azt a csírákat, amiből további életük során kibontakozhat a környezet szeretete, megóvása. A Környezetnevelői Munkaközösség pedagógusai különösen elkötelezettek a feladat iránt.

Célunk, hogy tudásunkat, tapasztalatainkat, ötleteinket megosszuk egymással, valamint lehetőség szerint egy-egy témában szakemberek munkájával ismerkedjünk. Találkozásainkkor sokat kirándulunk, végigjárva azokat a helyeket, ahová a gyerekeket is elvihetjük, közben megfigyeljük az adott környezet növény és állatvilágát, jelenségeit.

Helyi adottságaink, a környék természeti szépségei, a Duna, a Bükkös patak, a Visegrádi hegység, a Szentendrei sziget csodálatos tája segíti munkánkat, s mindig ad új felfedezni valót.

Találkozásaink tartalma szorosan kapcsolódnak a „Zöld Ünnepekhez”, melyek a témáink alapját adják.

Zöld ünnepek:

Szeptember 3. szombatja: Takarítási Világnap

Szeptember 22. Autómentes Világnap

Október 4. Az Állatok Világnapja

November 1. Fenntartható Élelmezés Napja

December 29. A Biodiverzitás Védelmének Világnapja

Február 2. Vizes Élőhelyek Világnapja

Március 1. Az Újrapapír Napja

Március 6. Nemzetközi Energiahatékonysági Nap

Március 10. Beporzók Napja

Március 18. Újrahasznosítás világnapja

Március 21. Az Erdők Világnapja

Március 22. A Víz Világnapja

Április 22. A Föld Napja

Április 30. Méhek Hazai Napja

Május 10. Madarak és Fák Napja

Május 22. Magyar Természet Napja

Június 5. Környezetvédelmi Világnap

Június 8. Óceánok Világnapja

Munkaközösségünk működési rendje:

Munkaterv elkészítése, melynek alapja az óvodai nevelés Országos Alapprogramja. A környezeti nevelés, az egészséges életmódra nevelés, a környezettudatos magatartásformálás és az értékmegóvás megvalósításának lehetőségei, a zöld ünnepek mentén. Tágabb környezetünk megismerése, tanösvények, kiránduló helyek értő felfedezése. Ezen lehetőségek beépítése az

óvodai munkánkba, egyéb tevékenységi területekkel való összekapcsolásának lehetőségei, a komplex feldolgozás jegyében.

Éves tematikánk tartalmazza az adott témát, a helyszínt, a találkozás időpontját, a téma előadóját, vezetőjét.

Fejlődésünk, tudásmegosztásunk érdekében:

Ajánlunk egymásnak szakirodalmat, IKT eszközökön használható programokat, applikációkat.

Mivel Szentendrén több óvoda is részt vesz a Zöld Óvoda Programban, ennek megvalósítási gyakorlatáról is megosztjuk tapasztalatainkat.

X.3 Szentendrei Óvodapedagógusok Tehetséggondozó Munkaközössége

„A tehetség természeti kincs. Önmagában hordozza a fejlődést, mint egy mag és természetes módon kifejlődik. Szükség van a megóvására, gondozására. A tehetség gondozása a nemzet kultúrájának és a tanítás általános gyakorlatának szerves része.” (Dr. Gyarmathy Éva).

Munkaközösségünk 2018.-ban alakult, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának iránymutatása alapján. Úgy gondoltuk, hogy fontos lenne - fejlesztő jellegű folyamatként - egy szakmai műhelymunka, tehetséggondozó munkaközösség kialakítása, melynek elsődleges célja a kezdeteknél: pedagógusaink szerezzenek tapasztalatot és jártasságot 5-7 éves gyermekek tehetséggondozásával kapcsolatos - differenciált, egyéni sajátosságokat figyelembe vevő - személyiségfejlesztés módszereiről és a konkrét megvalósításáról.

A tehetséggondozás újszerű innovatív próbálkozás óvodáink életében. Feladatunk, a kiemelkedő képességű gyerekek korai felismerése, fejlesztése és támogatása. A különleges tehetség megnyilvánulhat mozgásban, szociális képességekben, művészeti adottságokban vagy átlagon felüli intellektusban. Gyakori, hogy ezek a tehetségformák együttesen lépnek fel. Vannak rendkívüli tehetségek, akik csak egy adott területen tűnnek ki. Az óvodában még csak tehetségigéretéről beszélünk. A gyermekek fejlesztése során fontosnak tartjuk a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett az átlagos képességek, az egész személyiség támogatását. Minden esetben szükség van támogatásra, ösztönzésre, mely a további fejlődést elősegíti. Óvodáinkban a kiválóan kreatív tehetség ígéretes gyerekek a saját csoportjukban élik óvodás életüket, elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, szeretnek. A gyermekek fejlesztése két szinten működik: az óvodai csoportokban a napi tevékenységbe ágyazva, ill. a Tehetséggondozó Műhelyekben. A műhelyek kialakítása az óvodák egyéni arculatához kapcsolódva történt, ehhez a koncepcióhoz dolgozták ki a pedagógusok a munkatervüket és készítették el a projekteket.

A munkaközösség céljai

- Tapasztalatcsere
- Az érintett területeken való szakmai tájékozódás: szakirodalom felkutatása, megismerése, átadása; jöjjenek létre az egymástól való tanulás színterei. pl. -Képességek kibontakoztatása a tehetséggondozás tükrében
- Pedagógusi módszertani eszköztár mint a tehetségek segítésének forrása
- Tehetséggondozás mint komplex személyiségfejlesztés
- A tehetséggondozás jó gyakorlataira inspiráció, példamutatás
- Kapcsolatfelvétel egy olyan intézménnyel, ahol már a újszerű fejlesztéseket alkalmazzák
- Folyamatos szakmai együttműködő kapcsolat kialakítása és fenntartása.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden belső és külső partnerünkkel.
- A pedagógusok módszertani kultúrájának gazdagítása, legyenek nyitottak és fogékonyak az új módszerek iránt. Jó gyakorlatra való inspiráció, példamutatás.

Feladatunk

- Tehetség fejlesztő programjukhoz kapcsolódva újabb korszerűbb pedagógiai módszerekkel ismerkedjenek meg
- Inspiráló, újszerű élmények gazdagítása a múzeumpedagógiai foglalkozásokkal kiállítások megtekintésével, táncpedagógiai foglalkozásokon való részvétellel és újszerű művészeti tehetségfejlesztő programok megismerésével.
- Önképzés, szakmai tárgyi feltételek biztosításával szakirodalom megismerésével.

Megvalósítás lehetőségei

- Külső szakember előadásának megszervezése,
- Óvodák egymás közötti tapasztalatcsereje
- Pályázatok

A munkaközösség további tervei

Szeretném, ha igazak lennének minden óvodapedagógusra a szakemberek által megfogalmazott állítások:

„A tehetségigéretnek kibontakoztatásának felelősségét és feladatát az óvodapedagógus akkor tudja eredményesen ellátni, ha maga is rendelkezik megfelelő felkészültséggel, széleskörű elméleti és módszertani tájékozottsággal, kompetens tudással, valamint kellő önbizalommal, nyitottsággal, kitartással, pozitív mintaadással, humorérzéssel és empátiával. Az óvodai nevelés során képes arra, hogy optimálisan fejlessze, inspirálja, kihívások elé állítsa a gyermeke-

*ket. Jó „menedzserként” felkutatja a tehetségigéreték számára fontos lehetőségeket, mentor-
ként érdeklődésével, elkötelezettségével támogat, tanácsadóként pedig segíti, informálja a
gyermek családját, közvetlen nevelői környezetét.” (Dr.Gyarmathy Éva)*

X.4 Kompetencia Munkaközösség

A Kompetencia Munkaközösséget Szentendre Város Önkormányzatának TÁMOP 3.1.4./08/1-2009-0018 c. nyertes pályázata hívta életre. Ennek nyomán tagóvodáinkban pedagógiai innovációként 2010. szeptemberében bevezetésre került „A kompetencia alapú nevelési programcsomag”. E programcsomag alkalmazása során nevelő munkánk közép- pontjába a *képességfejlesztés* került. Az új szemlélet meggyökeresedését támogatta az első években a munkaközösség megalakulása.

A **kompetencia** szó jelentése: hozzáértés, alkalmasság, rátermettség, képesség A pedagógiában a készségek és képességek együttesét, melyek segítségével valaki egy adott területen problémamegoldásra képes. Valójában egy képességrendszer jelöl, mely a döntést, a kivitelezést, a megvalósulást szolgálja.

Kezdetben munkaközösségünk feladatai a bevezetéssel kapcsolatos gyakorlati kérdések tapasztalatcseréje köré összpontosultak, mint például a drámapedagógiai játékok alkalmazása, az SNI kisgyermekek integrált nevelésének lehetőségei, új módszerek kipróbálása.

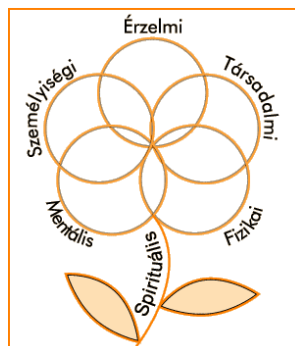
Mára a munkaközösség profilja kissé átalakult, munkánk túlmutat a programcsomag gyakorlati alkalmazásának csiszolásán.

Célom, hogy olyan fórumot biztosítsak, ahol a kollégák kötetlen formában, derűs hangulatban, bátran vitathatják meg hivatásunk szakmai kérdéseit, ahol tanácsot kaphatnak nevelési gondjaik megoldására, ahol van lehetőség az egymástól tanulásra.

Szeretnék olyan érdeklődésre számottartó témákat kínálni, melyekkel kolléganőim korszerű ismereteikhez juthatnak. Ennek érdekében ki-ki beszámol továbbképzési tapasztalatairól, ismertető anyagot hoz.

Feladatomnak tekintem, hogy munkájukat segítsem nyomtatott anyagokkal is: egy-egy játékfüzés leírásával, mesekönyv ajánlóval, pedagógiai előadásra vonatkozó figyelem felhívással. Az óvónők lelki egészségének megőrzését kiemelt feladatként kezelem. Ezért nyitjuk találkozóinkat játékkal vagy épp ellazító gyakorlatokkal, hogy a jó hangulatot megalapozzuk. Lehetőség van kötetlen beszélgetésre is, mely során”kibeszélhetik” a feszültségeket magukból, vagy egy-egy ovi aktuálisan zajló történéseiről hallhatunk. Most a pandémia idején ez különösen fontos szereppel bírna.

XI. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/ 2012.(VIII.31) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint

(1),„A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki-szellemi jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszer szerint működő egészségfejlesztő tevékenységekben.”

(2) „A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy a gyermek, a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.”

„A bölcs ember tudatában van annak, hogy legfőbb kincse az egészség.”

(Hippokratész)

Az egészségnevelés olyan, változatos kommunikációs formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkézségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. **A korszerű óvodai egészségnevelés, egészség és cselekvésorientált tevékenység.** Tudományos felmérések igazolják, hogy a gyermekek körében is terjednek az egészséget megkárosító szokások (mozgásszegénység, nem megfelelő mennyiségű és minőségű táplálkozás, helytelen napirend stb.) Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg.

Az óvoda feladata, hogy személyi és tárgyi környezetével is segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásnak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, egészséges

életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik. Ezzel alakítva a gyermek legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, hogy a gyermek idővel a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet, a számára legjobbat válassza. Az egészség fejlesztése már kisgyermekkorban kezdődik, ezért az óvodai egészségfejlesztő program hatása, megvalósulása megalapozó jelentőségű az egyéni személyiségfejlesztésben.

Egészségtudatos elkötelezettségünk szellemében feladatunk, az intézmény keretein belül, mindennapos munkánkkal és személyes példaadással is a ránk bízott gyermekek gondolkodásában és tevékenységében is kialakítsuk az egészség megőrzésének és védelmének elsődleges jelentőségét. Ehhez szükséges, hogy az intézmény minden dolgozója tudatosan minden tevékenységében ezt a szemléletet tükrözze, hiszen az egészség hiányának következményei egyaránt kihatnak az élet más területeire és a későbbi életszakaszra is.

Az óvodai egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok:

- egészséges táplálkozásra nevelés
- mindennapos testmozgás, egészségfejlesztő testmozgás
- testi és lelki egészségfejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás és erőszak megelőzése
- az egészséget támogató ismeretek és készségek
- a baleset megelőzéssel és elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és a személyes higiéné fejlesztése

Egészséges táplálkozásra nevelés

Az egészséges étkezés alapjait már óvodás korban ki kell alakítani, így megakadályozhatjuk a kóros betegségek kialakulását preventív tevékenység támogatásával. Közös célunk a korszerű táplálkozás bevezetése, a közétkeztetés megújítása, az élettani energia és tápanyag igénynek megfelelő összetételű, minőségű és tápértékű étrend biztosítása, csatlakozva a 2012-ben országossá vált Mintamenza programhoz. Szándékaink szerint kerüljenek bevezetésre az eddig nem megfelelő gyakorisággal használt nyersanyagok, pl. hal, gyümölcs, minőségi tejtermékek, teljes kiőrlésű pékáruk szélesebb körű alkalmazásával, összehangoltan a helyi élelmiszer alapanyag termeléssel és előállításával. A közétkeztetést biztosító konyha feladata, hogy a szülők kapjanak pontos tájékoztatást (honlap) a heti étrend összetételéről, melyből megtudhatják mennyi fehérjét, zsírt, szénhidrátot, kalóriát fogyasztott a gyermekük.

Óvodáinkban tálaló-melegítő konyha működik. A legújabb előírásoknak megfelelően a főzőkonyhával az igazgató rendszeresen konzultál. Mivel egyre több a táplálékallergiás gyermekünk, így az egyéni orvosi előírásoknak megfelelően készíti el a konyha számukra az ebédet. Az étkezések során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni étvágyát, az eltérő szokásokat. Nem erőltetjük az ételt, inkább kínálunk, és arra törekszünk, hogy megismerjenek, megszeressenek új ízeket.

A folyadék fogyasztására, pótlására folyamatosan biztosítjuk a lehetőséget.

Egészség délutánokat szervezünk a családok bevonásával.

Feladataink:

- kulturált étkezési szokások alakítása
- az óvodai napirend keretein belül a megismertetni az új ízeket, eddig ismeretlen étel- és ital féleségeket
- az étkezés nyugalmanak és örömtelivé tételének biztosítása
- intenzív rágásra ösztönzés
- folyadék folyamatos biztosítása
- életkornak, egyéni fejlettségnek megfelelő evőeszköz használat gyakorlása, elsajátítása
- fokozott figyelem a táplálék érzékeny gyermekek diétájára, étkezési fegyelmeük alakítása
- szülőkkel, támogatókkal gyümölcs, zöldségnapok gyakori szervezése
- szülői értekezletek, fogadóórák, kötetlen beszélgetések keretein belül tanácsadás a szülőknél
- játékos alkalmak során a gyermekek bevonása egyszerű ételek elkészítésébe
- tapasztalatszerzés támogatása céljából piaci sétát szervezünk, zöldség standot, kiskertet látogatunk, óvodai zöldség és fűszer kertet alakítunk ki, gondozunk az óvodák helyi adottságainak figyelembe vételével

Mindennapos testmozgás, egészségfejlesztő testmozgás

Az egészségfejlesztő program célja továbbá a gyermekek egészséges testi- lelki fejlődésének elősegítése a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos testnevelés, játék,) a mozgáskultúra megalapozásával és a motoros képességek fejlesztésével. Egészségpedagógiai cél a test-edzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése. A mozgás prevenciós hatása sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a hatékonyság érzését, a

mozgás feletti kontroll, az én-kontroll funkciókat erősíti, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás a figyelemkoncentrációt, a kitartást az erőfeszítésre való képességet fokozza. A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára elfogható értékelés én-képének alakulásához. Egy gyermek saját magát akkor tudja értékékként kezelni, elfogadni, ha megfelelő önismerettel, önbizalommal rendelkezik. Fő szempont a pozitív megerősítés és a személyiségfejlesztés.

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését az udvari játékaink, eszközeink is jól támogatják. Rendszeresen tartózkodunk a friss levegőn, séták, kirándulások szervezésével is kiegészítjük a szabad levegőn való tartózkodást.

Szülői támogatás keretein belül szervezési feladatok segítségével támogatjuk a városi óvodai vízhez szoktató programokat.

Feladataink:

- az udvar lehetőségeinek kihasználása a mozgásfejlesztéshez
- feltételek megteremtése, eszközök biztosítása, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, támogatják a szervezet ellenálló és teherbíró képességét, alkalmazkodó képességét, fejlesztik a gyermekek erőnlétét, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket
- minél több alkalom biztosítása a szabad mozgásra a csoportszobán belül is
- gyakori lehetőség teremtése a már ismert mozgásformák gyakorlására
- irányított mozgásos játékok szervezése
- nyári napirend során egész napos levegőn tartózkodásra törekvés az időjáráshoz alkalmazkodva
- a balesetvédelmi és megelőzéssel kapcsolatos szabályok megismertetése, következetes begyakoroltatása, betartatása
- mozgás utáni relaxáció, regenerálódás biztosítása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének és megóvásának célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségfejlődésére. Az óvodai léghő mellett a csoportszobákban megfigyelhető léghő, hatása pedig kifejeződik a gyermekek és a felnőttek kedvező interperszonális kapcsolataiban, a csoportnak a felnőttekhez (és fordítva) fűződő kedvező viszonyában. Egészségtámogató környezeti feltételként az óvodai kedvező lég-

kört, a kiegyensúlyozott kapcsolatrendszereket és a szerepelsajátítások sikerességét emeljük ki, valamint az ártalmas környezeti hatásokkal szemben azokat a tanult megoldási stratégiákat, amelyek csökkentik a káros következményeket és pozitív hatást gyakorolnak a személyiséget érintő változásokra. Egészségtámogató környezeti feltételként értelmezhető az óvodai szerepek elsajátítása óvodásnál és óvónőnél egyaránt. Nem elhanyagolható a szociohigiénés magatartás kialakítása sem, mely a társas kapcsolatok kialakítását segítik, ami pedig a lelki egészség megőrzését segíti elő. A kiegyensúlyozott kapcsolatok egészségtámogatásban betöltött szerepe vitathatatlan. A deviáns viselkedésformákat a gyermek bántalmazását észlelő pedagógusnak kötelessége az azonnali eszmegbeszélés, amennyiben szükséges a nevelésben oktatásban közreműködők illetve indokolt esetben az óvodapszichológus és az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat szakemberének bevonásával.

Feladataink

- beszélgető körök, szabad beszélgetések lehetőségének biztosítása
- dráma és szituációs játékok
- ismeretek átadása
- eszmegbeszélések
- ok feltárás probléma esetén
- együttműködés az óvodapszichológussal, családdal

Az óvodapszichológus feladatai: - egyéni vagy csoportos tevékenységek keretében

- közreműködik a gyermekek beilleszkedését segítő folyamatokban, társas kapcsolatokat javító intézkedésekben
- az 5 éves korosztálynál olyan pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat szervez, amelyek, képességvizsgálatok vagy a szociometria körébe tartoznak és beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek
- mentálhigiénés preventív feladatokat is szervez az óvodában
- terápiás szükségesség esetén tovább irányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy egyéb intézményhez
- tehetséggondozásban együttműködik a pedagógusokkal
- megszervezi az egészségfejlesztéssel, a nevelőmunka, az óvodában észlelt személyközi konfliktusok és erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat

Bántalmazás és erőszak megelőzése

Gyermekbántalmazás a WHO definíciója szerint:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

- elhanyagolás- a szülő vagy gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek elhanyagolását
- érzelmi elhanyagolás- szeretetkapcsolat hiánya, érzelmi kötődés mellőzése, durva magatartás a gyermek jelenlétében családtaggal szemben
- fizikai elhanyagolás- felügyelet, higiénés feltételek hiánya, orvosi ellátás hiánya, orvosi utasítások betartásának hanyagsága
- fizikai bántalmazás- gondatlanság, szándékos cselekedet, mely fizikai sérüléshez vezet
- gyermekbántalmazás- gyermek sérelmére elkövetett cselekmény
- érzelmi bántalmazás- olyan bánásmód, amely súlyosan és tartósan károsan hat a gyermek érzelmi fejlődésére

Gyermekközösségben, arra is oda kell figyelni, ha esetleg gyermek bántalmaz gyermeket.

Feladataink

- prevenció
- családdal való kapcsolattartás, tanácsadás
- gyermekvédelmi felelőssel való együttműködés, kapcsolattartás
- gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés

Baleset megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvodai nyitva tartás idejében biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét figyelemmel a baleset megelőzés szempontjaira. Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, és fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését. Gyermekbalesetnek minősül minden olyan baleset, amely akkor történik, amikor a gyermek az óvoda felügyelete alatt áll. Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt haladéktalanul értesíteni kell. Az óvodában bekövetkezett gyermekbalesetet nyilván kell tartani és a nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó haladéktalanul ki kell vizsgálni. Az intézménynek meg kell tenni a szükséges intézkedést a hasonló balesetek megelőzésére.

Az óvó-védő magatartás, előírás szabályai az intézmény Házirendjében vannak meghatározva.

Feladataink

- a gyerekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetni az óvó-védő előírásokat, szabályokat
- szerepjátékok, drámajátékok, szituációs játékok, mesék, beszélgetések, társasjátékok segítségével, használatával a gyerekek rendszeres segítése, támogatása, megerősítése, érzékenyítése, felkészítése, saját és társaik testi épségének megőrzése, megvédése érdekében szükséges és helyes magatartásformákra

A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

- Személyes tisztálkodás

Az óvodában alapkövetelmény, hogy minden gyermek részére legyen biztosított a személyi higiénias felszerelés (törülköző, fésű, fogápolási eszközök stb.) Elsődleges feladat a kézmosás, szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata (étkezéskor: evőeszköz, pohár, tányér stb) A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata.

Környezeti higiénia

A környezeti higiénia nevelés magába foglalja az óvoda tisztaságának megővését, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát. Mind ezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a gyermekek személyiségfejlesztésében. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszt és korrigálja életmódbeli képességeit. Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladataival, azaz annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. Az óvodapedagógusoknak tudatosan foglalkozniuk kell a gyermekek testi egészségével, nevelésével a szomatikus egészség kialakulása érdekében, illetve segítenünk kell azoknak a szokásoknak, cselekvési formáknak a megtanulását, gyakorlását, amelyek a lelki jóllét fenntartását szolgálják.

Feladataink

- a tisztálkodási folyamatok, személyes higiénia sorrendjének, technikájának megismertetése, gyakoroltatása
- az óvodai napirend keretei között elegendő idő biztosítása a gondozási feladatok egyéni tempó szerinti elvégzéséhez
- segítségnyújtás

- önállóság kialakítása
- saját tisztálkodási eszköz használatára nevelés
- környezettudatos magatartás megalapozása
- fenntarthatóság jegyében energiával való gazdálkodás, szelektív hulladékgyűjtésre érzékenyítés, nevelés
- az óvodai környezet esztétikussá tétele

A fentiekben felsorolt feladatok, tevékenységek, mind a gyermekek egészségét támogató ismeretek, készségek kialakulását segíti, támogatja, erősíti.

Kapcsolattartási és együttműködési területek

Család

A gyermek az egészséges életmód, a higiénia stb., és minden ehhez tartozó szokás és magatartásmintát az elsődleges és legfontosabb közegéből, a családból hozza magával.

A családból hozott mintákhoz kapcsolódik a gyermek életében az óvodai szokás rendszer, mely az egészségfejlesztő program, nevelő hatásában, megvalósítási folyamataiban fontos tényező.

Feladataink

- az óvodai szokásrendszer megismertetése a befogadási időszakban, majd szükség szerint, a családokkal, valamint az ehhez kapcsolódó helyes viselkedésminták összekapcsolása
- formái: családlátogatás, szülői értekezletek, fogadó órák, írásbeli tájékoztatás a csoportok féléves nevelési tervéről, kötetlen beszélgetések

Egészségügyi szakszolgálat

Az óvodai egészségfejlesztő program, tevékenység összekapcsolódik a gyermek egészségügyi hálózattal./ 26/1997.(IX.3.) NM rendelet/

Jelen helyzetben a védőnői szolgálattal és a gyermekfogászattal vagyunk szoros kapcsolatban. A védőnői szolgálat a felmerülő problémák esetén segítségünkre van, valamint a számukra előírt rendszer alapján látogatják az óvodát.

Gyermek fogászati szűrés évente van az óvodában, csoportos formában.

Feladataink

- együttműködés a városi védőnői szolgálattal- felmerülő probléma esetén a gyermek előéletének, anamnézisének megismerése
- a gyerekek felkészítése a szűrővizsgálatra, félelmek feloldása a védőnővel, fogorvossal való találkozásra

módszerek: beszélgetés, szituációs játékok, mesék

Az Egészségfejlesztő programunk megvalósításában, egészségfejlesztési és prevenció programokat is szervezünk. A programok kiválasztásánál kikérjük az óvodapszichológus és az óvodai egészségügyi szolgálat véleményét.

XII. A PEDAGÓGUS – életpálya szakaszai, a MINŐSÍTÉSI rendszer fokozatai

Az előmeneteli rendszer a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésére helyezi a hangsúlyt és ennek szolgálatába állítja a szaktanácsadást, a pedagógus továbbképzést, az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzést (tanfelügyeletet), az intézményi önértékelést és a minősítési folyamatokat a nevelés-oktatás minőségének javítása érdekében. A pedagógusok egyéni szakmai fejlődésének motiválásával, a szakmai munka értékelésével, a világos pályakép megrajzolásával hatást gyakorol az egyes pedagógusok életpályáján túl az oktatás teljes rendszerére.

A minősítési rendszer központi elemei:

- 1. a minősítő vizsga** (pályakezdőként 1-2 év után, --- *Gyakornoki időszak*)
- 2. a minősítési eljárás** (*Ped.I. , Ped.II., Mester ped.*)
- 3. a pályázati vagy megújítási eljárás**

Az eljárások rendjét, azok tartalmi elemeit és módszertanát a Korm. rendelet mindenkor hatályos rendelkezései szabályozzák, az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) szervezi meg és folytatja le.

Gyakornoki időszak – Pedagógus I. célfokozat

- a pedagógus-életpálya első szakasza
- mindenki számára kötelező,
- mentor által támogatott időszak, amely minősítő vizsgával zárul (a pályakezdő, gyakornoki szakasz- 2 évig, osztatlan tanárképzésben végzett pedagógus esetében 1 évig tart). A minősítés kritériumrendszerét a Pedagógus I. sztenderdben leírt pedagógus-kompetenciák határozzák meg.---Sikeres minősítő vizsga esetén továbblép az életpálya Pedagógus I. szakaszába. Sikertelen minősítő vizsga esetén az eredeti gyakornoki idő lejártát követő nappal kezdődően két évvel meghosszabbodik. A gyakornoknak újabb minősítő vizsgát kell tennie. (újabb sikertelenség esetén „nem felelt meg” minősítést kap, köznevelési foglalkoztatotti jogviszonya az adott intézményben a Púétv. 97. § (6) bekezdése alapján, a törvény erejénél fogva a minősítő vizsga eredményének közzétételét követő hónap első napján megszűnik.

Pedagógus I. – Pedagógus II. célfokozat

- Pedagógus I. fokozatba történt esorolását követően legalább **1 év szakmai gyakorlattal rendelkezik** és megfelel a Korm. rendelet által meghatározott egyéb szakmai követelményeknek, a Pedagógus II. fokozatra irányuló minősítési eljárást kezdeményezheti. Sikeres minősítési eljárás alapján a pedagógust Pedagógus II. fokozatba kell besorolni. Sikertelen minősítési eljárás esetén Pedagógus I. besorolási fokozatban marad (az eljárás megismétlésére az eljárás befejezésétől számított 2 év szakmai gyakorlat megszerzésének évében kerülhet sor).

Pedagógus II. – Mesterpedagógus célfokozat

- aki rendelkezik pedagógus szakvizsgával vagy azzal egyenértékű, jogszabályban meghatározott szakvizsgával vagy tudományos fokozattal
- Pedagógus II. fokozatba történt besorolását követően **5 év szakmai gyakorlattal**,
- továbbá megfelel a Korm. rendelet által meghatározott egyéb szakmai követelményeknek, a Mesterpedagógus fokozatba lépéshez szükséges pályázati eljárásban való részvételét kezdeményezheti. (A *pedagógiai-szakmai ellenőrzési és pedagógusminősítési szakértői*, valamint a *szaktanácsadói* Mesterpedagógus fokozatot célzó pályázati eljárásokba való bekerülés feltételeit a köznevelésért felelős miniszter által évente kiadott Miniszteri Közlemény ettől eltérően is szabályozhatja.) A minősítés alapját a pedagógus általános pedagógusi kompetenciáinak megfelelő szintű fejlettsége mellett (**85%**) a pedagógus által meghatározott speciális szakmai feladatokhoz kapcsolódó kompetenciák és az e téren végzett tevékenység eredményességének igazolása (**mesterprogram vagy szakértői, szaktanácsadói képzés és vizsga**) képezi. A Mesterprogram sikeres védeése, illetve a sikeres pályázati eljárás alapján a pedagógus Mesterpedagógus fokozatba kerül besorolásra. Sikertelen Mesterpedagógus fokozatot célzó eljárás esetén a pedagógus a korábbi besorolási fokozatában marad. (Az eljárás megismételhető a pályázati eljárás befejezésétől számított két év szakmai gyakorlat megszerzésének évében kerülhet sor.)

A fejlesztő innovátor, fejlesztő támogató vagy vezetői Mesterprogramot megvalósító Mesterpedagógusnak a fokozat megtartása érdekében **a programmegvalósítás 5. évében megújítási eljárásban** kell részt vennie.

Pedagógus II., Mesterpedagógus – Kutatótanár célfokozat

- munkaköre ellátásához szükséges végzettséghez és szakképzettséghez kapcsolódó szakterületen szerzett tudományos fokozattal vagy 1984. szeptember 1-je után szerzett egyetemi tudományos fokozattal (dr. univ.)

- továbbá **14 év szakmai gyakorlattal** rendelkezik,
- rendszeres szakmai publikációs tevékenységet folytat,
- és megfelel a Korm. rendeletben meghatározott egyéb szakmai követelményeknek, saját kezdeményezésére a Kutatótanár fokozatba lépéshez szükséges pályázati eljárásban vehet részt.

Kutatótanári pályázat elbírálása sikeres volt, a pedagógust Kutatótanár fokozatba kell besorolni. Sikertelen Kutatótanár fokozatot célzó pályázati eljárás esetén a pedagógus a korábbi besorolási fokozatában marad. (A pályázati eljárás megismétlésére legkorábban - a sikertelen pályázati eljárás befejezésétől számított - két év szakmai gyakorlat megszerzésének évében kerülhet sor.)

A Kutatótanárnak a fokozat megtartása érdekében a **programmegvalósítás 5. évében** megújítási eljárásban kell részt vennie.

A MINŐSÍTŐ VIZSGA ÉS A MINŐSÍTÉSI ELJÁRÁS

A minősítő vizsgán *a gyakornoknak*, a minősítési eljárás során *a pedagógusnak* mesterségbeli tudásáról kell számot adnia. A pedagógusi tudás természetének legbiztosabb mutatói a pedagógus kompetenciái. A pedagógusi életpályán meg kell vizsgálni, hogy a pedagógus a kompetenciák megfelelő szintjével rendelkezik-e. Ezek a kompetenciaszintek **a sztenderdek** (OH útmutatói alapján). Annak érdekében, hogy a sztenderdek elérését, azaz az egyes kompetenciákban elért szintet meg lehessen ítélni, célszerű a tudásnak, az attitűdöknek és a képességeknek a külső megfigyelő számára is megragadható elemeit, mutatóit meghatározni. tevékenységleírásokat nevezünk **indikátoroknak**.

A pedagóguskompetenciák

- 1. kompetencia:** Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás
- 2. kompetencia:** Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók
- 3. kompetencia:** A tanulás támogatása
- 4. kompetencia:** A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség
- 5. kompetencia:** A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység

6. kompetencia: Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja.

8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

9. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

A minősítési tervbe való bekerülés eredményének közlésével egyidőben megnyílik az eljárásba bekerült pedagógusok számára a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatok minősítési eljárásához kapcsolódó e-portfóliófelület és a Mesterpedagógus és Kutatótanár fokozatokhoz tartozó pályázati felület. A minősítési tervbe bekerülteknek az e-portfólió, illetve a pályázat feltöltésére **adott év november 25-ig van lehetőségük.**

A MINŐSÍTŐ VIZSGA ÉS A MINŐSÍTÉSI ELJÁRÁS részletes leírása:

Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez. Hetedik, módosított változata www.oktatas.hu weboldalon.

XIII. Tanfelügyeleti ellenőrzés

Önértékelési rendszer

 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet

 Önértékelési kézikönyv nyolcadik, javított kiadás (hatályos 2025.01.01-től)

*A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló a **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet** módosítását a 44/2023. (X. 19.) BM rendelet léptette hatályba. 2023. október 22-én hatályba lépett módosítása szerint **az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés két fajtája:***

- 1. az intézményellenőrzés/tanfelügyelet (5 évente)** - *Az intézményi tanfelügyeleti ellenőrzéseknek a Rendelet 145. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint továbbra is kötelező előzménye az intézményi szintű intézményi önértékelés lebonyolítása*

2. komplex ellenőrzés - A Rendelet 151. §(1) bekezdésének rendelkezése szerint a komplex ellenőrzés során – az ötévente megvalósuló intézményellenőrzéstől eltérően – egyes köznevelési intézmények tevékenységének átfogó, célzott vizsgálata valósul meg a miniszter által kijelölt intézmények vonatkozásában. (Indokolt esetben az igazgató és az intézmény pedagógusainak tevékenysége is vizsgálható.)

3. Az intézményellenőrzés

Célja: iránymutatást adjon az intézmény pedagógiai-szakmai munkájának fejlesztéséhez annak feltárása által, hogy a köznevelési intézmény hogyan valósította meg a pedagógiai programjában és a munkatervében, valamint a 149. § (3) bekezdése szerinti intézkedési tervben foglaltakat.

Módszere:

- 1) interjúkészítés
- 2) dokumentumelemzés, a pedagógiai munkához szükséges infrastruktúra megfigyeléssel
- 3) kérdőíves felmérések
- 4) az intézményi önértékelés eredményeinek elemzése

Az intézményellenőrzés a következő területekre terjed ki:

- a) **pedagógiai folyamatok,**
- b) **személyiség- és közösségfejlesztés,**
- c) **az intézményben folyó pedagógiai munkával összefüggő eredmények,**
- d) **belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció,**
- e) **az intézmény külső kapcsolatai,**
- f) **a pedagógiai működés feltételei, valamint**
- g) **az intézménytípusra vonatkozó nevelési, nevelési-oktatási irányelvben meghatározottak.**

Az intézményellenőrzés/ tanfelügyelet kijelölése és szervezése (a Rendelet 147. § szerint):

- Az Oktatási Hivatal minden év **július 20-ig** a következő évre szóló *országos pedagógiai-szakmai ellenőrzési tervet* (a továbbiakban: ellenőrzési terv) *készít* (5 évente minden intézményre kiterjedve)
- A Hivatal **július 31-ig** az általa működtetett informatikai támogató rendszer útján értesíti az ellenőrzési tervben szereplő intézményeket.
- A Hivatal **november 30-ig** kijelöli az ellenőrzési tervben szereplő ellenőrzések időpontját, az ellenőrzésben részt vevő szakértőket és a vezető szakértőt, majd az informatikai támogató rendszer útján értesíti az ellenőrzésben érintett szakértőket, valamint az *érintett intézmények igazgatóit*.

- *Az ellenőrzést vezető szakértő* az ellenőrzés időpontja előtt legalább tizenöt nappal felveszi a kapcsolatot az érintett intézmény igazgatójával, és egyeztetést folytatnak az ellenőrzés ütemezésével, tartalmával kapcsolatos részletekről.

Az intézményellenőrzés esetén az érintett intézmény igazgatója november 30-áig köteles feltölteni (a Rendelet 149.§ (1) bekezdése szerint az OH informatikai rendszerébe:

- az ellenőrzés évét megelőző 2 tanév *Munkatervét és Éves Beszámolóját*
- a legutóbbi *továbbképzési programot* és az ahhoz kapcsolódó *beiskolázási terveket*
- *az intézményi eredményeket*, ideértve az ellenőrzés évét megelőző 5 évben lebonyolított, az intézményre vonatkozóan kötelező országos *mérések eredményeit*, kiértékelését, az azokkal kapcsolatos intézkedéseket bemutató dokumentumokat.

Az értékelést követően:

- A szakértői értékelés alapján az intézmény igazgatója az intézményellenőrzés lezárását követő 45 napon belül 5 évre szóló intézkedési tervet készít (amelyben kijelöli az intézmény pedagógiai-szakmai munkája fejlesztésének feladatait)
- Az intézkedési tervet a nevelőtestület az intézményellenőrzés szakértői értékelésének 147. § (9) bekezdése szerinti rögzítésétől számított 60 napon belül hagyja jóvá.
- Az intézkedési tervet az érintett intézmény igazgatója a jóváhagyást követően feltölti a hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerbe.

1. Az intézkedési tervet az intézmény igazgatója küldi meg a fenntartó számára.

A komplex ellenőrzés

Az ellenőrzésbe bevont intézményeket az Oktatási Hivatal (bármikor elrendelheti) a következő szempontok alapján választja ki:

aa) szakértői értékelés alapján legalább 3 területen 60% alatti eredmény,

bb) ab) 1 területen 30% alatti eredmény

b) kompetenciamérés átlag alatti eredménye

c) a hivatal által működtetett korai jelző- és pedagógiai támogató rendszerben a legutóbbi két adatfelvételnél rögzített intézményi szintű lemorzsolódási mutatók közül bármelyik jelentősen meghaladja az adott intézménytípusra a hivatal által számított vármegei vagy országos átlagértéket, vagy az intézmény legalább két adatfelvétel során romló tendenciát mutat bármelyik lemorzsolódási mutató esetében

- d) az intézmény az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés kapcsán készített fejlesztési vagy intézkedési tervet nem töltötte fel a hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerbe.

Az ellenőrzés folyamata:

- *A miniszter az Oktatási Hivatal javaslata alapján jelöli ki az ellenőrzés alá vont intézményeket.*
- A Hivatal az ellenőrzést megelőző hónap tizedik napjáig az informatikai támogató rendszer útján értesíti az intézmény igazgatóját a tervezett ellenőrzés tényéről
- majd az intézmény igazgatója az értesítés kézhezvételét követő három napon belül értesíti a fenntartót a tervezett ellenőrzés tényéről,
- az érintettek az ellenőrzést megelőző hónap huszadik napjáig feltöltik az informatikai támogató rendszerbe
  - az intézmény igazgatójának vezetői programját,
  - az intézménynek a látogatás évére vonatkozó továbbképzési programját és
  - az intézménynek a látogatás évére vonatkozó beiskolázási tervét.

Intézményi Önértékelés

Az Önértékelési kézikönyv elérhetősége:

https://www.oktatas.hu/koznevelis/onertekeles/onertekelesi_kezikonyvek

Célja: a vezető/igazgató a nevelőtestület (pedagógus munkakörben foglalkoztatottak) bevonásával az intézményre vonatkozóan meghatározza a kiemelkedő és a fejleszthető tevékenységeket, majd erre építve fejlesztéseket tervezzen, a fejlesztési feladatokat intézkedési tervben rögzítse, szervezeti és egyéni tanulási, önfejlesztési programokat indítson, hogy azután az újabb önértékelés keretében vizsgálja a programok megvalósításának eredményességét.

Az önértékelés folyamata

1. **Előkészítés:** BECS tagok/választása – tagintézményenként

Minőséggyondozó- Önértékelési szakmai munkaközösség (önértékelési csoport)

A nyolc épületben működő önértékelési feladatokat az intézményi szintű önértékelési csoportot telephelyenként 1 fő koordinálja, azaz összesen 8 fő (BECS)

A munkacsoport vezetőjét – aki felelős a teljes folyamat irányításáért – az igazgató bízta meg.

Önértékelési munkacsoport (a továbbiakban: BECS) feladatai:

- az intézményi elvárásrendszer elkészítése

- az aktuálisan érintettek, partnerek tájékoztatása, koordinálása
- az értékelésbe bevont intézmények, kollégák felkészítése, segítése
- az ötéves program és a munkaterv részét képező intézkedési terv elkészítése
- az adatgyűjtéshez szükséges mérőeszközök (kérdőívek, interjúk) koordinálása, elvégzése
- az OH informatikai támogató felületen és a valóságban is követni a folyamatokat
- Az önértékelésben részt vevő, az adatok összegyűjtésével (interjúk elkészítése, dokumentumelemzések stb.) megbízott pedagógusok a jegyzőkönyvben rögzítik a tapasztalatokat, tényeket, adatokat. Az önértékelést támogató munkacsoport a felületen és a valóságban is nyomon követi a folyamatot, gondoskodik az önértékelés minőségbiztosításáról.

2. Tájékoztatás

- nevelőtestület tájékoztatása az önértékelés megkezdése előtt (munkafeladatokról)
- a szülőket évente tájékoztatni, - szöveges írás az önértékelés céljáról, véleményük megismeréséhez az értékelés előkészítéséhez

3. Az intézményi elvárásrendszer meghatározása

- Az önértékelés megkezdése előtt az intézménynek meg kell vizsgálnia az általános elvárásokat, és azokat az elvárásokat, amelyeket az intézmény valamely dokumentumában, vagy az intézményi pedagógiai gyakorlatban részletesebben, konkrétan szabályoz (minden értékelési területen az egyes szempontokhoz tartozó általános elvárásokról el kell döntenie az intézménynek, hogy átfogalmazza-e azt, vagyis az intézményi dokumentumában, vagy az intézményi pedagógiai gyakorlatban részletesebben, konkrétan megfogalmazott elvárássá módosítja).

4. Tervezés

- Az intézmény ötéves önértékelési ciklusának tervezése (a vezető meghatározza az 5 évre szóló önértékelési munkát, célját, elvárt eredményeit, ütemezését, a megvalósításhoz szükséges feladatokat.

5. Megvalósítás

- Az intézmény önértékelése (5 évente)
- **Az intézményi elvárásokat vizsgálni kell - az éves Munkatervben kell szerepeltetni.**
- **Az évente értékelendő területeket a Beszámolóban kell szerepeltetni.**

- A tevékenységek értékelése kötelező, és területenként legalább egy kiemelkedő vagy fejleszhető tevékenységet meg kell jelölni.

Az adott elvárások évente értékelendők - (a Beszámolóban kell szerepeltetni)

a) pedagógiai folyamatok

- Az éves munkaterv és a munkaközösségek terveinek cél- és feladatrendszere összhangban van a stratégiai dokumentumokkal.
- A nevelési év végi beszámoló megállapításai alapján történik a következő nevelési év tervezése.
- A teljes pedagógiai folyamat követhető a tevékenységi tervekben, a csoportnaplókban, valamint a gyermeki produktumokban, az esetleges eltérések indokoltak.
- A teljesítményértékelés tények és adatok alapján, tervezetten és objektíven, dokumentáltan, határidőre történik.
- Az óvodapedagógusok a gyermekek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszajeleznek a szülőnek/gondviselőnek és az életkornak, fejlettségi szintnek megfelelő formában a gyermeknek.
- A megfigyelési eredmények éves elemzése alapján levonják a tanulságokat, szükség esetén korrekciókat hajtanak végre és meghatározzák a szükséges fejlesztéseket, figyelembe véve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztési igényeit is.

b) személyiség- és közösségfejlesztés

- Az intézmény vezetése és érintett óvodapedagógusa információkkal rendelkezik minden gyermek szociális helyzetéről, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylőkre.
- A nevelhetőségi, tanulási nehézségekkel küzdő és sajátos nevelési igényű gyermekek megkülönböztetett figyelmet kapnak.
- A szülők a megfelelő kereteken belül részt vesznek a közösségfejlesztésben.

c) az intézményben folyó pedagógiai munkával összefüggő eredmények

- Nyilvántartják és elemzik az intézményi eredményeket (pl. helyben szokásos megfigyelésen vagy más alapon megszervezett mérések eredményei, esetleges sport, más versenyeredmények, elismerések, 6 éves kor után óvodában maradó mutatók, elégedettségmérés eredményei – szülő, óvodapedagógus, pedagógiai munkát segítők –, neveltségi mutatók).

d) belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció

- Az óvodapedagógusok szakmai csoportjai maguk alakítják ki működési körüket, önálló munkaterv szerint dolgoznak. A munkatervüket az intézményi célok, a hatás- és jogkörök figyelembevételével határozzák meg.

- Az intézmény él az információátadás szóbeli, digitális és papíralapú eszközeivel, biztosítja a munkatársaknak a szükséges információkhoz és ismeretekhez való hozzáférést.

e) az intézmény külső kapcsolatai

- Az intézmény vezetése a jogszabályban előírt módon eleget tesz tájékoztatási kötelezettségeinek, a helyben szokásos módon tájékoztatja külső partnereit.
- A partnerek tájékoztatását és véleményezési lehetőségeinek biztosítását folyamatosan felülvizsgálják, visszacsatolják és fejlesztik.

f) a pedagógiai működés feltételei

- Az intézmény rendszeresen felméri a pedagógiai program megvalósításához szükséges infrastruktúra meglétét, jelzi a hiányokat a fenntartó felé.
- Az intézmény rendszeresen felméri a nevelőoktató munka humán erőforrás szükségleteit, reális képpel rendelkezik róla.
- A humán erőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.
- A feladatmegosztás a szakértelem és az egyenletes terhelés alapján történik.

g) az intézménytípusra vonatkozó nevelési, nevelési-oktatási irányelvben meghatározottak.

Az intézmény önértékelése során alkalmazott módszerek, eszközök

Az évente értékelendő elvárások esetében: a folyamatos adatgyűjtés.

A nem évente értékelendő elvárások vonatkozásában: az adatgyűjtést az ötéves ciklus során egyszer kell lebonyolítani.

Az intézményi önértékelés során alkalmazott adatgyűjtés módszerei:

- dokumentumelemzés
- interjú
- megfigyelés – a pedagógiai munka infrastruktúrájának megismerése
- kérdőíves felmérés

XIV. Az óvoda eszköznormája

Tornaterem: minden tagóvodában megoldott, vagy saját tornateremben, vagy megállapodás alapján használt tornaterem, csoportszobában.

Nevelőtestületi szobával 3 óvoda nem rendelkezik, ők az értekezleteket a csoportszobában vagy a tornateremben tartják.

Felnőtt étkezővel egy óvoda sem rendelkezik, mindenhol a gyermekekkel együtt étkeznek a gyermekek, melynek előnye, hogy a helyes étkezési szokásokat a gyermekek közvetlenül tudják tapasztalni.

Külön moslétárolóval sem rendelkezik egyik óvoda sem, de a moslék kulturált tárolása zárt edényben történik, ameddig azt (még aznap) el nem szállítják.

Szertár 3 óvodában nincs, de nagy szertárszekrények pótolják ennek a hiányát.

A tisztálkodási és egyéb felszerelések, valamint a nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök állandó feltöltése, pótlása szükséges.

1. HOLD UTCAI TAGÓVODA

I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

A	B	C	
Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés	
1.	1. Csoportszoba		Darab
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	181
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	137
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	47
5.		fényvédő függöny	
6.		szőnyeg	4
7.		játéktartó szekrény vagy polc	6
8.		könyvespolc	3
9.		élősarok állvány	
10.		textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	6
11.		edény- és evőeszköz-tároló szekrény	6
12.		szeméttartó	6
13.	hulladék szelektálásra alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	2
14.	2. Tornaszoba		Darab
15.		tornapad	9
16.		tornaszőnyeg	9
17.1		bordásfal	10
17.2	bordásfal	3 gyermekenként 1	
18.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	1

1	SZIVÁRVÁNY TAGÓVODA			
2	Helyiségek	Mennyiségi mutató	Megjegyzés	Tagóvoda: db
3	csoporszoba	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is a csoportszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m ² /fő.	6db
4	gyermekágy/fektető tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas csoportonként 1		nincs
5	tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A tornaszoba kialakítása kötelező. Amennyiben további tornaszoba kialakítása válik szükségessé, úgy a gyermekek számára aránytalan teher és többletköltség nélkül más nevelési-oktatási intézménnyel, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével írásban kötött megállapodás alapján is biztosítható a tornaszoba vagy tornaterem helyiség használata. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	tornaszoba nincs sportszertár 1db sportpálya 1db
6	logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani.	1db
7	óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben alakítandó ki.	-
8	játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az óvodai játszóudvar akkor megfelelő, ha alapterülete lehetővé teszi az intézmény alapító okirata vagy működési engedélye szerinti maximális létszám szerint a gyermekek egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását. Közterületen is kialakítható, ha adott időben biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	3 udvarrész
9	igazgatói iroda	óvoda székhelyén és azon a telephelyen,		nincs

		amelyen az igazgató-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása nem kötelező 1		
10	igazgató-helyettesi iroda	ha az óvodában igazgató-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		nincs
11	tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		1db
12	óvodatitkári iroda	ha az óvodában az óvodatitkár alkalmazása kötelező óvoda székhelyén 1	Ha óvodában az Nkt. alapján az óvodatitkár alkalmazása kötelezően előírt, a feladatellátáshoz szükséges hely a tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi irodával közösen is kialakítható, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi.	nincs
13	nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A könyvtárszoba abban az esetben alakítható ki a nevelőtestületi szobával együtt, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi. A könyvtárszoba legalább 500 könyvtári dokumentum befogadására legyen alkalmas, az óvodapedagógusok felkészüléséhez.	1db
14	általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1db
15	többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		nincs
16	orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az orvosi szoba kialakítása, létesítése nem kötelező, amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint a gyermekek ellátása - aránytalan teher és többletköltség nélkül - a közelben található egészségügyi intézményben megoldható. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	1db
17	gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvoda kivételével másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi.	2db öltöző, 4 csoport folyosón öltözik

18	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 WC (fiú, lány)	Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	3db gyermekmosdó helyiség összesen
19	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 fiú, 1 lány (a helyiségben 7 gyermekenként 1 WC csésze)	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	
20	feelnőtt öltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat, akkor 2	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1db
21	feelnőtt mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	-
22	feelnőtt WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	2db
23	feelnőtt WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen férfi és női) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor szintenként 1-1 férfi és női	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Alkalmazotti létszám figyelembevételével, továbbá az újonnan épülő óvodákban látogatói, szülői mosdó, WC helyiség férfi és női 1-1. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1db mozgáskorlátozott
24	feelnőtt zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1db mosóhelyiségben
25	mosó-, vasalóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	1db

26	szárítóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	a mosóhelyiségben
27	felnőtt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		nincs
28	főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	nincs
29	melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1db
30	tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1db
31	szárazáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	nincs
32	földesáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	nincs
33	éléskamra	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	1db
34	karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is.	1db
35	kerekesszék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) szintenként 2	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek.	nincs
36	ételhulladék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		nincs

1. PÜSPÖKMAJOR TAGÓVODA

I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

A	B	C	
Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés	
1.	1. Csoportszoba		5 Darab
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.
5.		fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben
6.		szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló legalább egyötödének lefedésére alkalmas méretben
7.		játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1
8.		könyvespolc	gyermekcsoportonként 1
9.		élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1
10.		textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1
11.		edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1
12.		szeméttartó	gyermekcsoportonként 1
13.	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	a települési szabályozásnak megfelelően annyi gyűjtőedény, amennyi az elkülöníthető hulladéktípusok száma
14.	2. Tornaszoba		Darab
15.	tornapad	2	6nagy 6kicsi
16.	tornaszőnyeg	1	6
17.1	bordásfal	2	5

17. 2	bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.	-
18.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	pl. greiswald, mozgás-kotta, body-roll, Bosu jellegű fejlesztő eszközök	2
19.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint, pl.: zsámoly, matrac, labdák, karikák, stb.	2
20.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba			1Darab
21.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		a pedagógiai programban foglaltak szerint.	2
22.	tükör (az asztal szélességében)	1		1
23.	asztal	1		1
24.	szék	2	egy gyermek, egy felnőtt.	6gyermek 1felnőtt
25.	szőnyeg	1		-
26.	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1		2
27.	4. Óvodapszichológusi szoba		gyermeklétszám szerint	-Darab
28.	asztal	1		-
29.	szék	4		-
30.	szőnyeg	1		-
31.	könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas polc	1		-
32.	5. Játszóudvar			2Darab
33.	kerti asztal		gyermekcsoportonként 1	8
34.	kerti pad		gyermekcsoportonként 2	8
35.	babaház		minimum 1, további 2 csoportonként 1	4
36.	udvari ivócsap, ivókút	(székhelyen és telephelyen) 1	új óvoda építése esetén	1
37.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	megfelelő árnyékolás biztosításával	4
38.	takaróháló, takaróponyva	homokozónként 1	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez	4

39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	IV. rész szerint	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétüléses lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.	10
40.	6. Igazgatói iroda			-Darab
41.		íróasztal és szék	1-1	-
42.		tárgyalóasztal, székekkel	1	-
43.		telefon	1	-
44.		könyvszekrény	1	-
45.		iratszekrény	1	-
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.	-
47.	7. Igazgató-helyettesi, tagintézmény-igazgatói, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)			1tagint. vez. iroda
48.		íróasztal és szék	1-1	1-1
49.		iratszekrény	1	1
50.	telefon	1	közös vonallal is működtethető	1
51.				
	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	tagintézményben perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, közös intézményi használatra stb.	1
52.	8. Nevelőtestületi szoba			-Darab
53.		asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám figyelembe vételével	4
54.		szék	pedagóguslétszám szerint 1	16
55.	könyvtári dokumentum	500	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez	1500
56.	könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen	6
57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.	1
58.	9. Orvosi szoba, elkülönítővel	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított; gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva	-
59.	10. Gyermeköltöző			3Darab

60.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló	5x25
61.		öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	5x9
62.	11. Gyermekmosdó, WC helyiség			3
63.		törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	5x25
64.		falitükör	mosdókagylónként 1	15
65.		rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	5
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK				
A		B	C	Darab
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár	5x25fogmosópohár
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó	3körömkefe
3.		fésűtartó	csoportonként 1	5
4.		törülköző	felőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	2-2
5.		abrosz	asztalonként 3	asztalonként2(az egyik impregnált anyag!)
6.		takaró	gyermeklétszám szerint 1	5x20
7.		ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	4x25lepedő
III. A FELNŐTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK				
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel				Darab
A		B	C	
1.		szennyes ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2
2.		mosott ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1 kijelölt

				szekrény- polc
3.	automata mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik	1
4.	vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2	1
5.	vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2	1
6.		szárítóállvány	csoportonként 1-1 (székhelyen és telephelyen) 1	5
7.		takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	5
8.	kerti munkaeszközök, szer- számok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	pl.: ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna, fűnyíró, fűszegély nyíró, sövényvágó, metszőolló, hólapát, lombvágó, locsolótömlők, seprűk	4
9.		hűtőgép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	1
10.	porszívó	óvodánként (székhelyen és telephelyen szintenként) 1-1	pl.: lehet takarítógép	1-1 takarítógép
IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK				
A		B	C	Darab
1.		1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2.	különbéle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: családjáték, mesterségek játéka; közlekedési szabályjáték; boltos játékok; jelmezek, LEGO; építő kocka és építőelemek; mágneses építők, fogaskerék készletek)	10 csoportszobai-5 udvari
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: akadálypálya elemei; egyensúlyérzékelő játékok, eszközök; gimnasztikai eszközök; motoros képességfejlesztő eszközök)	5 csoportszobai-5 udvari
4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: hangszerkészlet; furulya; dob; triangulum; xilofon; metalofon; cintányér, csengő)	5x5

5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: okoskocka; logico eszközök; beszédfejlesztés eszközei; hangképzést segítő eszközök; könyvek)	5x10
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: érzékelés-észlelés fejlesztését segítő eszközök; okoskocka; összetett fejlesztő eszközök, logico, sakkját-szótér eszközcsomag)	5x10
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: rajzolás, festés, mintázás, kézművesség eszközei)	5x10
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: logico; okoskocka; lotto játékok; kirakó eszközök; adott témakörhöz rendelt digitális adathordozók)	5x10
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	5x3
10.	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök			Darab
11.	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	projektor, vagy interaktív kijelző	1
12.		hangfalak	(székhelyen és telephelyen) 1	5
13.		diavetítő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1
14.		vetítívászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint	(a hangszerek saját minden kollégánál)
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő	az óvoda pedagógiai programja szerint	5x20

		lő mennyiségben		
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint	5x5 torna- termi fej- lesztőjáték
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI				
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel				
A		B	C	Darab
1.		1. Beszédfogyatékosok		
2.		tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1	4
3.		logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	-(Szak- szolg.)
4.		2. Hallási fogyatékosok		Darab
5.		dallamíró	csoportonként 1	-(Szak- szolg.)
6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	-(Szak- szolg.)
7.		vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adóvevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	--(Szak- szolg.)
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	-(Szak- szolg.)
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	-(Szak- szolg.)

10.	szurdológópediai eszközök	csoportonként 1	-(Szak. szolg.)
11.	3. Látási fogyatékosok		Darab
12.	olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével gyengénlátók, aliglátók számára	-
13.	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	-

1. VASVÁRI PÁL ÚTI TAGÓVODA			
I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI			
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
A	B	C	
Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés	
1.	1. Csoportszoba		5 Darab
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülökével.
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.
5.	fényvédő függöny		ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben
6.	szőnyeg		gyermekcsoportonként, a padló legalább egyötödének lefedésére alkalmas méretben
7.	játéktartó szekrény vagy polc		gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1
8.	könyvespolc		gyermekcsoportonként 1
9.	élősarok állvány		gyermekcsoportonként 1
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény		gyermekcsoportonként 1
11.	edény- és evőeszköz-tároló szekrény		gyermekcsoportonként 1
12.	szeméttartó		gyermekcsoportonként 1
13.	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	a települési szabályozásnak megfelelően annyi gyűjtőedény, amennyi az elkülöníthető hulladéktípusok száma
14.	2. Tornaszoba		Darab
15.	tornapad	2	9
16.	tornaszőnyeg	1	4

17.1		bordásfal	2		3+1 köteles
17.2		bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.	
18.		mozgáskultúrát, mozgás-fejlődést segítő, mozgás-igényt kielégítő készlet	1	pl. greiswald, mozgás-kotta, body-roll, Bosu jellegű fejlesztő eszközök	10
19.		egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint, pl.: zsámoly, matrac, labdák, karikák, stb.	45
20.		3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba			Darab
21.		a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		a pedagógiai programban foglaltak szerint.	15
22.		tükör (az asztal szélességében)	1		1
23.		asztal	1		2
24.	szék		2	egy gyermek, egy felnőtt.	5
25.		szőnyeg	1		1
26.		játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1		2
27.		4. óvodapszichológusi szoba			Darab
28.		asztal	1		
29.		szék	4		
30.		szőnyeg	1		
31.		könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas polc	1		
32.		5. Játszóudvar			Darab
33.		kerti asztal	gyermekcsoportonként 1		5
34.		kerti pad	gyermekcsoportonként 2		10
35.		babaház			5
36.	udvari ivócsap, ivókút	(székhelyen és telephelyen) 1		új óvoda építése esetén	1
37.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1		megfelelő árnyékolás biztosításával	5
38.	takaróháló, takaróponyva	homokozónként 1		a homokozó használaton kívüli lefedéséhez	5

39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	IV. rész szerint	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétüléses lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.	20 motor, 4 rugós, 1 fészek, 2 hinta 2 csúszdás vár 1 többoldalú mászóka
40.		6. Igazgatói iroda		Darab
41.		íróasztal és szék	1-1	
42.		tárgyalóasztal, székekkel	1	
43.		telefon	1	
44.		könyvszekrény	1	
45.		iratszekrény	1	
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.	
47.		7. Igazgató-helyettesi, tagintézmény-igazgatói, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		Darab
48.		íróasztal és szék	1-1	1-1
49.		iratszekrény	1	4
50.	telefon	1	közös vonallal is működtethető	1
51.				
	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	tagintézményben perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, közös intézményi használatra stb.	4
52.		8. Nevelőtestületi szoba		Darab
53.		asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám figyelembe vételével	4 nem fiókos
54.		szék	pedagóguslétszám szerint 1	8+ csoportokban 5
55.	könyvtári dokumentum	500	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez	Nincs leltározva
56.	könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen	2
57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikro-	Tagint.vez. irodában

			fon, stb.	
58.	9. Orvosi szoba, elkülönítve	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított; gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva	-----
59.		10. Gyermeköltöző		Darab
60.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló	128
61.		öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	30
62.		11. Gyermekmosdó, WC helyiség		
63.		törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	150
64.		falitükör	mosdókagylónként 1	22
65.		rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	5 hosszú polc
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK				
A		B	C	Darab
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár	80
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó	22
3.		fésűtartó	csoportonként 1	5
4.		törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	366
5.		abrosz	asztalonként 3	40
6.		takaró	gyermeklétszám szerint 1	42
7.		ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	Saját ágynemű
III. A FELNŐTTEK MUNKA VÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK				
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel				Darab
A		B	C	
1.		szenny ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	-----
2.		mosott ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	-----
3.	automata mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik	1
4.	vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2	1

5.	vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2	1
6.		szárítóállvány	csoportonként 1-1 (székhelyen és telephelyen) 1	1
7.		takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	8
8.	kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	pl.: ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna, fűnyíró, fűszegély nyíró, sövényvágó, metszőolló, hólapát, lombvágó, locsolótömlők, seprűk	4
9.		hűtőgép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	1
10.	porszívó	óvodánként (székhelyen és telephelyen szintenként) 1-1	pl.: lehet takarítógép	2
IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK				
A		B	C	Darab
1.		1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2.	különböző játékok (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: családjáték, mesterségek játéka; közlekedési szabályjáték; boltos játékok; jelmezek, LEGO; építő kocka és építőelemek; mágneses építők, fogaskerek készletek)	Udvari: 35 szobai: a különböző játékok típusokból a gyermeklétszámnak megfelelő mennyiség
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: akadálypálya elemei; egyensúlyérzékelő játékok, eszközök; gimnasztikai eszközök; motoros képességfejlesztő eszközök)	Udvari : 35 (lásd IV.2) Csoportszobai: gyermeklétszámnak megfelelően
4.	énekek, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: hangszerkészlet; furulya; dob; triangulum; xilofon; metalofon; cintányér, csengő)	20
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: okoskocka; logico eszközök; beszédfejlesztés eszközei; hangképzést segítő eszközök; könyvek)	20 logico

6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: érzékelés-észlelés fejlesztését segítő eszközök; okoskocka; összetett fejlesztő eszközök, logico, sakkjátásztér eszközcsoomag)	20 logico
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: rajzolás, festés, mintázás, kézművesség eszközei)	Gyermeklétszámnak megfelelően
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: logico; okoskocka; lotto játékok; kirakó eszközök; adott témakörhöz rendelt digitális adathordozók)	20 logico
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	4 lompseprű
10.		2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		Darab
11.	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	projektor, vagy interaktív kijelző	1
12.		hangfalak	(székhelyen és telephelyen) 1	1
13.		diavetítő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	---
14.		vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint	4
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	35
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint	---
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI				
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel				

A		B	C	Darab
1.		1. Beszéd fogyatékosok		
2.		tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1	4
3.		logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	
4.		2. Hallási fogyatékosok		Darab
5.		dallamíró	csoportonként 1	
6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármat, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	
7.		vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adóvevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	
10.		szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1	
11.		3. Látási fogyatékosok		Darab
12.	olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével	gyengénlátók, aliglátók számára	
13.		hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	

1. BIMBÓ Utcai TAGÓVODA

I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

A	B	C		
Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés		
1.	1. Csoportszoba		Darab	
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).	72
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.	72
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.	12
5.		fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	16
6.		szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló legalább egyötödének lefedésére alkalmas méretben	6
7.		játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	16
8.		könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	4
9.		élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	3
10.		textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	4
11.		edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	3
12.		szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	3
13.	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	a települési szabályozásnak megfelelően annyi gyűjtőedény, amennyi az elkülöníthető hulladéktípusok száma	1
14.	2. Tornaszoba		Darab	
15.		tornapad	2	-
16.		tornaszőnyeg	1	-
17.1		bordásfal	2	-
17.	bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.	-

2				
18.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	pl. greiswald, mozgás-kotta, body-roll, Bosu jellegű fejlesztő eszközök	-
19.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint, pl.: zsámoly, matrac, labdák, karikák, stb.	-
20.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba			Darab
21.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök	a pedagógiai programban foglaltak szerint.		logopédus hozza
22.	tükör (az asztal szélességében)	1		1
23.	asztal	1		1
24.	szék	2	egy gyermek, egy felnőtt.	10
25.	szőnyeg	1		-
26.	já téktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1		3
27.	4. óvodapszichológusi szoba		gyermeklétszám szerint	Darab
28.	asztal	1		-
29.	szék	4		-
30.	szőnyeg	1		-
31.	könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas polc	1		-
32.	5. Játszóudvar			Darab
33.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1		7
34.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2		6
35.	babaház	minimum 1, további 2 csoportonként 1		2
36.	udvari ivócsap, ivókút	(székhelyen és telephe-	új óvoda építése esetén	1

		lyen) 1		
37.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	megfelelő árnyékolás biztosításával	1
38.	takaróháló, takaróponyva	homokozónként 1	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez	2
39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	IV. rész szerint	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétülékes lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.	fészekhinta nincs, a többi előírás szerint
40.	6. Igazgatói iroda			Darab
41.		íróasztal és szék	1-1	-
42.		tárgyalóasztal, székekkel	1	-
43.		telefon	1	-
44.		könyvszekrény	1	-
45.		iratszekrény	1	-
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.	-
47.	7. Igazgató-helyettesi, tagintézmény-igazgató, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)			Darab
48.		íróasztal és szék	1-1	1-1
49.		iratszekrény	1	1
50.	telefon	1	közös vonallal is működtethető	van
51.				
	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	tagintézményben perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, közös intézményi használatra stb.	van
52.	8. Nevelőtestületi szoba			Darab
53.		asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám figyelembe vételével	-
54.		szék	pedagóguslétszám szerint 1	-
55.	könyvtári dokumentum	500	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez	csoportszobában tárolva

56.	könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen	-
57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.	-
58.	9. Orvosi szoba, elkülönítővel	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított; gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva	-
59.	10. Gyermeköltöző			Darab
60.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló	72
61.		öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	12
62.	11. Gyermekmosdó, WC helyiség			
63.		törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	72
64.		falitükör	mosdókagylónként 1	4
65.		rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	-
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK				
A	B	C		Darab
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár	72
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó	van
3.		fésűtartó	csoportonként 1	egyénileg az öltözőszekrényben
4.		törülköző	felöltöltött és gyermeklétszám szerint 3-3	216
5.		abrosz	asztalonként 3	van
6.		takaró	gyermeklétszám szerint 1	van
7.		ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	van
III. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK				
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel				Darab
A	B	C		
1.	szennyes ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		3

2.		mosott ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	3
3.	automata mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik	1
4.	vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2	2
5.	vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2	2
6.		szárítóállvány	csoportonként 1-1 (székhelyen és telephelyen) 1	2
7.		takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	6 garnitúra
8.	kerti munkaeszközök, szerzőszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	pl.: ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna, fűnyíró, fűszegély nyíró, sövényvágó, metszőolló, hólapát, lombvágó, locsolótömlők, seprűk	van
9.		hűtőgép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	van
10.	porszívó	óvodánként (székhelyen és telephelyen szintenként) 1-1	pl.: lehet takarítógép	3

IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

A	B	C	Darab	
1.	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)			
2.	különböző játékok (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: családjáték, mesterségek játéka; közlekedési szabályjáték; boltos játékok; jelmezek, LEGO; építő kocka és építőelemek; mágneses építők, fogaskerek készletek)	csoportonként 70% udvaron 50%
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: akadálypálya elemei; egyensúlyérzékelő játékok, eszközök; gimnasztikai eszközök; motoros képességfejlesztő eszközök)	10 db csoportszoba 17 db udvar
4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: hangszerkészlet; furulya; dob; triangulum; xilofon; metalofon; cintányér, csengő)	csoportonként 15 db
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: okoskocka; logico eszközök; beszédfejlesztés eszközei; hangképzést segítő eszközök; könyvek)	csoportonként 60%

6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: érzékelés-észlelés fejlesztését segítő eszközök; okoskocka; összetett fejlesztő eszközök, logico, sakkjátészóter eszközcsomag)	csoportonként 70%
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: rajzolás, festés, mintázás, kézművesség eszközei)	minden gyermek számára 10 fféle
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: logico; okoskocka; lotto játékok; kirakó eszközök; adott témakörhöz rendelt digitális adathordozók)	évenként bővül
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	csoportonként 60%
10.	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök			Darab
11.	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	projektor, vagy interaktív kijelző	1 projektor
12.		hangfalak	(székhelyen és telephelyen) 1	-
13.		diavetítő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1
14.		vetítővászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint	van
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint	minden csoportnak egy készlet
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint	csoportonként 50%

V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI				
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel				
A	B	C	Darab	
1.	1. Beszédfogyatékosok			
2.	tükör 120 X 180 cm	csoportonként 1	-	
3.	logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	-	
4.	2. Hallási fogyatékosok		Darab	
5.	dallamíró	csoportonként 1	-	
6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	-
7.	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	-	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	-
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében	-
10.	szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1	-	
11.	3. Látási fogyatékosok		Darab	
12.	olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével	gyengénlátók, aliglátók számára	-
13.	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	-	

SZENTENDRE VÁROSI ÓVODÁK – ÓVODA KÖZPONT				
2	Helyiségek	Mennyiségi mutató	Megjegyzés	Tagóvoda: db
3	csoporszoba	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is a csoporszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m ² /fő.	2
4	gyermekágy/fektető tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas csoportonként 1		50
5	tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A tornaszoba kialakítása kötelező. Amennyiben további tornaszoba kialakítása válik szükségessé, úgy a gyermekek számára aránytalan teher és többletköltség nélkül más nevelési-oktatási intézménnyel, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével írásban kötött megállapodás alapján is biztosítható a tornaszoba vagy tornaterem helyiség használata. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	0
6	logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani.	1
7	óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben alakítandó ki.	1
8	játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az óvodai játszóudvar akkor megfelelő, ha alapterülete lehetővé teszi az intézmény alapító okirata vagy működési engedélye szerinti maximális létszám szerint a gyermekek egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását. Közterületen is kialakítható, ha adott időben biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	1
9	igazgatói iroda	óvoda székhelyén és azon a telephelyen, amelyen az igazgató-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása nem kötelező 1		1
10	igazgató-helyettesi iroda	ha az óvodában igazgató-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		1

11	tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		0
12	óvodatitkári iroda	ha az óvodában az óvodatitkár alkalmazása kötelező óvoda székhelyén 1	Ha óvodában az Nkt. alapján az óvodatitkár alkalmazása kötelezően előírt, a feladatellátáshoz szükséges hely a tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi irodával közösen is kialakítható, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi.	2
13	nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A könyvtárszoba abban az esetben alakítható ki a nevelőtestületi szobával együtt, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi. A könyvtárszoba legalább 500 könyvtári dokumentum befogadására legyen alkalmas, az óvodapedagógusok felkészüléséhez.	0
14	általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
15	többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
16	orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az orvosi szoba kialakítása, létesítése nem kötelező, amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint a gyermekek ellátása - aránytalan teher és többletköltség nélkül - a közelben található egészségügyi intézményben megoldható. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	0
17	gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvoda kivételével másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi.	2
18	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 WC (fiú, lány)	Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	2
19	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 fiú, 1 lány (a helyiségben)	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete,	0

		7 gyermekenként 1 WC csésze)	illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	
20	felöltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat, akkor 2	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	0
21	felöltöző mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	2
22	felöltöző WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	3
23	felöltöző WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen férfi és női) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor szintenként 1-1 férfi és női	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Alkalmazotti létszám figyelembevételével, továbbá az újonnan épülő óvodákban látogatói, szülői mosdó, WC helyiség férfi és női 1-1. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	0
24	felöltöző zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1
25	mosó-, vasalóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	0
26	szárítóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	0
27	felöltöző étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
28	főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
29	melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
30	tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1

31	szárazáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
32	földesáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
33	éléskamra	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
34	karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is.	0
35	kerekesszék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) szintenként 2	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek.	0
36	ételhulladék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1

1				
IZBÉGI TAGÓVODA				
2	Helyiségek	Mennyiségi mutató	Megjegyzés	Tagóvoda: db
3	csoportszoba	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is a csoportszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m ² /fő.	3
4	gyermekágy/fektető tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas csoportonként 1		80
5	tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A tornaszoba kialakítása kötelező. Amennyiben további tornaszoba kialakítása válik szükségessé, úgy a gyermekek számára aránytalan teher és többletköltség nélkül más nevelési-oktatási intézménnyel, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével írásban kötött megállapodás alapján is biztosítható a tornaszoba vagy tornaterem helyiség használata. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	-
6	logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani.	-
7	óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben alakítandó ki.	-
8	játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az óvodai játszóudvar akkor megfelelő, ha alapterülete lehetővé teszi az intézmény alapító okirata vagy működési engedélye szerinti maximális létszám szerint a gyermekek egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását. Közterületen is kialakítható, ha adott időben biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	1

9	igazgatói iroda	óvoda székhelyén és azon a telephelyen, amelyen az igazgató-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása nem kötelező 1		-
10	igazgató-helyettesi iroda	ha az óvodában igazgató-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		-
11	tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		1
12	óvodatitkári iroda	ha az óvodában az óvodatitkár alkalmazása kötelező óvoda székhelyén 1	Ha óvodában az Nkt. alapján az óvodatitkár alkalmazása kötelezően előírt, a feladatellátáshoz szükséges hely a tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi irodával közösen is kialakítható, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi.	-
13	nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A könyvtárszoba abban az esetben alakítható ki a nevelőtestületi szobával együtt, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi. A könyvtárszoba legalább 500 könyvtári dokumentum befogadására legyen alkalmas, az óvodapedagógusok felkészüléséhez.	-
14	általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		-
15	többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
16	orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az orvosi szoba kialakítása, létesítése nem kötelező, amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint a gyermekek ellátása - aránytalan teher és többletköltség nélkül - a közelben található egészségügyi intézményben megoldható. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben hely-	-

			ben kell kialakítani.	
17	gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvoda kivételével másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi.	3
18	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 WC (fiú, lány)	Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	2
19	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 fiú, 1 lány (a helyiségben 7 gyermekenként 1 WC csésze)	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	-
20	felöltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat, akkor 2	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1
21	felöltöző mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1
22	felöltöző WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	2

23	felnőtt WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen férfi és női) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor szintenként 1-1 férfi és női	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Alkalmazotti létszám figyelembevételével, továbbá az újonnan épülő óvodákban látogatói, szülői mosdó, WC helyiség férfi és női 1-1. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	-
24	felnőtt zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1
25	mosó-, vasalóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	-
26	szárítóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	-
27	felnőtt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		-
28	főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	-
29	melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
30	tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
31	szárazáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	-
32	földesáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	-
33	éléskamra	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	-
34	karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is.	1

35	kerekesszék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) szintenként 2	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek.	-
36	ételhulladék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1

1	Egres úti Tagóvoda Eszkőnorma			
2	Helyiségek	Mennyiségi mutató	Megjegyzés	Tagóvoda: db
3	csoporszoba	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is a csoporszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2 m ² /fő.	4
4	gyermekágy/fektető tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) valamennyi gyermekágy tárolására alkalmas csoportonként 1		120
5	tornaszoba, sportszertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A tornaszoba kialakítása kötelező. Amennyiben további tornaszoba kialakítása válik szükségessé, úgy a gyermekek számára aránytalan teher és többletköltség nélkül más nevelési-oktatási intézménnyel, illetve sportolásra alkalmas létesítmény üzemeltetőjével írásban kötött megállapodás alapján is biztosítható a tornaszoba vagy tornaterem helyiség használata. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	1
6	logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában a logopédiai és az egyéni foglalkoztatókat külön kell kialakítani.	1
7	óvodapszichológusi helyiség	ha az óvodapszichológus alkalmazása kötelező óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben alakítandó ki.	1
8	játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az óvodai játszóudvar akkor megfelelő, ha alapterülete lehetővé teszi az intézmény alapító okirata vagy működési engedélye szerinti maximális létszám szerint a gyermekek egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti foglalkoztatását. Közterületen is kialakítható, ha adott időben biztosítható a kizárólagos használat az óvoda részére. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	3262 nm
9	igazgatói iroda	óvoda székhelyén és azon a telephelyen, amelyen az igazgató-helyettes, illetve tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása nem kötelező 1		0

10	igazgató-helyettesi iroda	ha az óvodában igazgató-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		0
11	tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephelyen) 1		1
12	óvodatitkári iroda	ha az óvodában az óvodatitkár alkalmazása kötelező óvoda székhelyén 1	Ha óvodában az Nkt. alapján az óvodatitkár alkalmazása kötelezően előírt, a feladatellátáshoz szükséges hely a tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi irodával közösen is kialakítható, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi.	0
13	nevelőtestületi és könyvtárszoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A könyvtárszoba abban az esetben alakítható ki a nevelőtestületi szobával együtt, ha azt a helyiség mérete lehetővé teszi. A könyvtárszoba legalább 500 könyvtári dokumentum befogadására legyen alkalmas, az óvodapedagógusok felkészüléséhez.	1
14	általános szertár/raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		2
15	többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
16	orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Az orvosi szoba kialakítása, létesítése nem kötelező, amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat nyilatkozata szerint a gyermekek ellátása - aránytalan teher és többletköltség nélkül - a közelben található egészségügyi intézményben megoldható. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában minden esetben helyben kell kialakítani.	1
17	gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvoda kivételével másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi.	4
18	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 WC (fiú, lány)	Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	0

19	gyermekmosdó, WC helyiség	gyermekcsoportonként 1 fiú, 1 lány (a helyiségben 7 gyermekenként 1 WC csésze)	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Másik gyermekcsoporttal közösen is kialakítható, ha a helyiség alapterülete, illetve a gyermekek száma azt lehetővé teszi. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában nem alakítható ki másik csoporttal közösen, és ott, ahol mozgáskorlátozott gyermeket nevelnek, az akadálymentes WC kialakítása is kötelező.	1
20	felöltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat, akkor 2	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	1
21	felöltöző mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	2
22	felöltöző WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1, ha a feladatellátási helyen az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor 2, szintenként 1	Alkalmazotti létszám figyelembevételével. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	0
23	felöltöző WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen férfi és női) 1, ha az óvodai csoportok száma több mint hat vagy az óvoda épülete emeletes, akkor szintenként 1-1 férfi és női	Új óvoda építése esetén alkalmazandó. Alkalmazotti létszám figyelembevételével, továbbá az újonnan épülő óvodákban látogatói, szülői mosdó, WC helyiség férfi és női 1-1. A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	3
24	felöltöző zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A kialakításnál figyelemmel kell lenni mindkét nemre.	2
25	mosó-, vasalóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	1
26	szárítóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	A mosó-, vasalóhelyiséggel együtt kialakítható a szárítóhelyiség, ebben az esetben nem szükséges külön szárítóhelyiség biztosítása.	0

27	felöltt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0
28	főzőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
29	melegítő konyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
30	tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		1
31	szárazáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
32	földesáru raktár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
33	éléskamra	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Ott, ahol a tervezési program szerint helyben főznek.	0
34	karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában is.	0
35	kerekesszék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) szintenként 2	Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, ahol mozgáskorlátozott gyermekeket nevelnek.	0
36	ételhulladék-tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1		0

XV. Mellékletek

Egyéni fejlesztési terv

Név:

Életkor:

Csoport:

Időszak:

Készítette:

Nevelési Tanácsadó és/vagy szakértői vélemény:

Diagnózis:

Megnyilvánulásai, amelyek miatt a fejlesztés szükséges:

Amire a fejlesztés során támaszkodni lehet:

Fejlesztési terület:

A fejlesztés célja:

Az értékelés alapelvei:

A fejlesztést végző személy és a foglalkozás gyakorisága:

Fejlesztendő készség:

A fejlesztés javasolt eszközei:

Egyéni fejlesztési terv

Feladatok, tevékenységek:	Munkaforma:	Eszköz:	Módszer:
A fejlesztés követelményei:			

Fejlesztési időszak	<p style="text-align: center;">20 év szeptember hónap 1. naptól</p> <p style="text-align: center;">20 év május hónap 30. napig</p>
Az egyéni fejlesztési tervet megnyitotta	<p>Dátum:</p> <p>Aláírás:</p>

A fejlesztés eredménye:

Hátrányos helyzetű gyerekek integrált nevelése

A hátrányos helyzetű gyerekek óvodai nevelésének célja e gyermekek esélyegyenlőségének növelése, társadalmi beilleszkedésük segítése.

Az óvoda legfőbb feladatai ennek érdekében:

- a gyerekek ismereteinek bővítése
- készségeik, képességeik fejlődésének segítése
- szociális sémák átadása
- kommunikációs kultúrájuk megalapozása
- nyelvi hátrányaik csökkentése
- tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése
- a velük szembeni előítéletek csökkentése
- fejlesztő, stimuláló, elfogadó óvodai környezet kialakítása

Ezeket a feladatokat integrált nevelés keretében kívánjuk megvalósítani.

Az óvodapedagógusok feladatai a hátrányos gyermekek integrált nevelése során:

- Megismeri a differenciálást segítő módszereket, eszközöket, eljárásokat és ezeket alkalmazza a nevelő munkája során.
- Az egyes gyerekre koncentrálni, egyéni bánásmódot, személyes odafigyelést alkalmaz.
- A gyermek ismeretében választja meg módszereit.
- A gyermek érdeklődésére épít, motivál.
- Segíti a gyermek önállóságának fejlődését.
- A gyerekek személyiségfejlődését elsősorban játékkal, mozgással, sokféle tevékenységi, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával segíti.
- Az együttnevelés szervezeti kereteinek kialakításával segíti a gyermeket /játékba épített egyéni fejlesztés/.
- Szoros kapcsolatot tart a hátrányos helyzetű gyerekek szüleivel és igyekszik őket minél jobban bevonni az óvoda életébe.

A hátrányos helyzetű gyerekek számára szükség szerint biztosítjuk a csoporton kívüli fejlesztő, felzárkóztató foglalkozásokat, amelyet az óvoda szakemberei végeznek /logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, gyógypedagógus/

Az óvodában team segíti az óvodapedagógusok munkáját a hátrányos gyermekek integrált nevelésében.

- Sikerélmény nyújtása minden területen
- Rugalmasság
- Értékelés: önmagához viszonyított fejlődés (mások előtt is)
- Legfontosabb változás a motiváltság, feladattudat, feladattartás erősödése.

Terv hátrányos helyzetű gyermekekre

Gyermek neve:

Születés év:

Anyja neve:

Lakcím:

Óvoda:

Fejlesztési tervet készítette:

A hátrányos helyzetű gyerekek nevelésének célja:

A fejlesztőprogram fő területeinek meghatározása: *(megfelelő rész(ek) aláhúzása)*

- a gyerekek ismereteinek bővítése
- készségeik, képességeik fejlődésének segítése
- szociális sémák átadása
- kommunikációs kultúrájuk megalapozása
- nyelvi hátrányaik csökkentése
- tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése
- a velük szembeni előítéletek csökkentése
- fejlesztő, stimuláló, elfogadó óvodai környezet kialakítása

Döntési pontok:

- Gyermekvédelmi ellenőrzés *(Az összegyűjtött információk elemzése):*
- Befolyásoló környezeti és pszichés tényezők:
- Súlyosság, szakértői vizsgálat:
- Kiket kell még bevonni a fejlesztésbe:

A fejlesztési terv lebontásának lépései:

- A feladatok ütemezése:
- A feladatok elosztása:
- A megvalósítás színterei, szervezeti keretek:
- A visszacsatolás módjai (pl. kontrollvizsgálatok, teamek)
- Szülők, családtagok bevonása:

A fejlesztés eredményei:

A fejlesztés eredménytelenségei:

Segítség a kitöltéshez

Pl.:

A hátrányos helyzetű gyerekek nevelésének célja: *(pl. esélyegyenlőségének növelése, társadalmi beilleszkedésük segítése, stb)*

A tervezéshez

Az óvónő feladatai lehetnek pl.:

- Megismeri a differenciálást segítő módszereket, eszközöket, eljárásokat és ezeket alkalmazza a nevelő munkája során.
- Az egyes gyerekre koncentrálni, egyéni bánásmódot, személyes odafigyelést alkalmaz.
- A gyermek ismeretében választja meg módszereit.
- A gyermek érdeklődésére épít, motivál.
- Segíti a gyermek önállóságának fejlődését.
- A gyerekek személyiségfejlődését elsősorban játékkal, mozgással, sokféle tevékenységi, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával segíti.
- Az együttnevelés szervezeti kereteinek kialakításával segíti a gyermeket /játékba épített egyéni fejlesztés/.
- Szoros kapcsolatot tart a hátrányos helyzetű gyerekek szüleivel és igyekszik őket minél jobban bevonni az óvoda életébe

Az óvoda legfőbb feladatai ennek érdekében:

- a gyerekek ismereteinek bővítése
- készségeik, képességeik fejlődésének segítése
- szociális sémák átadása
- kommunikációs kultúrájuk megalapozása
- nyelvi hátrányaik csökkentése
- tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése
- a velük szembeni előítéletek csökkentése
- fejlesztő, stimuláló, elfogadó óvodai környezet kialakítása

A hátrányos helyzetű gyerekek számára szükség szerint biztosítjuk a csoporton kívüli fejlesztő, felzárkóztató foglalkozásokat, amelyet az óvoda szakemberei végeznek /logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus gyógypedagógus/

Az óvodában team segíti az óvodapedagógusok munkáját a hátrányos gyermekek integrált nevelésében.

- Sikerélmény nyújtása minden területen
- Rugalmasság
- Értékelés: önmagához viszonyított fejlődés (mások előtt is)
- Legfontosabb változás a motiváltság, feladattudat, feladattartás erősödése.

Csoporton belüli egyéni megsegítés

Adatok

Név:

Születési idő:

Anyja neve:

Lakhely:

Óvoda, csoport

A fejlesztési terv időszaka:

Foglalkozás jellege:

csoporton belüli differenciálás

Fejlesztési tervet készítette:

Szakértői véleményt kiadta:

Iktsz.: PMPSZ-

Felülvizsgálat időpontja:

Beküldés ideje:

A fejlesztendő területek (szakvélemény alapján, a megfelelő területek aláhúzása)

<p>1. Fizikai képességek, mozgás fejlesztés</p> <p>Elemi-, nagy- és finommozgások</p> <p>Téri orientáció fejlesztése</p> <p>Saját testen, térben, síkban való tájékozódás</p> <p>Bal-jobb differenciálás kialakítása saját testen térben, síkban</p> <p>Egyensúly javítása</p> <p>Finommozgások fejlesztése praktikus, eszközhasználatban</p> <p>Grafomotoros fejlesztés</p> <p>Helyes ceruzafogás kialakítása</p> <p>Mozgásterápia (DSZIT, TSMT, AYRES, Alapozó terápia, stb.)</p>	<p>2. Észlelés, érzékelés</p> <p>Taktilitás fejlesztése</p> <p>Szem-kéz koordináció</p> <p>Idői orientáció kialakítása, fejlesztése</p> <p>Auditív és vizuális észlelés, emlékezet, differenciálás fejlesztése</p> <p>Szenzoros integráció fejlesztése</p> <p>4. Beszéd</p> <p>Artikulációs mozgások ügyesítése</p> <p>Beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztése</p> <p>Szókincs aktivizálása, bővítése</p> <p>Mondatalkotás, verbális megfogalmazás, kifejező-készség javítása</p> <p>Nyelvszerkezetek megértésének fejlesztése</p> <p>Auditív szövegértés</p> <p>Főnévi névutók használatának megsegítése</p>	<p>3. Kognitív képességek, gondolkodás, ismeretek</p> <p>Figyelem terápia, figyelem terjedelmének, tartósságának fejlesztése</p> <p>Koncentráció javítása</p> <p>Koncentrációs idő fokozatos és folyamatos bővítése</p> <p>Általános ismeretek bővítése</p> <p>Kombinációs készség fejlesztése</p> <p>Hallásdifferenciálás</p> <p>Vizuális észlelés, emlékezet differenciálás fejlesztése</p> <p>Verbális emlékezet (rövid-, közép-, megtartó)</p> <p>Vizuális, auditív észlelés, szerialitás</p> <p>Analizáló, szintetizáló képesség</p> <p>Lényegkiemelés</p> <p>Mennyiségi ismeretek, eszközzel végzett műveletek</p> <p>Logikus gondolkodás fejlesztése</p> <p>Analizáló-szintetizáló gondolkodás fejlesztése</p>
<p>5. Szociális képességek</p> <p>Relaxáció</p> <p>Pszichés megsegít</p> <p>Adaptív képességek fejlesztés</p>	<p>Szociális képességek</p> <p>Az elfogadottság érzésének kialakítása, alkalmazása</p> <p>Bejósolható környezet bizto-</p>	<p>Szociális képességek</p> <p>Szabályok következetes betartása</p> <p>Motiváció megalapozása és</p>

tése Szociális készségek fejlesztése	sítása Tanult társas képességek helyzetre és környezetre való adaptálása	szinten tartása a tanulás, ismeretszerzés terén, Sikerélményhez juttatás, önbizalom erősítése,
---	---	--

Fejlesztési terület 1 *(egy területet kiválasztunk a szakszolgálat által javasoltak közül)*

Pl. Szókincs fejlesztés vagy általános ismeretek bővítése

október: képeskönyv nézegetés, konkrét játékok leírása. Melyik foglalkozáson milyen differenciálást gondolsz el...ilyenek.

November

December

Január

Fejlesztési terület 2 *Egy másik fejlesztendő terület kiválasztása*

pl. téri tájékozódás

Február

Március

Április

Május

A feladatok ütemezése: heti kétszer 10 perc kiscsoportban ill. egyénileg, ezen túlmenően folyamatosan, a csoport napi tevékenységéhez igazodva.

A megvalósítás szinterei, szervezeti keretek:

Csoportszoba, az óvoda egész területe

A visszacsatolás módjai *(pl. kontrollvizsgálatok, teamek)*

Folyamatos konzultáció szülőkkel, szakemberekkel (fejlesztőped., mozgásfejlesztő szakember, logopédus, pszichológus, pedagógiai asszisztens).

Eredmények: _____

_____

_____

Továbbiakban is megsegítendő területek:

_____

XVI. Érvényességi nyilatkozat

A helyi pedagógiai program érvényességi ideje: 2030. augusztus 31.

A nevelőtestület határozata alapján visszavonásig érvényes.

A helyi pedagógiai program felülvizsgálata: 2029. augusztus 30.

A felülvizsgálat 5 évenként történik.

A Pedagógiai Programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készítette el.

A helyi pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

Törvényi változás

Fenntartói feladatváltozás

Minőségi munka eredményeiből adódó változás

A nevelőtestület 50+1%-a igényli a program változtatását.

A helyi pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

Az óvoda igazgatója, vagy az általa kijelölt pedagógus tájékoztatást ad a szülők részére a Pedagógiai Programról.

Minden tagóvodában az igazgatói szobában van elhelyezve, interneten a honlapon megtalálható

Szentendre, 2025. szeptember 1.

.....
Hajnal Szilvia
igazgató

XVII. Legitimációs záradék

Egyetértését nyilvánította:

(Szülők Közössége)

A Pedagógiai Programot megismertük, véleményyeztük, és azt elfogadtuk

.....
Szülői Közösség Elnöke

Szentendre, 2025. szeptember 1.

Elfogadta:

(Nevelőtestület)

melléklet jegyzőkönyv

dátum:.....

aláírás:.....

Hold utcai Tagóvoda

aláírás:.....

Szivárvány Tagóvoda

aláírás:.....

Püspökmajor Itp-i Tagóvoda

aláírás:.....

Vasvári Pál úti Tagóvoda

aláírás:.....

Bimbó utcai Tagóvoda

aláírás:.....

Egres úti Tagóvoda

aláírás:.....

Izbégi Tagóvoda